

58

Viața noastră

Revistă cu apariție variabilă de cultură și viață a Asociației Casa de Ajutor Reciproc
a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad • Nr. 58 • Martie 2023

Revista „Viata noastra”

Revistă de cultură și viață a Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad

CUPRINS

Alexandrina PASCAL 3 <i>Renaște bucuria și speranța!...</i>	Ada Mioara TIMOFTE 36 <i>O bărlădeancă remarcabilă</i>	Dumitru DIMA 81 <i>„Primăvara este timpul pentru planuri și proiecte”</i>	Alexandrina PASCAL 130 <i>Mircea Eliade - un spirit enciclopedic</i>
Lucia MUNTEANU 4 <i>Emoții de primăvară</i>	Cezara MIRONICĂ 37 <i>Carmen Suciu, bărlădeanca „Născută Înger”</i>	Răzvan-Andrei ACOSTIOAEI 87 <i>Învierea Domnului – Poezie, iubire și participare</i>	Victoria RUDI 134 <i>Grigore Vieru</i>
Nicoalaie MIHAI 5 <i>Primăvara, simbol al vieții</i>	Jenică RUSU 39 <i>Mihaela Manu – doamna care îl iubește pentru totdeauna pe Ion Chiriac!</i>	Legenda Florii Paștelui! 89	Lucia MUNTEANU 136 <i>Nichita Stănescu - 90 de ani de la naștere</i>
Dumitru BOROȘ 6 <i>Omagiu vieții</i>	Andrei Mihai DRĂGULIN 41 <i>Ana Aslan</i>	Dorina STOICA 90 <i>„Minunea credinței”</i>	Andreia-Elena BRICIU 138 <i>Biblioteca școlară...</i>
Consiliul Director al As. CARP 7 <i>Primăvara - anotimpul renașterii, frumuseții și dragostei</i>	Ada Mioara TIMOFTE 42 <i>Mama Dumitra. Simbolul mamei universale în opera lui George Irava</i>	Florentina Loredana DALIAN 91 <i>Caloianul - un obicei reînviat la Munteni-Buzău</i>	Mihai BATOG-BUGEȘ 140 <i>Victoria RUDI</i>
Roxana MIRON-FERARU 8 <i>Primăvara</i>	Lăcrămioara-Iolanda IVAN 45 <i>Bunica Maria</i>	Ioan IDRICEANU 93 <i>Sărbătorile Pascale - lumina din sufletele noastre</i>	Lucia MUNTEANU 136 <i>Nichita Stănescu - 90 de ani de la naștere</i>
Eugen DEUTSCH 9 <i>Poezii</i>	Mihaela OPREA 47 <i>Ioana Radu - „Regina romanțelor”</i>	Serghei COLOȘENCO 96 <i>Să ne reamintim...</i>	Andreia-Elena BRICIU 138 <i>Biblioteca școlară...</i>
Dumitru ANDREI 10 <i>E primăvară, deschide-ți inima!</i>	Aristotel PILIPĂUȚEANU 48 <i>Semnele recunoaștinței</i>	Andrei-Nicoalaie MIHAI 98 <i>Visul furat</i>	Mihai BATOG-BUGEȘ 140 <i>Victoria RUDI</i>
Carmen FRĂȚIMAN 12 <i>Anotimpuri</i>	Irina NECHIFOR 50 <i>Măriuca</i>	Ionel DORIN 99 <i>La Biserica „Sfântul Spiridon” din Bârlad</i>	Lucia MUNTEANU 136 <i>Nichita Stănescu - 90 de ani de la naștere</i>
Ion DOBRIN 13 <i>Cântă ciocârlilele imnul veseliei...</i>	Ghiță CRISTIAN 51 <i>Idealul feminin între sacru și profan</i>	Lăcrămioara-Iolanda IVAN 100 <i>Ce dai vei primi cu vârf în Rai...</i>	Andreia-Elena BRICIU 138 <i>Biblioteca școlară...</i>
M-Cora PERJU 14 <i>Fir alb, fir roșu...</i>	Petruș ANDREI 55 <i>Mihai Eminescu - Eternul feminin</i>	Ionel DORIN 102 <i>Poezii</i>	Mihai BATOG-BUGEȘ 140 <i>Victoria RUDI</i>
Andreea NANU 15 <i>Primăvara, anotimpul renașterii</i>	Aristotel PILIPĂUȚEANU 58 <i>Ecoul dulce al iubirii</i>	Lorin Cantemir 104 <i>Cum s-a născut denumirea „Moldova”</i>	Lucia MUNTEANU 136 <i>Nichita Stănescu - 90 de ani de la naștere</i>
Maria BUDESCU 17 <i>Generosul Martie - Mărțișor</i>	Aristotel PILIPĂUȚEANU 60 <i>Semn limpede al pasiunii</i>	Nicolae IONESCU 107 <i>Dimitrie Cantemir - domnitor și cărturar (1673-1723)</i>	Lucia MUNTEANU 136 <i>Nichita Stănescu - 90 de ani de la naștere</i>
Ecaterina TELETIN 19 <i>Gânduri... puse-n rânduri!</i>	Tincuța Horonceanu Bernevic 61 <i>Poezii</i>	Simona CONSTANTINESCU 111 <i>Bărlădeanul Alexandru Ioan Cuza, omul epocii sale</i>	Lucia MUNTEANU 136 <i>Nichita Stănescu - 90 de ani de la naștere</i>
Simona MIHĂILĂ 21 <i>Legendele Bârladului</i>	Lili GOGA 62 <i>Poezii</i>	Monica-Violeta BOSTAN 116 <i>Povestea întâlnirii dintre Caragiale și Cuza</i>	Lucia MUNTEANU 136 <i>Nichita Stănescu - 90 de ani de la naștere</i>
Dealul Brândușelor	Lucia MUNTEANU 63 <i>Minutul de cugetare</i>	Vasile FĂNARU 117 <i>Costache Negri</i>	Lucia MUNTEANU 136 <i>Nichita Stănescu - 90 de ani de la naștere</i>
Ioan IDRICEANU 23 <i>Mărțișor primăvăratec pentru femei</i>	Alexandrina PASCAL 64 <i>Scafandrii timpului</i>	Constantin CHIPER 120 <i>105 ani de la Unirea Basarabiei cu România (27 martie 1918)</i>	Lucia MUNTEANU 136 <i>Nichita Stănescu - 90 de ani de la naștere</i>
Neculai ROTARU 25 <i>Bine ai venit, primăvară!</i>	Carolina BOROȘ 70 <i>Ape tulburi</i>	Marcel PROCA 126 <i>Evoluția urbanistică a zonei centrale a orașului Bârlad în sec. XIX-XX</i>	Lucia MUNTEANU 136 <i>Nichita Stănescu - 90 de ani de la naștere</i>
Livia ANDREI 28 <i>Primăvara în poezia universală</i>	Frânturi din viața Sfintei Iuliana din Lazarevo 72	Irina Mariana MARINESCU 128 <i>Bărlădeanul Nicolae Bagdasar</i>	Lucia MUNTEANU 136 <i>Nichita Stănescu - 90 de ani de la naștere</i>
Iulia HASDEU 29 <i>Îngerul și ghiocelul</i>	Vasile CHELARU 77 <i>Înclinația de a face bine</i>		Lucia MUNTEANU 136 <i>Nichita Stănescu - 90 de ani de la naștere</i>
Gabriela Elena AIONIȚOAI 30 <i>Femeia</i>	Sărbătoarea Mucenicilor. De ce se beau 44 de pahare de vin 80		Lucia MUNTEANU 136 <i>Nichita Stănescu - 90 de ani de la naștere</i>
Zâna TĂMĂȘANU 31 <i>Elogiu femeii - elogiu mamei</i>			Lucia MUNTEANU 136 <i>Nichita Stănescu - 90 de ani de la naștere</i>
Cleopatra RAVARU 33 <i>Gânduri de... femeie</i>			Lucia MUNTEANU 136 <i>Nichita Stănescu - 90 de ani de la naștere</i>
Maria MARIN 34 <i>Femei cu care ne mândrim</i>			Lucia MUNTEANU 136 <i>Nichita Stănescu - 90 de ani de la naștere</i>

Colectivul de redacție

Coordonatori:

Serghei COLOȘENCO, Petruș ANDREI, Ion DOBRIN, Cosmin-Emil MIHAI

Consiliul Director al Asociației C.A.R.P.:

Veronel AIONIȚOAI, Vasile CHELARU, Nicoalaie MIHAI, Tincuța SIBERESCU, Veruța TĂNASE

Foto: Sorin Gheorghiuț BOCAN

Tehnoredactare: Bogdan ARTENE

Adresa redacției:

ASOCIAȚIA C.A.R. A PENSIONARILOR „Elena Cuza”
Str. Nicolae Iorga nr. 7A, cod 731182, Bârlad, jud. Vaslui,
et. 2, cam. 13, Tel.: 0235 421 340, Fax: 0235-421.341,
0235-425.933, E-mail: revista@carpbarlad.ro,
Web: www.carpbarlad.ro

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad
ISSN 2247 – 3580; ISSN-L = 2247 – 3580

Responsabilitatea pentru conținutul textelor aparține autorilor.

EDITORIAL

Prof. Alexandrina PASCAL

Renaște bucuria și speranța!...

Nu cred că un adevăr al vieții a fost spus mai sugestiv, într-o expresie care îmbină deopotrivă imaginea reală, cât și, metaforic vorbind, viața spirituală, mai bine decât a făcut-o George Topârceanu într-o explozie de entuziasm:

„Dup-atâta frig și ceață
lar s-arată soarele.
De-acum nu ne mai îngheață
Nasul și picioarele!...”

Este bucuria de a păși, real, în primăvara astronomică și spiritual într-un anotimp al speranțelor pe care ni le dorim împlinite.

Pandemia ne-a condamnat cu atâta dușmănie încât două ierni ne-au înghețat nu doar „nasul și picioarele” ci și participarea fizică la tot ceea ce a însemnat comunicare interumană. Speranța este cea care ne-a dat echilibru spiritual și iată că speranța renaște și suntem din nou împreună. Anul 2023 ne redă bucuria de a putea participa din nou la evenimente care cinstesc eroi și fapte care amintesc „cine-au fost odinioară” (Vasile Alecsandri).

Cadoul pe care ni-l face Dumnezeu, vârsta, a mai pus un an în buchetul vieții noastre și prima lună a acestui an - IANUARIE – a adus cu sine sărbătorirea unui eveniment unic care ne îndreptățește să simțim o legitimă mândrie națională. Se sărbătoresc 173 de ani de la nașterea geniului datorită căruia suntem recunoscuți în universalitate, a **LUCEAFĂRULUI** românesc, a „poetului nepereche” și oricâte aprecieri am

mai face, tot n-am putea exprima în totalitate valoarea lui de poet, patriot și vizionar romantic. Mircea Eliade a spus totul când a afirmat: „*Dacă poporul român dispăre de pe fața pământului și rămâne o carte a lui Eminescu, lumea va ști cine au fost românii*”. Sărbătorit în toată țara, evenimentul este omagiat și în paginile revistei „Viața Noastră”.

Vreme trece – vreme vine... și urmează **FĂURAR** – peisaj de gheață – dar sufletele ni se încălzesc, fiindcă trăim un eveniment care demonstrează deza noastră: „*Împreună suntem mai puternici!*”. Este Adunarea Generală Extraordinară a membrilor delegați ai Asociației Casa de

Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” din Bârlad care s-a desfășurat sâmbătă, 11 februarie 2023 la sediul Asociației, activitate care a scos în evidență responsabilitatea cu care se desfășoară munca celor care au fost investiți prin votul nostru. Caracterul extraordinar al adunării a fost determinat de necesitatea desemnării unui nou expert contabil în Comisia de Cenzori în locul vacant prin decesul domnului Eugen Nechita, persoană competentă, o valoare în domeniu. Raportul a prezentat expunerea de motive și prevederile legale care stau la baza lucrărilor adunării, iar participanții, edificați în urma dezbaterilor, au votat în unanimitate pentru postul respectiv, pe doamna Cozma Daniela Ingrid. Lucrările au avut loc în februarie, dar așa cum a spus Marin Preda, „timpul nu mai avea răbdare”, așa că evenimentul

a fost și prilej de a anticipa bucuriile pe care ni le aduce luna următoare, fiindcă **MARTIE** este cu adevărat luna

bucuriei și a speranței, natura renaște și tot acum pe toate meridianele globului se sărbătorește Ziua Internațională a Femeii, cea care face posibilă perpetuarea vieții, cea aleasă de Dumnezeu să poarte în sine, să aducă pe lume și apoi să hrănească pruncul cu laptele matern.

Organizatorii evenimentului au făcut o surpriză care a emoționat doamnele participante, în momentul în care au fost onorate, în cinstea primăverii și a mării sărbători, cu o floare, tradiționalul mărtișor și un simbol feminin.

Și – coincidență sau un semn de bun augur – scopul lucrărilor pentru care ne-am întâlnit s-a finalizat tot prin alegerea unei persoane de gen feminin!...

Martie este și o lună în care aproape toată lumea primește sau oferă tradiționalul mărtișor, șnurulețul care îngemănează două culori: albul – simbolul purității și roșu – al dragostei. Îl purtăm ca pe un talisman și la sfârșitul lunii îl agățăm într-un pom fructifer, pentru ca el să aibă rod îmbelșugat.

Există în popor o zicală despre cineva care este mereu prezent și se spune că este „nelipsit ca martie din post”, o observație care se referă la altă caracteristică a lunii martie, ea întotdeauna este cuprinsă în perioada postului dedicat Sărbătorilor Pascale. Așa cum sublinia Lucian Blaga, viața pendulează între „sacru și profan”.

Primăvara aduce cu sine pe lângă ghiocelul gingaș care oricât de firav este reușește să iasă din nămeți, pe lângă mieii care „zburdă pe câmpii” și un element al datinii creștine, un prilej de purificare spirituală – *POSTUL MARE*. Și nu ar trebui să-l neglijăm fiindcă minunea Învierii a adus omenirii speranța mântuirii și a vieții veșnice prin sacrificiul lui Iisus Hristos, iar postul este întâlnirea cu Dumnezeu.

Când primăvara câștigă lupta cu gerul și nămeții, amintirile se întorc spre copilărie și involuntar murmurăm versurile unei poezii care ar putea fi considerată un *IMN* închinat naturii:

„Înfloresc grădinile,
Ceru-i ca oglinda,
Prin livezi albinele
Și-au pornit colinda.

Joacă fete și băieți
Hora-n bătătură.
Ah! De ce n-am zece vieți,
Să te cânt *NATURĂ?*”

Textul a fost pus pe muzică de Timotei Popovici.

Atât de mari sunt așteptările omului la sosirea acestui anotimp încât uneori i s-au atribuit calități materne:

„Primăvara, mama noastră,
la zăpada de pe coastă
Și bruma de la fereastră...
Să răsară floricele, tămâioare, viorele...”

Vasile Alecsandri, *Pasteluri* (Variantă)

Și în final să revenim la esența problemei, faptul că primăvara este anotimpul speranței, deci, întrebarea firească ar fi: ce ne dorim în această primăvară?

1. Mai întâi implorăm grația Divină să ne dea sănătate și puterea de a depăși încercările vieții.

2. Gânduri bune și înțelepciune celor care ne conduc destinele pentru a trăi **în pace**, omenie și cu respect.

Fie ca aceste gânduri să devină o realitate și atmosfera acestei primăveri să fie parfumată ca-n poeziile lui Alexandru Macedonski:

„În aeru-mbătat de roze, veniți: - privighetoarea cântă și liliacul e-nflorit” (*Noapte de mai*).

Prof. Lucia MUNTEANU

Emoții de primăvară

Când spun *PRIMĂVARĂ*, când spun *MARTIE*, îmi vine în minte ideea de frumos, de viață, de energie, de poezie. Odată cu venirea primăverii, sufletul este invadat de o căldură plăcută, și un elan creator ne dă ghes să pornim hai-hui, să ne bucurăm de orice rază de soare mângâietor, de orice mugur gata să se desfacă, de orice floare.

Primăvara este indisolubil legată de *IUBIRE*, de aceea, poate, poetul nostru basarabean, *GRIGORE VIERU*, spune cu venerație: „*Femeia este al cincilea anotimp, în care natura se odihnește, amintindu-și florile primăverii, toate privighetorile verii, toți strugurii toamnei și toate ninsorile iernii.*”

Fiecare zi, fiecare anotimp își au rostul lor în viața noastră. Rostul primăverii este de a trezi în noi energii nebănuite, puterea de a ne emoționa la apariția plăpândului ghiocel, de lumina solară dătătoare de viață, de pământul reavăn care poartă în pânțele lui recolta viitoare, de o adiere de vânt, de pomii pregătiți să dea floare și, mai târziu, rod.

Este mare lucru să ne bucurăm de toate acestea și de încă multe altele, este chiar o minune că anii nu sunt o povară, ci o binecuvântare, în felul acesta reușind, an de an, să adunăm cât mai multe bogății, singurele, cu care vom porni cândva pe drumul fără de întoarcere.

Lumina soarelui, susurul izvorului, trilul păsărilor trezite la viață de nemuritoarea primăvară, zâmbetul cuceritor al unui copil fericit să zburde prin iarba verde de acasă, desculț, câmpul cu flori sunt tot atâtea bucurii pe care le trăim an de an, cu emoții de primăvară.

Primăvara, simbol al vieții

magistrat (pens.) **Nicolaie MIHAI**,
Președintele Asociației C.A.R.P. „Elena Cuza” Bârlad

În mesajul din acest număr al îndrăgitei noastre reviste, doresc încă de la început a marca unul din cele mai frumoase momente din viața noastră, un eveniment care ne îmbogățește în mod plăcut, an de an, existența: venirea delicată și dătătoare de viață a primăverii, anotimp care debutează cu un eveniment care reprezintă pentru noi și încununarea sa: Ziua Mamei și a Femeii în general. Nu e o întâmplare că ziua Femeii a fost statuată deodată cu începutul primăverii, atunci când toată natura și ființa izbucnește de viață, culoare și speranță; primăvara fiind anotimpul renașterii, femeia reprezintă prin excelență simbolul nașterii și al începutului vieții. Cu toate defectele inerente fiecărui om, femeia este unică prin modul ei de a încuraja și mângâia. Delicatețea ei înmoaie și cele mai aspre inimi, mângâierile ei tămăduiesc și ușurează și cele mai adânci dureri.

Din acest motiv, an de an, îmi face o deosebită plăcere a ura un călduros „**La mulți ani**” tuturor femeilor din viața noastră. Mulțumim tuturor doamnelor și domnișoarelor din viața noastră pentru toată bucuria și frumusețea care ne-o aduc; în această cheie, suntem obligați a mulțumi din tot sufletul mai ales mamelor care ne-au născut și care alături de tații și bunicii noștri ne-au educat și crescut; soțiilor care ne sprijină și împreună cu care ne împletim destinul, completându-ne reciproc ca într-o singură ființă; fiicelor și nepoatei care ne îmbogățesc viața cu bucuria și gingășia lor nespūsă și care ne umplu inimile cu nădejdea și speranța de merge mai departe; iar pentru cei care le mai avem alături, mulțumim cu mult drag și respect bunicelor și chiar și străbunicelor noastre – adevărate tezaure de mângâiere și înțelepciune în aceste superficiale vremuri.

Recunoștința noastră și urările noastre de bine merg și către kolegele noastre de muncă, către toate prietenele și colaboratoarele noastre, către toate membrele asociației noastre și, într-un cuvânt, către toate femeile din viața noastră – chiar dacă ne referim la persoana pe care o vedem poate mai puțin de câteva secunde pe zi sau pe lună, din spatele – de exemplu – unui simplu ghișeu! Vă mulțumim tuturor, încredințându-vă de aprecierea noastră sinceră și puternică, asigurându-vă că nici una dintre dumneavoastră nu trece ignorată în urările noastre! Vă

mulțumim că faceți parte din acest colectiv minunat, care prin parcursul profesional – ne place să credem – aduce o rază de lumină și siguranță în această lume din ce în ce mai nesigură și tulburată. Ani frumoși, bucuroși și binecuvântați tuturor femeilor! La mulți ani!

Mai presus de toate acestea, odată cu primăvara, Dumnezeu ne aduce cel mai de preț dar: reamintirea vie a jertfei Sale pentru mântuirea omului, a Fiului Său prea iubit, de-o ființă cu Tatăl și împreună cu Duhul Sfânt în Treime cinstit, jertfă fără de care nimeni nu s-ar fi putut mântui și nici nu ar mai fi avut speranță! Totuși, trebuie să reamintim că toate acestea au fost posibile în Dumnezeu tot printr-o femeie, dar prin aceea care ar putea fi numită **femeia deplină** și mai presus decât atât: Preasfânta, Preacurata, Preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și Pururea Fecioara Maria, cea care „ea singură, șezând între Dumnezeu și oameni, pe Dumnezeu L-a făcut Fiul Omului, iar pe oameni i-a făcut fiii lui Dumnezeu.”

(Sfântul Nicodim Aghioritul)

Învierea Domnului nostru Hristos reprezintă garanția vieții veșnice și a învierii noastre, a tuturor, la Judecată cea de obște, în care fiecare va lua locul său, în funcții de alegerile pe care le-a făcut în viață. Viața Mântuitorului nostru reprezintă în fapt parcursul pe care fiecare din noi trebuie a-l urma spre a câștiga fericirea și viața veșnică: zdrobirea morții din noi, prin lupta continuă împotriva păcatului și prin răstignirea dorințelor noastre nocive, ieșirea din iadul patimilor și a egoismului prin jertfire de sine, dragoste de Dumnezeu și de aproapele și lucrarea virtuților.

El, Cel fără de păcat, a îndurat chinurile și moartea trupească ca noi să avem posibilitatea de a învia sufletește și a câștiga viața veșnică.

Din acest motiv, precum pruncii cei nevinovați, precum copiii și nepoții noștri, Îl vom primi și noi pe Dumnezeu în Ierusalimul sufletelor noastre, de Florii,

închinându-ne cu evlavie, bucurie și speranță Domnului și Mântuitorului nostru. Oare trăind aceste zile, mai este cineva care să se îndoiască că unicul și cel mai devotat prieten al nostru este Dumnezeu – singurul care nu ne minte, nu ne înșeală, nu ne părăsește?

Această minunată și bucurioasă sărbătoare a Floriilor ne trezește încurajarea că vom reuși și noi a ne întâlni cu Dumnezeu și a-l păstra în sufletul nostru până la Înviere, fără a-L mai trăda sau a-L necinsti.

Și cu acest prilej, urăm un călduros „La mulți ani” și celor care poartă nume de flori, nume care la fel ca florile, reprezintă mângâieri ale vieții.

Un post binecuvântat, plin de bucurii duhovnicești, speranță, întărirea credinței și împliniri. Mulțumim lui Dumnezeu că am mai prins șansa unui post al Paștelui, a unei sărbători de Florii și a Învierii Domnului, pe care Îl rugăm să vă îmbogățească viața cu nesfârșite binecuvântări! Hristos a înviat! Adevărat a înviat!

„Cea mai frumoasă capodoperă a inimii lui Dumnezeu este inima mamei.”
Sfânta Tereza de Lisieux

Omagiu vieții

Există cuvinte care nu au nevoie de nicio explicație. Unul dintre acestea este cuvântul „mama”. Spus în aproape toate graiurile, sună asemănător. Nu este doar un cuvânt, este însăși esența vieții. Mama este viață, este creație, este pace și este înțelepciune. Inima unei mame este inima acestui pământ, a continuității și bucuriei. Când spui MAMA, spui totul.

Femeia este nucleul de bază al familiei, ea este cea care insuflă copiilor valori și îi educă în spiritul tradițiilor și moralității. Istoria ne-a dovedit că poate fi o luptătoare neînfricată în apărarea libertății și drepturilor noastre, că poate fi neclintită în luarea deciziilor cele mai importante pentru propria familie, dar și pentru societate.

Nu sărbătorim întâmplător femeia primăvara! Ea este anotimpul renașterii, al revenirii la viață, al dragostei și împlinirii. Este momentul în care natura înflorește, bucurându-se cu frumusețea și perfecțiunea ei. Trebuie să insuflăm tinerei generații dragostea față de mediul înconjurător, față de minunile pe care ni le dezvăluie an de an și trebuie să o facem prin puterea exemplului personal. Respectând natura, ne respectăm pe noi înșine, respectăm viața în ansamblul ei.

Încă din cele mai vechi timpuri, sosirea primăverii a fost asociată de renaștere. Simbolul mărtișorului este edificator: el reprezintă un talisman al prețuirii, norocului și fericirii. Este un obicei care ne duce în adâncurile istoriei, cele două fire împletite reprezentând zilele anului, eternul laitmotiv al trecerii timpului.

O frumoasă legendă a mărtișorului este aceea în care se spune că Primăvara se plimba la marginea unei păduri și vede un ghiocel firav ieșind din zăpadă. S-a aplecat să-l ajute, dând zăpada din jurul lui deoparte. Iarna o vede și, ca să o pedepsească pentru gestul ei, trimite Gerul care îl îngheață pe bietul ghiocel. Primăvara cuprinde în mâinile sale floricea să o încălzească, dar se rănește la un deget din care picură câțiva stropi de sânge ce se scurg pe zăpada albă, dar și peste ghiocel. Acesta își revine și astfel Primăvara învinge Iarna.

Doresc tuturor o primăvară frumoasă, purtătoare de noroc, pace sufletească, înțelegere și iubire pentru a putea fi sănătoși și fericiți tot anul!

La mulți ani, Doamnelor!

**Primar,
Av. Dumitru Boroș**

Primăvara - anotimpul renașterii, frumuseții și dragostei

Luna martie vestește sosirea primăverii cu simfonia ei de culori și miresme, care ne vor inunda sufletele de bucurie. Primăvara este anotimpul renașterii naturii și al frumuseții. Conform unui citat atribuit filozofului englez Bern Williams, „Ziua în care Dumnezeu a creat speranța a fost probabil și cea în care a zămislit primăvara”.

Totodată, printre frumoasele evenimente sărbătorite în luna lui „Mărțișor”, se înscrie distinct și Ziua Internațională a Femeii, omagiată tradițional de 8 martie.

Este o sărbătoare deosebită, ce reprezintă ziua feminității, a frumuseții și a dragostei.

Este ocazia care se oferă bărbăților pentru a vă spune cât de mult însemnați în viața lor. Este un alt prilej de a exprima admirația pentru gingășia și sensibilitatea cu care sunteți înzestrate, dar și pentru curajul și puterea cu care vă implicați în viața de familie și responsabilitățile sociale.

Adresăm tuturor membrilor Asociației, tuturor femeilor cordiale felicitări, însoțite de un buchet multicolor de sincere urări de sănătate și fericire.

Să aveți parte de bucurii infinite!

Să fiți mereu iubite, apreciate și respectate!

Membrilor Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad și concetățenilor noștri, le dorim o primăvară însoțită și gândurile noastre de bine, cuprinse într-un buchet de ghiocei.

„La mulți ani!”

CONSILIUL DIRECTOR AL ASOCIAȚIEI CASA DE AJUTOR RECIPROC A PENSIONARILOR „ELENA CUZA” BÂRLAD

**Veronel
AIONIȚOAIIE
Consilier**

**Veruța
TĂNASE
Consilier**

**Nicolaie
MIHAI
Președinte**

**Tincuța
SIBERESCU
Consilier**

**Vasile
CHELARU
Consilier**

Roxana MIRON-FERARU

*„Primăvara renaște tot:
Suflete-obosite de lupte crunte,
Inimi sfâșiate de guri flămânde,
De bătăi profunde.
Mâini arse de-atâtea flăcări,
Trupuri spintecate, pline de răni,
Vieți brăzdate în viteza vremurilor.
Scutură-ți aripile, îngere!
Linge-ți rănile, lupule!
Curăță-ți armele, soldatele!
Căci primăvara renaște tot”*

(„Armistiții de război”, Ioana Ulmeanu)

Pentru al doilea an consecutiv, întâmpinăm un mărtișor trist din pricina unui război nejustificat, care se desfășoară nu departe de granițele noastre. Suflete curmate, familii destrămate, clădiri distruse, încredere zdruncinată, durere, îngrijorare și teamă – acesta este tabloul unui alt început de primăvară care ar fi trebuit să se prezinte total diferit. Ca simbol al vieții, al reînvierii naturii, primăvara este anotimpul noilor începuturi, a speranței și bucuriei, însă, în 2023 primăvara lumii în care trăim este a conflictului însângerat, a suferinței și incertitudinii. „Încotro se îndreaptă omenirea? Ce perspective avem în viitor?” și mai cu seamă „Când vom avea pace în zonă?” sunt întrebări ale căror răspunsuri nu se arată prea optimiste.

Primul simbol al primăverii – ghiocelul – acea floare aparent fragilă este firul de viață ce învinge înghețul; este plăpând, dar vibrant în același timp, vulnerabil dar și puternic totodată. Reprezintă speranța unei primăveri pure, curate și liniștite iar albul petalelor sale semnifică pacea pe care cu toții ne-o dorim în contextul întunecat prin care trecem astăzi. Toate legendele legate de simbolul ghiocelului ni-l înfățișează ca purtător de viață și speranță – avem nevoie de el, de candoarea și delicatețea lui pentru a ne decora sufletele cu optimism.

Mărtișorul – simbolul primei luni de primăvară – datează în mentalul colectiv din perioada Imperiului Roman, când Anul Nou coincidea cu prima zi a primăverii, în luna zeului Marte, perceput atât ca zeul războiului, dar și al fertilității și vegetației. Mărtișorul accentuează această dualitate, prin coloratura sa dublă – pe de o parte albul, indisolubil conectat cu pacea și

ingenuitatea, la polul opus roșu, asociat cu războiul, dar, în mod paradoxal, și cu dragostea. Această împletire a păcii cu războiul, a purității cu pasiunea și iubirea, regăsită cromatic în imaginea mărtișorului descrie amalgamul de trăiri și sentimente din proximitatea geografică a țării noastre, un perimetru în care „frați de limbă” s-au dezumanizat, dând uitării tot ceea ce îi leagă și ce pot construi împreună pentru a se transforma în „dușmani de moarte”.

Următorul simbol în calendarul primăverii este Ziua Mamei, momentul acela sublim din an în care ne omagiem mamele, le cântăm iubirea și admirația, le recităm în versuri recunoștința și respectul nemărginit. Lângă noi, în ambele tabere, sunt mame ale căror copii nu le vor mai felicita niciodată, nu le vor mai rosti cuvinte frumoase și singura lor prezență va mai fi resimțită doar în vis; pentru aceste mame, în nicio primăvară sufletul lor nu va mai înverzi, nici mărtișorul nu le va fi alinare, nici ghiocelul nu va mai fi purtător de viață. Războiul nu curmă numai viețile celor care participă la el în mod nemijlocit, distruge sufletele celor care îi așteaptă acasă, le întunecă rațiunea și le umbrește viitorul. La polul opus ne lovește figura tristă a copiilor, obligați să îndure teamă, nesiguranță și tragedii în lanț. Privăți de un cămin ocrotitor, de multe ori de membri importanți ai familiei, de educație esențială, copiii războiului trăiesc, pentru al doilea an, o primăvară îngrozitoare. Ei merită să își recâștige copilăria, să își vindece rănile sufletești și să se gândească la un viitor în pace.

Babele – un alt exponent popular al acestui anotimp – pleacă, în tradiția populară, de la mitul Babei Dochia; perioada cuprinsă între 1 și 9 martie reprezintă

hotarul dintre iarnă și primăvară, tranziția de la natura moartă la natura vie. În acest interval în care în popor se spune că Baba Dochia își dezbracă cojoacele, legenda ne vorbește despre împlinirea destinului acesteia – urcă muntele, împreună cu turma sa de oi pentru a muri înspre renaștere. Întâlnim, din nou, un simbol al primăverii ca liant între moarte și viață, ca zbuțiu și întretăiere între întuneric și lumină, dar, și în acest caz „primăvara renaște tot”, generează un nou ciclu de viață, este reinstauratoare și vibrantă.

Ne dorim cu toții ca primăvara această să renască, într-adevăr, tot; să renască omenia în sufletele celor care sunt purtători de responsabilitate pentru acest război nedrept, să le lumineze conștiința, să le aducă

înțelepciune, toleranță și empatie, anihilându-le complet ura și trufia. Avem nevoie de primăvară în inimile noastre, de blândețe și mângâiere în timpurile acestea tulburi, avem nevoie de oameni care să manifeste iubire și grijă față de semenii lor. Așa cum primele semne ale acestui anotimp ies la iveală, iar simbolurile sale sunt în proces de reînviere triumfătoare, așa avem nevoie ca lumina și iubirea să răzbească în fața întunericului și a războiului pentru a face loc pentru pace... acest deziderat care ne asigură siguranță și protecție, care ne aduce liniștea și ne motivează să apreciem altfel spectacolul frumuseților vieții.

VISUL UNEI NOPTI DE PRIMĂVARĂ

Viasam că-s OMUL DE ZĂPADĂ
Înamorat de primăvară
Și îi cântam în orice seară
O fantezistă serenadă.

O omătuță temerară,
Ce se ițise prin ogradă,
Ce facem, încerca să vadă,
Căci fapta îi părea bizară.

Iubita-mi, ce dăduse-o tură
Prin lume până ce-a sosit
Aici, era desigur pură;

Iar eu, grozav de-ndrăgostit,
Cum am primit-o cu căldură,
De dorul ei... chiar m-am topit!

MUZA MEA...

Muza mea capricioasă,
Îmi răspunde la chemări,
Și, visând la desfătări,
A venit aici voioasă.

Iute-a coborât din zări
Pe o scară de mătăasă,
Muza mea capricioasă,
Să-mi răspundă la chemări.

Blonda suplă, voluptoasă,
Mă poftise pe cărări
Spre Olimpul din dotări...
Însă azi în drum mă lasă

Muza mea capricioasă.

LA BRAȚ CU AFRODITA

Am nimerit în Cipru într-o vară,
Tentat de frumusețea *Afroditei*
Ce, prin surâsul dedicat ispitei,
Mă conducea-n plimbare spre-o comoară.

Extaziat, eu i-am cerut clipitei
Să se oprească; mi-a răspuns, hilară,
Că e grăbită: pleacă-n astă seară
Să-i înmâneze un răvaș iubitei

Și m-a-ndemnat să intru-n dans cu spuma
Din care s-a ivit, cândva, zeița
Ce și-a croit din stropi fustița
Cea străvezie, că așa-i cutuma.

Iar eu, sedus de dorul depărtării
M-am prins în joc ușor cu valul mării.

PLOI DE STELE

Stă fecioara la oglindă
Și visa un Făt-Frumos,
Evident, un Crai de ghindă
Tandru, dar și voluptos.

Chiar de-o aștepta în tindă
Flăcăiandru arătos,
Sta fecioara la oglindă
Și visa un Făt-Frumos.

Agățându-și de o grindă
Poza unui tip bărbos,
Ce-ar fi vrut să o cuprindă
Căci era un mare Boss...

Sta fecioara la oglindă.

MARTIE

Miss Univers se-aruncă în show-biz:
Apreciind că a sosit momentul,
Renunță deci la tot echipamentul
Tinzând s-ajungă star și prin striptease.

Isteață și lucrând dup-un deviz,
Erotică,-și arată tot „talentul”,
Magia, nurii și temperamentul
Având și-un poster falnic pe parbriz.

Riscând, ea se lansează-n *french-cancan*,
Toridă-n slipul său de celofan
În care, cu un fir de alior,
E prins acel fantastic mărțișor

Râvnit azi de suflarea planetară:
Înmiresmata, pura primăvară!

Eugen DEUTSCH

E primăvară, deschide-ți inima!

Înv. Dumitru ANDREI

*„Dragul meu, scump Ghiocel,
Ești firav și mititel,
Tu vestești în toată țara:
Vine, Zâna... PRIMĂVARA!”*

Primăvara, fiica cea aducătoare de voie bună, sosește la noi cu alaiul ei de flori, lumină și culoare. Totul se învelește în mantia de lumină a soarelui, care mângâie pământul și toate vietățile. În păduri mușchii copacilor e moale ca o pernă de puf, iar brazii, iar brazii, care și-au dat jos mantia albă de iarnă, privesc cu bucurie către soare.

Primăvara a fost și este unul dintre cele mai așteptate anotimpuri. Ea aduce speranțele unui nou început atât pentru oameni, dar chiar și pentru întreaga natură. Rămân undeva în urmă amintirile legate de ger și frig, iar razele soarelui împletite cu vântul de primăvară aduce rapsodia unei bucurii care renaște din nou întregul alai al vieții pământene.

Din păcate, în ritmul acesta infernal al zilelor, oamenii au uitat să se oprească să se bucure de frumusețea acestui anotimp și pentru a simți în ei fiorii revenirii florilor, a cântecului de păsări, rupând astfel legătura interioară cu natura, care este darul lui Dumnezeu pentru oameni.

Primăvara este privită și ea ca un simbol al învierii și al tinereții. Este cântată de poeți și de muzicieni și pictată cu mult fast de artiștii plastici. Ar putea însemna și un simbol al regenerării spirituale a rasei umane prin credința în jertfa Domnului Iisus, în jertfa și învierea Sa din morți. Și cât e de minunat când odată înviat din moartea păcatelor și a sinelui robit de egoism, sufletele înfloresc și rodesc în nesfârșita lor viață: bunătate, dragoste, răbdare și bucurie.

Primăvara nu ar mai fi la fel fără frumusețea neasemuită a ghiocelilor. Gingașia și puritatea acestora a fost, este și rămâne un motiv de inspirație pentru mulți poeți:

*Ghiocel, ghiocel
Mic, firav și subțirel
Scoate capul din zăpadă
Soarele ca să te vadă
Și mă iartă că-ți ating
Clopoțelul de argint,
Și mă iartă că te rup
Mamei mele să te duc...*

Într-una din legendele despre ghiocel se spune că atunci când Dumnezeu se spunea că atunci când Dumnezeu i-a alungat din rai pe Adam și Eva, pământul era în anotimpul iernii fiind întru-totul acoperit de zăpadă. Eva a înghețat și a început să plângă, amintindu-și cu regret de grădinile paradisului. Pentru a o consola, Dumnezeu a transformat câțiva fulgi de zăpadă în flori de ghiocel. Potrivit acestui mit, ghiocelii sunt cele dintâi flori apărute pe pământ.

Despre ghiocel s-ar fi menționat pentru prima dată în Marea Britanie, dar până la sfârșitul secolului al XVIII-lea putea fi găsit numai în sălbăticie. Denumirea sa ar proveni de la cuvintele grecești „gala” – care înseamnă lapte, „anthos” – floare și „nivalis” – înzăpezit. În Anglia au fost aduși primii ghiocelii de la Roma de către călugări, care i-au plantat în jurul mănăstirilor. Astfel, ei au devenit cunoscuți și ca „flori ale bisericii”. Ulterior, a început să fie apreciat și de cultivatori, găsindu-și locul în grădinile regale din Franța, Rusia sau Grecia.

*De-acolo de sub zăpadă
Un ghiocel bucuros
Scoțând capul spre lumină,
Se laudă copilăros:
- Uite-așa, cât sunt de mic,
Într-un picior mă ridic,
Mă lupt cu zăpada rece,
Nici-o floare nu mă-ntrece,
Sunt un mărtișor râvnit!
Primăverii,
Poarta florilor deschid!*

După o viață atât de lungă, mărtișorul a căpătat multe legende, multe obiceiuri de dăruire și purtare, a fost înzestrat cu multe puteri magice. Nu le putem ști sau povesti pe toate, dar unele chiar au rezistat timpului și dovedesc lumii stabilitatea noastră pe acest pământ și ne atestă ca veritabili urmași ai mării familii tracice.

Să ne amintim doar că Dochia, fiica lui Decebal, avea obiceiul să meargă pe munte la păscut oile și să toarcă pe drum. Fiind înzestrată cu puteri supranaturale, la fiecare sfârșit de iarnă, ea torcea două

fire, unul alb și unul roșu, care se împleteau magic în funia vieții, simbolul pe care îl găsim și astăzi în cusăturile și tricotatele populare, tâmplăria caselor și bisericilor și chiar pe pâinea pentru sufletul morților. Funia sau ciclul nesfârșit al vieții împletit de Dochia simbolizează unitatea contrariilor, viață/ moarte, primăvară/ iarnă, feminin/ masculin și este el singur cel mai puternic talisman. Se spune că baba a găsit chiar un bănuț de argint pe munte pe care l-a găurit și l-a legat cu cele două fire toarse de ea. Așa ar fi apărut primul măștișor, numele primindu-l tot în zilele acelea ale ocupației romane, când se sărbătorea Matronalia, adică ziua Zeului Marte, cel ce patrona războiul, natura, agricultura și venirea primăverii.

După cum constatăm, frumusețea renașterii naturii și lupta dintre cele două surori, Iarna și Primăvara, sunt amânate de prezența babelor, moșilor, tinerilor, soarelui. Existența babelor în calendarul nostru popular nu reprezintă unicitate în obiceiurile popoarelor, dar se zice că restul europenilor nu au legende așa frumoase ca ale noastre.

Am început să fim veseli și calzi odată cu Dragobetele, cel „beat de iubire”, am continuat cu Măștișor, apoi cu babele cele năzbătioare și cu serbările începutului renașterii, cu șugubeții Moși și vinul roșu.

Tot în această perioadă aducem un pios omagiu femeii – mamă, soție, soră, fiică, prietenă, iubită etc. Leagăn al copiilor și al omenirii, brațele mamei ne poartă prin lume simbolic, toată viața. Ea ne învață primele cuvinte, ne arată primele semne și jucării, ne învață hărnicia în muncile trebuitoare familiei, ne răcoresc frunțile fierbinți până în pragul târziu al bătrâneții.

Femeia zilelor noastre știe multe, foarte multe. Ar fi bine să nu i te opui, sub nicio formă. Nu pentru că e încăpățânată, ci pentru că ea are nevoie să mergi alături, nu înainte. Femeia zâmbește – deschis, frumos, mai ales omului pe care îl iubește.

Ea cântă în timp ce spală vasele, dansează când plouă și își ia toamna la braț. Nu pentru că e melancolică, ci pentru că are o conexiune specială cu anotimpurile. Primăvara își transformă stările în fluturi și îi lasă să zboare spre câmpuri deschise, iar din zborul lor se hrănește.

Femeia visează cu ochii deschiși, că de asta are ochi, ca să-i țină deschiși și când visează. Bărbații o iartă, sărind peste orgoliul din ei, poate tocmai pentru că au mame, iar mamele lor sunt femei înainte de toate. Cine mai poate să plămădească viața pe pământ dacă nu ele?!

Fie ca atât primăvara aceasta, cât și cele care vor urma, să ne aducă tuturor, atât femeilor, cât și bărbaților, doar noi speranțe, împliniri și bucuria unei vieți trăite cu Dumnezeu, plin de har și pace, cu gândul că: „Primăvara vieții e cel mai mare dar/ Cu Iisus, rămâne curată/ Ca un mărgăritar!”

*M-am oprit să văd cum vine
Primăvara să ne-ncânte
Și să strig spre cei grăbiți:
– Nu mai fiți așa de triști,
Primăvara iar surâde!*

Marina Angela Calodici - „Surâsul primăverii”

Anotimpuri

La început erau numai primăveri, numai ele contau la numărătoare.

12, 14, 16 primăveri pline de fluturi și iarbă verde, știa că lumea e numai în alb și negru și doar în ea dansau 1000 de culori.

Apoi vremea a început să fie mai caldă, verile treceau precum vacanța de după concediul medical, toate râdeau, toate se pârguiau, iar oamenii veneau să se minuneze. Lumea avea acum și alte culori: pe unele le vedea, despre altele îi povesteau oamenii... doar interiorul era acum monocrom.

E septembrie iar lumea are acum 1000 de culori, vocile sunt mult în urmă și nu mai pot să-i spună ce culori trebuie să vadă, nu mai avea certitudini... doar un interior în alb și negru!

Carmen FRĂȚIMAN

DRAGOBETE ȘI AGRIPINA

Înspre strada principală, cum ajungi la noi în sat,
Simțind că e mare zarvă, Agripina a plecat.
Ce se vede-n depărtare și ce spune lumea toată?
Parcă așa hărmălaie n-a mai fost în sat vreodată!

Câți flăcăi s-au adunat și zâmbesc ștregar la fete
Care se-nroșesc timid, dându-și coate pe-ndelete!
Ia ce le-mbracă sânul, albă e precum e neaua
Și le șade tare bine și catrința și basmaua!

Chiar de-i mare veselie, Agripina lung suspină,
Pentru tot ce poartă-n suflet, oare cine are vină?
Un flăcău voinic și mândru, pe umeri cu negre plete,
Tot românul îl cunoaște, se numește Dragobete!

Dintr-o filă de legendă, odată pe an sosește
Și cu ghiocei sub cușmă primăvara o vestește.
Cu pas larg și hotărât, feciorul o ia în brațe,
Dragostea ce îi unește, n-are nimeni s-o descoase!

Irina NECHIFOR

PRIMĂVARA

E verde câmpul și prin crânguri
Copacii toți înmuguriți;
Pe case, toacă cocostârcii
Din lungă cale poposiți.

Pe ramuri, păsările cântă
Scăldate în raze dulci de soare,
Și prin grădini și, prin livezi
Albiți-s vișinii de floare.

E liniște în sat; copiii
Doar rîd voioși din cale-afară,
Că atâtea bucurii le-aduce
Mult așteptat-a primăvară.

George TUTOVEANU

Cântă ciocârliile imnul veseliei...

Prof. Ion DOBRIN

Pe neașteptate, cu suflul ei cald și înmiresmat, a venit mult așteptata primăvară. Pe ambele părți ale șoselei ce traversează satul nostru, între trotuare și gardurile oamenilor, o mulțime de narcise s-au trezit pline de proștețime, în aerul umed al dimineții de primăvară. Noi, copiii de clasa I, ne îndreptăm bucuroși către școală. Astăzi este luni, 7 martie, și doamna învățătoare ne-a promis că vom confecționa singuri felicitări pentru ziua de 8 martie, zi foarte importantă pentru mamele noastre. Eram atât de nerăbdător să văd cu ce idei noi ne întâmpină doamna, fiindcă, în mintea mea, o vedeam ca pe o ființă superioară, aproape o sfântă coborâtă din ceruri, care nu mănâncă, nu doarme, nu obosește, nu plânge și este cea mai puternică ființă din Univers, evident, după mama.

În clasă era curățenie, mirosea a gaz, fiindcă omul de serviciu spăla întotdeauna la sfârșit de săptămână dușumelele cu petrol, colegii își pregăteau ustensilele pentru ora de „lucru manual”, apoi, după ce am cântat imnul, am luat loc în bănci și ne-am apucat să decupăm, să lipim și să colorăm care mai de care mai frumos, fiindcă era concurență în clasă - cine să fie mai bun, dacă se poate, la toate obiectele. Doamna învățătoare, cu zâmbetul pe buze, caldă, prietenoasă, dar și exigentă, astăzi parcă era mult mai apropiată de noi, mai veselă, ca și cum câștigase la loto. Noi nu o văzusem de vineri, fiindcă sâmbătă am stat cu toții acasă și, de aceea, poate că se manifesta așa, sau... Ora a început cu „Cântec de primăvară”, de Ștefan Octavian Iosif: *Înfloresc grădinile/ Ceru-i ca oglinda/ Prin livezi albinele/Și-au pornit colinda./ Cântă ciocârliile/ Imn de veselie/ Fluturii cu miile/ Joacă pe câmpie./ Joacă fete și flăcăi/ Hora-n bățătură/ Ah, de ce n-am zece vieți/ Să te cânt, Natură!* Priveam pe fereastră și mi se părea că acel cântec chiar se petrece afară, parcă totul prinsese viață, tocmai de aceea eram cuprins de un fior de forță vitală și foarfeca tăia singură hârtia de carton, apoi stiloul a scris cele mai frumoase urări mamei: *8 Martie lin coboară/ Pe aripi de primăvară/ Și în vântul lui ușor/ Îți trimit un mărțișor!*

A doua zi, marți, 8 martie, toate mamele colegilor din clasă erau prezente la un mic moment artistic pregătit de noi, iar, la final, fiecare copil i-a dăruit mamei felicitarea lucrată de mânuțele lui. A fost o mare bucurie, mamele ne-au pupat, ne-au strâns în

brațe și s-au îmbrățișat și cu doamna învățătoare. Era normal, pentru că sâmbătă nu am mers la școală, deși, pe vremea aceea, sâmbăta era zi lucrătoare, dar am stat acasă. Am stat, fiindcă vineri fusese 4 martie 1977. Poate și de asta doamna a organizat cea mai frumoasă serbare de Ziua Mamei, serbare rămasă vie în amintirea mea. Nu știam de ce atâtea îmbrățișări. Nu înțelegeam prea bine de ce era atâta apropiere între noi. Mai târziu am înțeles: Cântecul primăverii dăduse un nou sens existenței noastre, fiind un balsam pentru rănilor provocate de marele cutremur.

M-Cora PERJU

Fir alb, fir roșu...

Martie Alb, reprezintă limpezimea apelor, puritatea zăpezii și a gheții fiind în anumite accepțiuni asociat cu înțelepciunea, iar Martie Roșu, reprezintă sângele, soarele, fiind asociat cu viața... Împletirea celor două culori dând naștere unui simbol și anume MĂRȚIȘORUL.

Mărțișorul este un obicei specific românesc care a fost împrumutat și de către poporul bulgar. Originile sale sunt greu de precizat, dar prezența sa atât la români cât și la bulgari (Martenița) este asociată substratului comun daco-tracic, anterior romanizării, respectiv slavizării, deși legendele populare îi dau alte origini. Cercetările arheologice de la Schela Cladovei (județul Mehedinți), au scos la iveală amulete asemănătoare mărțișorului datând de mai bine de 8000 de ani. Acestea erau formate din pietricele vopsite în alb și roșu, fiind purtate la gât. În Moldova și Bucovina, mărțișorul era compus dintr-o monedă de aur sau de argint, prinsă cu șiret alb-roșu. Acesta era purtat până la venirea cocorilor și înflorirea arborilor, apoi șiretul se agăța de o creangă înflorită, iar cu banul se cumpara caș. Aceste ritualuri asigurau un an productiv.

Odată cu debutul primăverii ce simbolizează renașterea naturii, tot din folclorul popular românesc avem și Babele, femei știutoare, specialiste în domeniul practicilor divinatorii. Mitul Babelor este asociat în cultura populară cu Baba Dochia. Legenda spune că Baba Dochia avea un fiu, Dragobete, care i-a adus acasă o noră ce nu era pe placul mamei. Pentru a-și necăji nora, i-a dat acesteia un ghem de lână neagră și a trimis-o la râu să-l spele, spunându-i să nu se întoarcă până când lâna nu devine albă. Fata a încercat să spele lâna, care rămânea tot neagră, chiar dacă degetele sale sângerau. De disperare că nu se putea întoarce la soțul ei iubit, a început să plângă. Domnul Iisus Hristos, înduioșat de durerea fetei, i-a apărut în cale și i-a dăruit o floare roșie, spunându-i să spele lâna cu ea. Fata a urmat în tocmai spusele Domnului și a constatat cu uimire că lâna s-a albit, astfel putându-se întoarce acasă. Baba Dochia auzind povestea fetei s-a infuriat crezând că e primăvară, deoarece numai Mărțișor îi putea oferi floare fetei, și a pornit la drum îmbrăcată în nouă cojoace (respectiv 12) în căutarea primăverii. Soarele o facea să-și scoată rând pe rând cojoacele, până a rămas fără nici unul. Vremea se schimbă brusc și Baba Dochia îngheță.

De fapt în mitologia calendaristică, aceste zile ale Babelor (1-9/12 martie), marchează timpul schimbător,

capricios de primăvară. Alegerea unei babe este în funcție de ziua de naștere a fiecăruia (1-9 ale oricărei luni, sau dacă ziua respectivă este formată din două cifre, acestea se adună până rămâne o singură cifră). Astfel, zilele luminoase, însoțite vor aduce noroc și belșug, iar cele reci cu ploi vor aduce necazuri și neîmpliniri.

Tot în luna Martie avem și sărbătoarea internațională a femeii, 8 martie (în unele țări fiind declarată zi liberă). Istoria acestei zile este strâns legată de lupta pentru drepturi civile. Dacă inițial a reprezentat dorința femeilor muncitoare de a dobândi drepturi egale în raport cu bărbații, ulterior s-a transformat într-un prilej de sărbătorire a feminității, indiferent de religie sau rasă, devenind un moment de mulțumire, apreciere și recunoaștere a eforturilor mamelor, soțiilor, colegelor. În prezent, ziua de 8 martie, este o zi a bucuriei pentru toate femeile ce ne înconjoară, cele care ne oferă viață și motivația de a trăi. Deși Ziua Femeii este ocazia ideală pentru exprimarea propriei independențe, este și un prilej de întâlnire a modernului cu tradiția, dând posibilitatea de a oferi flori sau cadouri substanțiale care păstrează mesajul primordial sau îl adaptează în funcție de situație și vremuri.

După ziua de 8 martie - Ziua Femeii, urmează cei 40 de Mucenici din Sevastia. Sfinții Mucenici erau soldați creștini care făceau parte din Legiunea a XII-a Fulminata din Armenia și nu erau doar români de origine, ci și greci și armeni. Aceștia au refuzat să se jertfească împăratului și zeilor, motiv pentru care au fost întemnițați, iar opt zile mai târziu au fost judecați și osândiți la moarte prin înghețare. Conform tradițiilor, în ziua de 9 martie, toate gospodinele pregătesc mucenici, prajitură cu miez de nucă și miere sau un aluat în forma cifrei opt, fiert în apă, cu mirodenii și nucă sau copt. Mucenicii sunt împărțiți rudelor, vecinilor, oamenilor sărmani, pentru pomenirea celor morți, dar și pentru recolte bogate. Se mai spune că, în această zi, poarta cerului se deschide și moșii se întorc între cei din care s-au ridicat.

Obiceiul de a bea cele 40 sau 44 de pahare cu vin, este o reminiscență a sărbătorilor bahice ale Antichității, oamenii crezând că vinul băut acum se transformă, de-a lungul anului, în sânge și putere de muncă.

Așadar, **Mărțișorul ne poartă** între laic și religios, **se poartă** cu admirație și dragoste și **reprezintă** împletirea dintre viață și înțelepciune, în culorile alb și roșu.

Fir alb, fir roșu...

Prof. **Andreea NANU**

PRIMĂVARA, ANOTIMPUL RENAȘTERII

Primăvara este unul din cele patru anotimpuri ale zonei temperate, marcând tranziția de la iarnă spre vară. Din punct de vedere astronomic, marcarea începutului primăverii este, de cele mai multe ori, legată de echivalența dintre durata temporală a zilei și a nopții, timp al anului numit echinocțiu în astronomie. Astfel, în emisfera nordică, echinocțiul de primăvară este datat astronomic în jur de 21 martie al fiecărui an, în timp ce în emisfera sudică, același echinocțiu este în jurul datei de 23 septembrie. Simultan cu existența unui echinocțiu într-una din cele două emisfere ale Terrei, echinocțiul „opus” marchează cealaltă emisferă.

În realitate, datorită condițiilor specifice geografice și climatice ale diferitelor locuri care aparțin zonelor temperate, există foarte multe criterii care trebuie considerate pentru a marca anotimpul primăvară. Întotdeauna, primăvara și echivalentul său conceptual, filozofic și ideatic au însemnat dezghețul, topirea, trezirea la viață, reînnoirea și renașterea naturii, vieții și a societății.

Primăvara este unul dintre cele mai plăcute anotimpuri. Poeții au compus nenumărate poezii despre frumusețile acestui sezon, existând chiar și o legendă a primăverii: „*Cândva, era un copil cu un suflet ce nu cunoștea păcatul, cu ochi calzi ca ai unui miel. Era fata unui om bogat și a unei femei crude. A avea mai mulți frați și surori, care iubeau banii și răutatea, ca părinții lor. Primăverii, fetei cu codițe, nu-i plăceau aceste lucruri, ci adevărul, dreptatea, oamenii simpli și iubirea, de care nu avea parte. Părinții Primăverii aveau un castel în deșert, iar asta o chinuia pe fată. Visa să audă râul curgând repede, melodios, să simtă colțul ierbii sub picioare și să audă glasul pădurii răsunând.*

*Într-o zi, ea a plecat de acasă pentru că se săturase de minciuna și ura din jur. Mergea rătăcind prin deșert de parcă auzise glasul cuiva, glasul unui om ce o chema la el ca și cum ar fi fost fata lui. Era obosită, moartă de sete, dar totuși mergea, până a căzut. Când a deschis ochii, era într-un loc sărăcăcios, dar plăcut privirii. Acolo se afla Dumnezeu. El o întrebă pe fată ce își dorește mai mult. **Primăvara** a răspuns:*

- Îmi doresc să mă răzbun pe răul ce a cuprins familia mea.

Atunci Dumnezeu a trimis frigurile cele mai aspre ce au cuprins deșertul. Părinții Primăverii și-au dat seama de lipsa ei și au început să se vaite și să-și regrete faptele rele. Fetei i se rupea inima când vedea aceste lucruri. Ceru să se întoarcă și să-și mai vadă o dată părinții și frații. Dumnezeu o trimise ca un înger pentru a desface blestemul. Când a pus piciorul pe pământ, acesta a înverzit, au răsărit copaci și s-au auzit râuri curgând și păsări cântând. Toți și-au cerut iertare de la

ea și i-au spus că vor să trăiască ca niște oameni obișnuiți în împărăția lui Dumnezeu. Acum ei locuiesc acolo și speră ca lumea să-și amintească povestea lor și să nu facă la fel!”

Primăvara diminețile sunt plăcute și încep să se încălzească, amiezile sunt liniștitoare, după-amiezile sunt calme și răcoroase, iar nopțile sunt confortabile.

Păsările încep să cânte, cerul este senin, iar vântul bate revigorant. Fiecare obiect din natură arată nemaipomenit, florile înfloresc, iar frunzele încep să apară în copaci.

Este anotimpul bucuriei. Plantele verzi se află pe câmp, iar pământul se înverzește cu plante și flori. Primăvara este un anotimp în care vremea nu este nici rece nici caldă, zilele și nopțile nu sunt nici prea lungi, nici prea scurte.

Primăvara este anotimpul preferat al multor oameni.

Frumusețea primăverii ne face să uităm supărările, muzica acesteia ne bucură urechile, iar frumusețea ei ne mulțumește privirile. Primăvara este un anotimp al noilor începuturi.

Temperaturile mai calde ce se datorează acestui anotimp, înseamnă că pământul, ce ar putea fi înghețat în timpul lunilor de iarnă, devine mai moale și mai roditor. Primăvara, de cele mai multe ori, este marcată de o ploaie crescută, ce ajută ca sămânța să prindă rădăcină în pământ.

Animalele care petrec iarna în hibernare ies din vizuini, în timp ce, cele care călătoresc în regiuni mai calde se întorc. „*Primăvara este o sărbătoare imensă la care participă toate elementele naturii*” (Victor Hugo).

Referințe:

<http://ro.wikipedia.org/wiki/Anotimp>

<http://www.universdecopil.ro/legenda-anotimpurilor.html>

<https://citate.ro/>

Ghețoi Petru, *Legende populare pentru fiecare*, Editura Casa Poveștilor, București, 2019

Pentru tine, Primăvară

**Șiruri negre de cocoare,
Ploi călduțe și ușoare,
Fir de ghiocel plăpând,
Cântec îngânat de gând,
Sărbătoare...**

**Zumzet viu prin zarzări. Oare
Cântă florile la soare?
Că pe crengi de floare pline,
Nu știi: flori sunt, ori albine?
Pentru cine?**

**Pentru tine, primăvară,
Care-aduci belșug în țară,
Care vii,
Peste câmpii,
Cu bănuți de pădii
Și cu cântec de copii!**

Otilia CAZIMIR

Greierele și mușuroiul de furnici

Dintr-o mare de gunoaie a ieșit un greieraș
Mic, umflat și negricios (o fi de la cât mâncase?)
Sta privind în depărtare, meditând, dar zgomotos:
- Ce-i cu-atatea mărtișoare? Nu vedeți ce vă-nconjoară?
Praf, noroi (se exclud, dar ce contează?) Las' pe mine!
Își înfoaie zdravăn burta și începe a urla:
- Astăzi eu împart cadouri înflorate, că mai trebuie să cânt!
N-am făcut-o cam demult și i s-a urcat la cap furnicii
Ce s-a apucat de treabă și îmi strică mie planul!
Toată trupa la plimbare, la pozat și denigrat,
Altfel, o să vadă lumea că furnica-i consecventă
Și-o să-nceapă mulți a lăuda!
Mușuroiul de furnici, auzind atâta zarvă,
s-a gândit că e momentul să-l revadă pe gurmandul cântăreț:
-Ai stat ani la rând în ceață și nu ai mișcat un băț,
Ai cerut la noi pomană cu dispreț și cu tupeu,
Acum vii cu îndrăzneală să ne ceri nouă socoteală?
Precum greierele din poveste, dai dovadă de-aroganță
Crezând, fals, că ai prestanță !
Nu ești decât guraliv, leneș și neprișor,
Bun de gură, ce e drept, dar cam sec și indolent.
Am tăcut noi, furnicuțe, dar sosit-a vremea să spunem chiar și noi părerea!
Nu avem nevoie de a ta atenție!
Noi muncim și ne-ngrijim de al nostru mușuroi;
Cei ca tine vor sfârși într-o pagină nescrisă a trecutului nefast.
Auzind asemenea cuvinte, greierele cel burtos,
Cam coleric el din fire,
Se umflă de enervare și plesni pe loc, sărmanul,
Răspândind în jur duhoare, după propria-i purtare!

Carolina BOROȘ

Generosul Martie - Mărțișor

Prof. Maria BUDESCU

În țara noastră luna martie se mai numește Mărțișor. Acum începe aratul, semănatul, se curăță livezile și grădinile, se scot stupii de la iernat și se retează fagurii de miere utilizați ca leac în medicina populară. Cu alte cuvinte, omul se pregătește pentru intrarea în alt anotimp, cel al muncilor, al activităților intense pe toate planurile.

Luna martie este o lună plină de semnificații. Aici întâlnim cele mai multe zile dedicate diferitelor evenimente începând cu 1 Martie – „**Ziua Mărțișorului**”, zi care prevestește un nou început, ziua primăverii.

Pe 3 martie sărbătorim „Ziua Mondială a Scriitorilor”, zi în care sărbătorim literatura și cultura universală și care demonstrează că arta nu e constrânsă de nicio graniță.

Tot pe 3 martie e „**Ziua Mondială a Florei și Faunei Sălbatică**”, zi stabilită la 20 decembrie 2013 în cadrul celei de-a 68-a sesiune a Adunării Generale a ONU, în rezoluția sa. **8 Martie – „Ziua Femeii”** – este sărbătoarea specială a tuturor femeilor din lumea întreagă, moment când ne arătăm aprecierea față de femeile din viața noastră.

În 9 martie sărbătorim „**Ziua Deținuților Politici Anticomuniști**” 1944-1990 - zi dedicată celor care s-au ridicat împotriva celui mai aspru regim totalitar.

20 martie este dedicată „**Zilei Internaționale a teatrului pentru copii și tineret**” începând din 2001, zi care se derulează sub mesajul „Du, astăzi, un copil la teatru” și are ca scop educația celor mici pentru a viziona piesele de teatru.

În 21 martie se sărbătorește „**Ziua Internațională a Poeziei**”, declarată de UNESCO începând cu anul 1994 și urmărește să susțină creația poetică drept artă deschisă oamenilor.

„**Ziua Mondială a Apei**” e declarată de Adunarea Generală a ONU din anul 1993 și se sărbătorește pe 22 martie.

În 25 martie sărbătorim „**Ziua Națională a Pădurilor**”, instituită din 2017.

„**Ziua Mondială a Teatrului**” se sărbătorește pe 27 martie, începând cu anul 1961. Sărbătoarea este un moment de recunoaștere a forței de comunicare pe care o are teatrul dincolo de frontierele geografice sau culturale lingvistice, religioase sau politice.

Nu întâmplător am punctat aceste zile din luna

martie. Sunt zile pe care le așteptăm și le prețuim pe fiecare în parte. Mă voi opri puțin la ziua de 8 Martie, zi în care sărbătorim femeia - cea care ne dă viață, ne crește, ne educă. Această zi se sărbătorește în întreaga lume. Prima zi s-a ținut la 19 mai 1911 în Germania, Austria, Danemarca și în alte țări europene. Decizia ca ziua să fie cea de 8 martie s-a luat în cadrul unei Adunări Generale a ONU din 1975. Și pentru că în această lună se sărbătorește această minunată zi, voi încerca să readuc în memoria noastră câteva chipuri de femei care prin contribuția lor au ridicat prestigiul României și al femeilor în lume.

Regina Elisabeta – prima regină a României, căreia îi datorăm - ca și regelui Carol, soțul ei – trecerea de la statutul de mic stat, aflat la marginea Europei, mai aproape de porțile Orientului, la cel al unui stat european, acceptat și respectat ca atare de către puterile continentale ale vremii. Ea devine regină odată cu alegerea lui Carol I drept rege al României.

Lubitoare și protectoare a artelor, ea însăși autoare de poezii, romane și nuvele scrise în engleză, franceză, germană, regina Elisabeta a fost mai mult decât o femeie de litere și o soție de monarh. Asumându-și fără nicio ezitare latura feminină a misiunii politice cu care s-a considerat investită, a început o stăruitoare muncă de a-și face cunoscută și admirată în Europa, țara peste care domnea, demersul ei a fost remarcabil de eficient.

Susținând artele frumoase, literatura română și meșteșugurile, organizând participarea artizanilor români la expoziții internaționale, sprijinind turismul – prea puțin dezvoltat la acea vreme, a reușit să prezinte și să pună în lumină ceea ce avea unic, interesant și demn de admirație – civilizația românească. Cu ajutorul acestui sprijin venit din înaltul tronului, România a intrat încet-încet politic și cultural în Europa.

Regina Maria, a avut, ca și predecesoarea ei, o viață plină de preocupări personale, care îi hrăneau spiritul creator și avid de frumos, dar și o viață politică, mult mai puțin știută, însă prin care a adus un aport hotărâtor la istoria României. Castelul Pelișor, casa și grădinile de la Balcic, tablourile pe care le picta, poveștile pe care le-a scris sunt înfăptuirile unei vieți de regină-artistă, plină de haruri, parte dintre multe alte calități.

Când după Primul Război Mondial, negocierile Tratatului de la Paris s-au împotmolit în punctul în care

urmau să se acorde României recunoașterea și răsplata participării la conflict, regina Maria și-a relevat și marele ei har politic, pe care-l avusese mereu, dar care, până acum fusese ținut ascuns, în umbra preocupărilor vizibile de mamă, soție, persoană oficială și artistă.

A plecat ea însăși la Paris, iar întrevederile cu ministrul francez Clemenceau au îndreptat situația. Astfel România și-a văzut împlinite aspirațiile, iar România Mare își datorează nașterea, poate în măsură mai mare decât credeam, intervenției oportune și salutare a reginei Maria.

Sofia Ionescu-Ogrezeanu a fost prima femeie neurochirurg din România. Ea a realizat prima operație pe creier în 1944, în timpul celui de- Al Doilea Război Mondial. Atunci, după cum declară dânsa, a operat un copil rănit în urma unui bombardament. După ce și-a făcut un stagiu în calitate de medic de circă rurală într-o comună de lângă Fălticeni, s-a întors la București unde a fost cooptată în echipa medicului Dimitrie Bagdasar. A făcut echipă cu doctorii celebri ai epocii Constantin Arseni și Ionescu Ionel – cel din urmă i-a devenit soț.

Florica Bagdasar – prima femeie ministru din România. Împreună cu soțul ei a inaugurat prima clinică de neurochirurgie din România, unde au avut loc primele intervenții pe creier. Centrul de Igienă Mintală din București, pe care-l înființează în 1946 și toate celelalte activități ale sale, printre care un abecedar original, simplificat și conceput astfel încât să fie ușor asimilat de către copii, au fost puternic influențate de vizita în America și concepte moderne-educaționale și științifice - descoperite acolo.

Fiica ei, **Alexandra Below**, este o matematiciană cunoscută în SUA, care a adus contribuții la domeniile teoriei ergodice, probabilității și analizei. A fost căsătorită cu scriitorul Saul Bellow, câștigătorul Premiului Nobel, care într-o vizită în România a documentat viața Floricăi Bagdasar, pe care a transformat-o în personaj în romanul său, „Iarna decanului”.

Hermine Walch-Kaminski prima femeie din România care și-a obținut un doctorat în medicină și prima femeie româncă absolventă a două facultăți. Este fiica unui refugiat politic austriac, a absolvit cursurile liceale la Liceul Sfântul Sava și la Mihai Viteazul din București. A fost studentă în același timp, la Facultatea de Științe și la cea de Medicină și a susținut licența la fiecare dintre ele. Și-a obținut doctoratul în Medicină cu Studiu asupra stării igienice a Școlilor publice din

București.

De-a lungul vremii, a participat la Congresul internațional de igienă și demografie de la Berlin, a fost membră fondatoare a Societății pentru profilaxia tuberculozei, a făcut parte din Consiliul de conducere al Crucii Roșii.

Multe din preocupările ei sunt teme intens dezbătute în zilele noastre – a scris manuale școlare, cărți de igienă, alimentație rațională, combaterea surmenajului în școli, manuale de prim ajutor. Printre titlurile publicate se numără „Rolul femeii în igiena casnică”, „Miopia în școlile secundare de fete”, „Mijloacele educative”.

Ana Aslan – medic român specialist în gerontologie, academician, director al Institutului Național de Geriatrie și Gerontologie (1958-1988). A evidențiat importanța procainei în ameliorarea tulburărilor distrofice legate de vârstă, aplicând-o pe scară largă în clinica de geriatrie sub numele de Gerovital. Numeroase personalități internaționale au urmat tratament cu acest medicament: Tito, Charles de Gaulle, Hrusciov, J. F. Kennedy, Indira Gandhi, Marlene Dietrich, Konrad Adenauer, Charlie Chaplin, Kirk Douglas, Salvador Dali.

Ana Aslan a inventat - în colaborare cu farmacista **Elena Polovrăgeanu** - produsul geriatric Aslavital, brevetat și introdus în producția industrială în 1980.

A primit ca titluri: „Membră a Academiei de Științe din New York”, „Membră a Uniunii Mondiale de Medicină Profilactică și Igienă Socială”, „Membră de Onoare a Centrului European de Cercetări Medicale Aplicative”, „Membră în Consiliul de Conducere al Asociației Internaționale de Gerontologie”, „Membră a Societății Naționale de Gerontologie din Chile”, „Președintă a Societății Române de Gerontologie”.

A primit - Premiul internațional și medalia "Leon Bernard"; „Ordinul Meritul Sanitar clasa I (8 aprilie 1970)” pentru merite deosebite în domeniul ocrotirii sănătății populației din țara noastră”, „Merito della Repubblica” - Italia; Cavaler al Ordinului Palmes académiques” - Franța, „Profesor Honoris Causa și Doctor emerit al Universității Bragança Paulista”, din Brazilia.

Acestea sunt puține celebrități din lista lungă a femeilor din România care de-a lungul timpului și-au adus valoroasa contribuție la dezvoltarea culturii și științei românești.

GÂNDURI... puse-n RÂNDURI!

Prof. **Ecaterina TELETIN**

Primăvara este unul dintre cele 4 anotimpuri, care urmează după iarnă și precede vara. Pentru emisfera nordică este intervalul dintre echinocțiul de primăvară (21 martie) și solstițiul de vară (21 iunie).

Noi folosim termenul de primăvară în mai multe ocazii: primăvărată, în primăvara vieții, 20 de primăveri când e vorba de ani și alte derivate, însemnând tinerețe, început de viață etc.

Dacă iarna ne încântă cu troiene de zăpadă de care sunt legate activități specifice cu geruri, care își au rostul lor în echilibrul din natură, vânturi puternice, cer plumburiu, primăvara vine cu renașterea naturii.

Zefirul, vântul care adie pentru a îndepărta zăpada, graba cu care îl trimite pe feciorul IRINEL să anunțe pe Moș Crivăț că e timpul să plece pe alte meleaguri, alternează cu zvâcnirile de iarnă care nu se lasă plecată. Anul acesta parcă s-a jucat iarna cu răbdarea noastră. În unele zone din țară iarna e în toi, parc-ai spune că suntem în plină iarnă. Capricioasă, așa cum a fost, ne-am bucurat de zăpadă câteva zile, de un ger care a mai distrus microbi și ouăle insectelor dăunătoare, ne-a fortificat și pe noi care, din generație în generație, ne-am adaptat schimbărilor climatice pe cele 4 anotimpuri.

Primăvara e anotimpul renașterii. Ea se instaurează cu tot arsenalul în câteva zile. Iarba se ȋtie la soare și se grăbește să prindă teren înaintea plantelor care s-au hrănit toată iarna din rezervele rădăcinilor sau ale tulpinilor subterane, cum e cazul plantelor ornamentale din flora spontană, care se grăbesc să prindă primele raze de soare, păsările călătoare se agită pentru a ocupa un areal să-și depună ouăle, animalele pădurilor care au hibernat, mai mult amortește, își împart teritoriile.

Soarele zăbovește mai mult pe cer. Ziua se mărește, lumina e mai puternică iar noi simțim că în organismul nostru apar mai multe transformări. În general, astenia de primăvară se instalează ca rezultat al alimentației din timpul iernii, al lipsei de mișcare în aer curat. Organismul simte nevoia unei curățiri și a unei înnoiri pe care ne-o transmite ca un mesaj tainic, sub forma unei stări de oboseală.

Trebuie să adecvăm hrana anotimpului cu tot ce este natural și ne oferă în mod spontan grădinile și serele. Noi trebuie să le combinăm înțelept pentru a asigura organismului minerale, vitamine și

elementele organice necesare metabolismului. Atât pentru întreținere, dar și pentru asigurarea energiei în efectuarea activităților pe care le desfășurăm.

Primăvara ne oferă dispoziție pentru drumeții, excursii, plimbări ușoare în parcuri sau pădurile proxime orașului pentru a asigura o aerisire corectă a corpului uman.

Pentru cine are grădină, detoxifierea se face ușor prin lucrări zilnice la arborii, plantele sau arbuștii care populează grădina. Pentru cine nu e învățat cu muncile agricole, efortul trebuie depus treptat, pentru fortificare, deoarece și aerul respirabil este mai tare.

Țăranul legat de ogor are grijă toată iarna de plantele semănate toamna: le verifică din când în când, să vadă care este procentul de încolțire unde trebuie să intervină primăvara, pregătește îngrășământul organic pentru vii și livezi.

El, omul pământului, pregătește uneltele și sămânța pentru semănăturile de primăvară, asigurând hrana cea de toate zilele. Tot respectul pentru „măria sa, țăranul”.

Așa cum știm, „viața este cel mai prețios dar al naturii”. În mijlocul ei, omul se regăsește pe sine, se supune legilor universale, evoluează, se transformă, îmbrăcând mereu alte și alte structuri, devenind cel mai complex organism cibernetic. Nu întâmplător i se spune HOMO CIBERNETICUS.

Suntem puternici! Cu toate acestea, întâmpinăm primăvara greutăți în respirație, vertijuri, răceli ușoare, gripe. Cauza: statul mult în casă, în birouri neaerisite la timp, evitarea plimbărilor în aer liber. Ori, cu cât stai mai mult în aer curat, inspiri mai mulți „ioni atmosferici”, ioni care influențează longevitatea și viața în general. Electricitatea din atmosferă intervine prin căi diverse asupra sănătății umane, influențând-o pozitiv. Ionii atmosferici influențează longevitatea, indiferent de condiționările genetice, alimentare sau locul de muncă. Așa se explică de ce în unele zone geografice populația trece cu mult peste 80 de ani; și la noi sunt sate cu bătrâni peste 80-90 de ani, mai rar de 100 de ani.

În trecut fie spus, poate că și eu am beneficiat de prezența ionilor negativi și recunosc că în fiecare primăvară potențialul sănătății mele crește; poate genetic, poate datorită hranei, programului riguros

de lucru sau poate nașterii unicului băiat în martie și, spre bucuria mea, în aceeași zi, a strănepotului meu, la diferență de 55 de ani.

Luna martie, pentru mine, amintește de un moment -10 martie - când am crezut că am încheiat socotelile cu viața. Familia, prietenii, colegii au fost cei care mi-au dat curajul de a merge mai departe. Cu gesturi simple, cuvinte de îmbărbătare, m-au făcut să am încredere în oameni, să-mi depășesc fricile, să capăt curaj pentru a mă lupta cu soarta. Părea că mi s-au spulberat toate speranțele dar, așa cum luptă ghiocelul prin ger, sub zăpada înghețată, cu o putere inexplicabilă, să străbată solul înghețat și să-și expună floarea albă razelor solare, el continuând perpetuarea speciei înfruntând aceste greutăți, mi-a oferit un exemplu de luptă.

Luna Martie vine cu vestitori, așteptată de toate vârstele. Sunt multe legende legate de cele două culori, roșu și alb – ața mărțișorului, asimilat cu bucuria renașterii.

Mărțișorul – 1 Martie, zilele babei, fiecare cu specificația ei, ziua femeii – 8 Martie, sărbătoare statuată în majoritatea țărilor lumii, sărbătoresc mama, fiica, sora, colegele, partenerile de viață, omagiu prezentat Femeii. Chiar dacă e o zi anume pentru această sărbătoare, eu cred că respectul pentru femeie trebuie să fie zilnic: un gest simplu, o floare, un cuvânt de mulțumire, un ajutor, un salut reverențios și o recunoaștere a potențialului ei de muncă și mai ales a binecuvântării ei de a da viață, este suficient pentru a o sărbători zilnic.

De curând, am citit câteva legende ale florilor de primăvară, legende consemnate în Almanahul floral din 1913 – Arhivele Institutului de Etnografie și Folclor București.

Legende culese de către botaniști după 1900 sunt relatate și bune de povestit copiilor. Dacă viorea, plantă atât de elegantă, distinsă prin colorit, înfruntă capriciile primăverii, alături de ghiocel, e normal să se găsească în același buchet. Aceste buchete înduioșează și emoționează orice primitor. Tot primăvara, suntem încântați de coloritul alb, roșu și galben al brebenelului. El este mai bogat în frunze, florile sunt inflorescențe bogate, au un miros suav, plăcut și discret și este vizitat de bondari și alte insecte abia trezite la viață.

Se spune că brebenelul este fiul ghiocelului care ar mai avea trei frați: cocoșelul, fragul și rușița iar dintre surori amintim micșuneaua și viorea. Datele au fost prezentate dintr-o legendă publicată în „Junimea literară”, Cernăuți, 1905.

Într-o legendă publicată în 1892, în Gazeta de Transilvania, brândușa este soră cu ghiocelul. Ea atrage prin eleganța florii și coloritul alb cu linii perceptibile corai. Planta este căutată pentru tulpinile subterane care sunt comestibile.

Fiecare dintre plantele amintite mai sus sunt cunoscute ca plante ornamentale spontane dar și

medicinale. În satele noastre, fiecare din ele intră în rețetele medicinei paleative.

Închei gândurile mele, în această primăvară, însângerată de cutremure și războaie, oferindu-vă un buchet din toate florile de primăvară care au curajul să vegeteze sub zăpadă, în sol înghețat și sursă de apă precară.

Florile să vă însenineze viața și să fiți convinși că sănătatea este o forță, iar viața nu poate fi cumpărată, întreținută sau prelungită cu tot aurul din lume!

Primăvara este prilejul de inspirație pentru creatori. De cel? Pentru că florile, mai ales cele sălbatice, mireasma lor, trilarile păsărelelor, freământul pădurilor și clinchetul pârâiașelor din văi care spun povestea din veacuri, dau pajiștii și peisajului atâta pitoresc că-ți robesc inima și-ți înalță sufletul!

Mama

de Grigore Vieru

Ba culegi tufele
Cu bobite coapte,
Ba ne spală rufele,
Treză de cu noapte.
Ba-n câmpul boierului
Țese la flori calde,
Toată roua cerului
Pe măicuța cade.

Simona MIHAILĂ

LEGENDELE BÂRLADULUI Dealul Brândușelor

„Ne așteptau brândușele pe dealul lor, înălțate din așternutul ud, sunându-și micul clopot vestitor al primăverii. (...) Dealul brândușelor, dealul Țuguietei, în orice primăvară, era un loc de întoarcere pentru copiii de altădată. Se luptau cu prăștiile copiii din mahalaua Munteni cu cei din Cotu-Negru. Al cui este dealul, cui trebuie să rămână, ale cui sunt brândușele?”

Brândușele sunt ale dealului lor, cel pe care poetul bârlădean G.G. Ursu, una dintre personalitățile marcante ale orașului, îl evoca cu drag și dor în „Bârladul odinioară și astăzi”, și căruia i-a dedicat și un volum de versuri intitulat chiar așa – „Dealul branduselor”.

„Legendele Bârladului”, serialul prezentat de Ziarul Obiectiv, vă invită astăzi să citiți povestea unui loc de basm. Se numește Dealul brândușelor și, deși se leagă oarecum de cartierul Cotul Negru, am ales să-i acordăm locul său distinct în „cartea legendelor”, așa cum și-l are în memoria bârlădenilor.

Dealul brândușelor – așa este cunoscut locul acela situat „în sus” Grădina Publică. Este punctul de intersecție a cartierelor Cotul Negru și Țuguiata. Dealul

a fost botezat așa de către localnici, încă din vremuri de care nimeni nu-și mai amintește. Numele vine, firește, de la miile de flori care smălțuiau dealul în fiecare primăvară. Erau atât de multe, încât aproape că nu aveai unde să calci. Era o feerie.

Brândușele, care apar imediat după ghiociei și ceva înainte de vioarele, având alura primilor și puțin din culoarea celorlalte, atrăgeau în pădurea de pe creasta dealului grupuri nenumărate de oameni, în special de copii.

Micile „găști” de prichindei abia așteptau ca ultimele urme de zăpadă să se piardă în pământ și, fără să țină cont că solul este încă umed și rece, se avântau voinicește până sus-sus, „la cules de brândușe”.

Tinerii de astăzi, care nu au avut ocazia să cunoască această fericire inimaginabilă, trebuie să știe că nu culesul în sine al florilor era secretul acestui entuziasm. Toată frumusețea „expediției” era mâncatul rădăcinilor de brândușe.

Iar până la mâncat trebuia musai pusă în aplicare o tehnică fără de care nu puteai atinge stare de perfecțiune, „fericirea gastronomică” la care ai visat un an întreg. Mai întâi și-ntâi, alegeai din ochi brândușa cea mai înaltă, cu petalele cele mai mari. Mărimea brândușii te ajuta să o anticipezi pe cea a rădăcinii. Cu cât mai mare, cu atât mai bine. După ce o alegeai cu

privirea, te îndreptai țintă spre ea, dar cât de repede posibil, ca nu cumva vreun partener de gașcă să ți-o ia înainte. După ce o scoți, o scuturi bine – dar cu grijă – de pământ, după care o rupi fără milă și păstrezi rădăcina. Aceasta are formă de bulb și este acoperită cu mai multe straturi de foiță cafenie, asemănătoare foilor de ceapă. O curățăm și rămânem în mână cu un bulb alb și curat, de mărimea unei alune. Aceea este partea comestibilă a plantei și cea mai bună rădăcină care există pe pământ. Nu noi o spunem, ci puzderiile de copii din nenumărate generații, care luau cu alsalt cel mai frumos deal din câte au existat vreodată.

Acestă nebunie dura ore întregi, aproape până la lăsarea serii și, zău, că nu era de ajuns, oricât de pline ar fi fost burțile „invadatorilor”.

„Răzușul”, secretul unui bulb de brândușă intact

În amintirea multora, Dealul brândușelor este locul în care se desfășurau replicile la scară mică a celebrelor lupte dintre între coteni (din Cotul Negru) și munteni (din mahalaua Munteni). Acestea aveau loc, între tineri, cel mai adesea, însă copiii, găseau în brândușe un pretext să-i imite pe cei mari.

„Mulți s-au întrebat asupra cauzelor care determinau asemenea aprige dispute. Un substrat economic pozitiv, dincolo de fantezia și preocupările copiilor, trebuie să fi fost la oamenii maturi: al cui e îmașul vitelor? Ce mahala trebuie să aibă întâietate la pășunat, pe molcomul deal dintre cele două mahalale?”, scria G.G. Ursu.

Controversa nu se putea rezolva decât pe teren, își amintește scriitorul: „Dealul era ocupat militarmente de trupe de copii înarmați cu prăștii și pietre. Luptele se soldau uneori cu capete lovite, biruința era a celor mai tari care, după ce ocupau dealul, puneau stăpânire asupra brândușelor”.

Scosul brândușelor din pământ avea și el rostul și filozofia lui. Nu era făcut la întâmplare. Orice copil știa că nu poți urca pe Dealul brândușelor fără „răzuș”: „Răzușul era un bețișor ascuțit făcut special pentru a scoate rădăcina unei brândușe. Miezul alb și dulce, copiii îl mâncau cu plăcere și nu era primăvara bărlădeană fără răzuș și fără brândușe”.

Scriitorul Alexandru Vlahuță a „luptat” pentru brândușe

Istoria îl consemnează și pe scriitorul Alexandru Vlahuță ca participant la luptele de pe Dealul brândușelor, în vremea când, licean fiind, locuia cu gazdă în Cotul Negru.

„Într-un ziar <România Mare> (1922 – 1925) se arată participarea unui elev al liceului <Codreanu>, pe nume Alexandru Vlahuță, când stătea în Cotu-Negru,

pe strada Gheorghe Emandi, la lupta cu prăștiile. El se juca în praf, în nasturi, de-a poarca, pe dealul Țuguieta, cu cotenii călări pe prājini. A luat parte la luptele dintre coteni și munteni, lupte înverșunate cu prăștii și pietre ca proiectile. Alecu Vlahuță, bineînțeles, era de partea cotenilor”, își amintește G. G. Ursu.

Rădăcinile de brândușe, aliat de seamă în vremuri de foamete

Singurii pentru care această amintire s-a transformat într-una dureroasă, sunt cei care au trăit vremurile de foamete, adică bătrânii de astăzi. Pentru ei, dar și pentru părinții lor, Dealul brândușelor nu a fost o distracție, ci locul unde își astâmpărau foamea.

„Țin minte că abia așteptam să se dezghețe pământul și să înflorească brândușele. Eram atât de săraci, încât o mână de mălai era o avere, chiar și dacă avea gândaci. Dealul brândușelor se umplea de copii. Atunci nu le mai căutam pe cele mai mari. Mâncam la întâmplare. Nu aveai timp să cauți, că veneau oameni de prin toate părțile orașului. Și oameni mari, în toată firea veneau să mănânce rădăcini de brândușe. Tare bune mai erau. După ce ne saturam, începeam să culegem și pentru frații noștri mai mici, care rămăseseră acasă. Ne umpleam buzunarele și sânul cu bulbi. Erau plini de pământ, dar nu conta. Acasă, mama le decojea și-i hrănea și pe ăia mici”, ne-a povestit Marieta Balan, o bătrână bărlădeancă, ce a trăit timpurile îngrozitoare când Dealul brândușelor nu era loc de joacă, ci sursă de hrană.

Partea bună era că nimeni nu rămânea flămând atât timp cât existau brândușe.

Acum, din Dealul brândușelor a rămas doar numele. E drept că mai înfloresc și în ziua de astăzi, însă numai pe ici, pe colo. Mare parte din pădurea de pe deal a fost defrișată și, odată cu brândușele, au pierit zeci de alte specii de flori.

Mărțișor primăvăratec pentru femei

Ioan IDRICEANU

Mărțișorul este considerat un simbol al primăverii, al revenirii la viață a naturii și a stării noastre de spirit, prin bucuria ce ne-o aduce în suflet primăvara, cu tot ce e mai frumos și sublim. La început de martie, chiar din prima zi a lunii, avem un frumos obicei de primăvară, numit mărțișor. Acesta este considerat un simbol al norocului, al bunăstării și al prețuirii. Se obișnuiește ca bărbații să ofere doamnelor și domnișoarelor mărțișoare, în semn de respect și admirație. Acesta este reprezentat printr-un obiect micuț legat cu două fire împletite, alb și roșu. În zilele noastre, șnurul mărțișorului este atașat mai multor obiecte artisanale care întrușipează animale, flori, litere și alte simboluri cu diverse semnificații. Mărțișorul este un mesager al bucuriei, al dragostei de viață, un simbol norocos prin care noi, oamenii, îmbrățișăm renașterea naturii odată cu venirea primăverii.

Semnificația Mărțișorului rămâne asociată cu bucuria venirii primăverii, cu sentimentul de prețuire și de prietenie sinceră al celui care-l dăruiește unei persoane pe care o iubește. De-a lungul veacurilor, mărțișorul rămâne un simbol al iubirii pentru cele mai dragi persoane din viața noastră, dar și al bucuriei pentru întâlnirea cu anotimpul îndrăgit, primăvara. Mărțișorul este purtat la vedere timp de aproximativ două săptămâni sau toată luna martie, pentru că aduce bucurie și speranță în sufletele oamenilor. Tot în această lună observăm că au răsărit ghiociei, flori gingașe care își scutură clopoțelul sub adierea vântului primăvăratec, vestind sosirea noului anotimp.

Despre tradiția mărțișorului nu se cunoaște exact când a apărut, dar se estimează că este veche de sute de ani. Fiind un obicei atât de frumos, a fost însă împrumutat și de vecinii noștri bulgari și moldoveni. În zilele noastre, mărțișorul primit în dar de la o persoană dragă se poartă toată luna martie, după care se pune într-un pom înflorit și roditor. De asemenea, există credința că dacă îți vei pune o dorință atunci când vei agăța mărțișorul de ramurile pomului, aceasta se va îndeplini. Când observăm că prin pomi sunt atârinate șnururi cu mărțișoare este semn că tradițiile și obiceiurile sunt încă vii și păstrate de mulți dintre noi. Culoarea albă a șnurului reprezintă frigul iernii ce se încheie, iar cea roșie, căldura verii pe cale să se instaleze. La strămoșii noștri geto-daci, Anul Nou începea la 1 martie, iar calendarul lor popular avea doar două anotimpuri: vara și iarna, pentru că primăvara și toamna erau considerate anotimpuri de trecere.

Orice tradiție, indiferent că este religioasă la origine sau nu, dacă poate fi motiv de bucurie și ne face să zâmbim, chiar pentru un moment, nu trebuie să fie blamată sau judecată. În contextul de astăzi, sunt atât de rare momentele în care ne putem bucura din tot sufletul, încât nu trebuie să renunțăm la ele. Oamenii și-au pierdut capacitatea de empatie și înțelegere emoțională și dacă nu exista un interes, rar își fac timp pentru semenii lor sau chiar pentru propria familie. Tocmai din acest motiv trebuie să profităm de orice tradiție sau obicei, însemnat sau nu, deoarece niciodată nu vom fi dezamăgiți de un mit sau o poveste, însă avem ocazia să ne oferim energie pozitivă, o zi frumoasă și să redescoperim inocența din noi.

Tot în luna martie, pe 8 ale lunii, este ziua femeii, prilej de sărbătoare și apreciere față de femeile din viața noastră. Această zi este pentru români o sărbătoare cu multe flori, ziua în care bărbații de pretutindeni sărbătoresc fetele și femeile de toate vârstele și le aduc în dar vestitorii primăverii,

simbol al iubirii, stimei și recunoștinței ce le-o poarta. La începutul primăverii, femeia se arată a fi ea însăși primăvara vieții. Eterna femeie, prin însăși natura sa, constituie simbolul nașterii, al vieții în existența pământescă. Ea s-a dovedit cu prisosință că este o ființă plină de gingășie și sensibilitate, capabilă să aline suferințe, să iubească și să trudească pentru familie și societate.

Din totdeauna femeia întruchipează finețea, gingășia, sensibilitatea, dar și puterea cu care înfruntă greutățile vieții. Ea este acea persoană care conduce lumea din spatele bărbaților. Femeia este cea pentru care un bărbat luptă împotriva oricui, de aceea uneori femeile au fost motivul multor dispute. Femeile au luptat întotdeauna pentru a se depăși, desfășurând activități importante din punct de vedere cultural, social, politic, deoarece ele au demonstrat că pe lângă calitățile de a fi mame și soții, sunt capabile să facă performanță în toate domeniile de activitate, inclusiv în armată, tehnologie, informatică, cercetare și spiritualitate.

Odată cu evoluția societății, femeia s-a impus în societate, astăzi ajungând să reprezinte un pilon puternic al comunității. Așadar, femeia este o ființă sensibilă, care în diverse situații este considerată companionul perfect pentru o relaxare a sufletului și a trupului, o fire emoțională și emotivă, o nedezmințită pasiune pentru un bărbat, care atunci când simte dragostea poate radia de fericire. Ea poate fi o bună soție și o bună prietenă.

Frumusețea sufletească a femeilor își are rădăcinile în următoarele virtuți: tenacitatea, perseverența, profesionalismul, organizarea, disciplina, credința, moralitatea, corectitudinea și dăruirea până la sacrificiu. Acestea pot fi atribuite cu îndreptățire femeilor care sunt un exemplu pentru familie și societate. Desigur, nu putem generaliza și favoriza cu aceste argumente femeile care se mulțumesc cu o educație superficială, care se îndepărtează de credința noastră creștin ortodoxă. Aici nu putem ignora faptul că prostituția, infidelitatea, dualitatea, avortul, abandonul copiilor, delicvența, infracționalitatea, criminalitatea sunt aspecte negative, imorale care contribuie la degradarea statutului femeii pe care ne place să o sărbătorim cu bucurie. Femeia verticală, onestă și credincioasă este bine plăcută lui Dumnezeu și celor din jur, de aceea trebuie să i se acorde respectul cuvenit și ea să fie demnă de toată admirația semenilor săi.

Putem vorbi despre femeia mamă, cea care ne dă viață și care este indispensabilă vieții, fără de care viața este foarte dificilă și nu ar putea exista. Uneori, femeia, chiar dacă este mai slabă din fire, în sensul sensibilității și fragilității, ceea ce poartă ea în suflet este de nedescris. Valoarea mamei nu este dată de munca grea, ci prin educarea copiilor, prin îndrumarea lor spre Dumnezeu, spre o lume mai bună. Ea se străduiește să-și vadă copilul tot mai sus pe scara vieții.

La rândul său, femeia soție este sufletul, fantezia și frumusețea relației familiale, cea după care un bărbat mereu tânjește, ființa pentru care un bărbat simte că

trăiește, ființa care înduioșează sexul opus și fără de care el nu poate trăi. Femeile adoră să fie respectate și iubite, ele luptă pentru scopurile lor, excelând în sfera profesională în care își desfășoară activitatea. Acolo, la locul de muncă, își arată calitățile profesionale, obține prin perseverență aprecierea necesară și ajunge pe poziții sociale foarte înalte, poate de multe ori cu multe sacrificii. Ele trec prin viață cu fruntea sus ca niște adevărate eroine.

Pentru unii bărbați, adevăratele valori și calități ale unei femei sunt prețuite mai mult decât aspectul fizic. Acest aspect poate fi surprinzător pentru multe femei. Din punctul de vedere al bărbaților, una dintre cele mai apreciate calități este calmul și gentilețea de care dau dovadă în orice situație. Totuși principala trăsătură a femeii este sensibilitatea și iubirea. Odată cu venirea primăverii, sufletul femeii gingaș se deschide precum ghiociei pentru a transmite și în sufletele celor care o iubesc multă căldură, afecțiune și iubire.

Femeia se descrie prin sentiment, se definește prin rațiunea de a găsi varianta optimă, se împlinește prin răspunsul la provocările vieții. Nu îți spune întotdeauna ceea ce ai vrea să auzi, nu are totdeauna dreptate, dar de fiecare dată știe să îmbrace lucrurile în haina potrivită și să ajungă la un echilibru. Plină de mistere, este capabilă să meargă enorm de departe pentru sentimentele ei. Mereu cu acel zâmbet fermecător pe care îl împarte tuturor, dorește să fie iubită necondiționat. Te surprinde în mod plăcut cum o ființă poate să fie atât de complexă.

Secolul în care trăim are alte cerințe de la o femeie, probabil în unele domenii frumusețea exterioară a unei femei este de ajuns, celelalte calități fiind mai puțin importante. Totuși acest lucru nu este de ajuns pentru a fi un exemplu. Femeia este cea care aduce frumosul în casă sau la locul de muncă. Prin felul în care își educă copiii ea devine un model demn de urmat. La biserică, în societate și în orice loc ea își aduce aportul ei care este semnificativ. În felul ei de a fi, femeia este o ființă emotivă, care dă farmec și parfum vieții. Femeia frumoasă reprezintă pasiune pentru bărbat, ea este poezia vieții. Este soție, este prietenă, este cea pe care uneori uităm s-o sărbătorim. Femeia prețioasă este cea care are calitățile necesare, are frica și dragostea de Dumnezeu.

De ziua lor, urez tuturor femeilor să aibă o primăvară frumoasă, cu soare, fericire și multă dragoste, împreună cu un frumos buchet de ghiociei ce vestesc venirea noii primăveri. Alături de cele mai alese urări de sănătate, fericire, prosperitate și împliniri pe toate planurile, le doresc ca primăvara să poposească cât mai mult în sufletele lor.

Fie ca primăvara aceasta să ne aducă sănătate, prosperitate, o adiere caldă de fericire, un zâmbet pe chip, lumina în suflet și credință în inimă. Să le dorim femeilor împliniri frumoase, sănătate și spiritul acestei zile să le încălzească sufletul, iar minunatele culori ale primăverii să le însoțească pretutindeni!

Bine ai venit, primăvară !

Gl.bg.(r) **Neculai ROTARU**

Luna martie, luna lui mărtișor, schimbă în calendar fila iernii cea geroasă cu o filă caldă, plină de gingășie, plină de lumină și căldură. Este fila primăverii, poate cea mai îndrăgită de om pentru schimbarea radicală pe care o produce în sufletul fiecăruia prin trezirea la viață a naturii și nu numai.

Natura începe, încet, încet, să își dea jos mantia albă a iernii și să îmbrace o mantie nouă, cea a primăverii.

Soarele, cel care ajută natura să se trezească la viață, doar el se mai luptă cu frigul iernii. Cearta lor e zilnică, frigul încercând să împrăstie fulgi mari și argintii din zăpada mieilor, timp în care soarele caută să-l alunge cu razele sale calde și din ce în ce mai puternice. Într-un final, deși Baba Iarna nu se încumetă să plece, soarele va învinge și primăvara își va intra în drepturi pe deplin.

Făcându-și loc printre norii cenușii, razele soarelui topesc, rând pe rând, pâlcurile de zăpadă rămase pe câmp, transformându-le în șiroie de apă ce șerpuiesc pe pământul umed și negru al colinelor care, până atunci, au adăpostit zăpada. Ziua se mărește, noaptea se micșorează, ajutând soarele să reverse căldura sa mângâietoare asupra pământului, încălzindu-l din ce în ce mai mult și mai bine, stimulând astfel trezirea la viață a naturii și a omului.

Dacă la începutul lui Mărtișor doar arborii sunt cei care par adormiți, după o iarnă lungă și geroasă, vietățile și natura încep să se trezească la viață. De sub frunzele moarte și ruginii la culoare ale pădurii, ies la lumina zilei, cu destul curaj, primii vestitori ai primăverii, firavii și plăpânzii ghiociei. Nu va trece mult timp și pădurea se va umple de flori multicolore și parfumate, toporașii cu veselia lor și viorelele cu parfumul lor reușind să ocupe poienile pădurii. Splendoarea frumuseții și a parfumului florilor sunt împlinite odată cu apariția zveltelor, elegantelor și viguroaselor lăcrămioare, inegalabile prin mireasma parfumului care umple sufletul de bucurie și fericire atunci când ești în preajma lor. Odată ce pământul, umed și negru, nu mai este acoperit de mantia de zăpadă, devine catifelat și pufos, ceea ce permite firicelelor firave de iarbă să apară timide în jurul ghiociei și a florilor de primăvară, acoperind cu culoarea lor verde livezile, grădinile, câmpiile și dealurile care, prin haina lor de culoarea de verde crud, pe care o capătă, vor încânta

ochiul într-un mod deosebit de plăcut, culoare care l-a inspirat și pe Bacovia să scrie versurile :

„Verde crud, verde crud
Mugur alb, și roz și pur,
Vis albastru și azur,
Te mai văd, te mai aud !”

Dacă pământul, plin de flori multicolore și parfumate, ne îmbie să ieșim în natură, să ne umplem plămâni de aerul proaspăt și parfumat de florile primăverii și să ne încântăm privirea de peisajul pământului înverzit, tot la fel ne cheamă natura să admirăm și spectacolul de o frumusețe deosebită, creat de păsările și gândăniile care ies la viață. Gâzele mici, încă adormite, încep să mișune prin covorul de iarbă verde, abia aflat în formare sau pe trunchiurile copacilor, căutând loc de așezare pentru restul anului. Milioane de furnici harnice, străbat în toate direcțiile solul, nu în plimbare ci cu multe treburi. Albinele și, pe lângă ele, vezi și niște buburuze, zburând din floare în floare, culeg polenul florilor pentru prepararea minunatei miere din stupul lor. Bondarii, ducând prin rostogolire o sferă mică de pământ amestecat cu gunoi, trebăluiesc și ei pe drumul lor, unde, din când în când, întâlnind niște furnici care nu-i ocolesc, sunt nevoiți să le permită să-și continue drumul traversând sfera de pământ sau chiar corpul lor.

Pe lângă acest frumos spectacol, vezi și multe animale mici sau mai mari care ies din hibernare sau din dezmorțire, se plimbă în toate direcțiile, vestind și ele sau, de ce nu, sărbătorind sosirea primăverii.

Fascinația spectacolului de pe sol este completată cu un alt spectacol, la fel de fascinant, cum este cel din aer, unde martori sunt cerul și ramurile copacilor care le sunt și locurile desfășurării acestui spectacol.

Semn că a venit primăvara este și cel dintâi cocor care străbate cerul ca o săgeată, urmat de alți cocori, într-un număr foarte mare, fiecare ocupând un loc de zbor care face ca stolul lor să creeze o formă geometrică demnă de toată admirația. Câtă frumusețe într-o asemenea așezare, expusă privirii noastre, de parcă cu toții ar fi urmat adevărate cursuri de geometrie!

Dar primele care ajung la destinație, înaintea cocorilor, sunt berzele și rândunelele. Bălțile și zonele mlăștinoase devin gazdele berzelor care se întorc din țările calde, nu oriunde ci acolo unde și-au părăsit

anterior cuibul creat pe un stâlp sau pe coama unei case. Zilnic le vezi cum încep amenajarea cuibului, cărând bucăți de crengi mici cu care le repară pentru a-și pregăti operațiunea de scoatere a puilor din noul an.

Rândunelele, obosite de atâta drum lung, se opresc și se așează pe garduri, pe la casele oamenilor sau pe copacii mai mult sau mai puțin înmuguriți și, zi de zi, caută un loc, unde există un cuib mai vechi neocupat sau unde să-și construiască cuibul pentru perechea lor. Trăgându-și sufletul le vezi că, deodată, străbat ca o săgeată vazduhul, zburând de colo-colo, într-o mare zarvă, căutând paie și alte materiale pe care le folosesc la repararea cuiburilor strivite de zăpada nemilosă a iernii sau la confecționarea unui nou cuib în locul ales anterior.

Încet, încet soarele cald și lumina zilei fac să crească paiul de grâu, orz și alte plante unde ciocârlița își face prezența cu glasul ei dulce, exersând trilarurile ei măiestre care încântă atât natura cât și pe om. În același timp, până la formarea spicului de orz, auzim într-un nuc sau copac din pădure glasul cucului care provoacă, prin tradiție, întrebări de genul: Ai auzit cucul? Din ce parte și-a cântat? Celebrat în aproape toate culturile din lume, potrivit unor numeroase legende și superstiții, cucul este înzestrat cu un fel de cunoaștere supranaturală. Alături de cuc, este și pupăza cu aspectul ei deosebit în jurul căreia au luat naștere multe legende și povești și care mareului Ion Creangă i-a pricinuit multe probleme.

Cum să nu iubești primăvara când, atât pe pământ cât și în aer, au loc adevărate spectacole care fac plăcere privirii noastre și ne încântă vederea, auzul și inimile de bucurie.

Încet, încet și arborii se trezesc din adormirea lungă și geroasă a iernii și încep să înmugurească, pomii roditori să înflorească în livezi și nu numai, pentru ca în final să îmbrace haina verde a frunzelor cu forme diferite de la copac la copac sau de la pom la pom. Într-o livadă înflorită sau chiar la un singur pom înflorit vei vedea mii și mii de albine care trebăluiesc cu culesul polenului iar zumzetul lor și parfumul florilor te opresc să poposești cât mai mult în acea zonă. Nu poate fi ceva mai frumos decât perioada pomilor înfloriți dar care, datorită perioadei scurte, cât ea există, ne creează evidente regrete la finalul ei...

Primăvara și animalele domestice ies la păscut în natură și ea vine și cu o nouă generație de mei și ieduți care, în joaca lor, te fac să te oprești și să-i admiri cu plăcere și multă bucurie.

Așadar, fiica cea mică a Împăratului An, Primăvara, aduce odată cu ea multă bucurie, multă veselie, totul este ca un vis deosebit de plăcut. Florile cu mireasma parfumului lor și coloritul petalelor lor care împrăștează natura, ciripitul și cântecele păsărilor care creează plăcere auzului omului, iarba proaspătă și verde pe care calci cu plăcere umblând desculț, izvorul

cristalin de apă limpede și rece, și, cel mai important, soarele cu căldura sa care creează omului un habitat plăcut și îi trimite chiar o rază de speranță, toate acestea la un loc fac primăvara poate cel mai așteptat și îndrăgît anotimp. Personal, fac parte dintr-o generație care, an de an, ca și copil, am trăit aceste sentimente de bucurie la sosirea primăverii, am savurat descoperirea pâlcurilor de ghiocci, toporași sau lăcrămioare din pădure, pe care le culegeam cu multă grijă și plăcere, am rămas încântat de zumzetul albinelor la ciresul din grădină, permanent căutam să fiu atent ca prima dată cucul să îl aud cântând din față (oare de ce?), alături de alți copii să văd pupăza care cânta din cel mai înalt stejar de lângă ciușmeaua satului, sau să merg desculți pe iarba proaspătă de primăvară.

Motivați de sosirea primăverii, și oamenii își schimbă modul de viață. Odată cu venirea primăverii și a temperaturilor blânde date de razele soarelui, oamenii devin mai activi, ies spre câmpurile triste lăsate de iarna friguroasă, pentru a le lucra și face să rodescă, ies la tăiatul pomilor din livezi și efectuarea lucrărilor de primăvară în acestea pentru a asigura o recoltă bună de fructe etc. Haina verde a primăverii înveselește privirea omului și are un efect benefic asupra dorinței de a lucra din nou pământurile pentru a asigura o bună recoltă a noului an.

Dar primăvara vine și cu alte bucurii, cum sunt sărbătorile de primăvară: 1 Martie, 8 Martie sau sărbătoarea Sfințelor Paști. Bucuria venirii primăverii ridică și standardul nivelului de iubire dintre oameni. Natura dintotdeauna a modificat omul în interiorul său, iar primăvara este anotimpul care produce cea mai mare modificare spre bine, iubire, respect și dragoste față de aproapele tău.

Dintre toate acestea, apreciez că ziua de 8 Martie, ziua femeii, este o zi specială, o zi minunată, este ziua mamelor care ne-au născut și ne-au crescut, este ziua soțiilor noastre care, zi de zi, se îngrijesc de binele familiilor noastre, este ziua bunicelor noastre care ne-au încântat copilăria cu poveștile și dragostea lor și, nu în ultimul rând, este ziua fiicelor noastre care sunt singura comoară pe care o avem cu adevărat.

Mamele sunt cele mai bune ființe pe pământ, sunt foarte bune la suflet, sunt aprige în a-și proteja și apăra copiii, sunt permanent implicate în buna creștere a acestora. Cuvântul „mama” este un cuvânt unic, un cuvânt aparte, el meritând mii de aprecieri. Mama întotdeauna ne ocrotește și ne iubește, ne ajută și ne sfătuiește, nu este pe lume o ființă „mai iubitoare și mai sinceră decât mama”!

O floare, un buchet sunt semne suficiente de recunoștință pentru o mamă. De aceea, pentru orice copil se impune, ca drept recunoștință, ziua de 8 Martie să fie ziua în care acesta își arată dragostea și recunoștința pe care i le poartă mamei sale și asta constă în gesturi simple dar încărcate de respect și recunoștință față de propria-i mamă. Nu poate fi

bucurie mai mare, în sufletul unei mame, decât aceea în care vede la copilul său respect și stimă, ceea ce îi dă siguranța că investiția făcută pentru educarea lui a dat roade.

Ziua femeii - 8 martie - este o sărbătoare cu totul specială, prin care sărbătorim și prețuim femeile din întreaga lume. Este un moment cu totul special, prin care ne arătăm aprecierea față de femeile din viața noastră.

Ziua de 8 martie nu a fost întotdeauna sărbătoarea pe care o știm astăzi. La început, Ziua Internațională a Femeii a fost stabilită pe data de 28 februarie în anul 1909, la inițiativa lui Theresa Malkiel. Aceasta a fost o militantă a drepturilor femeilor. Acesta a fost primul moment din istorie când femeile au avut o sărbătoare

dedicată lor. Mai apoi, la o conferință din Danemarca din anul 1910, această chestiune a fost adusă în discuție. Datorită acestei ședințe și a mai multor manifestații organizate în diferite țări, precum Germania și Rusia, ziua de 8 martie a început să fie sărbătorită ca și Ziua Femeii în țări din întreaga lume. Sărbătoarea a început să fie celebrată și în cadrul Națiunilor Unite din anul 1975, când s-a definitivat internaționalitatea acestei sărbători.

Odată cu venirea primăverii, ne facem și noi datoria de onoare și le urăm tuturor mamelor, soțiilor, bunicelelor și fiicelor noastre multă sănătate, bucurii și fericire în familiile lor, împliniri și realizări frumoase pe toate planurile!

Bine ai venit, dulce primăvară!

LEGENDA MĂRȚIȘORULUI...

„La marginea unui sat trăiau într-o colibă sărăcăcioasă o femeie cu fiica ei. Ca să câștige pâinea de zi cu zi și câțiva bănuți, femeia se îndeletnicea cu torsul lânii pentru oamenii din sat. Dar tot ce câștiga dădea pe doctorii pentru fata ei care era tare bolnavă. Într-o zi, pe când torcea și plângea de mila fiicei sale, femeia văzu o caleașcă de foc trecând cu iuțea dinspre pădure spre sat. Era Crăiasa Primăvara care, auzind-o, s-a oprit și a întrebat-o de ce este așa de necăjită. Aflând de boala copilei, Crăiasa a zis...

-„Ține caierul acesta de foc și toarce-l firicel subțire, apoi leagă o fundiță și prinde-o de pieptul copilei. Puterile mele o vor trezi la viață, așa cum se trezește la viață întreaga natură după trecerea mea.

Femeia mulțumi și se apucă de lucru. Dar caierul îi ardea degetele și-i era cu neputință să răsucescă un firicel cât de mic. Începu să plângă cu lacrimi grele și aproape că nu băgă de seamă când o altă caleașcă de zăpadă se opri în dreptul colibei. Era Crăiasa Iarna, care dispărea cu iuțea dinspre sat spre pădure și care, auzind necazul femeii, zise...

-„Ține caierul acesta de zăpadă... Răcoarea lui va potoli fierbințeala celui de foc. Răsucesce-le laolaltă, poate așa îți pot fi de folos și eu.

Femeia mulțumi din tot sufletul și se puse pe tors. Torcea laolaltă fir roșu de foc cu fir alb de zăpadă și astfel isprăvi de tors cele două caiere. Iar după ce duse la capăt lucrul, legă o fundiță de pieptul fetiței. Aceasta îndată prinse putere și culoare în obrăjori, sări din pat și-și îmbrățișă cu drag mama. De atunci, în fiecare prag de primăvară, femeia împletea fundițe alb-roșii, împărțindu-le oamenilor din sat, să le aducă sănătate și bucurii.”

Livia ANDREI

Primăvara în poezia universală

În curând, va fi învinsă iarna

Așa își începe poezia sa poetul american Walt Whitman:

*În curând, va fi învinsă iarna;
În curând, înghețatele ferecături vor fi desfăcute
și topite. Încă puțin
Și aerul, pământul, valul, totul va fi cuprins
de plăcerea reînvierii și a înfloririi; o mie de
forme vor răsări...*

Plini de optimism ne gândim și noi la anotimpul îndrăgit al primăverii când, spune Baudelaire că în „Aprilie”

*Se-ntoarce iarăși muza! Câmpia delirează,
O, gânduri ale mele pe pajiști să plecați,
Văzduhul este pur și norii-s argințați,
Natura se trezește și pomii-i parfumează,
Iar primăvara-n stoluri de păsări înviază.
Aprilie vine-n cântec pe munții înghețați,
Ca sa sărute muguri cu-obraji îmbujorați;
Pământul încălzit în ceață se-mbăiază;
Căci primăvara-nghite zăpadă și suspine
Și tuturor le-mparte zile blânde, senine.
O, tu, ce faci sa ningă peste ochii-mi livizi,
Nu ți se pare oare, să-ți ușurezi povara,
Frumoaso, care poți să-nvii ori să ucizi,
Că-i înțelept și bine să faci ca
primăvara?*

Dar, mai șagalnic, Heinrich Heine ne convinge că:

*Arborii-nfloriți răsună,
Cântă cuiburile-n slavă...
Cine-i oare capelmaistrul
În orchestra din dumbravă?*

*Pițigoii care-ntr-una
Dă din cap cu-atâta fală?
Ori pedantul cuc ce-și strigă
Numele fără greșală?*

*Este oare cocostârcul,
Care, tacticos la pasuri,
Calcă-nfipt pe lungi picioare,
În acest concert de glasuri?*

*Nu! În inimă-mi trăiește
Cela ce conduce corul...
Tainic simt cum bate tactul,
Și socot că e amorul.*

Deși Serghei Esenin vrea să ne convingă de faptul că

*E-o primăvară fără avânturi.
Pe țarm nisipu-i galben stins.
Obrazul tău pârlit de vânturi
Un puf de hrișcă parcă-a prins.*

*Pierduți în loboda cu ciucuri,
La vadul staniștii de boi,
Jurarăm printre-atâtea lucruri
Că pe vecie vom fi doi.*

Paul Verlaine în poezia „Green” are altă părere:

*Și iată fructe, flori, și ramuri, și o frunză,
Mai e și inima-mi ce pentru tine bate,
Umilului meu dar să cați să-i afli-o scuză,
Să nu îl fărmi cu mâna albă și curată.*

*Vin, răzbătut de picături de rouă dese,
De vântul dimineții înghețând pe frunte.
Îngăduie-oboselii reculese
Ca să viseze-odihnitore clipe scumpe.*

*Pe sânul tânăr zbuciumul mi-adună
Răsună ca-ntr-o scoică ultimul sărut:
Vrea fruntea-mi pace, de trecu furtuna bună,
Să dorm și eu, de te-odihnești în așternut.*

*A primăverii zile bolnave vin și-alung
Senina iarnă, albă, când arta e lucidă,
Și-n minte, unde sânge posomorât prezidă,
Se-ntinde neputința cu un căscat prelung.*

Mai patetic și mai sceptic Stephan Mallarmé așteaptă:

Și-aștept, în scufundare, să urce nostalgia...
- Estimp, Azurul râde-n frunzișul efemer,
În care zburdă păsări și ciripesc spre cer.

Iar Pușkin se gândește deja la anotimpurile care vor veni:

N-oi plânge razele-ofilite
Cu primăvara ce s-a dus.
Că viile-mi sunt dragi, suite
Cu plini ciorchini pe coastă-n sus;

Mămoasei vii, podoabă-n soare,
Surâs în toamna aurie,
Ca degetele de fecioare,
Prelungi, cu pielea străvezie.

Iulia HASDEU

ÎNGERUL ȘI GHIOCELUL

Într-o zi, un înger zbură în văzduhul limpede legănându-se printre stelele strălucitoare. La fiecare stea se oprea și culegea o floare la întâmplare. Și după ce adunase câte una din fiecare lume a universului, făcând astfel în brațe un buchet ceresc, s-a pogorât pe Pământ și a cules și de aici o floare la întâmplare.

Apoi, urcă din nou la cer și dispăru sub bolta de azur. Florile de pe Pământ, care îl zăriseră pe îngerul strălucitor, fără a vedea însă și floarea ce o luase, se întrebau geloase care dintre ele era fericita surioară pe care o alesese îngerul și o luase cu sine.

- Este un trandafir, spuneau trandafirii.

- Este un crin alb ca și el, spuneau superbii crini.

- Nu, este o floare de portocal cu parfum divin, încercau să convingă portocalii.

- Vă spun eu, suratelor, că nu poate fi decât o lealea, strigă fălindu-se o lealea splendidă.

Chiar și violeta, atât de modestă de obicei, aspira la cinstea de a avea o soră în Rai și susținea cu blândețe că îngerul luase cu el o violetă.

Singur, ghiocelul stătea deoparte, în tăcere. Celelalte flori uitaseră de el. Deodată, din înaltul cerului o lacrimă ca o perlă căzu și prinse a străluci pe ghiocelul cu tulpinița frântă.

Îngerul nu mai apăru; însă o voce divină

străbătu văzduhul înmiresmat, ca o rugă blândă și neconținută.

- Biată floare, zise, floare cu adevărat modestă; pentru că te-am vătămat, cere-mi o răsplată; spune-mi, ce dorești?

- Mai nimic, răspunse ghiocelul.

- Vrei parfumul trandafirului?

- Nu.

- Strălucirea lalelei?

- Nu.

- Albastrul brebenelului?

- Nu.

- Frunza parfumată a lămâiului?

- Nu.

- Atunci, ce dorești?

- Pentru că îți face plăcere să-mi oferi un dar, Stăpâne, dă-mi voie să mă nasc și să înfloresc iarna, sub zăpadă și promoroacă și fă ca la mireasma mea îmbătătoare, la apariția mea binecuvântată, oamenii înăspriți și înfrigurați de vânt și de ger să se simtă încălziiți și întăriți de speranța apropiatei primăveri, a soarelui de foc cu raze divine.

Din ziua aceea, GHIOCELUL este totdeauna prima floare care ne zâmbește după urâcioasa iarnă, alb ca și cum ar mai purta încă urma lacrimii sfinte.

FEMEIA...

Gabriela Elena AIONIȚOAI

**„Femeia nu este
sexul slab. E cel mai
nobil dintre cele
două, prin puterea
sa de sacrificiu,
de suferință, de
umilință, de credință
și cunoaștere.”
(Mahatma Gandhi)**

De-a lungul istoriei, femeia a fost blamată, judecată, arsă pe rug și discriminată, iar uneori a primit pedepse nedrepte.

Însă...alteori, ea a fost aceea care s-a revoltat, pentru că atunci când a fost puternică a fost percepută ca fiind dificilă, atunci când a reacționat împotriva nedreptăților a fost judecată, iar atunci când a iubit a fost catalogată ca fiind „ușoară”.

Dar cu toate astea, femeia a fost cântată în cele mai frumoase cântece, a fost recitată în cele mai frumoase poezii, a fost descrisă în cele mai profunde romane, a fost pictată în cele mai frumoase tablouri și sculptată în cele mai frumoase sculpturi.

În artă, femeia a fost și va rămâne simbolul cel mai puternic, deoarece foarte mulți filozofi au descris-o ca fiind „imperfecțiunea perfectă”.

Chiar prin însăși modul în care femeia a fost creată, din coasta lui Adam, se înțelege că ea „a fost creată să fie iubită, nu înțeleasă”, cum foarte frumos spunea Oscar Wilde.

A fost creată din coasta lui Adam, deci de sub brațul lui, pentru a fi protejată și de lângă inima lui, pentru a fi iubită.

Prin calitățile ei, femeia este pentru unii talisman, pentru alții icoană, pentru mulți este însăși Universul, iar pentru alții este chiar sensul vieții.

Femeia este singura capabilă să dăruiască viață, fiind unica ființă iubitoare în care se pot zbate două inimi în același timp.

Ce reprezintă femeia?

F - frumusețe

E – eleganță

M - mamă

E - echilibru

I - inteligență

E - eroism

S-au spus și s-au scris atât de multe de-a lungul timpului despre femeie, încât ar trebui inventate cuvinte noi în dicționar pentru a descrie sacrificiul, puterea, iubirea și înțelepciunea de care este capabilă.

Și dacă primăvara este considerat anotimpul femeii, mulți au afirmat de-a lungul timpului că femeia este „al cincilea anotimp”.

De aceea, așa cum spunea cineva: „Nu trebuie să facem femeile să se potrivească lumii în care trăiesc, ci trebuie să ne gândim cum să facem lumea să se potrivească mai bine femeilor”.

Elogiu femeii - elogiu mamei

Chipuri de mame creștine și rodul educației lor

Prof. **Zâna TĂMĂȘANU**

Elogiu mamelor creștine s-a făcut încă de demult. În vremea de încordată luptă religios-morală și culturală între creștinismul biruitor și păgânismul elin, în secolul al IV-lea, când Iulian Apostatul căuta să discrediteze credința galileenilor, s-o facă ridicolă și s-o înăbușe, *cel mai vestit retor al timpului*, unul din marile chipuri de păgâni, *profesorul Libaniu*, a rostit aceste cuvinte de admirație, care au rămas înscrise ca un imn în cartea de aur a creștinismului: „*Ce femei admirabile sunt la creștini!*”

Într-adevăr, la temelia creșterii și pregătirii pentru viață a fiecărui mare creștin a stat *grija și devotamentul unei mame bune*, a stat opera pedagogică a unor astfel de mame. Pedagogia lor venea din credința lor creștină, din învățătura Sf. Scripturi, această *Carte a Vieții*, care cuprinde în principii și sfaturi, în experiențe de profeți și apostoli, cea mai înaltă știință a creșterii oamenilor spre a-i face mai buni, mai drepecți, mai curați, mai sinceri, mai corecți, oameni de caracter, virtuozși întru totul.

Femeia apare în paginile Cărții Sfinte fie în postură de fecioară, fie de soție, fie de văduvă.

În mod deosebit s-au remarcat *Antuza - mama Sf. Ioan Gură de Aur*, *Monica - mama Fericitului Augustin*, *Emilia - mama Sf. Vasile Cel Mare*, dar și cele două *Macrine - bunica și sora Sf. Vasile cel Mare*, *Nona - mama Sf. Grigore Teologul* și exemplele pot continua.

Antuza, această mamă din Antiohia, model de virtute creștină pentru toate timpurile, a avut un rol esențial în formarea marelui om și ierarh sfânt.

Dacă geniul Sf. Ioan Gură de Aur se formase la știința ilustrului Libaniu, fondul sufletesc al vorbirii, care-l face pe cel ce predică atât de cald, de bun, de curat, de iubit și admirat venea din ființa Antuzei și din pedagogia ei creștină.

Un copil este un mister, o enigmă psihologică, care poate să contrazică și dezamăgească cele mai bune nădejdi ale educației părinților sau poate să răsplătească cu prisosință rodul educației, mai ales al mamei de la care învață primele cuvinte și apoi învățăturile pe care i le dă pe parcursul vieții.

În galeria marilor mame educatoare este demn de reținut chipul mult zbugiumatei *Monica*, mama Fericitului Augustin. Soție de păgân, convertit târziu la creștinism, dorea împreună cu soțul ei să-l pregătească

pe fiul lor cel mare pentru o carieră strălucită, întrucât acesta avea calități intelectuale excepționale. De aceea, îl trimite la studii în mai mute orașe vestite pentru școlile înalte, dar tânărul Augustin alunecă ușor spre plăcerile simțurilor. La 18 ani devine tată nelegitim și legăturile lui cu o femeie, apoi cu alta, au durat mai mulți ani. Pentru religia mamei lui, creștină zeloasă, avea încă dispreț. Rătăcirile se înmulțesc: de la păcat ajunge la erezie, devine dușman al Bisericii, care

trebuia să-l mântuiască, spre marea durere și neliniște a mamei sale de grija „pierderii” lui.

Șaisprezece ani a durat această tortură a Monicăi (371-387). Viața ei devenise numai lacrimi, rugăciuni și rugăminți pentru Augustin, către Cel de Sus sau către oricine credea că poate s-o ajute să-și redobândească fiul.

Mai târziu, fiul răătăcit și risipitor a mărturisit că mama lui plângea pentru căderea lui în erezie, mai mult decât plâng mamele pentru moartea copilului lor.

Un episcop, la care Monica a apelat pentru întoarcerea pe calea cea bună a fiului ei, a mângâiat-o spunându-i: „Este imposibil să se piardă fiul atâtor lacrimi!” Și cu adevărat Dumnezeu i-a ascultat rugămințile și rugăciunile peste ani.

Sfânta mamă l-a căutat și l-a urmărit pe fiul ei, cu pașii și cu inima în Cartagina, la Roma, la Mediolanum, pe unde îl purtau știința, cariera și plăcerile lui. Inima ei duioasă a birit și cucerit, în cele din urmă, inima lui de copil emancipat și în felul acesta Creștinătatea câștigă pe unul din cei mai mari teologi din Apus, pe episcopul de Hipo Regius (+430), o minte și un suflet mare, cum puține au fost până acum.

O mamă a trebuit să colinde lumea în căutarea fiului răătăcitor (ar fi făcut oare un tată aceasta?) și se sfârșește pe cale (avea 56 ani), pe drumul de întoarcere la Ostia, însoțindu-și fiul în Africa (Augustin avea 33 de ani), cu singura rugămintă de a fi pomenită la altar înaintea Domnului.

Și în familia Sf. Vasile cel Mare, care a dat Bisericii mai mulți Sfinți, femeile ocupă un loc de seamă. *Bunica Macrina* suferise cu ai săi, șapte ani de pribegie prin păduri și fel de fel de locuri primejdioase în timpul persecuțiilor lui Dioclețian, Galeriu și Maximin Daia. Bătrâna îl cunoscuse și ascultase pe Sf. Grigore Taumaturgul, ale cărui învățături o impresionaseră și i se întipăriseră în minte.

Sf. Vasile cel Mare mărturisește că amintirile și povestirile ei au făcut asupra lui o impresie neștersă, ea fiindu-i primul pedagog creștin.

Emilia, mama Sf. Vasile cel Mare, era fiica unui martir. Ea și *Macrina, sora lui*, au avut un rol important în viața și cariera Sfântului.

După terminarea studiilor strălucite, tânărul era ispitit de succesul și gloria retoricii. Orașele se întreceau în a-l avea ca profesor, dar Sf. Vasile disprețuiește aceste demnități nu din smerenie, cât din mândrie. Sora lui a observat acest lucru și cu sfaturi și stăruința ei și a mamei reușesc să-l convingă de vanitatea gloriei lumești.

Pe un alt frate, *Petru*, *Macrina* îl adoptă și-l instruieste cu ajutorul Sf. Scripturi, apoi se va ocupa, după pierderea logodnicului ei, și de ceilalți copii, frați din familie (zece la număr), alături de mama ei. Mai târziu vor înființa o mănăstire, unde au venit și alte femei din familii bune din Pont și Capadocia.

Așa se explică că prin prezența acestor femei,

prin credința și stăruința lor, Biserica și Societatea au căpătat trei episcopi: Sf. Vasile al Cezareei Capadociei, Sf. Grigore al Nisei și Sf. Petru al Sevastiei. Alt frate, *Naucrat*, după unele succese în retorică, s-a retras din lume și a înființat un azil de bătrâni.

Filantropia a fost una din marile virtuți ale acestei familii bogate, distinse și credincioase. Sf. Vasile cel Mare a fost episcopul și creatorul acelei mari *instituții de caritate* care s-a numit *Vasiliada*.

Calitățile altei femei și viitoare mame se văd și în familia episcopului *Grigore de Nazians* tatăl. *Nona*, soția lui, fiică și nepoată de creștini, l-a convertit la creștinism și l-a influențat mult pe soțul ei, care ajunge apoi episcop.

Copiii lor târzii, *Grigore Teologul*, *Chesarie* și *Gorgonia*, educați creștinește în casă ajung la mari virtuți. Sf. Grigore Teologul în una din Cuvântările Sale imortalizează figura surorii sale *Gorgonia*, virtuoaasă soție și mamă creștină.

Noul Testament dă mărturie că *Domnul Iisus Hristos a prețuit femeia* și i-a arătat bunăvoință. Ea, femeia, fie că l-a urmat în Galileea, (Mc. 15,21), fie că a fost adulteră, dar certată și călăuzită pe calea cea bună (Ioan 8, 3-11), fie că s-a învrednicit de o cinste deosebită (Ioan 4,5-9), femeia este lăudată pentru dragostea ei (Luca 8, 41-42).

Femeile sunt cele care așteaptă tămăduire, cum e soacra lui Petru (Matei 8,14-15) sau femeia gârbovă (Luca 13, 11-13) sau văduva din Nain (Luca 7, 11-16), ori fiica lui Iair (Luca 8, 41-42).

Atunci când Mântuitorul este prins, condamnat la moarte și răstignit, doar câteva femei îi sunt aproape, de aceea *ele și sunt învrednicite să fie primele martore și propovăduitoare ale Învierii Domnului*. Ele se dovedesc a fi în multe împrejurări mai puternice decât bărbații.

Sf. Părinți subliniază jertfa de sine a femeii, slujirea pentru alții, dăruirea. Marii noștri duhovnici contemporani (părinții Cleopa, Arsenie Papacioc, Iustin Pârnu...), vorbeau despre mamele lor, despre sacrificiul lor și durerea pentru fiii încarcerăți, ca despre niște Sfinte, niște martire, iar părintele Dumitru Stăniloiaie întreat într-un interviu dacă cunoaște vreun Sfânt în viață răspunde prompt: „Da. Soția mea!”

Într-o familie ambii soți trebuie să se ocupe de educația copiilor, dar dintotdeauna responsabilitatea și greul a căzut pe umărul mamei, al femeii, ceea ce îl face pe Sf. Ioan Gură de Aur să spună: „Dați-mi o generație de mame - bune creștine - și voi schimba fața lumii!”

Bibliografie:

- „Biblia sau Sfânta Scriptură”, Buc. Ed. I, BMO, 1975.
- „Chipuri de mame creștine în educația religioasă”, de profesor doctor Teodor M. Popescu, Editura Arhiepiscopiei Sucevei a Rădăuților, Suceava, 2013.
- „Omilia despre căsătorie”, Sf. Ioan Gură de Aur, PGLI.

Gânduri de... femeie

Cleopatra RAVARU

Consilier D.G.S.A.P.C. Vaslui

Fără să fac nicio legătură conștientă cu apropierea lunii martie, mi-am ales zilele trecute o carte din bibliotecă: Mathilde Niel, *Drama eliberării femeii*, publicată la Paris, în 1968, dar tradusă în limba română, la Editura Politică din București, în 1974. Nu e o lectură pe care s-o duci cu tine în pat, înainte de somn (pentru acomodarea acestei nevoi primare mă limitez la un S.F. de-al lui Richard Morgan, *Carbon modificat*, ușor și plăcut).

Lecturarea cărții Mathildei Niel nu e nici „ușoară” (datorită stilului academic) și nici „plăcută” (e vorba de o dramă, în ultimă instanță!) – e, însă, „acut necesară”, dacă o cităm pe Ecaterina Oproiu, semnatara prefaței (asta dacă vrei să afli cum a evoluat – involuat – evoluat atitudinea față de femei din cele mai vechi timpuri – paleolitic – până în prezentul autoarei, de la organizarea tribală a omenirii la organizarea statului modern – în 1968!).

Dar nu despre această carte doream să vă vorbesc, mai ales că nu am terminat-o de citit – totuși e uimitoare coincidența selectării ei de pe raft în proximitatea zilei de 8 Martie! Respectiva zi s-a transformat, în multe țări (inclusiv la noi), în sărbătoare, deși ea a punctat, în istorie, un „moment” al sacrificiului de sine și al suferinței, o „secundă” (la scara Timpului) uitată, acum, îndeosebi de femeile încântate că partenerul de viață le „scoate” (de unde?) la restaurant, oferind o floare alături de mărinoasa-i invitație.

E frumos că există măcar o zi (din cele 365/366 din an) dedicată mamei, surorii, fiicei, nepoatei – dar, din punctul meu de vedere, aș considera potrivit ca această infimă unitate temporală de măsură să fie, totodată, și un memento al eforturilor celor care au contribuit la „ridicarea” femeii la nivelul cuvenit, de „egală” a bărbatului (nu de „inferioară”, „păcătoasă”, „lipsită de suflet”, „slabă”, „servitoare”, „eye candy”, „care necesită protecție”, „supusă”, „prea emoțională”, „obiect sexual”, „procreatoare”, „mai prost remunerată”, „mai prost reprezentată politic” etc. – lista ar putea continua la infinit: depinde de misoginia individului și de mentalitatea colectivului, reflectate în practica relațiilor familiale, în religie și în conservatorismul organizărilor statale).

Mai mult, încă, mi-aș dori ca ziua de 8 Martie să constituie un prilej pentru a reaminti tuturor că cele două genuri se completează reciproc și că ele pot coexista în armonie perfectă, ca două jumătăți ale unui trup primordial, cu precădere în etapa actuală de dezvoltare a societății vestice, în care atât femeile, cât și bărbații, desfășoară activități similare și beneficiază de drepturi,

libertăți, obligații comune: au locuri de muncă (pe axa măturător/măturătoare de stradă – călător/călătoare în spațiul cosmic) și au oportunitatea de a se implica în plan social în funcție de capacitățile pe care le posedă, în concordanță cu modul în care îi/le „ține” cureaua ori cordonul!

Mie, personal, îmi place să fiu femeie în secolul 21, în mileniul 3 (dar în U.E., nu în Orientul Mijlociu, nu în India sau la eschimoși) din mai multe motive pe care le enumăr în continuare, fără ca înșiruirea să fie exhaustivă: **iubesc** felul în care am fost crescută de părinți, corcolită ca o prințesă și încurajată, simultan, să-mi depășesc mereu limitele dictate de apartenența la o categorie populațională îngrădită de prestabilitul rol social (nu cel de copil – cel de copil de sex feminin!); **apreciez** provocările pe care mi le-au adresat, în deceniile de formare, convulsiile societății, determinându-mi maturizarea tocmai datorită sesizării unor incongruențe/ contradicții/ discontinuități de factură politico-culturală (încă „trăim vremuri interesante”); **ador** ideea de libertate pe care ți-o asumi, plener, doar atunci când nu încalci libertatea celorlalți (deși, în practică, încălcăm acest principiu de nenumărate ori!) și **mă închin** dinaintea ALEGERII („pot fi mecanic auto, dar aleg să cercetez bolta stelară”, „pot înota în lac, dar mă dedic alpinismului”, „pot fi atee, dar ard să cred”, „pot crea copii, ori mă pot dărui lecturii și creației literare, dar lupt să le îmbin pe ambele”, „îmi pot schimba, legal, genul cu care m-a înzestrat Natura, dar aleg să exist ca femeie” etc.).

EU ALEG FEMEIA!

FEMEI CU CARE NE MÂNDRIM

Prof. **Maria MARIN**

În fiecare an, luna martie este considerată luna reînnoirii, a frumseții, a iubirii. Este luna în care natura își etalează florile și viețuitoarele, luna în care renasc păsărelele și luna în care femeia este adorată.

Dacă urmărim istoria observăm că multe personalități s-au născut primăvara și multe dintre acestea au fost femei.

Din lungul șir al personalităților feminine multe au fost românce și chiar pot fi considerate „pioniere” în domeniul în care au activat.

De data aceasta nu le-am luat pe cele mai cunoscute, dar am căutat să fie importante în domeniile în care au activat și născute în luna martie.

Este vorba de Clemansa Barberis-Plăciñeanu, prima femeie compozitor și Marina Știrbey – prințesa aviației române.

CLEMANSA BARBERIS-PLĂCIÑEANU

S-a născut la 12 martie 1899 la Iași și era fiica inginerului Giuseppe Barberis și a Margueritei Cazaban.

După studiile gimnaziale și liceale urmează Conservatorul la Iași cu profesorii Sofia Teodoreanu, Enrico Mazzetti, Gavril Călinescu și Anton Ciolan. Are ca specialitate compoziția și canto. Își continuă studiile la Berlin, Paris, Viena.

Ca interpretă pune bazele cvartetului Femina-Iași. Este una dintre fondatorii Orchestrei Simfonice „George Enescu”. A fost și violonistă sub bagheta dirijorului George Enescu.

După 1934 predă canto la Conservatorul din Iași și București și la Institutul de teatru „Ion Luca Caragiale”.

A compus muzică simfonică de cameră, corale și piese pentru Teatrul Muzical. La acestea se adaugă 4 opere: *Kera Duduca*, după romanul Ciocoi vechi noi de Nicolae Filimon (1963), care este considerată prima operă românească creată de o femeie, *Apus de soare* (1975), *Domnița din depărtări*, după piesa lui Edmond Rostand, *Căruța cu paiațe* (1982) și O parte din acele 100 de lieduri.

A semnat muzică pentru serialul TV - Mușatinii, regizat de fiica sa, Sorana Coroamă – Stanca.

A fost membră a Societății Compozitorilor Români din 1935, Laureată a Premiului „George Enescu” în 1925, 1934, 1941.

În 1969 a fost decorată cu Ordinul „Meritul Cultural”.

S-a stins din viață la 11 octombrie 1986 la București.

MARINA ȘTIRBEY

S-a născut la 19 martie 1912 la Viena. Este nepoata lui Barbu Știrbey și a Elizei Brătianu.

La început este atrasă de automobile. Are un Bugatti Sport cu care a ajuns până la Golful Persic. A participat apoi la curse automobilistice, în țară și în străinătate.

În 1935 învață să piloteze la Școala „Mircea Cantacuzino”, având ca instructor pe Constantin Abeleş. În același an obține brevetul de pilot gradul II, după ce execută un program suplimentar. Tot în anul 1935 își cumpără primul avion cu ajutorul Statului, construit la București și efectuează mai multe zboruri cu Băzu, fiul Mărucăi și a lui

Mișu Cantacuzino.

La 13 octombrie 1936 „prințesa aviației românești”, cum a fost denumită, participă la un miting aviatic la Oradea, iar după câteva zile, la Băneasa, execută acrobații aeriene. La acest concurs au participat și piloți străini și este felicitată de așii aviației române, Gheorghe Jienescu și Gogu Ștefănescu. La 14 zile de la concurs participă la un miting aviatic la Târgu Jiu.

La 24 mai 1936, împreună cu 8 piloți, participă la raliul aerian organizat de ziarul „Timpul”. Concursul a fost supravegheat chiar de președintele Federației Internaționale – G.V. Bibescu. Traseul pleca de la Dunăre spre Constanța-Galați-Iași-Cernăuți-București. Marina Știrbey obține locul I și e decorată de regele Carol al II-lea.

A mai participat și la alte zboruri acrobatice alături de Băzu Cantacuzino și Nadia Russ.

În 1936 pornește într-un periplu aviatic spre țările nordice (o cursă de 600 de km pentru care s-a pregătit în secret). A întâmpinat mai multe peripeții (condițiile meteo au fost nefavorabile, deasupra Mării Baltice a coborât până aproape de valuri, pilotează numai pe baza instrumentelor de bord, fără să vadă nimic). Ajunge cu greu pe uscat, unde condițiile atmosferice sunt și mai nefavorabile. A găsit o mică localitate, În Suedia, cu o gară, 3 case și 15 localnici. A găsit însă un telefon și a anunțat unde este. E preluată de o mașină a delegației României și dusă la Stockholm de unde se va întoarce fără incidente.

În același an a participat la prima Conferință Internațională de ajutorare aeriană de la Budapesta și la întoarcere adresează un Memoriu subsecretarului de stat al aerului, fiind susținută de col. I. Dobrescu, șeful serviciului sanitar. Ca urmare, încep pregătirile pentru

înființarea Aviației Sanitare și se achiziționează două avioane Monospar.

Devine prima și singura femeie româncă pilot militar. Zboară cu un avion Nardi F.N. – 305 care era destinat exclusiv pregătirii piloților militari de vânătoare.

În 1938 a participat la manevrele militare de la Galați, unde au fost concentrate și avioane civile. În 1940 s-a creat Escadrila Albă care a participat la Al Doilea Război Mondial, până în 1945.

Își pune proprietatea de la Dărmănești – Bacău la dispoziția subsecretarului de stat al aerului. Are acasă o pistă de aterizare și plătește cheltuielile pentru întreținerea unui sanatoriu destinat refacerii aviatorilor răniți pe front.

În 1942 se căsătorește cu Constantin Basarab Brâncoveanu și are 2 fii – Emmanuel și Mihai. După 1946 ajută la bolnavii cu tifos și pe cei ce au suferit de pe urma secetei și foametei.

Noul regim o expropriează și îi arestează soțul. Rămâne singură, are doi copii, fără nici un ajutor. Muncește la un garaj dar la scurt timp e dată afară.

Martha Bibescu intervine prin Crucea Roșie și o aduce la Paris.

Cu prilejul sanctificării lui Constantin Brâncoveanu, Patriarhia Română o invită să viziteze România. În ultima perioadă trăiește în Sudul Franței și se stinge din viață la 15 iulie 2001.

Materialul prezintă două femei cu profesii diferite care s-au remarcat prin activitatea lor, două femei sensibile și puternice care s-au remarcat în domeniile lor și au arătat că pot fi egale cu bărbații. Două femei care au acceptat provocările și de aceea putem să spunem încă odată „Jos pălăria în fața femeilor”.

Mărțișoare comice

Unei doamne modeste...

De 1 Martie - la mall!
Că te plângi că straipe n-ai.
Da, răspunse ea domol.
Ia-mi bilet pentru Dubai!

Un galanton

El, pe lângă mărțișoare,
I-a dat și luna de pe cer.
Ea, cu ochii către soare:
C-o hirundo facit ver?

O consecință

Dacă pe-ntâi n-a percutat,
Pe 9, când e-n sărbătoare,
Îl ține-n casă sechestrat,
Că e o tipă răpitoare.

Filozofic

El – cu gânduri necurate:
De mâine sunt un misogin!
Că ea refuză să-i arate
Misteriosul feminin.

O soluție

S-a eschivat atâta de ușor
Îmbrățișând o zicătoare:
Femeia, vorbă din popor,
Să n-o atingi nici cu o floare!

Declarație

Pe pământ, ești floare rară
Și nu-i alta mai cochetă!
Ea întrebă: La ce scară?
Galaxie sau planetă?

Surpriză

I-a luat și soacrei mărțișor mai șic-
Cercei din aur – o pereche,
Dar, ce surpriză, sub batic
Era cucoana-ntr-o ureche.

O tânără de azi

O tânără cochetă ce-nvățase
Că azi se poartă și la sat
Ceva minuscul, de mătase
Ce poate fi și neglijat,
Primi cadou-perechi- vreo sută
De la alesul ei bărbat
Și bucuroasă, dar tăcută
A stat puțin și-a meditat:
De astăzi, lumea nu mai tună
Că am rămas de modă veche,
Și nimeni nu o să mai spună
Că am o singură pereche.

Ion DOBRIN

O bârlădeancă remarcabilă

Ada Mioara TIMOFTE

Primăvara se insinuează extrem de delicat mai întâi în sufletele noastre.

Ne informează, specific ei, trăgând cu ochiul ca de după o cortină doar de către ea văzută, pentru a se asigura că suntem cu adevărat pregătiți pentru ca să se dezvăluie în toată splendoarea ei.

Domnul Nicolaie Mihai, președintele Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” din Bârlad, m-a rugat să scriu un articol despre doamna avocat Oana Neda Ciobanu.

Solicitarea domniei sale, magistrat, de altfel, a fost fundamentată pe o serie de argumente foarte convingătoare! M-a șantajat emoțional!

Amândoi, și domnia sa și eu, o cunoaștem pe Oana – mă rog, atât cât este posibil!

Noi, românii, creativi și creatori peste orice limită, avem și pentru această situație un proverb: „Mănânci un sac de sare cu un om și tot nu-l cunoști”.

Oana Neda Ciobanu este prodecanul Baroului de Avocați din Iași – parcă ce, putea un magistrat să nu țină partea cuiva din aceeași breaslă?

În plus, este și un rafinat și perseverent om de litere.

Pe lângă faptul că ea însăși scrie, promovează alți scriitori care aleg să își asume sarcina de a lumina minți.

Oana are calitatea fabuloasă de a străluci datorită unei modestii care îi caracterizează pe oamenii care își cunosc valoarea.

Este un profesionist extraordinar care pune interesele clientului mai presus decât orice altceva.

Muncește cu perseverență, cu dedicare și devotament pentru a menține foarte ridicată ștacheta profesiei de avocat.

Oana Neda Ciobanu își găsește refugiul în cuvântul scris, dar nu oricum, ci cu meșteșug și atenție la mesajul pe care vrea să îl transmită.

Este tipul extrem de interesant de om în care se împletesc într-o armonie extraordinară puterea și

fragilitatea, grandoarea și modestia.

Este un exemplu de om care se sacrifică pe sine pentru ceilalți, indiferent că este vorba despre colegi, prieteni, stagiați, clienți sau oameni cu care interacționează, deloc pur și simplu ci asumat, cu bunătatea și blândețea omului conștient că poate, oricând, să își lase amprenta asupra unui destin.

Oana face partea din categoria elitistă a frumoșilor nebuni care apreciază educația, bunul simț, cultura, pe care le și promovează.

Este unul dintre aceia pentru care cuvântul de onoare este sfânt!

Este oricând gata să dăruiască o îmbrățișare, un cuvânt bun, o încurajare.

Oana Neda Ciobanu este omul pe care ți-l dorești alături pe drumul vieții, indiferent pentru cât timp.

Poate părea dintr-o poveste sau dintr-un film sau de undeva, din Univers, imposibil de atins, dar,

tocmai datorită calităților ei, Oana poate fi oglinda fiecăruia dintre noi, așa cum și ea se oglindește în noi.

Chapeau!

Lansare de carte, 10 decembrie 2022, *Îngerul de serviciu*, Ciprian Albu. De la stânga la dreapta: Mioara Timofte, av. Ioan Ciobanu, Lăcrămioara-Iolandina Ivan, Ciprian Albu, Cristina Vizitiu, Oana Neda Ciobanu

CARMEN SUCIU, bârlădeanca „Născută Înger”

Cezara MIRONICĂ

Nominalizată la categoria „Asistentul social comunitar al anului 2022”!

Carmen Suciu, asistent social și voluntar în cadrul Asociației Umanitare „Născută Înger” din Bârlad și Piatra Neamț, este nominalizată pentru premiul asistentului social din domeniul asistenței sociale comunitare, care va fi oferit în cadrul Galei Naționale a Excelenței în Asistență Socială pentru anul 2022! Evenimentul, aflat anul acesta la cea de-a noua ediție, va avea loc pe 21 martie a.c. pe scena Ateneului Român. O persoană empatică, simplă, Carmen Suciu a întâmpinat cu modestie anunțul nominalizării sale pentru acest premiu. Dacă l-ar câștiga, ar însemna încununarea miilor de fapte bune făcute în toți anii de când face voluntariat și multe altele de când are și statut de asistent social.

Evenimentul „**Gala Națională a Excelenței în Asistența Socială**” este un proiect inițiat de către Colegiul Național al Asistenților Sociali din România și are ca obiectiv celebrarea profesiei de asistent social, promovarea și recunoașterea meritelor asistenților sociali din România precum și a celor care contribuie la promovarea profesiei de asistent social și la dezvoltarea asistenței sociale în România. Noi bârlădenii, suntem martori direcți ai implicării asistentei sociale Carmen Suciu în comunitate, întrucât am prezentat în decursul anilor în paginile ziarului *Vremea Nouă*, nenumărate cazuri sociale și medicale pe care le-a soluționat cu succes, aducând de fiecare dată speranță oamenilor pe care i-a sprijinit. Carmen Suciu este un reper de umanitate și dăruire nu numai în sânul în sânul comunității noastre ci și în cel din județul Neamț, unde locuiește acum și este foarte iubită de cei săraci și bolnavi, din cele două comunități, pentru modul în care

activitatea sa de asistență socială a reușit să salveze vieți, la propriu. Prin activitatea sa, Carmen Suciu a reușit să adune alături de ea un grup de voluntari loiali, printre care se numără și ziarul „*Vremea Nouă*”, care o sprijină pentru modul în care interacționează cu semenii. Prin voința și determinarea sa, Carmen Suciu a mobilizat suflete, a scos oameni din canale, oferindu-le o casă, a strâns fonduri pentru a vindeca mulți copii bolnavi, a oferit o masă caldă oamenilor străzii, a susținut tineri din sistem să își continue studiile la facultate, s-a luptat pentru prevenirea abandonului școlar, a salvat oameni de la evacuare iminentă din locuințe, a adăpostit victime ale violenței domestice și a răspuns necondiționat oricărui strigăt de ajutor. Carmen Suciu este mâna care salvează oamenii de pe marginea prăpastiei, oferindu-le un nou început și șansa de se integra în societate.

„Născută Înger” s-a înființat la Bârlad!

„M-am născut într-o familie de îngeri!”, spune Carmen Suciú despre sine. După mai mulți ani de voluntariat pe cont propriu, Carmen a fondat în Bârlad, în 2016 „Asociația Născut Înger”. S-a implicat în salvarea a zeci de cazuri grave, iar oameni care nu mai aveau nicio speranță la viață au căpătat zile datorită ei. Carmen s-a născut în Bârlad, într-o familie minunată de cadre didactice, mama fiind educatoare, iar tatăl învățător. A crescut alături de două surori și mulți copii orfani de la Casa de Copii, pe care părinții îi aduceau uneori la masă, învățându-le astfel despre iubirea și grija pe care trebuie să o ai față de aproapele tău. A urmat Colegiul „Gheorghe Roșca Codreanu”, iar apoi Institutul de Studii Economice. A avut un singur copil, o fetiță. O fetiță care a plecat să se joace în Cer cu îngerii, la doi ani, răpusă de o boală extrem de rară. După moartea ei, drama lui Carmen nu s-a oprit aici. În urmă cu câțiva ani, chiar în Ajunul Crăciunului, Ella, iubita ei soră, a mers să aibă grijă de Îngerușă Riana, în Cer. De mama ei se îngrijise deja. A murit într-un cumplit accident de circulație. A fost începutul Asociației „Născută Înger”, al cărei misiune era să salveze cât mai multe suflete chinuite

și bolnave! Asociația, sub coordonarea neobositei Carmen Suciú a salvat, în toți acești ani, foarte mulți oameni de sub steaua neșansei în viață. Mulți copii orfani, abandonați, cu boli grave sau provenind din familii foarte sărace, au găsit la Carmen soluția și ajutorul. În Bârlad, locul său natal, are foarte mulți copii bolnavi cărora le procură, din donații, medicamente, pampers, lapte, haine, jucării.

Carmen Suciú este „îngerul” comunităților din Bârlad și Neamț!

Carmen Suciú este foarte cunoscută în Vaslui, Bârlad și Neamț, aici ea ajutând sute de persoane aflate în mare dificultate. Întreține la facultate peste zece studenți săraci, ajută bătrâni singuri cărora le duce zilnic mâncare, haine și medicamente, asemeni unui ceasornic setat la ora inimii. Pe data de 22 noiembrie 2018, Carmen Suciú a fost votată de peste 6.500 de oameni, online, drept „Ambasador” al asistenței sociale. Acum are toate șansele să fie Asistentul social în domeniul asistenței sociale comunitare pe anul 2022! Are până acum aproape 16.000 de voturi, este pe locul 1 și are toate șansele ca să fie „Asistentul social pentru probleme comunitare în anul 2022”.

Jenică RUSU

Mihaela Manu – doamna care îl iubește pentru totdeauna pe Ion Chiriac!

Recent, la Vaslui, s-a desfășurat un spectacol de comemorare a cantautorului Ion Chiriac (ns. 20.02.1963 în loc Ghermănești, județul Vaslui – decedat la 20.02.2021), cel care înainte de anul 1990 a activat în cadrul Cenaclului Flacăra, alături de fratele său Gelu Chiriac, în turneele lui Adrian Păunescu până la desființarea cenaclului, iar ulterior a susținut alte sute de spectacole, fiind foarte iubit de vasluieni, și mulți alți români din țară și de peste hotare.

Bineînțeles, în timpul vieții, Ion Chiriac a fost invitat și la activitățile cultural-patriotice organizate de Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, reprezentată de domnul președinte magistrat pensionar Nicolae Mihai, unde a impresionat pe spectatori, fiind aplaudat îndelung de cei prezenți, de fiecare dată.

În urma recentului spectacol de comemorare a lui Ion Chiriac, un nume drag inimilor multor români, am remarcat efortul și implicarea doamnei Mihaela Manu, soția cantautorului, în organizarea acestui eveniment impresionant. Aceasta a reușit, în seara spectacolului comemorativ, să adune într-un singur loc oameni care l-au iubit și apreciat pe Ion Chiriac, oameni care au vizionat și ascultat cu drag cântecele lui Ion Chiriac, proiectate sau pe cele interpretate de artiști locali și din țară.

Nu este deloc ușor să organizezi un eveniment de asemenea amploare, dar doamna Mihaela Manu a făcut-o cu multă pasiune și dedicare. Ea a reușit să transmită publicului nu numai iubirea pe care o purta față de soțul său, ci și dorința de a păstra vie amintirea și activitatea acestuia. Așadar, evenimentul nu a fost doar un simplu omagiu, ci și un gest de respect și apreciere pentru munca și talentul deosebit al lui Ion Chiriac.

În opinia mea, spectacolul desfășurat pe parcursul a peste patru ore a fost elogiul adus de toți cei prezenți la adresa lui Ion Chiriac, dar, totodată, evenimentul a fost și o dovadă a iubirii pe care doamna Mihaela Manu o are față de Ion Chiriac, cu atât mai mult cu cât după decesul cantautorului nu s-a limitat absolut niciodată doar la a face cele creștinești convenite, atunci când cineva drag pleacă din această lume, ci a devenit o militantă activă de păstrare vie a memoriei și activității acestuia și în rândul memoriei generației actuale, dumneai fiind impulsul organizării unor

astfel de evenimente la nivel local și județean, determinând prieteni și autorități să se implice atât la acest spectacol, dar și prin organizarea unui Festival care să-i poarte numele, eveniment ce va aduce împreună artiști și iubitori de muzică folk din întreaga țară.

În discursul susținut la deschiderea evenimentului, doamna Mihaela Manu, cu sinceritate, a vorbit despre relația pe care a avut-o alături de Ion Chiriac, precum și ceea ce i-au făcut să fie fericiți:

„Dragii mei, vă mărturisesc că sunt foarte fericită în clipa asta, cum nu am fost de mult. Vă mulțumesc că ați venit să vă întâlniți cu Ion și cu muzica lui. Pot să vă spun că eu încerc să trăiesc din nou, cum trăiam până acum 16 ani, când l-am întâlnit pe Ion Chiriac. Atunci s-a schimbat viața mea. Eram doi oameni care au eșuat în căsniciile lor, dragii mei. Ion dorea să se întoarcă la Vaslui și își căuta un loc de muncă potrivit. l-am spus că o să deschid un Centru de Copii și i-am propus să vină la Fundația Maicii Domnului. De aceea este Maica Domnului aici. Este Patroana Fundației noastre.

A venit. Cu el am tăiat mochetele, am aranjat Căsuța Copiilor „Veronica” și, bineînțeles, alături de zeci de oameni. Sunt astăzi aici voluntari. Valentin și Mariana. Să-i aplaudăm. Valentin este

acolo și Mariana a venit special de la Iași, Mariana Aniței.

Astăzi este altă lume, dragii mei, dar eu m-am hotărât să pornesc în căutarea acelei lumi, în care eu și Ion, am fost noi cu adevărat. Dumnezeu ne-a dat șansa să ne ascundem de toate judecățile și cenușiul lumii în mâna copiilor. Vi-l imaginați pe Ion educator cu o clasă de copii de 3-4 ani?! A fost fericit. A fost fericirea pe care am ales-o de bună voie. A fost șansa noastră la fericirea absolută. Chiar dacă din afara noastră se vedea între noi că ies scânteii, nu se putea altfel, dragii mei. Și știți de ce?!

Pentru că eu și Ion am fost două focuri care au ars pentru fiecare zi, pentru fiecare zi, pentru fiecare întâlnire a noastră cu fiecare om. Nu ne-am ascuns. De aceea dumneavoastră ne-ați văzut așa cum suntem, cu adevărat, de câte ori ne-am întâlnit. L-am molipsit pe Ion de toate trăirile mele și nu ne-am mai trebuit concediu și nici grija banilor. Noi aveam totul, dragii mei. Trăiam o minune pe care puțini au șansa de a o trăi. A fost atât de greu și atât de frumos la Fundația Maicii Domnului, încât nu o să înțeleagă nimeni niciodată ce s-a întâmplat 15 ani cu noi, și cu copiii, și cu oamenii aceia, care au făcut parte din viața noastră și noi din viața lor.

Dacă viața noastră pe pământ este o misiune, iar la plecarea de aici se cercetează dacă ne-am îndeplinit cu bine misiunea sau nu, cred că acești 15 ani, ultimii 15 ani de viață ai lui Ion Chiriac trăiți alături de mine, l-au ajutat să urce treaptă cu treaptă scara până în Orașul de Aur, unde Maica Domnului își are propriul sobor. Deci, Maica Domnului a fost 15 ani Șefa, Mama și Protectoarea noastră. Mă credeți sau nu, acesta este adevărul. Și dacă o să îmi revin o să scriu adevărul despre minunile Maicii Domnului și Fundația Noastră.

Dragii mei, o să vă spun că Sfânta Fecioară Maria este vie, este cea mai bună Ființă care a existat pe pământ și o Personalitate Cerească deosebită. Acestea nu-s povești. Ion este acum în lumea aceea frumoasă, unde este doar iubire și unde este adevărata noastră casă. Vom pleca cu toții pe rând acolo, de aceea vă propun să ne bucurăm de fiecare clipă pe care o trăim. Bucurați-vă că-i aveți alături de voi pe cei dragii!

În plus, doamna Mihaela Manu a demonstrat că are multe planuri și idei pentru a duce mai departe moștenirea lăsată de soțul său. Este admirabil faptul că, în ciuda suferinței prin care a trecut, doamna Mihaela Manu a găsit puterea și curajul să continue ceea ce Ion Chiriac a început.

La spectacolul comemorativ de la Vaslui, prezentat de directorul SMILE FM Vaslui, domnul Sorin Popliuc, au participat cu mult drag, rude, prieteni apropiați, foști colegi de scenă, autorități și publicul iubitor al muzicii lui Ion Chiriac,

unii interpretând cântece, alții aducând elogii lui Ion Chiriac, între care amintesc pe Ioana Chiriac (Șfia), fiica regretatului artist și Gelu Chiriac, fratele lui Ion Chiriac, Andrei Păunescu și Magda Pușkaș, Romică Brunchi, Ionel Trufea, Elena Milea, Mariana Carnariu, Manuela Pelenouă, Ioan Măcnea, Liviu Tănase, artiști care au interpretat piese din repertoriul lui Ion Chiriac, Andra Chirac și Larisa Aliciuc, foste eleve ale lui Ion Chiriac, Grupul „Ecou” din Bârlad, coordonați de domnul prof. Cornel Pleșu, prof. Dumitru Buzatu, președintele Consiliului Județean Vaslui, doctor Lupu Valeriu, compozitorul Dumitru Jijie, prof. doctor Dumitru V. Marin care i-a fost diriginte și profesor lui Ion Chiriac în liceu, prof. Gheorghe Gherghie, profesor de istorie din Bârlad, prof. Valentin Talpalaru, director al Muzeului „Bojdeucii Ion Creangă” din Iași, profesor Mihai Andon, viceprimar al comunei Berezeni, col. Mihai Focșa, economist Vasile Popa, pictor George Leteanu, prof. Cornel Pleșu din Bârlad, poetul Daniel Grosu, recitatorul Dănuț Ailincăi, antreprenorul Ionel Popa și alții.

În concluzie, toți cei care au participat ori și-au adus contribuția la spectacolul comemorativ „IN MEMORIAM ION CHIRIAC”, merită aprecierile noastre, iar alături de aceștia, Mihaela Manu - doamna care îl iubește pentru totdeauna pe Ion Chiriac, merită deplin toate felicitările și recunoștința noastră pentru efortul depus și implicarea sa în organizarea spectacolului de comemorare a lui Ion Chiriac, dar și pentru planurile de viitor pe care le are. Este o dovadă de iubire, respect și admirație față de soțul său și față de muzica folk, iar toți cei care l-au cunoscut pe Ion Chiriac îi vor fi recunoscători pentru tot ceea ce face în continuare.

Dumnezeu să ne ajute să prețuim memoria celor vrednici, urmând exemplul frumos al vieții doamnei Mihaela Manu de a ridica vieți, de a le oferi lumină, de a le conduce înspre LUMINĂ și a fi LUMINĂ DIN LUMINĂ, iar astfel un asemenea model de viață trăită devine o parte din „VIAȚA NOASTRĂ”, în faptele de zi cu zi, precum și în paginile revistei Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, de unde generațiile care ne vor urma se vor putea inspira.

Dumnezeu să-l odihnească în pace pe Ion Chiriac!

P.S. În semn de apreciere față de memoria artistului Ion Chiriac spectacolul comemorativ „IN MEMORIA ION CHIRIAC” a fost filmat de Departamentul Media al Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” Bârlad, difuzat în mediul online și înaintat mai multor posturi TV pentru a prelua imagini și a difuza știri despre eveniment.

ANA ASLAN

„Femeia care a învins bătrânețea”

Având o minte scilpitoare și un suflet deosebit, a înfăptuit pentru oameni lucruri de o bunătate cum rar se găsește pe acest Pământ. Să păstrăm amintirea vie adevăratelor valori ale României.

- Și-a pierdut tatăl la o vârstă fragedă de doar 13 ani, devenind astfel preocupată în a înțelege cursul vieții și bătrânețea, căutând în permanență o modalitate de a stopa acest proces firesc. Exact ca într-un basm în care eroul este în căutarea elixirului tinereții.
- Ana Aslan și-a dorit inițial să devină pilot, fiind inspirată de zborurile lui Aurel Vlaicu. Într-un final, a decis să devină medic după ce a studiat anatomia în clasa a VIII-a. Trebuie să menționez că această meserie - în acea perioadă - nu era "potrivită" pentru o femeie.
- În timpul Primului Război Mondial, Ana Aslan a îngrijit zeci de militari români răniți pe front.
- La examenul pentru ocuparea unui singur post de medic intern, Ana Aslan a ocupat primul loc din cei 32 de candidați.
- Rămâne în istorie drept prima femeie cardiolog din România, dar și prima profesoară de Clinică Medicală.
- Din 1958 și până la moartea sa în 1988, Ana Aslan conduce primul Institut de Geriatrie (*ramură care studiază și tratează bolile bătrâneții) din lume, aflat în România.
- Continuând studiile lui Parhon, Ana Aslan a sesizat că există o diferență de vârstă biologică și cea cronologică. A arătat că este posibil ca o persoană vârstnică să ducă o viață sănătoasă și activă.
- În 1958, în cadrul Institutului pe care îl conducea, a înființat o secție de gerontologie socială - care avea drept scop studierea bătrâneții atât din punct de vedere medical, cât și social, economic și psihologic.
- În 1964, Organizația Mondială a Sănătății a recomandat Institutul condus de Aslan drept model de organizare pentru toate celelalte instituții similare din lume.
- Deși tratat cu scepticism pentru că era descoperit de o femeie (împreună cu Parhon), Ana Aslan a condus la omologarea Gerovitalului H3 în întreaga lume. Brevetat în peste 30 de țări, tratamentul a venit sub formă de drajeuri, cremă, ori loțiuni capilară.
- În 1980, Aslan obține brevetul de inventator (alături de Polovrăgeanu) pentru Aslavital - tratament ce îmbunătățește sistemul nervos și cel cardiovascular. 154 de țări au înregistrat ambele mărci olografe.
- Grija Anei Aslan pentru vârstnici s-a concretizat și în crearea unor cămine de bătrâni - în special a celor cărora comunismul le confiscase casele, ori a dizidenților. Printre bătrânii din aceste cămine se aflau și membrii ai unor descendenți din familii celebre precum Ghica, Catargi ori Mihalache.
- A trimis și primit peste 130,000 de scrisori în peste 130 de țări. Erau fie corespondente cu pacienții care-i mulțumeau, fie scrieri între specialiști din medicină.
- A primit peste 81 de premii, distincții ori titluri.
- A tratat personalități precum Salvador Dali, Charlie Chaplin, Pablo Neruda, Onassis, Charles de Gaulle ori Jacqueline Kennedy.

Text realizat de **Andrei Mihai Drăgulin**, fondatorul „Academiei de Cultură”

Ada Mioara TIMOFTE

Mama Dumitra

Simbolul mamei universale în opera lui George Irava

„Mamă Dumitra, sfânta mea icoană,
Primește slava cântecelor mele.
Cât veșnicia ți-e contemporană,
În graiul tău eu voi rosti drapele.”
Mă întorc la tine, mamă – din volumul *Țărani de Țară*

George Irava!
Despre George Irava!
Așa am învățat la școală!
O analiză literară începe cu date despre autor, apoi
despre întreaga sa creație și abia după aceea despre
opera analizată.

Ca un elev atent și studios, voi respecta această
structură, dar aleg să o fac așa cum vreau eu.

Deci...

Concluzia la începutul unui text?

Situația „de facto” merită să îmi asum
responsabilitatea pentru folosirea acestei conjuncții.

George Irava este Pygmalion pentru mulți autori
importanți și pentru mine – fără alte pretenții.

George Irava mi-a luat Cuvântul!

L-a cioplit cu iubire infinită și cu atenție la detalii și
apoi mi-a spus:

„Scrie-l!”

Și l-am scris!

Departa de a fi mulțumit, l-a sculptat din nou și din
nou, până când, zilele trecute mi-a spus:

„Te binecuvântează cu dreptul de a scrie despre
MAMA, cea mai scumpă ființă din Univers, inspirată de
trei dintre poeziile mele din volumul *Țărani de țară!*”

Și am citit și am recitat și am recitat și am trăit
fiecare cuvânt scris de către poet!

Și a scris... despre Feți Frumoși și Ilene Cosânzene,
despre prinți și mioare, despre fabulosul plai în care
unii ne viețuim traiul, alții ne abandonăm lui să ne
viețuiească...

A dăltuit în cuvinte iubirea ...

IUBIREA...

George Irava, înainte de a ne sculpta în inimi
iubirea, ne așează pe umeri aripi, precum Dedal, fiului
său Icar și ne dăruiește libertatea de a ne bucura de
creația sa.

Eminescian așează George Irava iubirea în mințile
noastre, dar, atunci când scrie despre Maica Domnului,
despre patriotism și despre Mama Dumitra, cuvintele
îmbracă veșminte doinite în plecăciuni smerite.

Însuși poetul, pe a patra copertă a cărții sale *Țărani
de țară*, ne spune:

„Este bine să se știe că fiecare ființă umană are trei
mame ocrotitoare: Una dintre ele este Sfânta Fecioară

Maria, mama lui Iisus Hristos, prin intermediul căreia
Dumnezeu dăruie fiecărui om viață, destin și iubire;
altă mamă a fiecărui om fiind Patria în care acesta
(omul) se naște și de la care primește un grai și o „acasă”
și, împreună cu aceste mame, Mama născătoare care
dăruie fiului (fiicei) un nume, o familie și o identitate.”

Simt profund în măduva ființei mele că cel mai
bine tăcerea poate să urle din toți rărunchii cuvintele
lui George Irava.

Vulcanul din acestea ar putea să îmi transforme în
cenușă până și cele mai ascunse gânduri.

Și totuși, onoarea și asumarea responsabilității
sunt argumente suficiente pentru care să dau glas
smereniei cu care îmi privesc maestrul.

În poeziile sale „MAMA DUMITRA”, „MĂ-NTORC LA
TINE, MAMĂ” și „MI-E DOR DE MAMA”, George Irava
creează o simfonie fabuloasă de sentimente care
le încoronează pe toate cele trei mame cu puterea
de simboluri absolute, astfel încât, deși sunt mereu
împreună, sunt unice.

Cele trei poeme amintite mai sus sunt o epopee
mioritică sau o dramă sadoveniană, inversată, însă, de
această dată.

Cei care își caută, cu dor sfâșietor, mama, suntem
noi, fiii și fiicele țării, în călătoria noastră prin întreaga
viață: „Mamă Dumitra te caut, te chem, „Mamă
Dumitra, încotro ai plecat”, „Mamă Dumitra, pe ce cărări

rătăcești” „Mamă Dumitra, te caut, te strig/ La margine de veșnicie”.

Tânguirea din aceste versuri este acea a copilului universal pierdut de rădăcinile sale, rătăcind în căutarea credinței, a încrederii, a iubirii divine.

Oricât de puternici am fi, oricât de înaintați în vremi, oricât de înțelepți sau învățați ne-am pretinde, oricât de căliți pe frontul vieții ne-ar arăta rănilor sângerânde - „țară de bărbați”, „Ai dat câmpiei miei adevărați/ Să nu rămâi ierburilor datoare./ Turme de brazi să urce în Carpați/ Lumina vremurilor viitoare.” - suntem copiii mamelor noastre.

Mereu vom face apel la iubirea și mângâierea ei tânguitoare, la dulceața cuvintelor ei și la blândețea ei, care, odată pierdute, ne năruie curajul și tăria și puterea și apărarea, „Te-aștept, e iarnă și mi-e frig/ Și cărarea întoarcerii nimeni n-o știe.”

Deși este nedrept să ni se călătorească mamele din viață, „Eu, încă, te aștept/ Dar mă tem că n-ai să mai vii niciodată acasă.” deși, ne-am dori ca să ne rămână veșnice, „Și tu rămâi smerită-n gândul meu, În pâinea țării și în veșnicie”, ele se dăruiesc pământului strămoșesc, „Și când olarul te-a făcut urcioare/ Doar umbra ți-a lăsat-o în țărână”.

Plecarea MAMEI lasă răni sângerânde până și în stele, „Mamă Dumitra, țărancă din Moldova,/ Sângeră steaua către care urci,/ pe-un vânt de noapte și de veșnicie/ Cu ceața dintre lacrimi și din prunci”.

Că acest articol apare în preajma zilei în care este sărbătorită oficial mama, este pură întâmplare.

George Irava pledează pentru iubirea, recunoștința, credința pentru Maica Domnului, pentru Țară și Mamă, în fiecare clipă a vieții noastre...infinite și necondiționate.

Și spune acest lucru, așezându-și sufletul zălog, în cuvinte pe care le rupe, fărâșă cu fărâșă din ființa sa creatoare: „Acestea sunt cele trei rădăcini care îl ancorează pe om în pământul Neamului său, în care își va desăvârși toată existența sa, ca Țăran legat nemijlocit de Țara sa, de Neamul său și de credința nemărginită în Dumnezeu. Din această sfântă legătură vine și necesitatea respectării și iubirii acestor rădăcini care umplu întreaga existență umană.”

Este târziu timpul.

Mi se pare că până și el, timpul, trage de ...timp!

Parcă secunda vrea să mai zăbovească puțin.

Până și ticăitul ceasului mi se pare că își ia răgaz o unitate de măsură.

Stau la picioarele imaginii Mamei Dumitra, simbolul Mamei Universale, adânc înrădăcinată în Mama Pământ, rugându-mă la Maica Domnului. „Tu, candelă a primului cuvânt/ Ce l-am cules din roua dimineții/ Ai înălbit, de vremuri, în pământ/ Ca să răsari în vremurile vieții.”

În aprilie, George Irava dublează infinitul din vârsta domniei sale.

Maestrul, cu vocea caldă și blândă, ca venind din îndepărtate ere, îmi povestește despre credință și

despre iubire ... de țară, de mamă, de viață, de oameni ... despre Eminescu, despre importanța asumării responsabilității folosirii cuvintelor și despre puterea lor.

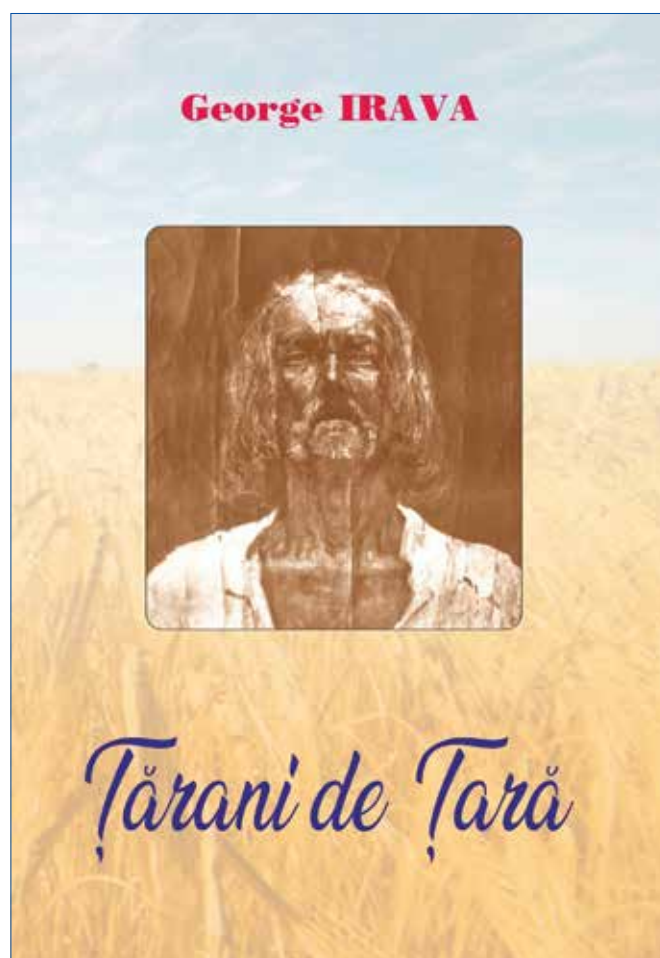
Atât de multe lucruri mai are de spus...

Cuvintele lui George Irava rămân scrise cu litere de foc în ființa mea, ca un testament inestimabil pe care îl dăruiesc, la rândul meu, cu iubire și recunoștință infinite și necondiționate: „Cine se va lăsa a fi dezrădăcinat va rătăci prin lume ca o candelă fără ulei sfințit în ea, candelă a cărei flacără nu se va aprinde și nu va lumina niciodată.”

Iar eu...cu mult mai multe mai am de învățat de la George Irava, Ermitul care a văzut în mulți, diamantul ascuns în pumnul de tină din țarina noastră.

Și pentru că aleg ca până la final să fiu discipolul smerit al Maestrului meu, închei tot cu ale sale cuvinte: „De aceea, cred că e bine să știm că, înainte de orice, suntem Țărani de Țară.”

Smerenie,
doar o Țărancă de Țară,
mamă și fiică a gliei mele
din care am fost creată
și în care mă voi întoarce

Mama Dumitra

Mamă Dumitra, țărancă din Moldova,
Talpă de țară și țară de bărbați,
Tu pe Columnă-ai înnoptat fântână,
Și cumpănă trecută-ntre Carpați.

Și pe colina ta de sare, încă,
Lampa-ți veghează cu un ochi afară,
Și celălalt cătând adânc în stâncă,
Să lumineze la fâțâni de țară.

Mamă Dumitra, țărancă din Moldova,
Bat clopotele vechi a omenie,
Și tu rămâi smerită-n gândul meu,
În pâinea țării și în veșnicie.

Și când olarul te-a făcut urcioare,
Doar umbra ți-a lăsat-o în țărână,
Ca să sfințească apa din izvoare,
S-o poată bea și mieii de la stână.

Mamă Dumitra, țărancă din Moldova,
Sângeră steaua către care urci,
Pe-un vânt de noapte și de veșnicie,
Cu ceața dintre lacrimi și din prunci.

Mă-ntorc la tine, mamă

Mamă Dumitra, sfânta mea icoană,
Primește slava cântecelor mele.
Cât veșnicia ți-e contemporană,
În graiul tău eu voi rosti drapele.

Tu, candelă a primului cuvânt
Ce l-am cules din roua dimineții,
Ai înălbit, de vremuri, în pământ,
Ca să răsari în numele vieții.

Ai dat câmpiei miei adevărați,
Să nu rămâi ierburilor datoare,
Turme de brazi să urce în Carpați,
Lumina vremurilor viitoare.

Astăzi mă-ntorc la tine-n înviere,
Purtând crucea ținării de minte,
Unde-o iubire, precum o adiere,
Amiroasă a țară și-a părinte.

Mi-e dor de mama

Mamă Dumitra, te caut, te chem.
Timpul ți-a ieșit, parcă, din oasă.
Eu, încă, aștept. Dar mă tem
Că n-ai să mai vii niciodată acasă.

Mamă Dumitra, încotro ai plecat
Prea devreme și fără cuvinte,
Peste pragul casei, cutremurat
De toate aducerile aminte?

Mamă Dumitra, pe ce cărări rătăcești,
Precum vântul, fără oprire?
Ce spații din cer pregătești,
Pentru marea ta adormire?

Mamă Dumitra, te caut, te strig,
La margine de veșnicie.
Te-aștept, e iarnă și mi-e frig,
Și cărarea întoarcerii nimeni n-o știe.

Bunica Maria

Lăcrămioara-Iolandina IVAN

Am rămas doar cu amintirea ei. Am rămas cu chipul ei de bunică sfântă care mă privește tăcut și cernit din fotografiile albumelor. Am rămas să duc mai departe învățăturile ei aduse din generație în generație până la mine. Dar eu cui voi lăsa aceste perle de învățătură și de comportament? Le-am păstrat în mintea mea, le-am învățat și le-am sucit, le-am analizat, le-am pus în practică și le-am tot povestit și le-am tot îmbogățit și acum, într-un final m-am gândit să le pun în versuri. Dar cine mai citește astăzi proză și poezie când zi de zi cărțile ajung să umple tomberoanele? Pe cine mai interesează normele morale când ne lipsește disciplina, iubirea, dragostea, omenia, bunul simț, patriotismul și... rostul? Și, pe cine mai interesează azi că familia este totul, că familia este locul liniștit unde se împart bune și rele fără să știe nimeni din afara ei? Rufele murdare se spală în familie. Oare? Dacă nu le speli să te vadă tot satul, toată strada, tot cartierul, nu apari în presă și la televiziune de ce te mai apuci de spălat rufe murdare? Ei, când îmi amintesc cum era acasă la bunica Maria, la țuța Maria, așa cum o știa tot satul, cum era acasă la noi, parcă sunt într-o poveste din care n-aș mai vrea să ajung la final. Păi, răsuflea ceva? leșea ceva pe drumul mare? Doamne, când s-au pierdut toate, unde au dispărut, unde s-au ascuns, când s-au furișat și mi-au întors spatele? Bunica mea cea din satul Puțu Olarului, cea care se odihnea citind și povestind, a rămas neîntrecută în vorbe de duh. Și, începea: "fa, fetilor, ia treceți coala lângă mine, ascultați și mai ales, băgați la cap să nu cumva să mă faceți de rușine... Într-un sat ca al nostru, îngrămădit sub poale de pădure, plin cu acele case de oameni harnici și gospodari, era și o fată căreia îi venise timpul de măritat, cam pe la 15-16 ani. Mamă-sa o tot învăța și îi tot spunea:

–Draga mamei, ești încă un copil, ești încă fără minte, nu am apucat să te învăț toate; cu soacră și bărbat bun sau rău, Dumnezeu cu mila, când vor mai veni și copiii unul după altul, îți va fi tare greu; de aceea mamă, ai grijă ca să fii înțeleaptă, să fii ascultătoare, să nu te pui cu soacră-ta în gură și mai ales să nu mă faci să intru în pământ de supărare; că nu știi multe treburi ale gospodăriei, dar lovindu-te de nevoi, de una de alta, ai să le înveți. Fata care credea că maică-sa o tolocănea degeaba a zis într-un moment de furie:

–Ei lasă, mamă, că n-am să te fac de rușine și n-am de gând să mor până nu le-oi ști pe toate ale lumii.

Bunul Dumnezeu a auzit și a luat aminte. Nu trebuia să moară până nu le va ști pe toate ale lumii. Adică niciodată. Fata noastră cea nechibzuită a ajuns în casa bărbatului, a împărțit cu el toate câte viața ți le pune în cârcă, a născut și a crescut copii, i-a însurat și i-a măritat, a ajuns bunică, străbunică, stră-stră... și toți din jurul ei plecau împăcați la Domnul, numai ea rămânea aici în bătaură ca să le afle pe toate ale lumii așa cum se blestemase. Ceasul ei nu mai venea. Toată lumea din sat spunea: a uitat-o Dumnezeu. Se stafidise,

Bunica Maria și autoarea articolului pe vremea când strângeam la piept o păpușă... Era cumpărată de bunica!

își pierduse vederea, mirosul, pipăitul adică toate simțurile, numai pe cel al auzului nu, pentru că trebuia să audă și să învețe toate ale lumii. Nu mai putea merge și acum, la a nu știu câta generație, era purtată în brațe dintr-un loc în altul, de pe pat pe prispă, de pe prispă pe un țolic în grădină, adică pe unde își făceau treburile cei ai casei, ca să fie sub ochii lor, să-i mai ude gura cu apa cea rece din fântână și să n-o lase să plece fără lumânare. Dar nu pleca și nimeni nu înțelegea de ce era uitată ca să se chinuie și să chinuie și pe alții. Anii și viața treceau pe lângă toți și peste toți, numai pe ea o înconjura. Era vară, cald și vremea prășitului. Gospodarii casei, adică tatăl și mama, plecau cu noaptea în cap la bucata aceea de pământ ce trebuia prășită și

de cu seară făceau planurile pentru a doua zi. Mai întâi de toate, se rugau de un copil, cel mai mărișor și mai isteț, să rămână acasă, să aibă grijă de baba asta care nu mai moare; s-o scoată afară pe prispă, undeva mai la umbră, ca să fie ferită de razele soarelui și să fie păzită de muștele cele nesuferite care o bâzâiau și o mâncau de vie. Mare belea și chin pe copilul cel nevinovat! S-a făcut dimineață, pe la ora patru părinții au luat sapele și coșul cu de-ale gurii și au plecat la câmp. Băiatul nostru, după ce mai trage câteva ore de somn, se trezește, ia baba în brațe, o scoate pe prispă afară, o așează pe un țolic și începe a vântura în stânga și-n dreapta o creangă de salcâm numai bună de fugărit muștele. Pe la prânzul mare când căldura te toropește și gândul te duce la o bălăceală în gărla satului, iaca se umple ograda de copiii vecinilor care au intrat buluc și care, nici una nici două, vor să-l ia și pe copilul nostru la scăldat.

– Hai, măi, nu mai sta pe gânduri, hai cu noi să facem o bălăceală acum cât oile și vacile sunt la umbră și fac amiaza.

– Nu pot, măi, să merg la scăldat. Am promis părinților că n-o voi lăsa singură pe baba asta și c-o voi păzi de găngăniile care dau buzna peste ea.

– Da, voi nu aveți o văcuță care dă lapte?

– Cum să nu avem, toată lumea din sat are câte o vacă de lapte.

– Păi și în beci nu aveți oale la prins?

– Ba da.

– Și-atunci ce mai stai pe gânduri? Ia repede un castron și o lingură, du-te în beci, ia câteva linguri de smântână de pe o oală, vino cu ele ca să ungem creanga asta și s-o punem în capătul celălalt al prispei, muștele toate se vor duce după smântână, vor lăsa baba în pace și noi mergem la scăldat.

Baba când a auzit ce plan grozav au făcut copiii, a spus în gândul ei:

–Doamne, ia uită-te la ce s-au gândit niște copii. Mie nu mi-ar fi trecut prin cap una ca asta. Am să mor și toate-ale lumii nu am cum să le știu.

Auzind-o Dumnezeu că i-a venit mintea la cap, a iertat-o și în mare mila Sa a trimis îngerul să-i ia sufletul și să meargă ca toți pământeni la judecata de apoi!"

Bunica Maria Filip, în curtea casei ei din satul Puțu Olarului, comuna Ibănești. Bunica odihnește în cimitirul satului, iar casa s-a făcut și ea una cu pământul.

Scrisoare mamei

Serghei ESENIN

Tu tot mai trăiești, bătrână mamă?
Ție cu supunere mă-nchin!
Mica-ți casă, seara de aramă,
Lumineze-o pașnic și senin.

Mi se scrie că ești tulburată,
Că ți-i dor de mine ne-ncetat,
Că ades bați drumul, supărată,
În paltonul vechi și demodat.

În albastre seri ți se năzare -
Gând pustiu, ce lacrimii dă val -
Că la crîșmă, într-o-ncăierare,
Mi s-a-nfipt în inimă-un pumnal.

Mamă, nu-i nimic! Delirul fură
Gândul tău, ducându-l spre prăpăd;
Nu-s bețiv chiar în așa măsură,
Ca pierind, să nu te mai revăd.

Ca-n trecut mi-i inima duioasă,
Am un vis, un vis pe care-l storc:
Să mă smulg din dorul ce m-apasă
Și la noi acasă să mă-ntorc.

Eu voi reveni pe când răsfăță,
Pomii-n floare, satul meu tăcut.
Dar să nu mă scoli de dimineață,
Cum opt ani în urmă ai făcut.

Nu trezi deșertăciunea crudă,
Nici regretul că mă risipesc.
Prea devreme, pierdere și trudă,
Mi-a fost dat trăind să pătimesc.

Să mă rog tu nu-mi mai da povețe!
Nu-i nevoie! Duse-s câte-au fost.
Numai tu-mi ești reazem la tristețe,
Numai tu dai vieții mele rost.

Fie-ți deci neliniștea uitată,
Nu-mi mai duce dorul ne-ncetat,
Nu mai bate drumul, supărată,
În paltonul vechi și demodat.

Ioana Radu - „Regina romanțelor”

Prof. **Mihaela OPREA**

Pe 17 februarie 1917, venea pe lume Eugenia Braia, cea care avea să devină peste ani, cu numele de scenă Ioana Radu, Regina romanțelor românești.

Când mezina Eugenia Braia a venit pe lume, familia era deja destul de numeroasă: erau Maria, cea mai mare, Giurgiu și apoi Nuna. Tatăl lor era proprietarul tavernei „La ieftinirea traiului”.

Cea care părea mai înzestrată dintre fete era Maria, cunoscută mai apoi drept Mia Braia. Eugeniei, nu îi dădeau vreo șansă de reușită în domeniul muzicii deși acesteia îi plăcea să cânte neîncetat. Considerau că are o voce „scârțâită”.

Studiind la Liceul „Elena Cuza” din Craiova, profesoara de muzică, Elena Simionescu, a fost cea care îi cultivă dragostea pentru cântecul lăutăresc și mai ales pentru romanță. Dar, deși dorea să cânte și chiar să-și continue studiile muzicale, Jana, cum era alintată de către părinți, s-a măritat. Situația materială a familiei ei era foarte precară, așa că, mezina a luat decizia cea mare. Era adolescentă când a devenit soția unui profesor de muzică din Târgu Jiu, compozitorul Romeo Rădescu. Această căsnicie, însă, nu a rezistat decât șase luni. Părăsindu-și soțul, si-a încercat norocul în muzică plecând în *Micul Paris* (București), în primăvara anului 1936.

A locuit o perioadă la sora ei, care debutase deja la Radio, avea discuri scoase, și era căsătorită cu îndrăgitul tenor Petre Alexandru. El a fost primul nume mare care a ajutat-o pe Ioana în carieră. A înscris-o pe Ioana la un concurs muzical organizat de Radiodifuziune, unul extrem de dificil, care a durat trei luni și care a avut nu mai puțin de opt sute de candidați! Dorința specialiștilor din perioada interbelică era de a găsi voci românești foarte bune. În urma unei selecții extrem de serioase singurele cântărețe admise au fost Ioana Radu și Rodica Bujor.

Pe 30 aprilie 1939, tot la insistențele cumnatului său, își va face debutul la o emisiune radio a cuplului Mia Braia – Petre Alexandru, în cadrul căreia tânăra Ioana Radu, (nume dat de compozitorul Ion Filionescu) a intonat piesele „**Pădure și iar pădure**”, „**De cine dorul se leagă**” și „**Dorule**”. A avut un mare succes, de aceea, în luna octombrie a aceluiași an, a fost din nou invitată la radio. După acest succes, va semna primul contract ca

solistă, cu localul de lux „Azuga” din Ploiești iar în paralel participa și la concerte radio.

În anul 1940, Ioana Radu semnează la Casa germană Odeon pentru primul disc. Acesta conține melodii grozave: „Dorul și-o boală grea” (cântec lăutăresc, care abia se mai cântă în zilele noastre) și celebra „La puțul cu cinci izvoare”, „Foaie verde trei migdale, la Bolintinul din Vale, draga mea, este-un puț cu cinci izvoare...”. Acest disc a adus numele Ioanei Radu pe buzele tuturor, iar în aprilie 1940, după ce îi expiră contractul de la Azuga, se stabilește definitiv în Capitală.

În 1947, la sărbătorirea a 40 de ani de carieră a compozitorului Grigoraș Dinicu, la Ateneul Român, a cântat împreună cu Maria Tănase, pe care o admira enorm, cu Rodica Bujor, Fănică Luca și Ion Luican, având drept acompaniament orchestra „Barbu Lăutaru”.

În 1967, Ioana Radu s-a hotărât să părăsească scena românească, mai ales după ce, în urma accidentului suferit în 1961, îi era din ce în ce mai greu să se deplaseze. Spectacolele de adio, de retragere din viața muzicală, pe care le-a pregătit cu multă atenție și dragoste pentru public, au fost date în Timișoara, Arad și Cluj-Napoca. Fiind ultimele concerte ale artistei, foarte mulți fani își doreau să ajungă să o vadă cântând. Pentru că cererea pentru bilete a fost atât de mare încât artista ar fi urmat să susțină de fapt câte două prestații, s-a hotărât ca spectacolele să aibă loc pe stadioane.

Vocea încântătoare a Ioanei Radu a cucerit inimile și sufletele a milioane de români în cea mai grea perioadă din istoria României. Piesele „Tudorișo nene”, „Am o mândră mititică”, ce se auzeau la radio, reprezentau o fărâma de speranță în inimile românilor din toate regiunile țării. Vocea sa, într-un anumit sens, i-a unit pe toți ca popor.

După retragerea sa de pe scenă, Ioana Radu avea să mai trăiască 23 de ani. A murit pe 18 septembrie 1990, la București, în singurătate.

Bibliografie:

„Romanța unei vieți – Ioana Radu” autor Harry Negrin
<https://mediaflux.ro/fabuloasa-viata-a-reginei-romantelor-ioana-radu-era-motociclista/>

Semnele recunoștinței

Aristotel PILIPĂUȚEANU

Tripleta de aur a inteligenței românești, Eugen Ionesco – Mircea Eliade – Emil Cioran, premianții „Nobel”, George Emil Palade și Herta Müller, „regele” Hagi sau soprana Angela Gheorghiu au dus faima geniului românesc peste mări și oceane. Totuși, nici unul din aceste nume nu s-a bucurat de popularitatea, admirația și afecțiunea care a încoronat numele Nadiei Comăneci. „Zeița de la Montreal” este patetic evocată de numeroși autori de scrieri cu caracter monografic, de la Ioan Chirilă până la Ștefan Olteanu, de filme și emisiuni tv.

Oneștenii o venerază mult pe Nadia Comăneci. Liceul unde a învățat îi poartă numele iar un monument semnificativ, creație a sculptorului Eremia Grigorescu, străjuiește sala de sport unde celebra gimnastă și-a desăvârșit măiestria, grație marilor antrenori Marta și Bela Karoly. Sunt frecvent evocate evenimentele unor vremuri de mare strălucire sportivă: voința providenței ca în aceste locuri cu rezonanță istorică să se nască o stea a gimnasticii mondiale; un context favorabil prin prezența și a altor fetițe talentate; a unui antrenor formidabil; disponibilitatea autorităților vremii de a asigura cu generozitate baza materială necesară.

Nadia este fără îndoială o legendă. O dovedesc până și manifestările admirative, aproape mistice, din patria mică a ignoratelor așezări provinciale. În natalul meu Dorohoi, un constructor a avut curajul, într-o vreme când pe frontispiciul clădirilor trona uriaș chiar un singur nume, să înscrie în mozaic pe un bloc NADIA! La o șuetă cu prietenii vechi din copilărie, acum oameni maturi, cineva mi s-a adresat:

„- Ești din Onești. O cunoști, o vezi des pe Nadia?”

– Bineînțeles, i-am răspuns, locuim în același bloc! Și am auzit: „i-auziți, băi, domnul locuiește în bloc cu Nadia!” Un val de răs homeric mi-a tăiat complet pofta de argumentare și am continuat subiectul prezentând și eu generalități pe care le colporează toată lumea.

La Onești, doamna Ingrid Istrate, distinsa președintă a Clubului Sportiv Municipal și o femeie cu suflet mare, păstrează la Sala de gimnastică a clubului câteva trofee și daruri primite de la Nadia Comăneci, intenționând să inaugureze un colț muzeal. Un prim pas laudabil. Dar turiștii își doresc să vadă locul unde a copilărit efectiv marea gimnastă. Apartamentul ei ar putea deveni peste ani un inedit muzeu. Noi, românii, când pomenim de acest

subiect ne și gândim la o casă obișnuită cu acoperiș de țiglă și grădină. În Occident se amenajează câte o cameră/ un apartament muzeu și într-o locuință colectivă. Canapeaua pe care s-a jucat și a visat Nadia, masa la care a deprins literele și cifrele, oglinda în care și-a admirat darurile cu care a înzestrat-o natura, fotografiile, cărțile, pot deveni mărturii sacre ale unei existențe de excepție. Celor care văd prea mult piedici în calea unui asemenea proiect, le amintesc o scenă petrecută cu mulți ani, vreo 40 în urmă. Când Majestatea Sa, Baudouin și regina Fabiola, suveranii Belgiei, și-au manifestat dorința de a vizita locuința Nadiei Comăneci, peste noapte, ca în basmul cu Podul de aur, pajiștea din Str. Tineretului, nr.12 a devenit miraculos o vastă parcare, impecabilă din toate punctele de vedere. Și nu numai asta: o stradă a municipiului ar trebui să-i poarte numele, alta poate chiar a talentatului antrenor Bela Karoly.

Ar mai trebui să ne gândim și la ziua de 18 iulie, când Nadia Comăneci a avut formidabila evoluție notată în premieră absolută cu 1.00 adică 10, tabela nefiind pregătită pentru așa ceva la Montreal. Această zi a fost propusă de carismatica doamnă consilier Elena Pașcu Apăvăloaie drept „zi a orașului”! Și s-au organizat în urmă cu un an, cu acest prilej, frumoase activități culturale și sportive.

Admirația, prețuirea și recunoștința pe care le datorăm Nadiei Comăneci trebuie ridicate la loc de cinste. Dacă ea a reușit să dea strălucire internațională orașului nostru, suntem și noi datori cu astfel de lucruri. Fie și numai pentru faptul că niciun străin nu pronunță numele Oneștiului fără să-i vină în minte silueta aeriană a Nadiei.

De dorul mamei

Lăcrămioara-Iolandina IVAN

Îmi lăcrimează ochii și sufletul mă doare
Că ai plecat măicuță, la mare depărtare,
Te-ai dus acolo-n tină, te-ai dus sub fir de iarbă
Și de mi-i greu sau bine, nimeni nu mă întrebă.

Deschid poarta ogrăzii, îmi ies trei câini în cale,
Doar ei îmi sar în brațe, eu îi privesc cu jale
Și scot o pâine iute în trei s-o împărțesc
Și-apoi cu mers agale prin curte să pășesc.

Dar nu e măturată și buruieni stăpâne
Mă ceartă și îmi spun că ieri, și azi, și mâne
Aici le este locul și să nu îndrăznesc
Să pun mâna pe sapă și să le fugăresc.

Ehei, fătucă albă, gătită și cu moț
Nimic nu-i în picioare, parc-a trecut un hoț,
Gardul e la pământ că parii-au putrezit
Și el de bătrânețe s-a rupt și s-a-ndoit.

Butucii cei de vie ce te priveau din boltă
Uscați, trântiți de vânt, la tine se revoltă
Că n-are cin' să-i urce acolo un' li-i bine,
Iar toamna să-ți aducă găleți de struguri pline.

Și mărul cel văratic cu crengile bogate
De unde toți de-a valma mâncați pe săturate,
S-a îndoit de trunchi și-o parte s-a uscat
Că nu e nici iubit și nici nu-i curățat.

Ia uită-te mai bine și ia-o pe cărare,
Coboară în grădina unde e nukul mare,
Vorbește cu fântâna bolnavă și mălită
Că a rămas uitată, de-ai casei părăsită.

Îți amintești acuma ce apă cristalină
Scoteai, lovind căldarea de pietre, la lumină?
Setea de-ți potoleai treceai la lăudat
Că nimeni n-are apă așa de bună-n sat.

Și vezi cireșul care era în gard la vie
Mai are o momâie pe cap cu pălărie?
Ea stătea veșnic trează ca graurii în stol
Să nu lase-ntr-o clipă cireșul plâns și gol.

Mai uită-te la pruni, s-acolo la hotar?
Îți mai cunoști vecinii sau nu mai ai habar?
S-au dus și ei în ceruri lângă ai tăi părinți
Și stau de vorbă-n pace că tare-au fost cumiți.

Nu plânge și te-ntoarce la bradul cel înalt
Ce an cu an adună și face câte-un salt;
Doar el e neclintit, de-i vremea bună-rea
Mai vâjâie-o poveste când vine-o cucuvea.

În rest, de casă oare, e cazul să-ți mai spun?
Ia urcă-te pe prispă, geamul nu-i spart, e bun?
Ușa se mai deschide sau s-o fi înclinat
Fiindcă pereții casei de milă s-au crăpat?

Așa-i când nu mai este nici tata și nici mama,
Așa-i când nu e nimeni care să țină seama,
Așa-i la mulți din sat căci pe sub cruci s-au dus
Și vezi că și tu, fată, te-apropii de apus...

MAMA FĂRĂ ANOTIMP

Te-am cunoscut când erai primăvară
Și-n părul tău bălai aveai sclipiri de soare
Atunci eu m-am îndrăgostit întâia oară
De tine, mamă, în lume fără- asemănare.

M-ai strâns la pieptul tău și zi și noapte
Precum un scut, iubirea ta statornică m-a ocrotit
Ai pus semnul egal și-ai scris eternitate
Chiar dacă vremea fremăta neconținut.

Pe tâmpile apoi vara ți-a așezat cunună
Din flori de câmp, însă la tine-n piept
Se adunau tăcut nori tulburi de furtună
În timp ce Dumnezeu mă învăța să iert.

Din cioburi de lumină ți-am cusut armură
Tu, gardianul meu, să poți să mai rezști
Acum când toamna s-a oprit la tine-n băătăură,
Iar ochii tăi îmi par din ce în ce mai triști.

Parcă miroși a mir, îmi ești sfântă icoană
Îmi ești ceea ce am mai drag pe-acest pământ
Și-am să mă-ntorc la tine-n fiecare iarnă
Când teama-ți viscolește în suflet și în gând.

Irina NECHIFOR

Irina NECHIFOR

MĂRIUCA

Cu ochii ațintiți pe tavanul camerei, în care timid pătrundeau primele lumini ale dimineții, Măriuca fremăta la gândul că ziua mult așteptată sosise. Își făcuse un obicei în ultimul timp, ca seara, la lumina lumânării, după ce frații săi mai mici adormeau, să scoată de sub pat o cutie cu tot ce avea mai de preț: cartoane colorate, creioane, o carte veche de povești, fotografia tatei și încă ceva. Oftând, strângea la piept fotografia, într-o încercare disperată de a curma dorul năprasnic care îi rodea sufletul, apoi o așeza cu sfințenie la loc, lua creioanele colorate, bucățile de carton și începea să scrie, să decupeze, să lipească.

Dădu la o parte pătura de lână care îi acoperea trupul firav și coborî la marginea patului în vârful picioarelor, cu mare grijă pentru a nu-și trezi frații mai mici, Nicolae și Gheorghiuță. Ștregarii, umpleau curtea cu râsetele și bucuria lor de la răsăritul soarelui și până la amurg, fiind spaima orățăniilor din curte. Se mai certau ei câteodată din lucruri copilărești, dar se iubeau enorm și erau sprijin unul pentru celălalt în momentele grele.

Luă cutia de sub pat, ridică capacul și scoase cu mâinile tremurânde de emoție cadoul pe care cu dibăcie îl făcuse pentru mama sa. Spera să o facă fericită și la acest gând o lacrimă se prelinse pe obrăjorul său care aștepta demult sărutarea caldă a mamei. Mama... atât de bună, de dulce, încetase a mai zâmbi din ziua în care la poarta lor se oprise un nene înalt, ușor adus de spate, cu o scrisoare în mână. Măriuca îl văzuse și ea, ascunsă după colțul casei însă nu reuși să înțeleagă mare lucru. Îi răsuna și acum în urechi cuvântul „prieten”, iar imaginea mamei aruncată la pământ, plângând în hohote, încă nu o abandonase.

De atunci mama începuse să fie mai ursuză, să se înstrăineze, să o certe des, la fel cum se întâmplă și atunci când încercă să ia pe furii foarfecul de care avea nevoie ca să decupeze cartonașele pentru felicitarea sa. Urmase cuvânt cu cuvânt sfaturile dascălului, care văzând că nu mai era atentă la ore, iar notele sale nu mai erau la fel de frumoase ca altădată, într-una din pauze o trase deoparte și începu cu priceperea pe care misiunea sa de o viață i-o permitea, să o descoase aflându-i secretul. Plânse mult Măriuca, dar la sfârșit fața i se lumină, în suflet încolțindu-i speranța că va reuși să o facă din nou fericită pe mama.

Așadar, luă felicitarea și acel obiect prețios, pe care tatăl i-l dăduse ultima dată, când fuseseră împreună să adune lemne din pădure, chiar înainte de a pleca din sat, în încercarea de a aduna niscaiva bani și de a culma neajunsurile familiei. Știa că va fi o iarnă grea fără el acasă, dar trebuia să-și vadă de drum. Deschise timid ușa bucătăriei, unde mama se auzea deja trebăluind. Cu fața

îmbujorată și privirea curioasă, se întoarse către Măriuca.

– Ce s-a întâmplat copilă? E devreme încă, trebuia să mai rămâi în pat, la căldură!

Emoționată, Măriuca pășea încet către ființa pe care o iubea cel mai mult pe lumea asta, ținând strâns la spate cadoul.

– Știi, mamă, poate ai uitat, dar azi este 8 Martie! Dascălul Petru ne-a vorbit la școală despre această zi, iar eu ți-am pregătit ceva, care sper să îți placă. Îi întinse timid felicitarea, pe care mama o deschise cu mâini tremurânde. Începu a citi, din când în când poticnindu-se și înghițându-și parcă lacrimile: „Ziua de 8 martie, îmi oferă prilejul de a-ți spune cât de mult însemni pentru mine! Tu ești cea care m-a adus pe lume, iubindu-mă fără a cere ceva în schimb, tu ești cea care mi-a fost mereu alături și doresc ca acest lucru să nu se schimbe niciodată. Te iubesc, mămica mea!”

Măriuca își făcu curaj, spunând:

– Mai am un cadou pentru tine, mamă! E de la tata!

Mama ridică privirea incredulă către obiectul strălucitor, pe care Măriuca îl ținea strâns în palma ei mică. Cu degetele ei delicate, ridică micul ceas de buzunar și îi deschise capacul. Citi mesajul gravat, din partea soțului ei, două cuvinte pentru eternitate, apoi privi ora. Era târziu pentru amândoi, chiar dacă dragostea lor fusese mare, dar încă devreme pentru ea, Măriuca și frații ei. Nu putea să îi abandoneze, închizându-se în durerea ei!

Își deschise larg brațele către Măriuca, care începu și ea a plânge! Aștepta de mult această îmbrățișare!

– Îți promit mamă, că voi fi ascultătoare, voi avea grijă de frații mei, voi lua note bune la școală...

– Nu trebuie să îmi promiți nimic, eu îți promit că voi fi alături de tine și de frații tăi, indiferent de ceea ce zilele ne vor aduce!

Se desprinse cu greu din îmbrățișarea caldă a Măriucăi, băgă ceasul cu grijă în buzunarul rochiei de la piept, apoi trăgând-o de mână, se îndreptară către camera mare, unde erau, de obicei, primiți oaspeții. Pe peretele dinspre răsărit, tata surâdea dintr-o fotografie veche. Cu grijă, mama prinse felicitarea Măriucăi în rama din lemn de cireș, apoi privind-o adânc în ochii care îi aduceau aminte de cei ai soțului său, îi spuse simplu:

– Mulțumesc!

IDEALUL FEMININ ÎN TRE SACRU ȘI PROFAN

Prof. **Ghiță CRISTIAN**

De la apariția sa, omul, ca entitate biologică, alcătuită din materie și spirit, fie conform teoriei creaționiste sau celei evoluționiste, a avut la dispoziție întreaga natură, într-o formă originală, neprelucrată de ființa umană, care, prin activitatea sa, mai mult i-a dăunat decât a ajutat-o să evolueze.

În contact cu mediul înconjurător, benefic sau ostil, acesta și-a creat un univers material și spiritual în concordanță cu nivelul cunoștințelor și facultăților sale intelectuale, venerând natura dar și propria geneză biologică.

Protoistoria a înregistrat în perioada paleolitică și neolitică o serie de artefacte care justifică și preocupări de ordin spiritual în relația om-mediu, picturi rupestre reprezentând fauna existentă și acțiuni umane – vânătoria, atât în spațiul național – peșterile de la Cuciulat și Coliboaia, de acum 40.000 de ani dar și universal, Spania – Altamira, Franța – Lascaux, Algeria – frescele de la Tassili, în Africa, circa 35.000 de ani î.Hr.

În ceea ce privește reprezentările antropomorfe atât la noi – 2019, *Venus de Piatra Neamț* de acum 17.000 de ani, cât și în Europa acestea s-au concretizat în reprezentări tridimensionale a unor forme feminine percepute ca un cult al maternității din perioada matriarhatului.

Probabil că la început, ca și în zilele noastre, idolul

frumuseții era femeia pe care indivizii de sex masculin o adora și o reprezentau în lucrările lor cu accentul pe atributele maternității, așa cum s-au păstrat în numeroasele artefacte feminine. Ulterior, întreaga artă plastică, sculpturală, picturală și chiar decorativă a avut ca ideal frumusețea feminină materializată în opere nemuritoare. Și în celelalte arte: literatura, muzica, teatrul etc. idealul feminin a fost o preocupare permanentă a artiștilor.

Din perioada neolitică, remarcăm pe teritoriul țării noastre, Cultura Hamangia, mileniul IV-II î.Hr., cultură ceramică de la care am moșenit cele două statuete: *Gânditorul* și *Soția sa*, intrate în Patrimoniul UNESCO.

Venus din Willendorf

Venus din Lespugue

Ulterior, prin apariția religiei, ca modalitate de raportare spirituală la idoli și credințe religioase, se va face diferența între sacru și profan, iar reprezentările vor fi conforme cu noile credințe.

Originare din Orientul mijlociu, cele trei mari religii monoteiste: iudaismul, creștinismul și islamismul, ai căror adepți cinstesc același text sfânt: Vechiul Testament al Bibliei, completat ulterior, au impus norme dogmatice și ritualuri legate de marile momente ale vieții: nașterea, căsătoria și moartea.

În Orientul îndepărtat au apărut alte religii: hinduismul, credința Sikh și budismul (calea lui Budha) – în India, confucianismul și daoismul – în China.

Filozofia și metafizica chineză au adoptat două concepte dualiste: Yin și Yang, care reprezintă forțele

opuse, feminin și masculin, care sunt interdependente, complementare și contribuie la evoluția vieții în regnul animal și vegetal, pe planeta noastră.

Religia creștină, creaționistă, simbolizează evoluția prin Adam și Eva, care au procreat întreaga specie umană. Reprezentarea lor, în pictură s-a făcut nud în grădina Edenului, plină de toate roadele pământului, dar căderea în păcat, le-a luat tot, rămânând să trudească pentru existența proprie și a celor care vor urma.

Din punct de vedere spiritual li s-a oferit: viața, iubirea și frumusețea, pe care să le cultive pentru sine și pentru descendenți.

Viața materială și spirituală, activă, oferă satisfacții care însă nu trebuie exagerate căci altfel acestea se vor răsfărânge negativ asupra celor care le-au generat cât și a mediului înconjurător.

Iubirea, cel mai înălțător sentiment, care se manifestă plenar la toate viețuitoarele a generat prin timp opere nemuritoare vizuale și auditive.

Frumusețea ține de dimensiunea estetică a ființei umane de a aprecia formele, sunetele, fenomenele naturii, de a crea emoții în fața acestora, a minunilor fizice și psihice create de oameni cu har. Și între toate, frumusețea femeii, cântată și adorată oriunde și oricând.

Civilizațiile care s-au perindat pe pământ au cultivat aceste virtuți pe care le-au materializat în opere nemuritoare sacre și profane din care nu lipsește femeia ca idol, zeiță sau muză.

În civilizația sumero-akadiană, zeița Iștar, la egipteni regina Nefertiti sau Cleopatra.

În mitologia greacă, Olimpul a fost populat cu zei și zeițe pe care artiști geniali ca: Fidias – *Athena Parthenos*, Praxitele – *Afrodita din Cnidos* zeița vânătorii – *Artemis*, le-au reprezentat, ideal, în sculpturi și picturi, kore, cariatide, *Venus din Milo*, cele nouă muze: *Calliope*, muza poeziei epice; *Erato*, a poeziei erotice, *Euterpe* a poeziei lirice; *Terpsichore*, a dansului; *Melpomene* a cântecului și tragediei; *Urania* a astronomiei și geometriei; *Thalia* a comediei; *Polimnia* a elocinței; *Clio* a istoriei, toate fiicele lui Zeus și ale Mnemosinei (Memoriei).

După căderea Imperiului Roman de Apus (476) cu capitala la Roma, se dezvoltă în răsărit Imperiul Bizantin (313-1453) cu capitala la Constantinopol, a cărui teologie va deveni Creștinismul și care va promova ascetismul, dogmatismul religios. Reprezentările figurative în frescă, mozaic și pictură pe panouri mobile – icoane, vor fi reglementate prin canoanele impuse de Erminia bizantină. Cele mai dese apar: *Maica*

Domnului – Fecioara Maria, Sfânta Elena – mama Împăratului Constantin, *Cuvioasa Parascheva, Filofteia* ș.a.

După Evul Mediu întunecat, a trebuit să vină Renașterea – secolele XIV- XVI – pentru ca oamenii să fie reprezentați după chipul și asemănarea Creatorului atât sacru, cât și profan, după canoanele artei clasice grecești și romane. Genii și titani ai Renașterii: Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonaroti, Tițian, Veronese, Sandro Boticelli, Rafael vor crea opere nemuritoare în care reprezentările feminine, sacre sau profane, vor fi rezentate nud sau drapate punând în evidență frumusețea formelor umane și starea de spirit a personajelor.

Fac parte din Patrimoniul culturii universale: *Monalisa* sau *Gioconda* lui Leonardo da Vinci, *Madona Sixtină, Frumoasa grădinăreasă* ale lui Rafael, *Nașterea Venerei și Primăvara* lui Boticelli, *Capela Sixtină și Purgatoriul* lui Michelangelo, *Venus din Urbino* a lui Tițian.

În apusul Europei, în Germania, Albrecht Durer, pictor și gravor, reprezintă nudurile lui *Adam și Eva*, Lucas Cranach cel Bătrân – *Venus și Cupidon*.

În Spania, Diego Velasquez, *Toaleta lui Venus, Meninele*, Murillo, *Imaculata Concepție, Fecioara cu pruncul*, Francisco de Goya, *Maja îmbrăcată și Maja desnuda*.

În Țările de Jos, marii maeștri pictează „idoli feminini” în diferite ipostaze: Vermeer van Delft – *Fata cu cerceș de perle*, Rembrandt – *Danae, Saskia*, Rubens *Răpirea fiicelor lui Leucip, Venus și Adonis*.

În secolul XVIII, s-au perindat o serie de curente artistice în care în pictură și sculptură, femeile au fost prezentate atât sacru, cât și profan în portrete sau compoziții cu mai multe personaje. Abundă nudurile ca ideal de frumusețe. Ingres – *Marea odaliscă, Femeie care se îmbăiază, Baia turcească*, Eugene Delacroix – *Femeie din Alger, Libertatea călăuzind poporul, Moartea lui Sardanapal*, Cabanel – *Nașterea lui Venus*, Francois Boucher – *Odaliscă blondă*, Gustave Courbet – *Atelierul artistului, Somnul, Femeie goală culcată, Izvorul*, Edouard Manet – *Dejunul pe iarbă, Olimpia*, Edgar Degas pictează balerine, Toulouse Lautrec, dansatoare de cabaret, Auguste Renoir, modele costumate dar și nuduri, Paul Cezanne – *Baigneuses*, Paul Gauguin – nuduri și portrete din Haiti, Pablo Picasso – *Domnișoarele din Avignon*, Henri Matisse – *Dansul* dar și *le românească*, Amedeo Modigliani – nuduri și portrete într-un stil propriu, la fel și Salvador Dali – *Gala*, în mai multe variante.

În sculptură eternul feminin s-a

materializat în opere tridimensionale, în ronde-bosse, basoreliefuri, altreliefuri și alte modalități. Reținem nume de referință: Auguste Rodin cu *Sărutul, Artistul și muza*; Aristide Maillol, discipolul lui Rodin cu *Râul, Nimfa, Flora, ș.a.*

Prieten cu Constantin Brâncuși, Modigliani a sculptat și portrete de femei, iar maestrul său a avut mai multe modele pe care le-a stilizat în felul său creând adevărate capodopere de la *Orgoliu la Domnișoara Pogany, Sărutul, Cumințenia pământului, Rugăciunea ș.a.*

Arta românească a beneficiat de aportul unor mari artiști care au nemurit în operele lor frumusețea femeilor autohtone. Și începem cu Constantin Daniel Rosenthal cu ale sale *România revoluționară și România aruncându-și cătușele pe Câmpia Libertății*, veritabile embleme ale patriotismului național care îi animă pe revoluționarii de la 1848. Gheorghe Tattărescu – *Munteancă, Deșteptarea României*, Nicolae Livaditti – *Portretul Anei Balș*, Carol Popp de Szatmary – *Portretul soției*, Theodor Aman – *Bal mascat în atelier, Dama cu câinele*.

Începând cu Nicolae Grigorescu, arta românească intră într-o nouă etapă, cea modernă și contemporană, manifestată atât prin concepție, cât și prin tratare tehnică, rezultând lucrări de talie internațională. Tablourile sale sunt dominate de specificul național tratat în manieră impresionistă, atât peisajele cât și compozițiile dar mai ales portretele mustesc de autenticitatea spațiului românesc.

Sacru și profanul se îmbină armonios în opera sa; de mic picta iconițe, apoi pictează bisericele de la Băicoi și Mănăstirile Zamfira și Căldărușani culminând cu Mănăstirea Agapia. Excelează în portretistica sacră dar și în cea laică.

Din operele sale: *Unirea principatelor; Nimfă dormind, Nud, Nud pe malul mării, Fără grijă, Nimfă în iarbă, Maternitate, Spălătorese la râu, Bătrână cu găștele, Bătrâni cârpind, Portret de femeie, Fetiță cu basma roșie, Fata hangiului, Fata cu ulciorul, Țărancă din Muscel, Țărancă torcând, Țărancă voioasă, Țărancă cu maramă, Țărancă cu basma galbenă ș.a*

Ion Andreescu mai introvertit dar la fel de mare cu lucrări deosebite: *Potret de femeie în costum de epocă, Model costumat, Broboada roșie, Femei în parc, Fetița cu găina, Cap de fetiță, cap de fetișă cu broboadă albă, Țărancă cu broboadă verde, ș.a.*

Ștefan Luchian răstignit pe altarul artei: *Lăutul, Safta florăreasa, Scurteica verde, Spălătoreasa, Femeie în*

peisaj, Țărăncuță cu buchet de flori ș.a.

Gheorghe Petrașcu: *Portret de femeie cu pălărie, Portret de femeie, Femeie privind marea, Lila cu evantai, Femei la promenadă, Femeie pe malul mării ș.a.*

Theodor Pallady, a excelat în compoziții cu nuduri de femei: *Nud în fotoliu verde, Nud, Nud cu eșarfă galbenă, Nud cu chitara, După Baudelaire, Femeie în atelier...*

Nicolae Tonitza, Corneliu Baba, Ștefan Dimitrescu, Camil Ressu în pictură, Gheorghe Anghel – *Ruga*, Marcel Guguianu și Ion Irimescu în sculptură, dar și alții au tratat în operele lor această temă, unuiversal valabilă.

Astăzi, datorită democrației de tip occidental, care cultivă hedonismul, idolul feminin, a devenit profan, vulgar, chiar pornografic.

Femeia – mamă, soră, fiică, bunică va rămâne eternul idol al tuturor artiștilor plastici, lirici, literari culti sau populari. Omagiul nostru, acum, și întodeauna. La mulți ani femeie!

Theodor Aman, *Femeie în costum de epocă*

NUME DE FEMEI

Agapia – dragoste (*greacă*). Sf. Muceniță: 16 aprilie, 19 august, 17 septembrie.

Agnes – pur, curat, cast, sfânt (*greacă*). Sf. Muceniță: 9 martie.

Alexandra – protectoare a bărbaților/a oamenilor (*greacă*). Sf. Muceniță: 9 martie.

Ana – grație, favorită (*ebraică*). Sf. Dreaptă: 25 iulie, 9 septembrie. Proorociță: 9 decembrie, 3 februarie, 28 august. Sf. Muceniță: 9 martie. Cuvioasa: 25 iulie.

Anastasia – Învierea lui Hristos, a se ridica (*greacă*). Marea Muceniță: 22 decembrie. Sf. Muceniță: 29 octombrie. Cuvioasa: 10 martie.

Andreea – vezi la nume de bărbați.

Anisia – fără pereche (*greacă*). Sf. Muceniță: 30 decembrie.

Ariadna – sacru, sfânt (*greacă*). Sf. Muceniță: 18 septembrie.

Capitolina – în cinstea unei coline din Roma (*latină*). Sf. Muceniță: 9 martie.

Cecilia – oarbă (*latină*). Sf. Muceniță: 22 noiembrie.

Claudia – șchioapă (*latină*). Sf. Muceniță: 9 martie.

Cleopatra – slavă tatălui (*greacă*).

Cristina/Hristina – urmașul lui Hristos (*latină*). Sf. Muceniță: 13 martie, 18 mai, 24 iulie.

Daria – cel care posedă bunuri (*persană*). Sf. Muceniță: 19 martie.

Domnica – ziua Domnului (*latină*). Cuvioasa: 8 ianuarie.

Ecaterina – pur, inocent, curat (*greacă*). Sf. Mare Muceniță: 25 noiembrie.

Elena – rază de soare (*greacă*). Întocmai cu Apostolii:

6 martie, 21 mai. Sf. Muceniță: 26 mai. Cuvioasa: 30 octombrie.

Elisabeta – Dumnezeu este perfecțiunea (*ebraică*). Dreapta: 5 septembrie. Sf. Muceniță: 5 iulie, 22 octombrie. Cuvioasa: 24 aprilie.

Emilia – blândă, frumoasă (*greacă*). Cuvioasa, mama lui Sf. Vasile cel Mare: 1 ianuarie.

Eufrosina – înțelepciune, bucurie (*greacă*). Sf. Muceniță: 19 ianuarie, 9 martie, 11 septembrie. Cuvioasa: 25 iulie, 25 septembrie.

Eugenia – aristocrata (*greacă*). Sf. Muceniță: 24 decembrie.

Eva – viață (*ebraică*). Strămoașa: 12 decembrie.

Evdochia – încercare (*greacă*). Sf. Muceniță: 1 martie, 4 august. Cuvioasa: 15 februarie.

Felicia – fericită (*latină*). Sf. Muceniță: 1 februarie.

Fevronia – a purifica (*latină*). Sf. Muceniță: 25 iunie.

Filoftea – iubitoare de Dumnezeu (*greacă*). Sf. Muceniță: 7 decembrie.

Gabriela – vezi la nume de bărbați.

Ileana – vezi Elena.

Ioana – binecuvântarea domnului (*ebraică*). Mironosiță: 27 iunie, 22 iulie.

Iraida – căutătoare (*arabă*). Sf. Muceniță: 5 martie.

Irina – pace (*greacă*). Sf. Muceniță: 16 aprilie, 5 mai.

Iulia – descendentă a zeului Jupiter (*latină*). Sf. Muceniță: 18 mai.

Iuliana – descendentă a familiei Iulius (*latină*). Sf. Muceniță: 3 martie, 20 martie, 22 iunie, 21 decembrie. Cuvioasa: 2 iunie, 21 decembrie.

Iustina – ce aparține dreptății (*latină*). Sf. Muceniță: 2 octombrie.

Larisa – pescăruș (*greacă*). Sf. Muceniță: 9 martie.

Lidia – (*greacă*) de la un stat din Asia Mică. Sf. Muceniță: 27 martie.

Liliana – vezi Elisabeta.

Lucia – a străluci (*latină*). Sf. Muceniță: 6 iulie, 13 decembrie.

Ludmila – simpatcă oamenilor (*slavă*). Sf. Muceniță: 16 septembrie.

Magdalena – sat din Galileea (*ebraică*). Mironosiță: 22 iulie.

Marcela – Marcellia – sărbătoare romană în cinstea cuceririi Siracuzei (*latină*). Cuvioasa Muceniță: 22 iulie.

Margareta – perlă (*latină*).

Maria – doamnă, stăpână (*ebraică*). Întocmai cu Apostolii: 22 iulie. Dreapta: în duminica sfintelor femei mironosițe. Sf. Muceniță: 9 iunie, 9 august. Cuvioasa: 26 ianuarie, 1 aprilie, 23 mai, 28 septembrie, în săptămâna a 5-a din Marele Post.

Mariana – de la alipirea numelor Maria și Ana: stăpâna tristă (*ebraică*). Cuvioasa: 17 februarie.

Minodora – darul zeiței Mini (*greacă*). Sf. Muceniță: 10 septembrie.

Monica – singură, solitară (*greacă*). Cuvioasa: 4 mai.

Nadia/Nadejda – speranță (*slavă*).

Natalia – ziua de naștere (*latină*). Sf. Muceniță: 30 mai, 26 august.

Neonila – tânără (*greacă*). Sf. Muceniță: 28 octombrie.

Nina – doamnă (*greacă*).

Nichita – vezi la nume de bărbați.

Nona – mama (*latină*).

Olimpiada – strălucire (*greacă*). Cuvioasa: 25 iulie.

Oana – vezi Ioana.

Paula – mica (*latină*). Sf. Muceniță: 3 iunie.

Parascheva – pregătire (*greacă*). Sf. Muceniță: 26 iulie. Cuvioasa: 14 octombrie.

Petronia – a lui Petroniu (*latină*). Sf. Muceniță: 29 septembrie.

Rebeca – splendoare (*ebraică*).

Silvia – de pădure (*latină*).

Smaranda – smarald = smaragd (*greacă*). Sf. Muceniță: 9 martie.

Sofia – înțelepciune (*greacă*). Dreapta: în săptămâna a 3-a după Rusalii. Sf. Muceniță: 22 mai, 17 septembrie. Cuvioasa: 4 iunie.

Suzana – crin alb (*ebraică*). Sf. Muceniță: 15 decembrie.

Ștefania (Ștefanida) – coroană (*greacă*). Sf. Muceniță: 11 noiembrie.

Taisia – societate (*greacă*). Cuvioasa: 8 octombrie.

Tatiana – a tatălui (*latină*). Sf. Muceniță: 12 ianuarie.

Teodora – darul lui Dumnezeu (*greacă*). Împărăteasa, soția împăratului Justinian : 11 februarie. Cuvioasa: 30 decembrie, 7 august, 29 august, 11 septembrie. Sf. Muceniță: 29 mai.

Valentina – cea care este puternică (*latină*). Sf. Muceniță: 10 februarie, 18 iulie.

Valeria – puternică, sănătoasă (*latină*). Sf. Muceniță: 9 martie.

Varvara – străină (*latină*). Sf. Mare Muceniță: 4 decembrie. Cuvioasa Muceniță: în duminica de după 25 ianuarie, 5 iulie.

Vasilisa (Vasilica) – împărăteasă (*greacă*). Sf. Muceniță: 3 septembrie.

Veronica – purtătoare de biruință (*greacă*).

Victoria – biruință (*latină*). Sf. Muceniță: 23 martie.

Xenia – străină (*greacă*). Cuvioasa: 24 ianuarie.

Zenaida – dumnezeiască (*greacă*). Sf. Muceniță: 7 iunie, 22 iunie, 11 octombrie, 30 octombrie.

Zoe – viață (*greacă*). Sf. Muceniță: 18 decembrie.

Mihai Eminescu - Eternul feminin

Petruș ANDREI

Mihai Eminescu, „centrul canonic al spiritualității românești”, (Theodor Codreanu) a fost veșnic peregrin în căutarea idealului feminin.

Avea doar șaisprezece ani când își dorea: „o floare mândră, dulce, răpitoare,... o floricică gingașă și tinerică,... o porumbiță cu chip alb de copiliță...”

Motivația eternului feminin o aflăm în „Misterele nopții”: „Într-un cuib de turturele/ Ca și fluturii de-ușor/ Saltă Eros nebunește,/ Îl desmiardă, l-încălzește/ Cu un vis de tainic dor.”

Abia trecea de optsprezece ani, când, gândindu-se „La o artistă” o întreba: „Ești tu nota rătăcită/ Din cântarea sferelor,/ Ce eternă, nefinită/ Îngerii o cântă-n cor?/ Ești ființa-armonioasă/ Ce-o gândi un serafin,/ Când pe lira-i tânguioasă/ Mâna cântecul divin?”

Femeia însă, fiind încă inaccesibilă, Poetul este deznădăjduit: „Eu singur n-am cui spune cumplita mea durere,/ Eu singur n-am cui spune nebunul meu amor,/ Căci mie mi-a dat soarta amara mângâiere/ O piatră să ador.” Asemenea lui Pygmalion Poetul iubește sub ploaia de comparații ce ar putea mișca și pietrele din loc: „Căci te iubesc, copilă, ca zeul nemurirea,/ Ca preotul altarul, ca spaima un azil;/ Ca sceptra mână blândă, ca vulturul mărirea,/ Ca visul pe-un copil.”

La douăzeci de ani, Poetul vede femeia între „Venere și Madonă”, când aceasta, bănuită de a comite un delict de necredință, îi provoacă poetului dezamăgire și accente de gelozie: „Tu ai fost divinizarea frumuseții de femeie,/ A femeii, ce și astăzi tot frumoasă o revăd.” Asemenea lui Rafael care a pictat pe „Madona Dumnezeie”, femeia fiind „prototipul îngerilor din senin”, Poetul face din femeia „stearpă, fără suflet, fără foc” „un înger blând ca ziua de magie,/ Când în viața pustiită râde-o rază de noroc.”

Într-un moment de mânie, Poetul îi smulge necredincioasei „vălul alb de poezie” regretând că „Eu făcut-am zeități dintr-o palidă femeie,/ Cu inima stearpă, rece și cu suflet de venin!” Când furia îi trece, Poetul revine la sentimente pacifiste, lacrimile

înduioșându-l: „Șterge-ți ochii, nu mai plânge!... A fost crudă-nvinuirea,/ A fost crudă și nedreaptă, fără razem, fără fond./ Suflete, de-ai fi chiar demon, tu ești sântă prin iubire,/ Și ador pe acest demon cu ochi mari, cu părul blond.”

Poetul abia trecuse de adolescență, dar ca să cunoști femeia, îți trebuie două vieți și nici atunci nu poți spune că o cunoști pe deplin.

Când moare prima și enigmatică iubire, Poetul vede ființa dragă ca pe „o sfântă regină,/ Cu păr lung de raze, cu ochi de lumină,/ În haină albastră stropită cu aur,/ Pe fruntea ta pală cunună de laur.” („Mortua est”)

Pentru Poet, femeia rămâne „Înger de pază” care „Noaptea” „Cu-ale tale brațe albe, moi, rotunde, parfumate,/ Tu grumazul mi-l înlănțui, pe-al meu piept capul și-l culci;/Ș-apoi ca din vis trezită, cu mâinuțe albe, dulci,/ De pe fruntea mea cea tristă tu dai vițele-ntr-o parte” pentru ca mai apoi „Netezești încet și leneș fruntea mea cea liniștită.”

Peste ani, când visele lor vor deveni realitate, Veronica se va inspira din asemenea poezii. Aflată departe de ochii Poetului dar nu și de inima lui, aflând de primele semne ale nemiloasei boli, ea avea să scrie: „Să pot întinde mâna s-o pun pe fruntea ta/ Încetul la o parte șuvițele le-aș da,/ Senină să rămâie, curată ca un crin,/ Icoană de iubire la care să mă-nchin.” („Să pot întinde mâna...”)

Amplul poem „Înger și demon”, construit pe antiteza romantică, anunță poemele de mai târziu și bogăția lor simbolistică. Însuși cadrul este romantic, romantismul fiind „calea regală a poeziei (dar nu numai) din toate timpurile” (apud Theodor Codreanu, „Hyperionice”, Editura Junimea, Iași, 2019, p. 49).

Antiteza (la Kant) este „Propoziția radical contrară tezei și formând împreună cu aceasta o antinomie iar la Hegel „Al doilea moment al triadei teză – antiteză – sinteză, reprezentând schema dezvoltării dialectice a „ideii absolute” și care, împreună cu teza, duce la antiteză.” (conform DEX, Arc Gunivas, Chișinău, 2007)

Cadrul este romantic: „Noaptea-n Doma întristată”,

„în biserica pustie” stă copila „ca un înger” „Cufundat în întuneric, lâng-o cruce mărmurită,/ Într-o umbră neagră, deasă, ca un demon El veghează,”. Ea un înger ce se roagă - El un demon ce visează;/ Ea o inimă de aur - El un suflet apostat”

Răzvrătirea (revolta împotriva omului și-a lumii): „El prezentul îl răscoală”, ține tot de recuzita romantică.

Împăcarea antitezelor are loc prin magia iubirii. În disputa dintre noutate și durată („Querelle des Anciens et des Modernes”), câștigă întotdeauna cea din urmă, operele de artă adevărată fiind făcute să dureze, „Prin durată arta protestează împotriva morții.” (Theodor W. Adorno – „Teoria estetică”, Editura Paralela 45, Pitești, 2005, p.43)

Pentru a putea reliefa Frumosul în artă este nevoie de Urât. (Estetica urâtului: Baudelaire. Arghezi...)

„Floare albastră” deschide seria capodoperelor. Metafora din titlu dezvăluie o idilă, o „poveste” bucolică într-un cadru rustic, petrecută „in illo tempore”: „Nessun maggior dolore che ricordasi del tempo felice nella miseria.” (Dante)

În finalul ei cade sentința: „Totuși este trist în lume.”

„Făt-Frumos din tei” este tot o „poveste de dragoste, romantică și aceasta, natura fiind un ideal „loc pentru iubit.” Plină de viață, Bianca refuză să se supună voinței parentale pentru a ispăși păcatele altora, fuge în codru pe „Calul ei cel alb ca neaua până vede alături un tânăr ce „Pe-un cal negru stă călare.” (Despre „Cromatica eminesciană” vezi volumul „Tinerete fără bătrânețe a lui Mihai Eminescu și viața sa fără de moarte” Editura Sfera, Bârlad, 2020, pp 38-52).

Poezia „Lacul” exprimă „Dorința” de iubire, una romantică, desigur: „Să plutim cuprinși de farmec/ Sub lumina blândeii lune -/ Vântu-n trestii lin foșnească,/ Unduioasa apă sune!” („Lacul”); Vom visa un vis ferice,/ Îngâna-ne-vor c-un cânt/ Singuratică isvoare,/ Blânda batere de vânt.” Inefabilul, dacă este eminescian poate fi exprimat: „Adormind de armonia/ Codrului bătut de gânduri,/ Flori de tei deasupra noastră/ Or să cadă rânduri-rânduri.” („Dorința”)

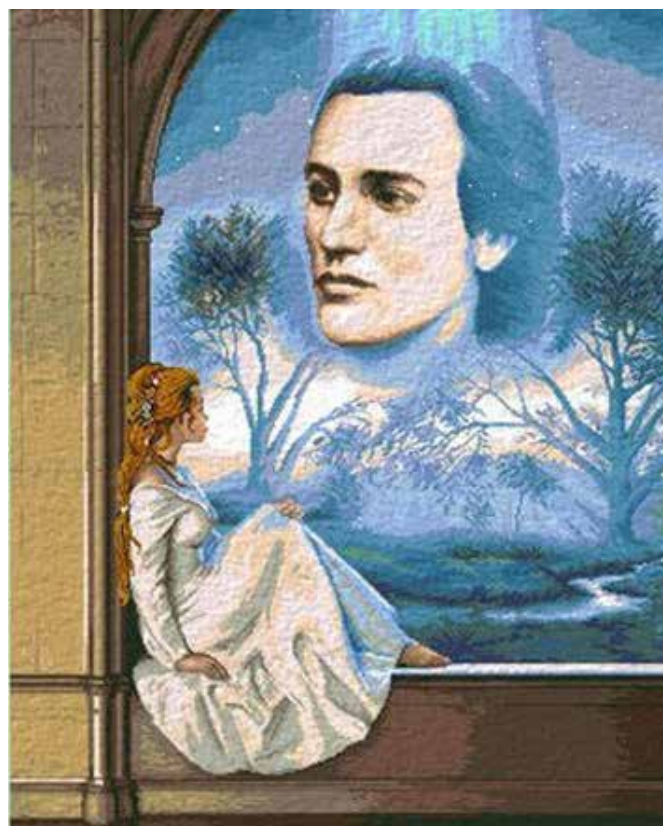
Și urmează cea mai frumoasă noapte a nunții din toată poezia lumii:

„Sub pleoapele închise globii ochilor se bat,
Brațul ei atârnă leneș peste marginea de pat ;
De a vârștii ei căldură fragii sânelui se coc,
A ei gură-i descleștată de-a suflării sale foc,
Ea zâmbind își mișcă dulce a ei buze mici, subțiri ;
Iar pe patu-i și la capu-i presurați-s trandafiri.

Iar voinicul s-apropie și cu mâna sa el rumpe
Pânza cea acoperită de un colb de petre scumpe ;
A frumșeții haruri goale ce simțirile-i adapă,
Încăperile gândirii mai nu pot să le încapă.
El în brațe prinde fata, peste față i se-nclină,
Pune gura lui fierbinte pe-a ei buze ce suspină,
Si inelul scump i-l scoate de pe degetul cel mic

S-apoi pleacă iar în lume năzdrăvanul cel voinic.

Ea a doua zi se miră, cum de firele sunt rupte,
Si-n oglind-ale ei buze vede vinete și supte -
Ea zâmbind și trist se uită, șopotește blând din gură:
„- Zburător cu negre plete, vin’ la noapte de mă fură”.

Petrecându-și zilele vieții sale mai mult în „Singurătate”, câteodată Poetul tresare: „Este Ea. Deșarta casa/ Dintr-odată-mi pare plină,/ În privazul negru-al vieții-mi/ E-o icoana de lumină.”

Adusă de Pajul Cupidon” în apropierea Poetului, iubirea este nestatornică, jurămintele sunt mincinoase: „Și în farmecul vieții-mi/ Nu știam că-i tot aceea/ De te razimi de o umbră/ Sau de crezi ce-a zis femeia.” („Pe aceeași ulicioară”)

Atunci anotimpul iubirii se răcește până la îngheț: „De câte ori, iubito, de noi mi-aduc aminte,/ Oceanul cel de gheață mi-apare înainte.”

Au fost însă și clipe fericite, timpul trăirii devenind desfătare artistică: „Atât de fragedă, te-asameni/ Cu floarea albă de cireș,/ Și ca un înger dintre oameni/ În calea vieții mele ieși.//

Ș-o să-mi rășai ca o icoană/ A pururi verginei Marii,/ Pe fruntea ta purtând coroană -/ Unde te duci? Când o să vii?” („Atât de fragedă”)

Iubirea din amintiri vine și în „Sonete”:

„Afară-i toamnă”: „Deodat-aud foșnirea unei rochii,/ Un moale pas abia atins de scânduri .../ Iar mâni subțiri și reci mi-acopăr ochii.”

„Sunt ani la mijloc”: „O, vino iar! Cuvinte dulci

inspiră-mi,/ Privirea ta asupra mea se plece,/ Sub raza ei
mă lasă a petrece/ Și cânturi nouă smulge tu din liră-mi.”;
„Când însuși glasul gândurilor tace”: „Cobori încet...
aproape, mai aproape,/ Te pleacă iar zâmbind peste-a
mea față,/ A ta iubire c’um suspin arat-o,// Cu geana ta
m-atinge pe pleoape/ Să simt fiorii străngerii în brațe,/ Pe
veci, pierduto, vecinic adorato!”

Într-o frumoasă poveste de iubire, din varii motive,
se ajunge, din păcate la „Despărțire”: „Să cer un semn,
iubito, spre-a nu te mai uita?/ Te-aș cere doar pe tine, dar
nu mai ești a ta;/ Nu floarea vestejită din părul tău bălai,/ Căci
singura mea rugă-i uitării să mă dai.”

Va fi avut destule motive Poetul ca să condamne o
societate în care iubirea mercantilă o înlocuiește pe cea
adevărată: „Azi adeseori femeia, ca și lumea, e o școală,/ Unde-
nveți numai durere, înjosire și spoială.”

După câștigarea bătăliei de la Rovine, „unul dintre
fiii falnicului Domn” scrie-o carte dragii sale, de la Argeș
mai departe”, trimițându-i odată cu „flamurile” și „coiful
înalt cu penele” cuvinte care reînnoiesc jurămintele de
iubire.

Ceea ce numim lirica erotică la Eminescu, întregul ei
portativ atinge sublimul. Sentimentul pe care îl trăiește
Poetul nu este unul frivol, efemer ci unul normal, vital,
etern.

Îndrăgostiții sunt ideali, unici, iar trăirea celui mai
frumos sentiment omenesc îl înalță pe Poet în stele/ Și în
nori și-n ceruri nalte.”

Iubita încearcă prin tot felul de drăgălășenii să-l
aducă pe pământ, să fie muritor ca ea, de aici și simbioza
dintre lirica erotică și lirica filozofică, trecând genial de la
una la alta dar trăind cu cea mai mare intensitate iubirea.

Capodopera „Luceafărul”, este cel mai lung și cel
mai frumos poem de dragoste din poezia lumii, este o
chintesență a întregii poezii eminesciene, al cincilea
element material al lumii, alături de pământ, apă, aer și
foc, din care sunt alcătuite corpurile cerești.

Poemul „Luceafărul” al lui Mihai Eminescu este „Nec
plus ultra” al liricii universale. Nimeni, nicăieri în lume
nu l-a întrecut și nu poate să-l întrecă nici în secolele
următoare. De altfel, referitor la acest poem, Poetul îi
scria Veronicăi în 1882: „Legenda la care lucrez va fi gata
și fiindcă luceafărul răsare în această legendă, tu nu vei
fi geloasă pe el. (...) Cred că e un gen cu totul nou acela
pe care îl cultiv acum. E de-o liniște perfectă, Veronica, e
senin ca amorul meu împăcat, senin ca zilele de aur ce
mi le-ai dăruit.” (vezi vol. „Dulcea mea Doamnă, Eminul
meu iubit”, Polirom, Iași, 2000, p.141.)

Într-o notă scrisă pe marginea manuscrisului,
poetul oferea o explicație: „În descrierea unui voiaj prin
Țările Române, germanul Kunisch povestește legenda
Luceafărului. Aceasta este povestea. Iar înțelesul alegoric
ce i-am dat este că, dacă geniul nu cunoaște nici moarte
și numele lui scapă de simpla uitare, pe de altă parte însă,
pe pământ, nu e capabil a ferici pe cineva, nici capabil a fi
fericit. El n-are moarte, dar n-are nici noroc.”

Frumoasa și neobișnuita poveste de dragoste din

„Luceafărul”, ca toate poveștile are un început: „A fost
odată ca-n povești,/ A fost ca niciodată,/ Din rude mari
împărătești,/ O prea frumoasă față.” Și ea se îndrăgostește
de Luceafăr: „Cum ea pe coate-și răzima/ Visând ale ei
tâmpole/ De dorul lui și inima/ Și sufletu-i se împle.”

Invocația fetei îndrăgostite este auzită de Luceafăr
și ruga îi este îndeplinită: „El asculta tremurător,/ Se
aprindea mai tare/ Și s-arunca fulgerător,/ Se cufunda în
mare.”

Mai întâi ca înger iar apoi ca demon, Luceafărul intră
în iatacul fetei de împărat, iar aceasta vorbind cu el în
somm, își trăiește visul.

Simbolistica celor două înfățișări ale Luceafărului
este importantă pentru descifrarea înțelesului. Îngerii
sunt „ființe intermediare între Dumnezeu și lume”
(conform „Dicționarul de simboluri”, Editura Artemis,
București, 1994). Ei sunt niște entități pur spirituale
sau niște spirite înzestrate cu un corp eterat, aerian.”
Ambele sunt simboluri de ordin spiritual, simboluri ale
aspirațiilor nesatisfăcute și imposibil de atins” conform
sursei citate.

„Îngerul de pază sau îngerul mesager este
întotdeauna „purtătorul unor vești bune pentru suflet.”

Demonii, pe de altă parte, sunt tot ființe divine
dar care au ajuns, prin nesupunere, să desemneze
zeii inferiori sau duhurile rele. Demonii erau „sufletele
morților, genii tutelare sau temute intermediare între
zeii nemuritori și oamenii vii, dar muritori. I se atribuia
fiecărui om un geniu care îndeplinea rolul de sfetnic
de taină, acționând mai mult prin intuiții spontane
decât prin raționamente. Acesta reprezenta oarecum
inspirația sa interioară.” (op.cit.)

Ajuns în fața Demiurgului, după o călătorie
cosmică, realizare artistică fără egal în lirica lumii,
Hyperionii cere acestuia: – „De greul negrei vecinicii,/ Părinte,
mă dezleagă/ Și laudat pe veci să fii/ Pe-a lumii
scară-ntreagă (...)/ Reia-mi al nemuririi nimb/ Și focul
din privire,/ Și pentru toate dă-mi în schimb/ O oră de
iubire...”

Demiurgul refuză să-l facă muritor, avertizându-l:
„Și pentru cine vrei să mori?/ Întoarce-te, te-ndreaptă/
Spre-acel pământ rătăcitor/ Și vezi ce te așteaptă.” „În
locul lui venit din cer/ Hyperion se-ntoarse/ Și, ca și-n
ziua cea de ieri,/ Lumina și-o revarsă.” Când Cătălina,
din brațele lui Cătălin, reiterează rugăminta: „El
tremură ca alte dăți/ În codri și pe dealuri,/ Călăuzind
singurătăți/ De mișcătoare valuri;// Dar nu mai cade
ca-n trecut/ În mări din tot înaltul/ – „Ce-ți pasă ție, chip
de lut,/ Dac-oi fi eu sau altul?// Trăind în cercul vostru
strâmt/ Norocul vă petrece,/ Ci eu în lumea mea mă
simt/ Nemuritor și rece.”

„Luceafărul” este cu mult mai mult decât o alegorie.

Este cea mai frumoasă poveste de dragoste dintre
un bărbat și o femeie, izvorâtă dintr-un dor de nemurire:
„Nu au existat, nu vor exista în poezia română (și nici
a lumii) versuri mai frumoase decât acestea.” (Titu
Maiorescu)

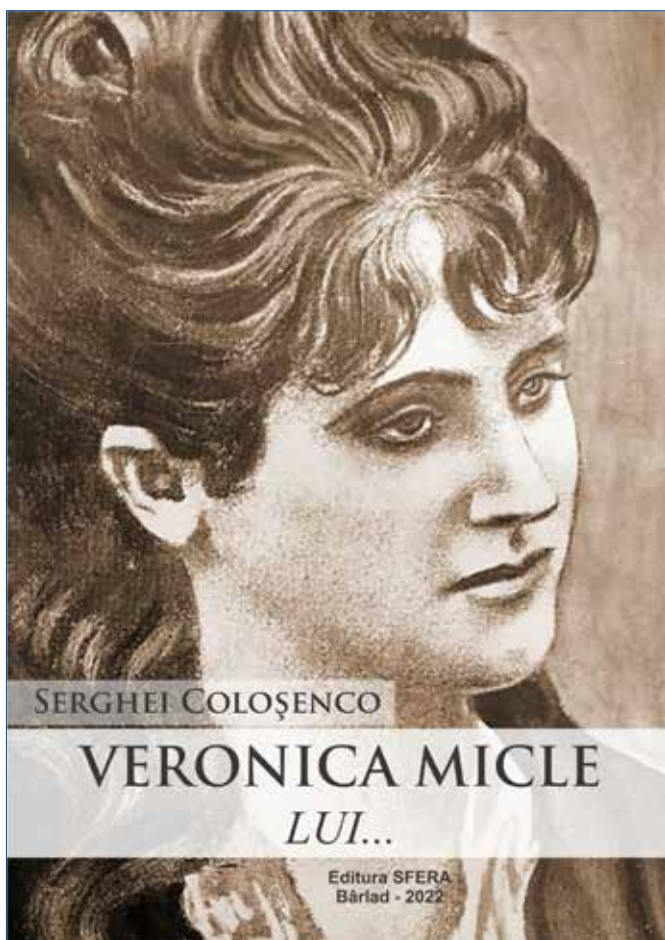
ECOUL DULCE AL IUBIRII

Aristotel PİLIPĂUȚEANU

„Cuvintele de amor fericit și nefericit – zice Titu Maiorescu – nu se pot aplica lui Eminescu în accepția de toate zilele. Nicio individualitate femeiască nu-l putea captiva cu desăvârșire în nemărginirea ei. El nu vedea în ființa iubită decât o copie imperfectă a unui prototip irealizabil. Îl iubea întâmplătoarea copie sau îl părea, tot copie rămânea, și el, cu melancolie impersonală, își căuta refugiul într-o lume mai potrivită pentru el, în lumea cugetării și a poeziei.” Iar G. Călinescu pare să continue această idee: „Femeia nu trăiește prin viața ei proprie, ci prin procesul de transfigurare pasională a iubirii. Veronica este numai o cristalizare a modului erotic al lui Eminescu. Poetul căuta dragostea, nu femeia, eterna victimă a improvizației și absurdului.” Dacă în privința Luceafărului s-au emis ipoteze peste ipoteze privind bucuriile și dezamăgirile iubirii, s-a scris ceva mai puțin despre dragostea Veronicăi pentru Eminul ei iubit, despre femeia care nu numai că i-a dăruit iubirea, dar l-a și urmărit cu excesul ei. După

unii, partizani ai opiniilor de la „Junimea”, Veronica era o femeie ușuratică, nestatornică și indiferentă la dragostea poetului. După alții, prieteni ai familiei Micle, era o soție de invidiat, supusă tocmai din această intrigilor. Fiica ei o găsea „plină de farmec, frumoasă, dansa perfect și avea o voce superbă”, dând și explicația intrigilor: „făcea umbră întotdeauna în jurul celorlalte femei.” Răuvoitorii se prevalau de pornirile practice ale Veronicăi (grija de a-și păstra pensia după soț), de interdicția mentorului junimist privind căsătoria poetului (celebra comparație cu două privighetori care cântă mai frumos în colivii separate) sau de nefericitul episod amoros consumat între poetă și un cunoscut dramaturg. Se justificau astfel și infidelitățile poetului: pasiunea trecătoare pentru vreo actriță sau plăcutele întâlniri cu soția unui medic, femeie frumoasă și „atât de fragedă”, încât stârnea gelozia unui serios universitar și ministru. Unii idealizează episodul vienez al întâlnirii celor doi, scaldându-l în lumină aurie și în ritmate valsuri de Johann Strauss. Frumoasa blondă, plictisită de bătrânul ei soț astmatic, de o frumusețe răpitoare, de o dulce gingășie și falnicul poet, bun partener de intimități, recitând versuri cu înaltă simțire, constituiau perechea ideală. Alții văd în legătura lor două energii care se subminează reciproc. Scrisori mai vechi reflectă o relație frecvent accidentată de supărări, gelozii și reproșuri, altele, târziu descoperite, pun în lumină întreaga complexitate a acestui joc al dragostei și al întâmplării. Figura femeii care denotă o condamabilă cruzime lăsând în amoratului trubadur să tremure pe sub ferestre se estompează în fața gestului final. Precum atâtea planete, care în absența stelei dătătoare de viață și iubire, și-au pierdut rostul în univers, femei celebre, de la reginele orientului antic și până la balerina Irinel Liciu care n-a putut supraviețui nici câteva zile măcar iubitului ei soț, marele poet Ștefan Augustin Doinaș, au preferat gestul tragic al jertfei din dragoste. Asemenea lor, Veronica și-ar fi depus pe altarul iubirii cel mai prețios dar primit prin grația divină. Tumultosul fluviu de evenimente, situații, gesturi, opinii nu poate fi drenat în șiruri clare și tocmai în aceasta constă secretul unei mari iubiri. Iar încercările de lămurire devin din ce în ce mai interesante.

În volumul „Veronica Micle. Lui . . .”, Editura „Sfera”, 2022, Serghei Coloșenco propune o realistă cale de acces în delicata țesătură proprie timpurilor romantice. Studiul creației poetice ar putea duce la descoperirea unui flux sentimental cristalin, lipsit de impuritățile

speculațiilor și observațiilor malițioase. Cunoscutul literat și rebusist a ales 44 de poezii pe care le supune atenției dezlegătorilor de careuri și jocuri enigmistice, cu o strategie menită să-i apropie de adevăratele trăiri ale celor doi legendari îndrăgostiți. Este evidențiată prioritar ipostaza feminină. Veronica nu era lipsită de talent literar. Cultul pentru creație ca mod de existență și-l afișa direct: „*frumoasa, sfânta poezie*” este „*unicul Dumnezeu*”, idol, mit, pe care se reazemă sufletul recunoscător. Ca realizare, s-ar fi înscris merituos în rândul poezilor post-pășoptiști. Dar ea a trăit nemijlocit în sfera lui Eminescu. De aceea trebuie cercetat cuantumul de contaminare. Observăm timide replici precum cea dintr-o „*Scrisoare*” la cunoscuta poezie „*Floare albastră*”: „*Șiretenii de muieră/ Ca să-ncerc a ta iubire.../ Dar tu trist și în tăcere/ Ai plecat plin de mâhnire.*” Sau „*Eu am fost, adu-ți aminte/ Și zglobe și nebună*”, în dorită conexiune cu „*Ce frumoasă, ce nebună/ E albastra-mi dulce floare.*” Dacă Eminescu gândeste viu „*Ca și când n-ar fi viața-mi, ca și când n-aș fi fost.*” Veronica notează palid: „*De-ți pare că e o poveste/ Ce alții ți-ar fi povestit*”. Când el compune meditativul poem „*Și dacă...*”, ea vine cu un ecou imitativ: „*Și dac-un dor...*” Sigur nu i-a fost elevă în materie de poezie, deși ni i-am putea închipui într-un mini-cenaclu în doi, discutând pe text. Este evident că Eminescu nu-i cerceta manuscrisele și în niciun caz nu intervenea, căci atunci Veronica ar fi devenit ceea ce nu era. Forma de „colaborare” se reducea la un schimb de mesaje în versuri. Talentul poetei evolua limitat. Chiar când începea vreo strofă la cote înalte, „*De ce-ți mai numeri anii să vezi că ești bătrână/ Când știi ce grea durere tu porți în al tău sân?*”, alunecă ulterior în prozaic: „*Și pentru ce oglinda întrebi privind în ea/ Să-ți spună de nu-i încă zbârcită fața ta?*”. Oricum, versurile pornite din inimă, adresate celui iubit sunt puternice argumente pentru intensitatea și trăinicia sentimentului: „*În zadar privesc la lună/ Și în jalea mea nebună/ Tot suspin gândind la el;*” „*Pe tine și pe mândra lună/ Aș vrea din mers să vă opresc/ Și în extaz, ca o nebună,/ Un veac întreg să vă privesc;*” „*Și-atunci văd că de tine e inima mea plină*”. Câte o strofă impresionează prin doza de adorație: „*Să pot întinde mâna, s-o pun pe fruntea ta,/ Încetul la o parte șuvițele le-aș da,/ Senină să rămâie, curată ca un crin,/ Icoană de iubire la care mă închin*”. Dar, „la donna e mobile” logica sensibilității feminine este misterioasă. Cum orice entitate perfectă, inclusiv iubirea, est dubioasă, acordarea de circumstanțe atenuante se impune. Suferința se vindecă uneori prin orgoliu. Cauza durerii sufletești n-ar fi acțiunea unui factor extern, redus cu disimulare la secunda ce a zburat: „*A fost numai întruparea unei clipe ce-n neștire/ Mușcă sufletul și-l leagă de un dor nemărginit*”. Explicația ar consta în hipersensibilitatea potențată de profunzimea propriei simțiri. Naivă, copilărească răzbunare. Aproape fermecătoare. La care se adaugă feminine capricii, incomode pentru mintea bărbatului: „*Știi c-amorul tău e mare/ Și-al tău chin adânc și greu,/ De aceea eu de tine/ Mă ascund și fug mereu*”. Ca să nu mai vorbim despre declarațiile paradoxale. Început de poem: „*Și te urăsc cu-nversunare/ Și cu atâta dușmănie/ Încât eu daca-aș*

fi în stare/ Nenorocire ți-aș da ție”. Și final: „*Și c-un amor peste măsură/ Dezmiere frumosul chip al tău,/ Să uit c-a fost între noi ură,/ Să uit câte sufăr eu*”. Cum Eminescu își blestema zilele în momentele dificile ale vieții de redactor la ziarul „*Timpul*”, Veronica pare să cadă și ea din când în când într-o pasă neagră: „*M-am gândit cu drag la tine până nu te-am cunoscut,/ Te știam numai din nume, de nu te-aș mai fi știut!*” Cum însă acela n-a renunțat la gazetărie, factor immanent, nici poeta nu se dezmiere: „*Și-am dorit să pot odată să te văd pe tine eu./ Să-ți închin a mea viață, să te fac idolul meu*”. Aducând alinare, cu delicatețe calină, șterge lacrima iubitului, îl îndeamnă să-și reprime duiosia autodistrugătoare față de o lume pe care o dorește perfectibilă, să-și recupereze ironia generatoare de echilibru emoțional. Sfaturile ei sunt aproape materne: „*Când îți zic să fii cuminte, de ce plângi și de ce tremuri?/ Nu știi tu că de când lumea, dragostea e o poveste?/ Nu-ți mai frământa gândirea cu nimicurile-aceste*”. Ca în atâtea alte situații, femeia pare a fi mai lucidă, mai aproape de pământ decât bărbatul. Din fericire, Eminescu n-a dat curs acestor consilieri. El și-a păstrat statura monumentală și poemele dedicate de Veronica lui X pun în evidență capacitatea de a înțelege dimensiunile uriașe ale geniului care i-a luminat existența. Atitudinea ei ocolește extremele precum nesocotita invidie ori aroganta mândrie. Rostește firesc mari adevăruri validate ulterior de istoria literară: „*Vârful nalt al piramidei ochiul meu abia-l atinge.../ Lâng-acest colos de piatră vezi tu cât de mică sunt -/ Astfel tu'n a cărui minte universul se răsfrânge,/ Al tău geniu peste veacuri rămâne-va pe pământ*”. Apreciază generozitatea geniului care prin iubire intenționează s-o ridice la cosmica lui înălțime, dar are convingerea, fără falsă modestie, că rolul ei este cel al muritorului care își adoră zeul. Declarația este cu atât mai tulburătoare cu cât datează din 28 august 1885, vremea când poetul bolnav fiind era ținta unor glume și a unei epigrame răutăcioase. Prețuirea justă răzbate de dincolo de moarte, într-un poem postum: „*Cugetător budist născut în altă lume,*” „*Sublimul niciodată pigmeii n-o să-l știe,*” „*În cartea Nemuririi se va mai trece-un nume!*”.

Volumul lui Serghei Coloșenco ne pun pe gânduri și redeschide obsesii mai vechi din seria „*A fost sau n-a fost?*”. Celor ce așteaptă o concluzie le răspundem prin intermediul unui specialist în cercetarea fenomenului erotic, Ion Minulescu: „*Tu crezi c-a fost iubire-adevărată.../ Eu cred c-a fost o scurtă nebunie.../ Dar ce anume-a fost,/ Ce-am vrut să fie/ Noi nu vom ști-o poate niciodată...*” Un vis, un vers...

Superbă realizarea tehnică. Prima copertă reproduce un sugestiv portret preluat din revista „*Familia*”, 1937, degajând o romantică îmbinare de melancolie, vis și nostalgie. Pe ultima copertă apare o sculptură în bronz plasată în scuarul „*M. Eminescu*” din Chișinău, semn al unui „vis neîmplinit, copil al suferinței”, cum bine zicea poetul oracular Octavian Goga.

Onești, 20 februarie 2023

Aristotel PILIPĂUȚEANU

SEMN LIMPEDE AL PASIUNII

Născut din dragoste și pentru dragoste într-o zi de 14 februarie, Serghei Coloșenco și-a ornat aniversarea unei frumoase vârste cu volumul al XI-lea din seria „Eminescu 39...”, Editura „Sfera”. 2023. Este un bun prilej de a-și verifica perfecționatele sale arme din arsenalul rebusistic pe lungul drum propus iubitorilor de mitologie eminesciană. Consultând o amplă bibliografie, numai pentru această lucrare 39 de volume, Serghei Coloșenco alege poeme omagiale, evocări, impresii, opinii critice, privind terminologia, simbolistica, viziunea filosofică, toate menite a spori strălucirea creației poetului național.

Multe careuri sunt eșafodate pe temelia unor versuri ce incubă recunoștința contemporanilor și a urmașilor: „În colțu-acesta de lumină,/ Pe valea râului Siret,/ Copilăria ta senină/ Urzit-a visul de poet” (Șt. O. Iosif); „Ce dureros de dulce cântarea ta răsună!/ În chinul tău, poete, ce sfântă bucurie!” (Artur Enășescu); „Se-mbracă, azi, în mantie de argint natura,/ Sărbătorind venirea-n lume, a pruncului Mihai!” (Ștefan Durlai). Semnificativ este și gestul unor poeți de a construi, cu titluri și sintagme din lirica eminesciană, poezii cu caracter de odă și baladă (Miron Manega), unele cu un ușor aer parodic (Nicolae Andronescu). Recordul îl deține Eugen Deutsch: „Erau Scrisori de vitejie/ Marcând Venere ș-o Madonă/ Iscând o grea Melancolie,/ Născând un Vis prin altă zonă./ Era Luceafărul cel blând/ Semnând o Doină-n clarobscur,/ Ce e amorul? – întrebând.../ Un Înger și un demon pur”, strofă care conține și un acrostih. Alte careuri se bazează pe opiniile istoricilor și criticilor literari de primă mână: G. Călinescu, T. Vianu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Vladimir Streinu, Mihai Cimpoi. Vibrante sunt gândurile academicianului Ioan-Aurel Pop: „Un album despre Eminescu și Veronica, despre Eminescu și Creangă, despre Eminescu și gura de rai Moldova nu poate să fie decât o sărbătoare a spiritului. Eminescu trebuie să înceapă pentru fiecare român ca o poveste spusă în anii copilăriei” sau ale lui Gala Galaction: „Ne amintim de căsuța în care a copilărit poetul și am vrea s-o știm prefăcută într-un mic altar național”. Se adaugă opiniile venite din afară (Alain Guillermou) și nu sunt uitate nici traducерile. Orice sursă este binevenită, inclusiv o lecție școlară despre poemul „Lacul”.

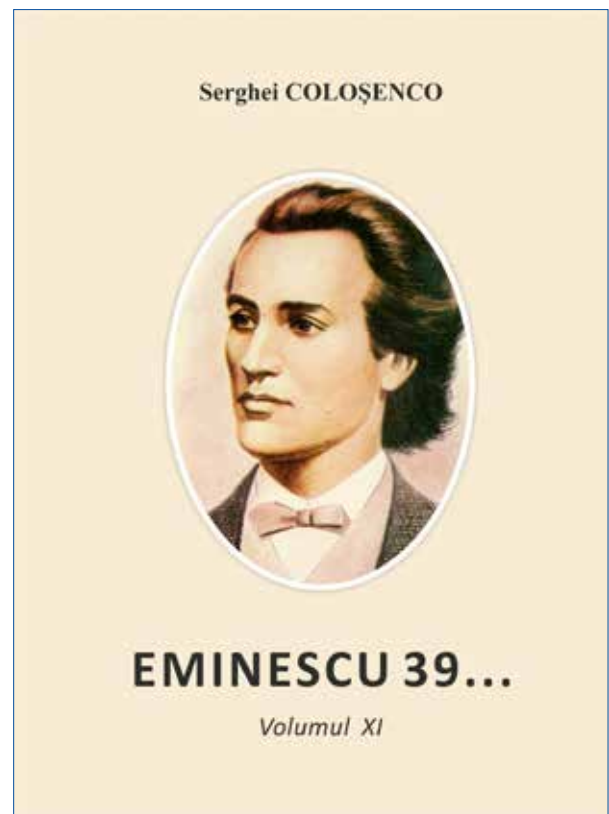
Aritmografele și aritmogribele pun în evidență titluri

de poeme, personalități, nume legate de biografia eminesciană. Căutate cu răbdare, bine gândite și oportun așezate în pagină sunt biverbele, triverbele sau rebo-urile eliptice anagramate: Han + Herescu + Pop → SCHOPENHAUER; struți + nagâți + aușei + găi → STEAUA SINGURĂȚII.

Conținutul volumului este variat. De pildă, autorul rememorează un tulburător episod al tinereții: „Mi-a fost coleg de facultate. În anul I, într-o sală de curs, a susținut un recital de poezie din lirica lui Mihail Eminescu, aproape o oră. În memoria lui am îngrilat titlul cărții și al său nume” („Legendă și adevăr în biografia lui Mihai Eminescu” – Ion Roșu). Pentru descrețirea frunților sunt consemnate epigrame de Cincinat Pavelescu ori scene anecdotice gen „rămășagul de la Giurgiu”, că se va construi sau nu un pod până la Rusciuc, pariu câștigat de Eminescu, căci ne bucurăm și astăzi de Podul Prieteniei.

Să tot citești, să tot dezlegi!

Onești, 1 martie 2023

La capătul străzii locuiește o pasăre

Tincuța HORONCEANU BERNEVIC

Războaiele

Războaiele vin și trec
trec prin mine
lasă urme adânci
sfâșie piatra șiruri de sulite
cuvintele picură pe acoperișul fragil
și nu-i loc de patimă și zburciun
îmi cresc ierburi de leac în palme
cu care tămăduiesc liniștea altora
la streășina mea o rândunică își face cuib
poate mă va învăța zborul
poate voi reînvăța iubirea!

Un nume de fată

La capătul străzii locuiește o pasăre
E o pasăre cu nume de fată
E o pasăre care nu zboară și nu cântă
Are pene frumoase și merge pe jos
Se uită în vitrină după poșete de lac la fel ca celelalte
fete
Mănâncă fast food și are cont pe tik tok
Locuiește într-un copac bătrân unde a găsit o scorbură
prietenoasă
La capătul străzii e un nume de fată
Numele are cuib rotund căptușit cu pene
Cineva poartă acest nume
și nu știe să-l zboare
nici să-l cânte.

Casa părintească

Casele părintești cresc ca niște copii
devin mari și încăpătoare
se înalță spre cer adăpostind focul
apoi îmbătrânesc și încep să devină mici
din ce în ce mai mici
liniștea le cuprinde într-o lumină albă
După ce-a plecat tata
casa noastră a început să se micșoreze
într-o zi de decembrie
Mama a proptit cu umărul tocui ușii ani la rând
ca nu cumva pe neveste
să se împuțineze acoperișul să se dărâme prispă

îi spoia cu var pereții
o curăța ca pe un păhărel de cristal
și o făcea să devină luminoasă
Iar noi surprindeam casa
cum scârțâia uneori din toate grinzile
și somnoroasă parcă
se tot trăgea în jos
în ultimul timp nu mai încăpea în ea decât o icoană
apoi când mama a ieșit cu icoana pe piept
casa a devenit atât de mică încât
nu mai poate adăposti în ea decât o lacrimă

Arheologie

Săpăturile au scos la iveală
Mari zăcăminte de instincte animalice
Bolovani greu de urnit
Suflete moi ca aluatul de clătite
Inimi cicatrizate în zbateri de ne iubire
Lașități îngropate în parafe și funcții
Neputințe aproape topite în priviri
Somn iepuresc din care nu s-a mai trezit nimeni
Liniști făcute pulbere
Greu detectabile cu instrumentele acestei lumi

Săpăturile continuă
IA nu știe ce să facă
Cu instinctele animalice

Prețioasele comori...

Lili GOGA

tu niciodată

cu multe întrebări copilărești,
cu trup de viscol, agitându-și goarna,
în geruri și-n ninsoare botezată,
s-a-ntors la mine, iarăși, iarna;

în jocul ei sprintar de preafrumoasă
Dochie ce își aruncă pe cărări povara,
abia trăgându-și sufletul, dar veselă,
cu inima ușoară, sosi din nou și primăvara.

doar curcubeu pe cer când florile-nfloriră,
și revărsare de parfum, și greieri cu vioara,
și-o bucurie, cosmică, dar nesfârșită, se stârnește
acum, că iar mă încălzește vara...

cu rod bogat - la-ntoarcere, m-a binecuvântat
și aur, din belșug, mi-a dăruit o altă toamnă.
Sunt tristă, căci toate, cu rândul, s-au întors -
tu însă niciodată, mamă!

Regret

Presimt astăzi trecutul cu ulițe-încurcate,
cum ar fi fost un labirint,
și-ncerc a-l păcăli să ies din el, de bună seamă,
căci drumurile sale mint;

dar el mă prinde în brațele-i vânjoase
și, slab, aud din depărtare cum un glas mă cheamă;
cu buze roșii pe obraji copilăria mă sărută -
de darurile ei miraculoase nu am nicio teamă.

Îmi amintesc atât de bine de dragii mei părinți -
și eu, și ei fusesem unii pentru alții dar;
căminul cald cu mângâieri pe creștet
și sora ce mi-a deslușit întâia taină din abecedar;

mi-a dat cireșe roșii, gorgoaze fragede și mere dulci presimt
astăzi trecutul cu ulițe-încurcate,
cum ar fi fost un labirint,
și-ncerc a-l păcăli să ies de bună seamă,
căci drumurile sale mint;

dar el mă prinde în brațele-i vânjoase
și, slab, aud din depărtare cum un glas mă cheamă;
cu buze roșii pe obraji copilăria mă sărută -
de darurile ei miraculoase nu am nicio teamă.

Îmi amintesc atât de bine de dragii mei părinți -
și eu și ei fusesem unii pentru alții dar,
căminul cald cu mângâieri pe creștet
și sora ce mi-a deslușit întâia taină din abecedar;

mi-a dat cireșe dulci, gorgoaze fragede și acre mere
pe care, furișându-ne, din pomi opriți le culegeam,
bunici mai hâtri, iubitori, mingi zburătoare cu buline
și blânzi uncheși - orfani de tineri, pe care îi iubeam.

...acum o caut prin cuibul de la streășină și prin albume,
Dar, în zadar, o ultimă îmbrățișare sau barem c-un sărut
nu m-a blagoslovit, măcar să-și fi luat în grabă rămas bun;
dar, nu! ea m-a lăsat pe mâna tinereții și-apoi a dispărut!

Suspîn acum cu duioșie, îmi pare rău și mi-e păcat:
din prețioasele comori ce mi s-au prefirat prin mână,
nimic pentru copilăria mea cu cer de aur n-am păstrat.
pe care, furișându-ne, din pomi opriți le culegeam,
bunici mai hâtri, iubitori, mingi zburătoare cu buline
și blânzi uncheși - orfani de tineri, pe care îi iubeam.

...acum o caut prin cuibul de la streășină și prin albume,
Dar, în zadar, o ultimă îmbrățișare sau barem c-un sărut
nu m-a blagoslovit, măcar să-și fi luat în grabă rămas bun;
dar, nu! ea m-a lăsat pe mâna tinereții și-apoi a dispărut!

Suspîn acum cu duioșie, îmi pare rău și mi-e păcat:
din prețioasele comori ce mi s-au prefirat prin mână,
nimic pentru copilăria mea cu cer de aur n-am păstrat.

Prof. **Lucia MUNTEANU**

Minutul de cugetare

Vorbe de duh ce aparțin unor femei celebre

„Păstrează-ți bunătatea ca pe o comoară. Învață să dăruiești, fără ezitare, să pierzi, fără regrete, să câștigi fără cruzime.”

George Sand
(Amantine Aurore Lucile Dupin)

„La urma urmei, ce altceva a menținut specia umană pe bătrânul nostru glob, în ciuda tuturor eșecurilor tragice ale omenirii, dacă nu credința în noi începuturi și curajul de a le susține?”

Jane Adams

„Dacă, dintr-un motiv oarecare, ar dispărea principiile morale în mod definitiv și fără precedent dintr-un domeniu al societății, cum ar fi cel politic, de exemplu, ar urma, așa cum noaptea urmează zilei, degradarea principiilor din toate celelalte domenii din sistem – în sport, divertisment, educație, armată, afaceri și guvern.”

Margaret Halsey

„Victorios este acela care a trăit corect, a râs ades și a iubit mult; care s-a bucurat de încrederea și dragostea unor oameni de ispravă; care s-a realizat și s-a achitat de îndatoriri; care a lăsat în urma lui o lume mai bună...”

Bessie Anderson Stanley

„Caută să trăiești în așa fel, încât în fiecare zi să fii mulțumit de viața ta, încât sfârșitul ei, fie și mâine, să te găsească împăcat cu tine însuși.”

Jane Seymour

„Ești ceea ce ești, prin ceea ce crezi.”
Oprah Winfrey

„Cred că munca este iubire manifestată. Am sentimentul că dacă oamenii ar gândi în felul acesta despre munca și viața lor, ar putea realiza mult mai mult.”

Jeane Pinckert Dixon

„Aplică-ți principiile în tot ceea ce faci. Pune-ți inima la treabă și scormonește după tot ce e mai bun în orice.

Nu lăsa natura ta specială și valorile tale, secretul știut numai de tine și de nimeni altcineva, adevărul tău – să fie înghițite de nisipurile mișcătoare ale automulțumirii.”

Meryl Streep

Prof. Alexandrina PASCAL

SCAFANDRII TIMPULUI

„Noaptea albe, care de fapt sunt negre ne fac scafandrii timpului”.

Emil Cioran – „Pe culmile disperării”

În lirica lui Mihai Eminescu există o poezie care exprimă un mare adevăr, adevăr pe care nu-l înțelegem decât atunci când viața ne face să-l trăim:

„Se bate miezul nopții în clopotul de-aramă,
Și somnul, vameș vieții, nu vrea să-mi ieie vamă.”
„Se bate miezul nopții”

Cugetând asupra acestor trăiri, acum, când primăvara îmi aduce al 85-lea mărtișor al vieții, în nopțile de insomnie, așa cum afirmă Emil Cioran, devin un „scafandru al timpului” și cobor tot mai adânc în oceanul amintirilor, le trăiesc cu o mare intensitate sufletească și mă regăsesc în lumea basmelor, fiindcă:

AM FOST ȘI EU COPIL... CÂNDVA!

Și dacă îmi pun aceeași întrebare, ca humuleșteanul cel hâtru, răspunsul este același, am fost „un hoț cu ochi... o bucată de humă însuflețită din sat de la noi”... din Solești, județul Vaslui, sat intrat în istorie prin faptul că este locul de naștere al Elenei Cuza, născută Rosetti. Și castelul Rusetteștilor era exact ceea ce înseamnă un castel din basme, strălucea pe culmea unui deal la poalele căruia se întindea o nucărie seculară, era împrejmuț de un zid de cetate și adăpostea valori pe care azi ar trebui să le regăsim în muzee, dar, din păcate au fost distruse sau furate. Castelul avea și un prinț care a rămas în memoria neamului românesc, cel care a fost primul domn al României, Alexandru Ioan Cuza.

Amintirile despre viața mea, copil de câțiva anișori atunci, sunt susținute și de memoria peliculei, fiindcă

Străbunicii materni - imagine care a traversat un secol și jumătate.

am avut norocul de a se fi păstrat în familie (o adevărată raritate) fotografia străbunicilor materni, o relicvă datată de peste un secol și jumătate. Pe străbunica mi-o amintesc și eu, foarte vag. Știu că erau gospodari harnici care au trudit la câmp, și-au „rostuit” copiii, dar cea mai mică dintre fete, Ioana, bunica mea, a avut cea mai tristă soartă. În primul război mondial, chiar după primele lupte, a rămas văduvă, avea doar 27 de ani și... 7 copii (doi gemeni).

De la ea nu mi-au rămas fotografii, cred că nu s-a fotografiat niciodată, în schimb mi-au rămas multe... foarte multe amintiri. M-a crescut până la 6 ani și făcuse din mine, așa cum cereau tradițiile, o „țărăncuță” autentică. Știam să împletesc „colțuni” (ciorapi de lână), îmi făcuse o furcă mică și învățam să torc, dar cel mai bine mă pricepeam „să pun petic” fiindcă era război, lipsuri și foamete iar hăinuțele trebuiau cârpite.

Jucărie era o păpușă de cârpă și eram fericiți dacă aveam făină pentru mămliguța pe care o prăjeam pe plită, dar și mai fericiți dacă nu suna alarma care anunța bombardamentul. Dar sfânta naivitate a copilăriei mă făcea să fiu fericită între oameni cu suflet bun. Bunicuța mă apăra de toate răutățile vieții și eram vrăjită de poveștile pe care mi le spunea seara, la lumina lămpii cu gaz, când lemnele trosneau în foc și motanul torcea după sobă.

Timpul trece nepăsător peste evenimente: război, foamete, răsturnări sociale, copiii cresc și iată-mă aproape de vârsta școlarizării. Mama, care era la Bârlad, m-a luat din sat pentru a învăța „la oraș”, deci urmează:

REVERSUL MEDALIEI

Alt mediu, alt mod de viață! Tata, mult mai în vârstă decât mama, avea o mică afacere pe Str. Cojocăreasca, era brutar.

Cândva... eram copil la grădiniță.

Și m-am integrat vieții urbane. Am fost dată la grădiniță și cu toate că lumea era zguduită de urmările catastrofale ale războiului, noi, copiii nu prea înțelegeam rosturile lumii. Naivitatea copilăriei nu prea conștientiza umilința la care ne supunea viața: ne îmbrăcam „pe puncte”, mâncam „pe cartelă”, totul era raționalizat și chibzuit. De fapt părinții se zbăteau, noi, copiii eram fericiți la școală și cele mai frumoase amintiri din acea perioadă sunt cele care-mi amintesc de doamna mea învățătoare, Ana Sandu, de la Școala Generală Nr. 1. Deși era perioada când școala era subordonată intereselor politice, de „recunoștință” pentru marea Uniune Sovietică, calitatea învățământului în sine se ridica la cele mai înalte cote. Viața a dovedit acest adevăr prin rezultatele performante ale absolvenților.

Dar câtă dreptate avea humuleșteanul când spunea că „nu-i cum vrea omul” fiindcă viața mie mi-a demonstrat că destinul ne este dat, iar noi trebuie să ni-l trăim. Mă aflam la o răscruce a vieții, nu judec faptele pentru că eram copil, n-am prea înțeles, cert a fost doar faptul că părinții s-au despărțit, eu am rămas cu mama și... gata poezia vieții. Am simțit ce înseamnă cu adevărat, să ai „tată vitreg”. Era o persoană care nu pune preț deloc pe lumina minții și pe beneficiile învățaturii. Dar eu, „simțeam” că salvarea mea era școala și mă vedeam amenințată de a renunța la învățătură. Era o gospodărie mare, cu acareturi și mie îmi reveneau multe responsabilități, ba chiar se insista pe ideea „gata cu școala”. Dar Dumnezeu mi-a dat puterea de a lupta și am obținut cu greu îngăduința de a merge la liceu, cu condiția de a mă achita și de o sumedenie de sarcini gospodărești. Ca elevă a Liceului de fete am trăit ceea ce s-ar putea numi perioada:

ÎNTRU LUMINI ȘI UMBRE

De ce? Pentru că pendulam între greutățile vieții cărora trebuia să le fac față și speranța unui vis care prindea tot mai mult contur. Dacă judec cu înțelepciunea de acum, crezul că doi sunt factorii care m-au ajutat să depășesc atâtea praguri, și, pas cu pas, să reușesc a împlini ce-mi doream, asta numai pe propriile mele puteri:

1. Dragostea pentru lectură – ea mi-a lărgit orizontul și m-a călăuzit spre profesie și

2. Șansa dată de Dumnezeu, norocul de a avea în liceu un colectiv profesoral de excepție. Învățământul era organizat pe principii sociale, dar am avut și norocul de a fi avut dascăli de excepție. Cu recunoștință

Mama, tata și eu - încep clasa I

Elevă în ultimii ani de liceu

menționez trinitatea care a făcut legendă în învățământul bărlădean: Vasile Țugulea – Matematică, Constantin Parfene – Limba română, Traian Nicola – Chimie. Fără meditații, totul era rezultatul muncii în clasă, profesor și elev, călăuziți deopotrivă de simțul datoriei și faptele au dovedit-o, 75% din promoție a intrat în învățământul superior. Unele s-au împrăștiat prin lume, altele au revenit și cu legitimă mândrie enumăr colege care au făcut cinste Bărladului: Sârbu Liliana – farmacist, Duda Gabriela – medic, Costică Elena și Cecilia – profesoare de matematică, Iatan Eugenia – profesoară de Biologie și lista poate continua.

Mă întreb și azi de unde atâta asumare și seriozitate, fiindcă eram doar adolescente, și cred că răspunsul ar fi: faptul că știam, fără ezitate, ce voiam de la viață, viața care nu fusese deloc blândă cu noi, dar ne-a dat tărie și verticalitate. Eu de exemplu trebuia să-mi onorez multe obligații în gospodărie, dar munca m-a format pentru partea practică a vieții, așa că vă rog să nu vă mirați, dar știu să fac telemea, să fierb urda, să cresc păsări și câte altele.

Visul de a merge la facultate devenise o obsesie și cred că Pronia Cerească luase deja o hotărâre în ceea ce privește soarta mea, fiindcă îmi dăruise o bogăție de suflet – dragostea pentru lectură – și norocul de a avea profesor de limba română pe extraordinarul profesor metodist, Constantin Parfene. În 1955 am luat examenul la facultate, cu bursă – și bursa a fost singurul mijloc de subzistență pe toată durata studiilor.

Răsărea soarele, studenție, vise, speranțe, deci pornisem pe:

DRUMUL SPRE ÎMPLINIRE

Este perioada studenției și dacă m-ați întreba cum a fost aș răspunde fără ezitare: dulce-amăruie,

dar frumoasă, însă atât de diferită de cea a tinerilor de azi! Voi da un citat din cuvântul meu la a 55-a întâlnire de promoție, o imagine fidelă a studenților de atunci, seniorii de azi:

N-aveam laptop, nici discotecă,
Dar aveam loc la bibliotecă,
Mâncam și doi pe o cartelă,
Dar asta era bagatelă,
De multe ori nici nu mâncam,,
Dar la cursuri nu lipseam.
Nu aveam Xerox, fără fițe
Luam conștiincios notițe
Și, fiindcă n-aveam nici o sursă,
Luptam vârtos pentru o bursă!
Aveam tinerețe, aveam sănătate
Și-astea fiind spuse
Le aveam pe toate!...

„Tinerețe și sănătate”, marfă scumpă pe care n-o prețuim când o avem și când am pierdut-o n-o mai putem recupera!...

Dar noi aveam acest stimulent spiritual, căruia i-am adăugat multă voință, așa că ni se părea normal programul de 8-10 ore pe zi, timp împărțit între amfiteatru și sala de lectură a bibliotecii, singurul loc care ne oferea material de studiu, luat pe fișă și pe timp limitat. Eram exigenți cu noi înșine, după exemplul celor care ne erau dascăli, nume de rezonanță în învățământul românesc: Jean Livescu (Rector), Gavril Istrati (Decan), profesori: Constantin Ciopraga, Ștefan Giosu, Vasile Arvinte... și mă simt vinovată că nu-i numesc pe toți.

Cât privește modul de viață, mai mult decât modest: camere în cămin cu foarte multe paturi și mai mult neîncălzite iarna, masa - atât cât era porția pe cartelă, iar garderoba mai mult decât modestă. Dar nu ne simțeam frustrați fiindcă nu cunoșteam alt mod de viață.

Tinerii de azi ar râde, sau poate chiar ne-ar compătimi, dacă le vom spune cum ne distram. Sâmbăta erau reuniunile studențești, petreceri decente cu dans și... atât, iar duminica ne răsfățam cu spectacole de mare ținută: concerte la Filarmonică și spectacole la teatru, chiar mergeam de mai multe ori când juca Constantin Dinulescu sau Miluță Gheorghiu. Și dacă mă gândesc bine și acest mod de distracție însemna tot educație.

Dar timpul nu cunoaște pauze și în toamna anului 1959, proaspăt absolventă, eram gata să încep lupta cu viața. Și dacă ar fi să-l citez pe Marin Preda, într-adevăr

Ani de studenție.

a fost:

VIAȚA CA O PRADĂ...

Fiindcă tot ce am obținut de la viață n-a fost gratuit, a fost rezultatul unor eforturi susținute și ce urmează este biografia unui om obișnuit adaptat la condițiile deceniilor din a doua jumătate a secolului trecut. Cariera didactică a început cu stagiul, obligator în mediul rural, apoi transferul la Școala profesională, astăzi „Colegiul Tehnic Alexandru Ioan Cuza” și acesta mi-a fost locul de muncă de la **stagiatură** până la **pensionare**. Munca la catedră a însemnat șase zile de program școlar și duminica, muncă voluntară în agricultură sau la sădit puieti, pădurile de azi care-s pe cale de dispariție.

Mereu alături de elevi - în excursie.

O privire retrospectivă asupra acestei perioade îmi dă o stare de nostalgie, nu reproșez nimic vieții, a fost într-adevăr grea, dar grele erau și timpurile. Mi-a fost mai ușor după ce mi-am găsit „jumătatea”, un om minunat, acum plecat în lumea umbrelor, durere de care sufletul meu încă nu s-a vindecat.

Destinul, are el secretele lui și știe cum să potrivească totul, fiindcă soțul meu trăsesese același loz de la loteria vieții, ca și mine. Tatăl său, considera că-i este destul dacă a absolvit o școală tehnică, așa că studiile superioare le-a făcut tot prin efort propriu și a devenit inginer mecanic.

Consider că am fost ceea ce se numește „suflete pereche”, am pornit împreună pe drumul vieții și am

luat-o, cum zice românul, „de la lingură”.

Împreună pe drumul vieții.

La școală am avut colegi dedicați profesiei, seniori cu experiență (Boghiu Vasile, Iovu Mihai) dar și plăcerea de a lucra cu tinere profesoare sau inginere, colege de cancelarie, cadre de nădejde (Păiș Mihaela, Ilie Mihaela, Postolache Rodica).

Familia se înmulțea, prioritate devenea locuința și cu multe sacrificii ne-am cumpărat casă, casa care a fost cuibul statornic al căsniciei noastre de peste 50 de ani, leagănul fiilor noștri și apoi al nepoților și locul unde alergau toți din familie când aveau nevoie de ajutor.

Familia Pascal - părinți și copii.

Ne-am implicat cu responsabilitate la locul de muncă și în aceeași măsură, ca buni creștini, avem mulți fini de botez și de cununie, primii tineri cărora le-am fost nași la Sfânta Taină a Cununii au fost familia preot Ștefănică Remus și Lucreția, apoi le-am botezat primul fiu, azi preot paroh la Biserica Domneasca.

Am văzut lumea în

Epoca de aur - tinerețea.

Primii fini - familia preot Ștefănică Remus.

excursii peste hotare, am îndurat dezastrul unui seism, deci n-a fost totul „roz”. Viața mi-a făcut daruri, dar mi-a dat și lovituri pe care le-am depășit cu greu, au

În Grecia - Acropole.

fost boli și operații deloc ușoare, pierderea soțului și multe, multe dezamăgiri. Și-mi vine în minte din nou un citat al lui Emil Cioran: **„Despre viață nu se poate scrie decât cu un toc înmuiat în lacrimi”.**

Acum, când spusele Emil Cioran au devenit adevăruri în propria mea existență și am coborât în adâncul acestui ocean care se numește „viață” de unde am pescuit amintiri - unele dulci, altele amare – constat că pot face un rezumat, concretizat în două fotografii pe care le-aș numi:

SINTEZA UNEI VIEȚI

Sunt imaginea fotografică a vieții unui cuplu, familia Pascal Ștefan și Alexandrina. Privindu-le, mă regăsesc atât în viața de familie, cât și în cea profesională. Dar să „citim” fotografiile:

Memoria peliculei păstrează amintirile vieții.

În fundal vedem casa, locul unei căsnicii statornice care a durat 54 de ani, iar copacii, simbolic, reprezintă arborele genealogic al vieții noastre cu „crenguțele” lui. În centru sunt eu cu soțul, ajunși deja la Nunta de Argint, în fața noastră sunt copiii – Alexandru-Dan și Petrică – și deasupra lor se continuă arborele vieții cu imaginea nepoților, copii lor: Andreea – Oana, Ștefan și Ioana. Imaginea domestică se completează cu straturile de flori din grădină, ba chiar și cu prietenii noștri necuvântători, dalmațianul Spic și ciobănescul Haiduc. Chenarul immortalizează amintiri dragi din călătoriile: Olanda, Grecia, Japonia. Privind-o, cum să nu zici: „Mai întoarce, Doamne, roata!...”

ECOURI DUPĂ PENSIONARE

Cealaltă fotografie este un prilej de aduceri aminte din viața profesională, școala, un domeniu care impune multă responsabilitate. Este locul unde se modelează valori umane și școala care se numea cu modestie „Liceul Industrial” a dat vieții multe valori. Din negura

amintirilor se conturează foile cataloagelor cu numele celor care „odată” erau în bănci și eu la catedră: ICHIM LAURENȚIU – profesor la Universitatea „Dunărea de Jos” – Galați, PAGU DAN – inginer la Fabrica de Rulmenți din Bârlad, SÂRBU MIRELA și ANTON ALEXANDRA – asistente medicale în Bârlad, CHELARU VASILE – șeful Poliției Locale Bârlad, ȘTEFĂNICĂ TEOFIL – preot paroh la Biserica Domneasca Bârlad, CĂTĂLIN HARET – jurist la Primăria Bârlad... și lista este foarte lungă.

Clepsidra timpului se scurge și cel mai fidel martor, cartea de identitate, mărturisește deceniile pe care le-am traversat, doar amintirile frumoase mai aduc balsam sufletesc. Dacă vă vizitează, deschideți larg ușa amintirilor.

Pentru mine acele „nopti albe” care în ultimul timp vin tot mai des, ca niște musafiri nepoftiți, mă fac să meditez la faptul că **vârsta este darul pe care numai Dumnezeu ți-l poate da** și Atotputernicul a fost bun cu mine. Anul acesta împlinesc 85 de ani, pentru eternitate poate-i doar o picătură, dar pentru o viață de om înseamnă un drum lung...

A fost drumul pe care am mers împreună cu soțul meu 54 de ani, am trăit împreună bucurii dar și necazuri pe care le-am depășit fiindcă am avut doi aliați: dragostea – la tinerețe și înțelepciunea – la maturitate. Împreună am depășit anii și am avut bucuria de a sărbători NUNTA DE AUR, dar după patru ani, singurul dușman pe care nu l-am putut învinge – diabetul, ne-a

Nunta de Aur.

despărțit iar eu sper că el se odihnește acolo, între îngeri și flori, iar eu, aici, trăiesc cu amintirile. Acum amintirile sunt dulci-amare. Una din ele este și fotografia de la ultima întâlnire de promoție de la facultate. Suntem octogenare și vai... cât s-au mai rărit rândurile, nici nu mi vine să număr, știind că la absolvire eram peste 120!

Pe cei „plecați” îi port în suflet iar casa în care locuiesc este „martorul” tăcut la tot ce a fost frumos, interiorul îl păstrez exact așa cum „a fost”, motiv pentru a da viață amintirilor.

Întâlnire de promoție - peste ani și ani.

P.S.

Stimate cititor,

Îți mulțumesc dacă ai avut răbdarea și bunăvoința de a citi aceste rânduri și mi-ai făcut cinstea de a călători alături de mine pe traseul vieții, prin oceanul timpului. Propun tuturor celor ajunși la „vârsta amintirilor” ca atunci când sunt cuprinși de nostalgie să facă această călătorie care nu cere bilet și nici mijloc de transport...

Amintirile te poartă singure, te regăsești pe tine și zâmbești la ceea ce a fost frumos, cândva...

Încă o dată mulțumesc celor care au avut răbdarea de a citi confesiunea unui octogenar, care vă dorește să depășiți centenarul și să nu uitați ce a spus George Coșbuc în poezia „Lupta vieții”:

„O luptă-i viața,
Deci te luptă
Cu dragoste de ea, cu dor!”

Alexandrina Pascal - 85 de primăveri

În semn de prețuire și respect, o delegație a Asociației noastre, formată din domnul președinte, magistrat pensionar Nicolaie Mihai, domnul Consilier Vasile Chelaru și domnul profesor Mihai Cosmin, directorul Compartimentului „Relații și Comunicare” s-a deplasat, sâmbătă, 11 martie 2023, la domiciliul doamnei profesoare Pascal Alexandrina, pentru a-i fi alături la aniversarea zilei de naștere.

Pe această cale, îi urăm și noi sănătate, viață lungă, pace și liniște sufletească, precum și tradiționalul..., „LA MULȚI ANI”, STIMATĂ și IUBITĂ, DOAMNĂ PROFESOR!!!

APE TULBURI

Prof. **Carolina BOROȘ**

A fost odată...

A fost odată o femeie asemenea multor femei din lumea aceasta. S-a născut într-o zi de toamnă frumoasă, fiind al treilea copil al familiei. Trei surori frumoase, iubite de părinți și nedespărțite: Maria, cea mai mare, Elena, cea mijlocie și Suzana, cea mai mică.

Sărăcia și dorința de libertate aprinseră spiritele înflăcărâte ale tinerilor ardeleni, dornici de aventură și de îmbogățire, așa că nici tatăl celor trei fete nu scăpă neatins. Împreună cu câteva zeci de tineri, se imbarcară spre America, lăsând în urma lor lacrimi, deznădejde și suferință, adâncită de vremurile grele în care trăiau. Era anul 1900.

Vestea veni ca un trăsnet asupra lor: vaporul cu care călătoreau tinerii abia plecați din sat spre America, a fost surprins de o furtună teribilă și a fost dat dispărut. Rămasă singură, cu trei fete mici, Eleonora se îmbărbăta și se hotărî să lupte pentru a-și întreține familia.

Dădu fetelor o educație cazonă - „le pregătea pentru viață” - obișnuia ea să spună tuturor. Era o femeie frumoasă, înaltă, cu părul castaniu deschis, cu ochii verzi și cu o alură mândră și neclintită. Nimeni și nimic nu o făcură să își uite dragostea vieții, pe Dumitru, tatăl fetelor ei. De câte ori se uita la ele, găsea câte o trăsătură a celui pe care îl iubise și care dispăruse așa de brusc din viața lor, așa că nu acceptă niciodată să se recăsătorească. În sufletul ei, spera ca Dumitru să apară pe neașteptate și să-și crească împreună copilele. Dar, acest lucru nu avea să se întâmple.

Anii trecură și veni rândul fetelor să se căsătorească. Le așeză la casele lor pe Maria, într-un sat alăturat, alături de Ion, un tânăr vrednic și gospodar, apoi pe Elena, în satul lor, alături de Vasile, cu care a locuit până a trecut la cele veșnice.

Veni 1918, anul marilor schimbări în Ardeal. Suzana avea 18 ani, frumoasă ca un cadru, șatenă cu ochi mari, verzi, adânci ca marea. Era rebelă și încăpățânată, dar foarte harnică. Își iubea mult mama și surorile și nu voia să se despartă de ele. Trăiau greu, frontul trecea prin apropierea satului lor, trebuia să se ascundă prin șură sau prin paie din podurile caselor de frica soldaților ce puneau ochii pe fete.

Era o zi frumoasă de martie. Primăvara părea că se apropie cu pași repezi, dar războiul nu le lăsa timp să

se bucure de acest lucru. Arieșul, ce trecea prin spatele satului, părea un fluviu și amenința să se reverse asupra localității. Suzana plecă la râu să vadă care este situația.

Avea 18 ani. Soarele de primăvară îi lumina părul ce-i curgea mlădios pe umeri, ochii verzi străluceau în apa râului, părea o zână din povești. Era așa de frumoasă!

Privind în undele agitate ale Arieșului, deodată, văzu alături o siluetă de bărbat. Tresări și, într-o clipă de neatenție, alunecă pe o piatră de râu, se dezechilibră și căzu în apele involburate.

Tânărul, fără nicio ezitare, își aruncă tunica de pe el și sări în apă după fată. Reuși să o prindă de mână și o trase spre el, deși apa îl ducea și pe el spre cotul ce se zărea la câțiva metri. Acel cot al râului se dovedi salvator deoarece apa, obosită și ea de vâltoarea cu care se deplasa, făcea o mică pauză pentru ca mai apoi, să își continue drumul mai furioasă și mai hotărâtă.

Așadar, tânărul se aruncă cu toată forța spre malul ce le ieșise neașteptat în față, trăgând-o și pe Suzana după el. O privi și realiză că este leșinată. Îi dădu primul ajutor și văzu că obrații albiți de frică și de frig încep să prindă culoare.

- Cine ești? Ce s-a întâmplat? întrebă fata cu glas stins. Unde suntem?

- Nu te teme. Ai alunecat în apele involburate ale Arieșului, dar ai avut noroc să fiu în preajmă și să te salvez.

Privirea fetei deveni iscoditoare. În fața ei era un tânăr ofițer român, înalt, cu părul negru, mustața tușinată, ochi căprui și cu fața albă ca spuma laptelui. Era frumos și mândru în uniforma militară ce-l prindea foarte bine.

- Vreau acasă, șopti fata.
- Sigur că da, trebuie doar să îmi spui unde locuiești.

- Aici, la câteva case de râu, spuse ea cu glasul stins. Simțea că frigul pune stăpânire pe corpul ei ud, dar, ciudat, în interior simți un val de căldură când tânărul o luă în brațe.

Totuși, protestă mândră spunându-i că poate merge singură, pe jos. Nu făcu decât vreo doi pași și simți că se prăbușește. Brațele puternice ale tânărului o prinseră la timp.

- Lasă-mă să te ajut! Te conduc acasă.

Fata simți că îngheață, de astă dată de frică. Dacă o vede mama ei cu acel tânăr, va fi vai și-amar de ea! Dar, înțelese că nici singură nu poate ajunge acasă.

- Tulai, Doamne! Ce-ai pățit, fato? exclamă îngrozită mama ei.

- Nu vă speriați, doamnă, a căzut în Arieș și am reușit să o salvez. Acum e bine!

Privirea mamei spunea totul. Săgetă cu privirea pe tânărul ce o adusese acasă și îi spuse:

- Mulțumesc pentru gest, acum poți pleca!

- Mamă, fii mai recunoscătoare, acest tânăr mi-a salvat viața!

- Treci în casă la căldură și nu mai vorbi prostii. La cum te știu, te descurcai și singură. Apoi, întorcându-se către tânăr, îi spune:

- La revedere, tinere!

Suzana întoarse privirea spre băiat și-i făcu un semn de mulțumire. Și-ar fi dorit să îl mai vadă, însă mama ei nu ar fi acceptat asta niciodată!

Trecură câteva luni de la această întâmplare. Cei doi tineri nu se mai văzură. Vestea că în curând se va termina războiul le aduse în suflet bucurie și liniște. Mama Suzanei spera să-și reia treburile gospodăriei, să revină acasă tinerii satului de pe front și să o mărite pe fată, avea deja 18 ani și era timpul să se așeze la casa ei.

Octombrie veni cu zile ploioase, alternând cu zile calde, blânde. Suzana mergea spre Arieș iar gândul său era la doi ochi căprui și o mustață tunsă îngrijit. Deodată, în fața ei, zări o siluetă cunoscută. Era tânărul ei salvator.

- Bună ziua, domnișoară!

- Bună ziua, reuși tânăra să bolborosească. Ce faceți aici?

- Am venit cu speranța că voi revedea frumoasa fată pe care era să o răpească Arieșul.

Cuvintele tânărului o făcură să roșească. Emoția o cuprinse și îi spuse cu glas tremurat:

- Și eu am venit sperând să-mi revăd salvatorul. Sigur nu visez?

- Nu e vis, eu sunt. Mă numesc Dumitru, sunt ofițer în armată și sper să se termine acest război pentru ca, în curând, să mă întorc acasă.

- Așa îl chema pe tata! A pierit în apele oceanului, în timp ce naviga spre America. Din ce sat ești?

- Sunt din Moldova, nu sunt ardelean. Acasă mă așteaptă mama și sora mea, Păuna.

- Unde-i Moldova? E departe de aici?

Tânărul zâmbi.

- Da, e departe, în Regat, dincolo de munți. Ți-ar plăcea să mergi acolo cu mine?

- Da! Însă, se îngrozi doar la gândul că mama ei ar auzi acest răspuns al ei. Nu cred că mama ar accepta să plec așa departe!

- Nu trebuie să-i spui! Te răpesc! Mi-ai furat inima și gândurile mele sunt doar spre tine încă de când

te-am văzut căzând în apele Arieșului.

Fata zâmbi. „Ha!Ha! să mă răpească! Ce glumă bună!”. Se întoarse spre el și-i spuse râzând:

- Abia aștept să mă răpești! Apoi o luă la fugă spre sat. Tânărul privi după ea cu ochii înecați de dragoste și gândi: „nimic nu mă va opri să fac asta după terminarea blestematului război!”

Veni luna noiembrie. Războiul se termină și fiecare încerca să-și regăsească drumul spre casă și normalitate.

Se apropia ziua de 1 Decembrie, ziua Marii Adunări de la Alba-Iulia, unde Ardealul urma să revină la patria mamă. Tot satul Suzanei era în sărbătoare. Se alesese delegația de tineri ce urma să plece spre orașul Unirii. Stăteau aliniați de-a lungul uliței satului și-i ovaționau pe cei desemnați a-i reprezenta. Deodată, Suzana simți o mână ce o cuprinde de mijloc. Uimită, întoarse capul și-l văzu pe Dumitru zâmbindu-i. Se întoarse spre mama ei, care nu observase prezența tânărului.

Îl trase deoparte și-l întrebă:

- Ce cauți aici? Ai scăpat de moarte în război și vrei să te ucidă mama?

- Ți-am promis că vin după tine. Te iubesc și vreau să ne petrecem viața împreună.

- Și eu mă gândesc zi de zi la tine, dar nu se poate așa ceva! Mama nu va fi niciodată de acord cu plecarea mea în celălalt capăt al țării!

- Nu vreau să știu nimic. Diseară vin la poartă, pregătit să te răpesc. Dacă și tu îți dorești acest lucru, să fii pregătită. Dacă nu, voi înțelege și voi pleca.

Tânărul se pierdu în mulțimea adunată pe ulița satului, lăsând-o pe Suzana uimită, neliniștită și îndrăgostită mai mult ca niciodată.

Pe drumul spre casă, Suzana nu scoase niciun sunet, spre mirarea mamei ei. Aceasta o întrebă ce are, dar nu primi niciun răspuns. Ajunsă acasă, tânăra se încuie în odaia ei și începu să plângă. Ce să facă?

Își iubea mama, sora și satul în care se născuse. Iubea Arieșul, praful de pe ulița copilăriei, iubea norii și soarele ce-o însoțiseră în viața de până acum. Ce să facă? Realiza că urma să se îndepărteze de tot ceea ce iubea, dar, în același timp, i se deschidea un drum nou, alături de un om de care se îndrăgostise.

Se apropia seara și încă nu se hotărâse. În inima ei se ducea o luptă care era mai grea decât războiul ce tocmai se terminase.

Deodată, obosită de gânduri și incertitudini, adormi. Visă o casă frumoasă, un râu ce trecea prin apropiere și o pereche de brațe ce o strângeau cu dragoste, șoptindu-i „te iubesc!”.

Se trezi, își luă câteva haine pentru drum, se îmbracă și ieși în uliță. O aștepta cu sufletul la gură cel ce avea să-i devină sufletul pereche. Plecară pe drumul vieții împreună, ajungând într-un orașel din Moldova, într-o casă modestă, dar frumoasă, pe lângă trecea un râu numit Bârlad.

Se simțea acasă...

Frânturi din viața Sfintei Iuliana din Lazarevo – model de soție și mamă în Hristos, ocrotitoare a familiei creștine

Sfânta Iuliana din Lazarevo a trăit în secolul al XVI-lea, în Rusia. Este prăznuită de Biserica Ortodoxă în ziua de 2 ianuarie. Locul Sfintei Iuliana din Lazarevo în aghiografie este întrucâtva unic. Nu a fost nici prințesă, nici ctitor de mănăstiri, ci o femeie simplă, căsătorită, mama a 13 copii (6 i-au murit de mici, iar 2 ca adulți). De altfel, viața Sfintei Iuliana a fost scrisă chiar de către unul dintre fiii sai, Calistrat, din a cărui scriere redăm câteva crâmpoie, cu promisiunea că această viață serafică vă va cuceri inimile și vă va naște în suflet, cu binecuvântările Sfintei, dorul cel viu către Dumnezeu:

„Încă de când era foarte tânără, fericita Iuliana L-a iubit pe Dumnezeu și pe Preacurata Sa Maică. Rămasă orfană la șase ani, a fost crescută în evlavie și credință, alți șase ani de bunica de pe mamă, apoi de o mătușă a sa (sora propriei mame). Era plină de respect și supusă mătușii și verișorilor săi și iubea smerenia și tăcerea în toată vremea. Se dăruia rugăciunii și postului și pentru aceasta era adesea dojenită de mătușa sa și batjocorită de verișorii ei, fiindcă își chinuia trupul său fiind atât de tânără. În fiecare zi îi spuneau: „O, fată nesăbuită, de ce îți omori trupul când tu ești atât de tânără și de ce vrei să-ți distrugi frumusețea cea feciorelnică?”. Astfel ei încercau adesea să o facă să mănânce și să bea dimineața. Ea nu ceda niciodată, ci primea toate cu mulțumire și pleca în tăcere. Era supusă tuturor, căci din copilărie avusese o fire delicată, tăcută, liniștită și smerită și se lipsea de distracții și orice fel de jocuri. Dacă era silită de copiii de vârsta sa să joace diverse jocuri deșarte și să cânte, precum adesea se întâmpla, ea nu se alătura niciodată lor, ci se prefăcea că nu știe să se joace, și astfel își ascundea virtutea. În schimb se ocupa cu torsul și broderia. Și sfeșnicul ei nu se stingea nici noaptea (Pilde 31, 18). Făcea haine pentru orfanii, vădulele și neputincioșii din sat și se îngrijea de cei în nevoi și de cei bolnavi, așa încât toți erau uimiți de înțelepciunea și evlavia sa. Și frica lui Dumnezeu s-a sălășluit într-însa. În acel sat cea mai apropiată biserică era cam la două verste depărtare, așa încât, cât a fost mică, nu a avut ocazia să meargă la biserică pentru a asculta cuvântul lui Dumnezeu sau să audă un preot învățând despre mântuire. Astfel încât numai bunul ei simț i-a fost învățător spre virtute, căci, precum spune Sfântul Antonie cel Mare: „Cei ce au o minte sănătoasă nu au nevoie de Scripturi”. Fericita Iuliana a urmat acest cuvânt: fără să studieze cărți și fără învățător, încă de mică, ea a împlinit toate poruncile și, precum o nestemată de mare preț, a strălucit în mijlocul cenușii crescând în evlavie și dorind să audă cuvântul lui Dumnezeu.

Când fericita Iuliana a împlinit șaisprezece ani, a fost

dată în căsătorie lui Gheorghe Ossorghin, un nobil bogat ce trăia în județul Murom [în regiunea Vladimir] și au fost cununați de preotul Patapie ce slujea în biserica Dreptului Lazăr, prietenul lui Dumnezeu, din satul soțului ei, Lazarevo. Mai târziu, fiind plin de virtuți, acest preot a intrat în mănăstirea „Schimbarea la Față” aflată în de Dumnezeu păzitul oraș Murom, unde a luat numele călugăresc de Pimen și apoi a ajuns arhimandrit. Acest preot i-a învățat frica lui Dumnezeu după predania Sfinților Apostoli și a Sfinților Părinți, le-a arătat cum trebuie să trăiască soții cu soțiile lor, le-a spus despre rugăciune și post, despre milostenie și alte fapte bune. Ea a ascultat cu mare atenție și râvnă cuvântul cel dumnezeiesc, învățătura și povețele și ceea ce a fost sădit în ea precum într-un pământ bun a crescut și s-a înmulțit; ea nu numai că a ascultat învățătura, dar s-a și hotărât să pună în practică. Și astfel, după ce preotul i-a învățat și le-a dat binecuvântarea sa, au plecat la socrul ei, Vasile, căci părinții soțului ei încă mai trăiau. Socrul ei era un om bogat și cunoscut la curtea țarului, iar soacra sa era și ea dintr-o familie bună și învățată. Aveau doar un fiu și două fiice, multe sate și robi precum și multe alte proprietăți.

Când au văzut că nora lor este din familie nobilă, pricepută la multe lucruri bune și delicată, s-au bucurat, L-au slăvit pe Dumnezeu și au dat în mâinile ei conducerea gospodăriei. Ea era cu toată smerenia foarte ascultătoare și supusă lor, nu ieșea niciodată din cuvântul lor, nici nu-i contrazicea vreodată, ci îi respecta foarte mult și îndeplinea fără cârtire toate câte îi spuneau să facă, așa încât socrii ei se minunau și o respectau mult și ei pentru aceasta. Atunci când rudele sau altcineva o încercau cu diferite întrebări și discuții, ea dădea la fiecare întrebare un răspuns potrivit și plin de înțeles, astfel încât toți se minunau de bunul său simț și slăveau pe Dumnezeu.

Încă din tinerețe fericita Iuliana fusese obișnuită să se roage îndelung lui Dumnezeu în fiecare seară și să facă o sută sau mai bine de metanii și abia apoi să se culce. De asemenea, în fiecare dimineață când se trezea, se ruga mult Domnului și îl învăța și pe soțul ei să facă la fel, căci, după cum spune marele Apostol Pavel: Ce știi tu, femeie, dacă îți vei mântui bărbatul? (I Cor. 7, 16) și către soț la fel zicând. Și iarăși: Dacă însă te vei însura, n-ai greșit (I Cor. 7, 28) și Cel ce își mărită fecioara bine face; dar cel ce n-o mărită și mai bine face (I Cor. 7, 38).

Fericita Iuliana era mahnită că nu ajunsese încă la chipul cel mai înalt al vieții feciorenice, dar a auzit pe același apostol care zice: Te-ai legat de femeie? Nu căuta dezlegare (I Cor. 7, 27), femeia este legată prin lege și nu este stăpână pe trupul său, ci bărbatul; ea se va mântui prin nașterea de prunci, dacă s-a ținut stăruitor de tot ce este lucru bun (cf. I Cor. 7, 39; I Tim. 2, 15; 5, 10). Și iarăși se spune în altă parte: „Viața omenească este împărțită în două stări: cea călugărească și cea normală (obișnuită); celor din starea obișnuită le este îngăduit să se căsătorească și să mănânce carne, dar în rest trebuie să împlinească celelalte porunci ale lui Hristos exact ca monahii”.

Atunci când soțul ei era plecat în slujba Țarului pentru un an sau doi sau câteodată chiar trei, ea nu mai dormea noaptea, ci spunea rugăciuni îndelungate către Dumnezeu. Sfeșnicul ei nu se stingea toată noaptea, căci lucra cu mâinile din greu la roata de tors și la brodat. După ce vindea ce lucrase, dădea cele obținute săracilor sau pentru construirea bisericilor, căci se pricepea la broderii. Făcea multă milostenie, dar păstra totul în taină față de socrii săi. Singura care știa era o tânără slujnică prin care trimitea milosteniile celor nevoiași. Făcea aceasta în fiecare noapte fără ca cineva să știe.

În timpul zilei cu osârdie se îngrijea de gospodărie și avea grijă de văduve și orfani ca o adevărată mamă a lor. Îi spăla cu propriile sale mâini, îi îmbrăca, îi hrănea și le dădea de băut. În ea se împlinea cuvântul înțeleptului Solomon: Cine poate găsi o femeie virtuoaasă? Prețul ei întrece mărgearul. Într-însa se încrede inima soțului, iar câștigul nu-i va lipsi niciodată (Pilde 31, 10-11). Dacă cineva rămânea în urmă, nu se îngrijora, căci toți din casa ei erau îmbrăcați și hrăniți, și dădea fiecăruia de muncit pe măsura puterilor. Ura mândria și semeția și nu îi chema niciodată pe slujitori cu porecle și nici nu-i cerea nici unuia să-i aducă apă să se spele pe mâini sau să-i scoată încălțărilor, toate acestea făcându-le ea singură. Doar când nevoia o cerea, atunci când veneau musafiri, o serveau

slujitorii ca un lucru ce se obișnuia atunci.

Dar unii slujitori erau nesăbuiți, neascultători și leneși la slujba lor. Alții se certau cu ea, dar ea răbda toate acestea cu smerenie. Toate le lua asupra sa și se învinuia spunând: „Eu însămi păcătuiesc pururea înaintea lui Dumnezeu, iar El este răbdător cu mine, deci ce aș putea să le cer acestora care sunt oameni ca și mine; deși Dumnezeu ni i-a încredințat nouă spre slujire, sufletele lor sporesc mai mult decât ale noastre”.

În scurtă vreme după aceea, ca pedeapsă pentru păcatele noastre, mânia lui Dumnezeu a lovit pământul rus: a fost o mare foamete și foarte mulți au murit. În acea vreme, ea dădea multe milostenii, dar nu spunea nimănui despre acestea. Lua mâncare de la soacra sa pentru mesele de dimineață și prânz și le dădea săracilor. Încă din copilărie, ea nu mânca nimic înainte de prânz și nimic după prânz până la masa de seară. Dar când soacra sa a văzut aceasta, i-a zis: „Dragă noră, știi ce bucuroasă sunt când văd că ai început să mănânci atât de des, dar sunt uimită că ți-ai schimbat obiceiul. Când era pâine din belșug, n-am putut să te fac să vii la mesele de dimineață și prânz, iar acum, când e lipsă de mâncare în lume, iei și masa de dimineață și de prânz”. Nevrând să se dea de gol, ea i-a răspuns: „Înainte să încep să am copii, nu mi-era foame, dar când am început să dau naștere pruncilor, am slăbit și mi-au scăzut puterile și nu mă pot satura. Mi-e foame nu numai în timpul zilei, ci și noaptea, dar mi-e rușine să vă cer mâncare”. Soacra sa se bucura să audă aceasta și îi trimitea multă mâncare să aibă nu numai ziua, ci și noaptea. Nu era deloc lipsă de mâncare în casă deoarece fuseseră păstrate multe grâne din anii trecuți. Ea primea mâncare de la soacra sa, dar nu mânca nimic din ea, ci o împărțea toată celor care aveau nevoie. Când murea vreun sărac, ea plătea pentru a fi spălat, aducea haine de înmormântare și trimitea bani pentru a fi înmormântat. Când vedea pe cineva din satul ei că era înmormântat, fie că îl cunoștea sau nu, se ruga mult pentru sufletul aceluia.

La scurtă vreme după ce foametea s-a sfârșit, a izbucnit deodată o epidemie groaznică și mulți au murit din cauza acestei boli care se numea postrel. Din cauza acesteia, mulți oameni nesăbuiți se încliau în casă și nu primeau pe cei infectați și nici măcar nu se atingeau de hainele lor. Pe de altă parte, fericita Iuliana, fără știrea socrilor, spăla într-o baie, cu propriile sale mâini, pe mulți dintre cei infectați, îi îngrijea și se ruga Domnului pentru însănătoșirea lor. Când murea vreunul, ea plătea pregătirile de înmormântare, se îngrijea de slujbă și îi spăla pe cei rămași orfani cu propriile-i mâini. Astfel a trăit mulți ani cu socrii săi, nefiind niciodată neascultătoare sau morocănoasă, ci îi cinstea, precum o fiică cinstește pe părinții săi. Când socrii ei, care intraseră în monahism, au murit la o vârstă foarte înaintată, i-a cinstit cu cântări de îngropăciune și cu psalmi și cu o înmormântare bineplăcută lui Dumnezeu. A împărțit multe milostenii întru pomenirea lor mănăstirilor, bisericilor și săracilor. A plătit liturghii pentru ei în multe biserici și a dat mese în casa sa pentru preoți și călugări, săraci, văduve și orfani și pentru toți cei din nevoi. A dăruit mâncare din belșug tuturor celor care veneau, rugând pe toți să se roage lui Dumnezeu pentru sufletele celor adormiți și a trimis

milostenii celor ce erau prizonieri, până în a patruzecia zi. Soțul ei fiind departe, a dat multe din averile lor ca milostenie, nu numai atunci, ci în fiecare an, într-o pomenire a celor morți, căci a auzit în Sfintele Scripturi că cele ce le facem aici, aduc mult bine și mângâiere sufletelor celor adormiți, și iarăși: Unge pe altul cu mir și tu vei fi primul care vei simți mireasma, temându-se de ceea ce spune Sfântul Vasile cel Mare: „Oricine stăpânește averea părinților și nu dăruiește nimic din ea lui Dumnezeu, adică milostenie, este hoț și tâlhar; căci nu a dobândit-o prin munca sa, ci prin sudoarea tatălui său”.

A trăit astfel mulți ani cu soțul ei, în deplină virtute și curăție, după cuvântul lui Dumnezeu și au avut zece fii și trei fiice. Dintre aceștia, patru fii și două fiice au murit de copii. Au crescut șase fii și o fiică [doar cinci au trait mai mult decât mama lor: Teodosia (care a devenit calugarita), Calistrat, Gheorghe, Ivan și Dimitrie] și L-au lăudat cu mulțumire pe Dumnezeu căci au auzit cuvintele Apostolului Pavel către Timotei: Soția se va mântui prin naștere de fii (I Tim. 2, 15). Mulțumind lui Dumnezeu pentru copiii care muriseră, a zis cuvântul dreptului Iov: Domnul a dat, Domnul a luat (Iov 1, 21). Căci a auzit cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur: „Copiilor binecuvântați binecuvântată le este odihna. Pentru ce au a răspunde de vreme ce n-au săvârșit nici un păcat. Căci sunt numărați cu fiii lui Iov și cu copiii uciși de Irod; ei slăvesc pe Dumnezeu cu îngerii și se roagă Domnului pentru părinții lor”. Pentru aceasta ea nu s-a mâhnit pentru copiii care au murit și se bucura de cei ce trăiesc.

Dar diavolul, care urăște tot ce este bun, a încercat să o tulbure în toate chipurile posibile și a stârnit certuri deșarte între copiii săi și slujitori. Ea vorbea cu ei cu multă înțelepciune și delicatețe și îi împăca. Satana nu putea să-i facă ei nici un alt rău și, fiindcă voia să o aducă la deznădejde și să o despartă de Dumnezeu, l-a împins pe unul dintre robi să-l omoare pe fiul ei cel mare. Când a murit fiul său, fericita Iuliana a fost foarte mâhnită, nu atât pentru moartea sa, cât pentru sufletul lui, căci a avut o moarte năprasnică. Ea nu și-a pierdut cumpătul, ci cu cuvinte de mângâiere și-a îndemnat soțul să nu-și piardă nădejdea în Dumnezeu și l-au pomenit cu cântări de psalmi, au dat milostenii din belșug și au dat sărindare pentru el. Dar apoi, puțin după aceea, un alt fiu a fost omorât fiind în slujba Țarului. Deși s-a mâhnit puțin, a făcut-o în sufletul său și nu în trup, căci nu striga și nici nu-și smulgea părul fără cuviință, precum fac alte femei, ci ziua și-a pomenit fiii cu milostenii, cu slujbe bisericești, hrănind săracii, iar noaptea, nedormind, se ruga cu lacrimi lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor fiilor săi adormiți.

Apoi a început să-l roage pe soțul ei să o lase să plece la mănăstire, dar el nu vroia, iar ea i-a zis: „Dacă nu mă lași, voi fugi de acasă și tot voi scăpa”. Atunci soțul a rugat-o în numele lui Dumnezeu să nu-l părăsească, că de acum

a îmbătrânit și mai sunt și copii mici. I-a citit din cărțile lui Cosma preotul și ale altor Sfinți Părinți: „Veșmintele negre, zicea el, nu ne mântuiesc dacă nu trăim după rânduiala călugărească și veșmintele albe nu ne vor pierde dacă vom face cele bineplăcute lui Dumnezeu. Cel care merge la mănăstire ca să scape de sărăcie și pentru că nu vrea să aibă grijă de copiii săi, nici nu vrea să muncească și nici nu caută dragostea Domnului, ci lenevește doar, pe când copiii săi orfani vor plânge și se vor tângui tot mereu zicând: «De ce ne-au părăsit părinții noștri care ne-au născut, și ne-au lăsat într-așa o sărăcie și suferință?». Dacă avem poruncă să îi hrănim pe orfanii altora, cu atât mai mult nu trebuie să ne lăsăm proprii copii să moară de foame”.

Și i-a citit mai multe sfinte scrieri. După ce le-a ascultat, ea a renunțat la dorința sa zicând: „Facă-se voia Domnului!”. Dar l-a implorat pe soțul său ca, dacă e să mai trăiască alături, măcar să nu mai aibă relații trupești. Și astfel și-au făcut paturi separate în aceeași cameră.

Dumnezeiescul Efreem zice: „Cum poți zice că nu ne putem mântui în mijlocul lumii? Dacă vrei, îți voi spune în puține cuvinte: nu locul este cel care ne mântuiește, ci o inimă și o voință întoarse către Dumnezeu. Adam, în rai fiind și în mare pace, s-a pierdut, pe când Lot în mijlocul sodomiților, ca și cum ar fi fost pe valurile mării, a fost mântuit. Saul, în palatul său fiind, și-a pierdut și viața aceasta și pe cealaltă, pe

când Iov, stând în cenușă în mijlocul grelelor necazuri, a primit cununa dreptilor”. Așadar, cel care spune că nu te poți mântui în mijlocul oamenilor nu știe nimic. Fericita Iuliana a trăit cu soțul ei, a avut copii și slujitori, dar a fost bineplăcută lui Dumnezeu și Dumnezeu a numărat-o cu sfinții din vechime.

Fericita Iuliana a mai trăit alături de soțul ei încă 10 ani după separarea lor și când acesta a murit s-a lepădat și mai mult de cele lumești, zicând cu proorocul David: Bine este mie că m-ai smerit, ca să învăț îndreptările Tale (Ps. 118, 71) și porunca Domnului mi-a deschis urechile. „Nu mă voi împotrivi și nici nu voi cărti”, zicea ea. I-a mângâiat pe copii zicând: „Nu vă mâhniți prea mult, copiii mei, căci moartea tatălui vostru este o lecție și o învățătură pentru noi păcătoșii, așa încât văzând-o să știm că și pe noi ne așteaptă același lucru. Pocăiți-vă mereu, dobândiți toate virtuțile și, mai ales, dați milostenie cât de mult puteți și iubiți-vă sincer unul pe altul”. I-a învățat pe copii multe din dumnezeieștile Scripturi și și-a îngropat soțul cu psalmi și cântări. Săracilor le-a împărțit pomeni din belșug și a dat și la multe mănăstiri și biserici sărindare pentru sufletul soțului, căci ea nu se îngrijea de împărțirea averilor stricătioase, ci mai degrabă de dobândirea dreptății. În fiecare noapte nu mai dormea, ci se ruga lui Dumnezeu pentru soțul ei ca să i se dăruiască iertarea păcatelor, căci auzise cuvântul care zice: „O soție bună își mântuiește bărbatul chiar și după moartea acestuia”.

De atunci înainte a adăugat postiri peste postiri, rugăciuni peste rugăciuni, lacrimi peste lacrimi și dădea milostenie nemăsurată, așa încât câteodată nu mai avea în casă decât o monedă. Atunci se împrumuta ca să dea obișnuita milostenie la cei nevoiași. Mergea în fiecare zi la biserică să se roage. Când venea iarna împrumuta bani de la copiii ei pentru a-și face haine de iarnă, dar le dădea săracilor, iar ea rămânea toată iarna fără haine călduroase. Zicea: Pătimirile vremii de acum nu sunt vrednice de mărirea care ni se va descoperi (Rom. 8, 18)

Într-o iarnă a fost atât de frig, încât pământul se crăpase din pricina gerului și pentru o vreme ea nu s-a mai dus la biserică ci se ruga acasă. Într-o zi, foarte de dimineață, când preotul a intrat în biserica Dreptului Lazăr din sat, a auzit venind dinspre icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu o voce care zicea: „Du-te și întreab-o pe milostiva văduvă Iuliana de ce nu vine la biserică să se roage. Rugăciunea ei de acasă este bineplăcută lui Dumnezeu, dar nu atât de mult ca rugăciunea din biserică. Dar trebuie să o cinstești căci are mai puțin de șaiszeci de ani și Duhul Sfânt sălășluiește întru ea”.

Preotul a alergat apoi cu mare spaimă la fericita Iuliana, a căzut la picioarele ei cerând iertare și i-a povestit despre vedenia sa. Ea a ascultat cu multă reținere cele spuse, deoarece nu erau spuse în taină, ci de față cu multă lume și apoi i-a zis: „Vă înșelați! Nu cumva e vorba de sfinția voastră? Cine sunt eu, o păcătoasă înaintea Domnului, ca să fiu vrednică de o astfel de întâmplare?”. Apoi i-a rugat stăruitor pe preot și pe cei ce auziseră acestea să nu le spună nimănui, nici înainte, nici după moartea ei. Atât de mare era smerenia sa, încât nici după moarte nu vroia să fie laudată de oameni. Imediat după aceasta a mers la biserică și a cerut să se facă o rugăciune, iar ea s-a rugat mult cu lacrimi și a sărutat icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Dintr-o dată, chiar în acel moment, o mireasmă minunată s-a răspândit în biserică și în tot satul, încât toți se minunau și Îl slăveau pe Dumnezeu. Astfel cuvântul preaînțeleptului Pavel către Timotei: Pe văduve cinstește-le (I Tim. 5, 3) s-a împlinit, căci însăși Maica Domnului, cea mai curată dintre toate făpturile, a dat mărturie despre această văduvă și a poruncit ca ea să fie cinstită. Din acea zi fericita Iuliana a început să meargă în fiecare zi la biserică să se roage.

Într-o seară a venit în cameră pentru a se ruga după cum îi era obiceiul și dintr-o dată camera s-a umplut cu așa o mulțime de demoni, încât de-abia dacă mai aveau loc pe ușă. Se întindeau spre ea cu tot felul de arme vrând să o omoare. Dar ea, punându-și toată nădejdea în puterea lui Hristos, nu s-a temut, ci și-a ridicat ochii către Dumnezeu și s-a rugat cu lacrimi zicând: „Dumnezeule Atotputernice, nu lăsa pradă fiarelor un suflet ce se mărturisește Ție și nu uita de tot un suflet ticălos, ci trimite pe Sfântul Nicolae să mă ajute pe mine, sluga Ta”.

În acea clipă Sfântul Nicolae a apărut ținând un băț mare în mâna sa și a izgonit duhurile necurate până au dispărut precum fumul. Dar pe unul l-a prins și l-a chinuit, iar apoi a binecuvântat-o pe sfântă cu crucea și dintr-o dată s-a făcut nevăzut. Demonul suspina zicând: „Nu a fost zi în care să nu-i fi făcut necazuri Iulianei. Am adus

dezbinare între copiii și slujitorii ei, dar nu am îndrăznit să mă apropii niciodată de ea din pricina milosteniei, smereniei și rugăciunii ei. Ea avea pururea o metanie în mână și zicea rugăciunea lui Iisus. Când mânca sau bea, zicea mereu rugăciunea lui Iisus, iar când se așeza pe pat buzele și pântecul ei se mișcau întru lauda lui Dumnezeu. De multe ori am văzut-o dormind, dar mâna tot se mișca pe metanie”. Apoi demonul a fugit strigând: „Iuliana, multe necazuri am avut azi din pricina ta, dar îți voi face rău la bătrânețe – o mare foamete – și nu vei mai hrăni pe alții, ci tu însăși vei muri de foame”. Ea a făcut semnul sfintei cruci și demonul a dispărut. Fericita Iuliana a venit la noi foarte înspăimântată și schimbată la chip.

A trăit astfel zece ani ca văduvă, arătând mare bunătate tuturor și a dat multe din averile sale ca milostenie. A păstrat numai ce era absolut necesar pentru nevoile casei, chivernisind hrana numai pentru un an, iar ceea ce era în plus împărțind celor nevoiași. Ea a trăit până în vremea domniei lui Boris [1598-1605]. În acele vremuri a venit o mare foamete [foametea ce a lovit Rusia în 1601-1603. Se estimează ca au murit peste 500.000 de oameni din pricina foametei. A avut loc o rascoala care e cunoscută ca „rascoala foametei Godunov”] peste tot pământul Rusiei, încât mulți dintre oameni ajungeau să mănânce carne stricată sau chiar carne de om și mulțimi de oameni au pierit de foame. În casa fericitei Iuliana erau o mare lipsă de mâncare și de cele necesare, căci grâul pe care-l semănase nici măcar nu ieșise din pământ, iar vitele și caii ei muriseră. S-a rugat de copiii și slujitorii ei să nu se atingă de nimic din cele ce aparțineau altora sau erau furate. Iar ea, având câteva vite, haine și vase le-a vândut pe toate ca să cumpere mâncare, i-a hrănit pe slujitori și a dat și milostenie din belșug celor care cereau, căci în sărăcia ei ea nu a renunțat la obișnuita milostenie și nici măcar un singur cerșetor nu pleca de la casa ei cu mâna goală. Când a ajuns la sărăcie lucie, încât nu mai avea nici măcar un bob de grâu în toată casa, ea nu s-a îngrijorat, ci și-a pus toată nădejdea în Dumnezeu.

În acea vreme s-a mutat într-un alt sat, Vocinevo, din regiunea Nijni-Novgorod, unde cea mai apropiată biserică era la două verste depărtare. Slăbită din cauza vârstei și a sărăciei, nu mai mergea la biserică, ci se ruga Domnului acasă, dar era foarte îndurerată din această cauză. Dar aducându-și aminte de Sfântul Corneliu, care nu a fost vătămat fiindcă se ruga acasă, de lov care stătea pe grămada de gunoi și l-a văzut pe Dumnezeu, de cei trei tineri din cuptor, de Daniel din groapă, de Iona din chit, de Ieremia care se ruga lui Dumnezeu din groapă, din aceste pilde fericita Iuliana a căpătat mângâiere. Dar, când lipsa din casa ei a devenit mult mai mare, i-a adunat pe toți slujitorii și le-a zis: „Vedeți și voi că mai e puțin și foametea ne va doborî; dacă vreunul dintre voi vrea să rabde cu mine, foarte bine, dar dacă cineva nu vrea, poate pleca liber, ca să nu moară de foame pentru mine”. Cei mai atașați au făgăduit să rabde cu ea, dar alții au plecat. Le-a dat drumul să plece binecuvântându-i și rugându-se pentru ei, fără să arate nici cea mai mică urmă de mânie. Apoi le-a spus celor rămași să adune o plantă numită talpa-gâștii și coaja unui anume fel de plop; din acestea le-a spus să facă pâini din care ea, copiii și slujitorii s-au

hrănit. Prin rugăciunile ei, pâinea era dulce și nimeni din casa ei nu s-a îmbolnăvit din cauza foamei.

Cu această pâine ea hrănea săracii și nu lăsa pe nici un cerșetor să plece din casa ei fără să-l hrănească, căci în acea vreme erau nenumărați cerșetori. Vecinii îi întrebau: „De ce vă duceți la casa Iulianei, căci ea însăși moare de foame?”, dar cerșetorii le spuneau că au mers prin multe sate unde au primit pâine bună, dar nicăieri n-au mâncat o pâine atât de dulce ca a acestei văduve – căci mulți nu știau cine era ea. Vecinii ei, care oricum aveau destulă pâine, au trimis la casa ei să ceară niște pâine, pe care după ce au gustat-o au mărturisit și ei că este foarte dulce. Uimiți fiind, ziceau între ei: „Slujitorii ei sunt foarte pricepuți la coacerea pâinii”, căci nu înțeleseseră că pâinea ei era dulce datorită rugăciunii. Ar fi putut să-L roage pe Dumnezeu să nu-i lase casa să sărăcească, dar nu s-a opus voii lui Dumnezeu, ci a îndurat cu răbdare și mulțumire, căci știa că prin răbdare aflăm Împărăția cerurilor. A răbdat astfel în sărăcie vreme de doi ani fără să se mâhnească sau să se tulbure; nici nu s-a văitat, nici a păcătuit cu cuvântul și nici n-a luat numele Domnului în deșert. Dar nici nu a cedat sărăciei, ci era mai veselă decât în anii din urmă.

Când i s-a apropiat sfârșitul, s-a îmbolnăvit pe 26 decembrie și a fost bolnavă timp de șase zile. Dar ce fel de boală era? În timpul zilei stătea întinsă în pat rugându-se neîncetat, dar noaptea se ruga lui Dumnezeu stând în picioare fără ajutorul nimănui. Slujnicele râdeau de ea și ziceau: „Nu e bolnavă cu adevărat: ziua stă întinsă, iar noaptea se roagă în picioare”. Dar ea le explica: „De

ce râdeți de mine? Nu știți că Dumnezeu cere rugăciune chiar și de la cel bolnav?”, zicându-le și multe altele din dumnezeieștile Scripturi.

În dimineața celei de-a doua zi din ianuarie, l-a chemat pe duhovnicul său, preotul Atanasie, și s-a împărtășit cu de viață dătătoarele Taine, cu Trupul și Sângele lui Hristos Dumnezeu nostru, iar apoi s-a ridicat puțin în pat. Și-a chemat copiii, slujitorii și pe toți cei ce trăiau în sat și i-a învățat despre dragoste, rugăciune, milostenie și alte fapte de virtute. Apoi a adăugat: „Încă din tinerețe am tânjit totdeauna după marele cin îngeresc, dar nu am fost potrivită din cauza păcatelor și a puținătății mele, căci, fiind o biată păcătoasă, nu am fost vrednică. Dar, fiindcă așa a voit Dumnezeu, slavă dreptei Sale judecăți”. A rugat să se pregătească o cădelniță în care să se pună tămâie; i-a sărutat pe toți cei de față dându-le pace și iertare, s-a întins, și-a făcut semnul sfintei cruci de trei ori, și-a înfășurat metaniile pe mână și a spus ultimele cuvinte: „Slavă lui Dumnezeu pentru toate!” și „În mâinile Tale încredințez duhul meu. Amin”. Apoi și-a dat sufletul în mâinile Domnului, pe care L-a iubit din tinerețe. În acea clipă toți au văzut pe capul ei o coroană de aur și o lumină albă. După ce a fost spălată, a fost pusă într-o cameră separată, iar în acea noapte au putut fi văzute acolo lumânări arzând și toată casa era plină de bună mireasmă.”

Sursa text: *Sfanta Iuliana din Lazarevo, ocrotitoarea familiei*, Editura Ortodoxia, București, 2019.

Citate despre Maica Domnului, femeia desăvârșită

„Ea nu L-ar fi putut purta pe Cuvântul lui Dumnezeu în trup, dacă nu ar fi primit mai întâi Cuvântul lui Dumnezeu în inimă.” – **Mitropolit Kallistos Ware**

„Preasfânta Fecioară Maria, ea singură, șezând între Dumnezeu și oameni, pe Dumnezeu L-a făcut Fiul omului, iar pe oameni i-a făcut fiii lui Dumnezeu.” – **Sfântul Nicodim Aghioritul**

„Căci așa cum fiecare mamă dă copiilor ei simpla existență, tot așa și Mama lui Dumnezeu dăruie tuturor existența fericită.” – **Sfântul Teofan al Niceei**

„Maica Domnului este și cauză a celor dinaintea ei, și patroană a celor de după ea, și procurătoare a celor veșnice. Ea este tema profeților, obârșia apostolilor, temelia martirilor, postamentul dascălilor. Ea este slava celor de pe pământ, desfătarea celor din cer, podoaba întregii creații. Ea este început, izvor și rădăcină a bunătaților negrăite. Ea este pisc și desăvârșire a tot ce-i sfânt.” – **Sfântul Grigorie Palama**

„Femeia trebuie prețuită, să știți, pentru că mai întâi ne reprezintă o femeie în Împărăția cerurilor: Maica Domnului. Te cutremuri, ți-e și frică să vorbești comparând-o pe ea cu oamenii.” – **Părintele Arsenie Papacioc**

„Așadar deci fecioria ne propune ca model al ei, viața Mariei, în care ca într-o oglindă fecioria își privește frumusețea ei și virtuțile exemplare. Maria a fost fecioară nu doar cu trupul ci și cu mintea, printr-o dragoste sinceră unde nu este loc nici pentru fățarnicie nici pentru falsitate... Smerită la inimă, atentă, tăcută, iubitoare de citire a Sfințelor Scripturi nu își pune nădejdea în bogățiile trecătoare ci în rugăciunile săracilor. Nu ieșea afară decât pentru a merge la templu și atunci însoțită de părinți sau cunoscuți.” – **Sfântul Ambrozie al Milanului**

„În Maica Domnului avem în cer o inimă de mamă, inimă care s-a topit cel mai mult pentru Fiul ei și a bătut și bate ea însăși la inima Lui pentru cauza Lui, care e mântuirea noastră, căci mântuirea nu e o chestiune de justiție, ci de iubire între Dumnezeu și oameni.” – **Părintele Dumitru Stăniloae**

„Da, frații mei! Într-adevăr, Preasfânta Fecioara Maria a fost împodobită de Dumnezeu cu toate darurile cele duhovnicești. Însă darul cel mai mare care i-a fost ei pricină de slavă și de cinste negrăită a fost darul smereniei. Fără de acest dar, toate celelalte daruri nu i-ar fi fost de nici un folos.” – **Părintele Cleopa Ilie**

Vasile CHELARU

ÎNCLINAȚIA DE A FACE BINE

La început de martie simt că unele sentimente și gânduri neostoite, pe care le țin ferecate în adâncul inimii, capătă curaj să se facă cunoscute, așa cum ghiociei îndrăznesc să înfrunte ultimele rafale de vânt și se arată cu toată gingășia, ca harnici și dintâi vestitori de primăvară. Ori poate, terapeutic, apare nevoia de a scrie despre oameni buni și harnici, pe care mă simt privilegiat să-i cunosc și în preajma cărora cunosc o amplă iradiere existențială. Totodată, mărturisesc și admirația față de faptele și munca lor, prin care s-au ridicat la înălțime, însă fără a privi la ceilalți de sus. Aceștia luminează ca o făclie, conturând mai bine realitatea și îndemnându-ne să cuprindem orizontul vieții, cu ochii și cu mintea.

Printre oamenii la care m-am referit se află și doamna **ALINA IULIANA MUNTEANU, primarul comunei Grivița.**

Prin aranjamentul prielnic al destinului, am cunoscut-o în urmă cu aproape cincisprezece ani. În memoria mea a rămas neschimbată. Beneficia de o gingășie naturală a trupului și chipului, iar părul castaniu, tuns scurt, îi adăuga dârzenie și prospețime. Ochii căprui, expresivi, dezvăluiau de asemenea, hotărâre și siguranță de sine, fără a-i fi diminuată în vreun fel feminitatea. Am sesizat că atunci când poartă un dialog își privește interlocutorul în ochi, pătrunzând ca un laser în perimetrul gândurilor nespuse, pe care le scanează cu atenție. Această formă de limbaj non-verbal transmite un mesaj clar, adaptat contextului: de respect, de compasiune, de dispreț, de indignare, de apreciere, de admirație.

Era (și a rămas) foarte ambițioasă și curajoasă, cu viziune și încrezătoare în idealurile sale. Se aruncase în lupta politică pentru funcția de primar, înfruntând cu abilitate pe adversarii colțuroși, căci apărea ca un nufăr într-o mlaștină agitată. Am remarcat de îndată că-i lipsea plăcerea de a răni și calomnia, chiar dacă era nemulțumită de metodele participanților la scrutinul electoral. Adversitatea ideologică și conflictul de opinii nu pot fi evitate într-o politică democratică, numai că domnia sa a păstrat decența și bunul simț în arena confruntărilor. Cu aceste calități a schimbat imaginea de ansamblu a comunității.

Nu folosea vorbe goale și promisiuni deșarte. Locuitorii comunei au îndrăgit-o și i-au acordat

încredere. Nu i-a dezamăgit și au răsplătit-o cu votul lor, de patru ori. De fapt i-a fost încredințată o importantă misiune - de a le face viața mai ușoară, căci, filozoful Andrei Pleșu spunea într-unul din articolele sale: „Dacă vrei să faci politică bună trebuie să ai – „strania” – înclinație de a face bine altora. Celorlalți.”

Petrecându-mi o parte din timp într-unul din satele comunei, am beneficiat de roadele muncii doamnei primar: apa, canalizarea, reparațiile drumurilor, fibra optică și în scurt timp gazul metan. Am cunoscut și investițiile din celelalte localități: construirea de grădinițe, renovarea căminelor culturale, amenajarea de parcuri, înființarea Centrului cultural, consolidări ale drumurilor și ale zonelor cu risc de alunecare a terenului, extinderea rețelei de apă și canalizare, modernizarea iluminatului stradal. Sunt sigur că mai sunt multe investiții pe care nu le cunosc și nu mi-am propus o inventariere a acestora, însă merită să fie enumerate, în virtutea discernământului și înțelepciunii de care trebuie să dăm dovadă.

Doamna primar nu ar fi fost de acord cu formularea opiniilor mele și m-ar fi atenționat că tot ce s-a înfăptuit în comuna Grivița se datorează echipei sale din primărie. Am reținut de mult timp cum evidențiază meritul echipei, cât respectă implicarea colaboratorilor și fără să vrea, prin inteligență, bunătate și politețe își dublează autoritatea.

Din seria realizărilor pe care le-am enunțat mai sus, voi detalia renovarea și inaugurarea imobilului în care funcționează Școala Gimnazială „Stroe Belloescu” Grivița,

Despre eveniment am aflat vizualizând rețelele de socializare și în ziua de 8 noiembrie 2022 m-am îndreptat către centrul reședinței de comună. Clădirea,

cu fațada galbenă, este ușor de identificat. Cu litere mari, la loc vizibil, bine ales în stânga ușii principale de acces, se poate citi „ȘCOALA GIMNAZIALĂ Stroe Belloescu”. Am considerat că renumitul profesor și filantrop, care a crezut cu tărie că școala și biserica pot lumina omul de la sat, a primit recunoștința comunității și autorităților din prezent, prin așezarea numelui său pe cel mai important edificiu de instruire din localitate. Mai mult de atât, administrația publică locală a renovat și prima școală construită de profesorul Stroe Belloescu și a transformat-o în Centrul Cultural „Stroe Belloescu”.

Ținând cont de importanța evenimentului și acordându-i-se solemnitatea cuvenită, la inaugurarea școlii au fost invitate oficialități, preoți, cadre didactice, elevi și părinți, administratorii societății de construcții care a executat lucrările de renovare și, nu în ultimul rând, primarul comunei Grivița – doamna Alina Iuliana Munteanu, viceprimarul și echipa din primărie implicată în proiect. Directorul școlii, domnul profesor Sava Ștefan, a prezentat toate informațiile, după uzanțele specifice acestor festivități.

Nu am de gând să prezint pe îndelete cum a decurs activitatea, ci doar să mărturisesc simțămintele mele ascultând cuvintele doamnei primar, rostite în contextul evenimentului.

Cu un dozaj echilibrat de decență și autoritate, cordialitate și simpatie pentru copii, părinți și cei aflați în curtea școlii, doamna primar Alina Iuliana Munteanu a spus într-un limbaj limpede și atrăgător, cu care a reușit să provoace admirație:

„Sunt șapte ani de când a început modernizarea

Școlii Grivița. Lucrurile nu s-au întâmplat peste noapte. În 2016, noiembrie mai exact, au început primele măsurători pentru ce-a însemnat modernizare, expertize, depunerea documentației la Ministerul Dezvoltării ...a durat un an evaluarea proiectelor și aprobarea finanțării.

În 2017 – 2018 am reușit să construim împreună grădinița din satul Odaia Bursucani.

În 2018 -2019 am reușit cu ajutorul echipei, de care trag zi de zi, să construim și gradinița din satul Trestiana”.

Ochii doamnei primar abia stăpâneau lacrimile, de emoție, de recunoștință, de satisfacție, de mulțumire, de ușurare, căci de la început a purtat în interiorul ființei sale toate grijile legate de renovarea școlii. Fără vreo urmă de vanitate a succesului, a continuat să se adreseze elevilor și părinților:

„Dragi părinți și copii, modernizarea acestei școli nu a durat doi ani de zile ci cel puțin șapte. De aceea am rugămintea să păstrați cu mare grijă și să folosiți cu drag toată dotarea școlii. Amintiți-le, dragi părinți, de fiecare dată când copilul va ieși pe ușa casei, să fie respectuos, să fie bun cu colegii săi, receptiv la ce se predă la școală și să se implice activ în toate proiectele primăriei . Am rugămintea să faceți echipă cu profesorii încă din primii ani de școală, să veniți obligatoriu la ședințele cu părinții și să înțelegeți că ai dumneavoastră copii trebuie să-și continue studiile. Să nu abandoneze școala pe motivul plecării în străinătate, cu sau fără școală. Nu putem pleca toți din țara aceasta!”

Discursul edilului era bine armonizat și adaptat perfect evenimentului. Și-a îndreptat atenția către cadrele didactice:

„Vă urez să aveți rezultate frumoase, să urmăriți activitatea colegilor directori de școli, așa cum și eu privesc cu drag către colegii primari, care au rezultate, și încerc să-i ajung din urmă sau chiar să-i depășesc.”

„Să ne ajute Dumnezeu ca ceea ce am început să ducem la bun sfârșit, iar lucrurile bune pe care le-am făcut împreună să dăinuie peste ani!

După tăierea panglicii inaugurale invitații au vizitat școala, într-adevăr cu o dotare extraordinară: mobilier nou, modern, adaptat fiecărei clase ori laborator de la

culoare până la forma și dimensiunea meselor și băncilor, videoprojector și laptop în fiecare sală de curs, sală de sport, laborator de informatică. Mi-au atras atenția spațiile comune și curtea cu aleile îngrijite.

Bine a spus doamna primar: „... lucrurile bune pe care le-am făcut împreună să dăinuie peste ani!”, iar eu închei dreptul la opinii, cu gândul la o cugetare atribuită lui Albert Einstein: „Ce faci pentru tine dispăre odată cu tine. Ce faci pentru alții, rămâne pentru eternitate”

***

Aceste gânduri, adunate ca într-un buchet multicolor, le ofer primarului comunei Grivița, doamna Alina Iuliana Munteanu, în semn de apreciere pentru implicarea publică, pentru motivația profesională și competența dovedită. Totodată, îmi doresc ca Bunul Dumnezeu să vegheze asupra sa și familiei sale și cu toții să se bucure de reușite și împliniri durabile.

La mulți ani!

Sărbătoarea Mucenicilor.

De ce se beau 44 de pahare de vin

Pe data de 9 martie sunt pomeniți în calendarul ortodox Sfinții 40 de mucenici din Sevastia.

Sfinții mucenici erau toți ostași în armata romană staționată, în timpul împăratului Liciniu (308-324), în Sevastia Armeniei, și proveneau de fel din zona Asiei Mici (Capadocia). Conducătorul lor militar se numea Agricola, un aspru luptător împotriva creștinilor. Aflând că un grup de 40 de ostași din subordinea sa a refuzat să se închine idolilor, fiind creștini, le-a ordonat să își lase credința. În numele celor 40 a răspuns Chirion, cel mai mare în grad dintre ei: „Cum am luptat și am biruit pe vrăjmași, pentru împăratul pământesc, tot așa vom lupta și pentru Împăratul ceresc, împotriva vrăjmașilor Lui”. Neputând să îi convingă să renunțe la credința în Hristos, Agricola a ordonat ca cei 40 de tineri ostași să fie obligați să intre – dezbrăcați – în lacul Sevastia, care era în acea perioadă a anului aproape înghețat. Unul dintre ei nu a rezistat și a ieșit din lac, dar, intrând în baia caldă cu care erau ademeniți cei din lac, a murit.

Numărul mucenicilor s-a completat cu unul dintre cei care îi păzeau. Acesta, văzând tăria martirilor, s-a declarat și el creștin și a intrat în lac, alături de ceilalți. După ce au fost scoși din apă, martirilor li s-au sfărâmat gleznele, apoi au fost arși de vii.

Ziua de Măcinici (9 martie) este socotită în calendarul popular începutul Anului Agrar, celebrat la hotarul dintre iarnă și vară, dintre zilele friguroase ale Dochiei și zilele călduroase ale Moșilor. În ziua de Măcinici s-au suprapus două sărbători de înnoire sezonieră a timpului: ultima zi a Babei Dochia, când, conform tradiției, aceasta moare și se prefăce în stană de piatră, și prima zi a Moșilor.

Obiceiurile acestei sărbători populare se înscriu într-un scenariu ritual specific Anului Nou: prepararea alimentelor rituale (Sfinți, Sfințișori, Brădoși); beția rituală atestată de tradiția populară, care susține că e bine să bei în această zi 40 sau 44 de pahare cu vin; deschiderea mormintelor și porților Raiului pentru revenirea sufletelor printre cei vii; aprinderea focurilor de Măcinici prin curți și grădini, în fața caselor și în câmp; purificarea oamenilor și vitelor prin stropirea cu apa sfințită; protecția magică a caselor și anexelor gospodărești prin înconjurarea lor cu cenușă provenită de la focurile de Măcinici; bătutul pământului cu maiurile (ciocane mari din lemn) pentru alungarea frigului și scoaterea căldurii, așteptarea spiritelor morților cu scaune și mese întinse la focurile de Măcinici; observații și promisiuni meteorologice; aflarea norocului în noul an prin prepararea turtei de Măcinici; credința că este un timp extrem de favorabil prinderii vrăjilor și farmecelor; retezatul stupilor (scoaterea mierii de albine); tăierea primelor corzi de viță de vie ș.a.

Măcinici se numesc și spiritele moșilor și strămoșilor, sărbătoarea din calendarul popular corespunde, ca dată calendaristică și, parțial, ca semnificație, cu cei 40 de Sfinți Mucenici din calendarul bisericesc, jertfiți pentru credința lor în cetatea Sevastiei. Jertfele și sacrificiile umane săvârșite în vremurile preistorice în ziua Anului Nou sunt amintite astăzi de formele antropomorfe ale aluatului fiert sau copt în ziua de Măcinici și mâncat sacramental.

Ziua de 9 martie era o sărbătoare a morților, când li se împărțeau nu numai măcinici, ci și fasole sleită, nuci, poame, alune.

În satele bucovinene se făceau praznice ocazie cu care se dădea pomană celor adunați câte un colăcel, lumină aprinsă și un pahar cu băutură.

Obiceiul de a bea 40 sau 44 de pahare de vin în ziua de 9 martie este o reminiscență a sărbătorilor bahice ale antichității. Oamenii credeau că vinul băut la Măcinici se transformă de-a lungul anului în sânge și putere de muncă.

Dacă cineva din satele în care se practica obiceiul nu putea bea atâtea pahare pline cu vin, trebuia să guste sau cel puțin să fie stropit cu vin. Numărul paharelor de vin băute ar corespunde cu numărul Sfinților Mucenici din Sevastia care poartă diferite nume zonale: Moși, Sfinți, Sfințișori, Mucenici ș.a.

În ziua de 9 martie se făceau numeroase pronosticuri meteorologice ale noului an. Dacă pământul este înghețat în această zi, se zice că toamna nu vor fi brume și oamenii pot semăna porumbul cât de târziu; iar dacă nu îngheață, toamna va pica bruma devreme și din cauza aceasta oamenii trebuie primăvara să semne repede. De asemenea, se crede că așa cum va fi timpul în ziua de Măcinici va fi toată primăvara.

Credința că începutul simbolic al activităților economice la Anul Nou aduce spor și belșug era foarte puternică, în ziua de 9 martie era scos plugul în țarină și se trăgea prima brazdă. Ieșirea cu plugul în moșie avea valoare de simbol, întrucât din acel moment începea anul agrar.

Dumitru DIMA

„Primăvara este timpul pentru planuri și proiecte”

(Lev Tolstoi)

Primăvara este un moment în care bilanțul anului precedent este finalizat, iar planurile și proiectele pentru anul în curs încep să îmbobocească.

Ce este mai frumos decât faptul că începând cu prima zi a lunii Martie sărbătorim **MĂRȚIȘORUL**, pe care îl dăruim, împletit cu fir alb și roșu, spunându-ne că florile au înflorit, copacii au îmbobocit și păsările au venit, urmat de frumoasa sărbătoare a feminității - **8 Martie**, cu acele momente de întâlniri sufletești, dăruindu-le mamelor și bunicelor noastre florile renașterii naturii: ghiocei, zambile, lăcrămioare, violete și lalele? Pare că totul prinde viață și natura se reîmprospătează, renaștem spiritual prin așteptarea **Sfântului Paște** unde ne strângem cu toții acasă, în sânul familiei, cu bunăvoință și împăcare sufletească.

Pentru că este primăvară, pentru că natura reînvie, pentru că suntem în fața unor mari sărbători creștine, este mai bine să facem un **bilanț** al activității economico-financiare desfășurată de Asociația C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad în anul 2022.

Este bine știut faptul că, de câțiva ani, trecem printr-o perioadă mai grea, cu modificări în legislația internă, dar și internațională, pe care cu toții trebuie

să o respectăm, dar sunt convis că numai printr-o disciplină financiară cu efort și sacrificii vom putea ridica calitatea serviciilor și a relațiilor sociale, care sunt foarte importante, pentru toți membrii asociației.

În vederea îndeplinirii scopului și obiectului de activitate al Asociației C.A.R. Pensionari „Elena Cuza” Bârlad, în calitate de ordonator de credite, trebuie să remarc faptul că, pe lângă principiul contabilității, primul principiu de bază pe care îl avem în vedere la momentul bilanțului este principiul continuității, chiar și în aceste condiții deosebite (inflație, criza energetică, alimentară, chiar și de securitate cu toate urmările ei), serviciul financiar contabil, **analizează, monitorizează și evaluează cu deplină responsabilitate toată activitatea financiară privind activele și pasivele asociației.**

Transparența și informația sunt punctele forte ale activității financiare pe care ținem să le furnizăm prin orice mijloc posibil, chiar și în paginile **Revistei „Viața Noastră”**, unde cititorii, colaboratorii și membrii asociației sunt deja familiarizați cu conținutul textelor.

Vom reflecta mai jos rapoartele din situațiile financiare la sfârșitul anului 2022 astfel:

SPRIJIN

**ÎMBUNĂȚĂȚIRE
VOLUNTARIAT
RESPONSABILITATE
SOCIAL
DEZVOLTARE
RESPECT
DESCHIDERE
ALTRUISM
PERSEVERENȚĂ
ACȚIUNE**

MISIUNEA

*Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor "Elena Cuza" Bârlad este o asociație cu caracter neguvernamental, apolitic, civic, privat, nonprofit, o persoană juridică de binefacere, de caritate, de întraajutorare mutuală, filantropică, cu scop de ocrotire socială, medicală și juridică care nu urmărește foloase pecuniare sau patrimoniale pentru asociații săi."
(art.1, alineat 2, Statutul de funcționare al Casei de Ajutor Reciproc a Pensionarilor "Elena Cuza" Bârlad)*

VIZIUNEA

Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor "Elena Cuza" Bârlad este o asociație unde acțiunile voluntare și neîngrădite ale membrilor săi determină sprijinirea materială, socială, culturală a persoanelor generației a treia, cărora se încearcă a li se oferi un trai decent și o bătrânețe liniștită.

VALORILE

Asociația Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor "Elena Cuza" Bârlad promovează responsabilitatea socială și individuală, respectul, solidaritatea, altruismul, încrederea, perseverența, deschiderea, acțiunea.

Prin implicare și dăruire am reușit împreună
ca numărul membrilor Asociației C.A.R. Pensionari
"Elena Cuza" Bârlad la finele anului 2022 să fie 27.209 membri

Bârlad

13.862 membri

Sucursale (28)

13.347 membri

Nr. Crt.	Sucursala	Nr. total membri	Nr. Crt.	Sucursala	Nr. total membri	Nr. Crt.	Sucursala	Nr. total membri
1	Al. Vlahuță	284	11	Grivița	604	21	Roșiești	278
2	Băcani	350	12	Hălărești	372	22	Sl. Moldova	109
3	Banca	1.001	13	Iana	313	23	Șuletea	451
4	Bârlad	13.862	14	Ivești	886	24	Tutova	578
5	Bogdănești	460	15	Mălușteni	234	25	Vetrișoia	164
6	Ciocani	506	16	Murgeni	723	26	Viișoara	356
7	Coroiești	235	17	Perieni	1.004	27	Vinderei	381
8	Epurenii	419	18	Pogana	600	28	Voinești	204
9	Fălcu	289	19	Popeni	613	29	Zorleni	1.097
10	Frunțișeni	330	20	Puiști	506			

AJUTOARE RAMBURSABILE ACORDATE ÎN ANUL 2022

* BÂRLAD

ÎN VALOARE DE **17.390.924** LEI
ACORDATE UNUI NUMĂR DE **2.764** MEMBRI

* 28 SUCURSALA

ÎN VALOARE DE **19.140.374** LEI
ACORDATE UNUI NUMĂR DE **3.112** MEMBRI

Nr. Crt.	SUCURSALA	ÎMPRUMUTUR ACORDATE	VALOARE	Nr. Crt.	SUCURSALA	ÎMPRUMUTUR ACORDATE	VALOARE
1	AL. VLAHUȚĂ	45	161,994	15	MURGENI	159	869,428
2	BĂCANI	85	309,006	16	PERIENI	253	1,292,285
3	BANCA	182	589,157	17	POGANA	189	1,551,345
4	BOGDĂNEȘTI	101	770,491	18	POPENI	75	1,793,354
5	CIOCANI	163	1,125,309	19	PUIEȘTI	124	500,594
6	COROIEȘTI	38	190,064	20	ROȘIEȘTI	95	462,644
7	EPURENI	94	517,676	21	SLĂNIC MOLDOVA	18	88,070
8	FĂLCIU	81	462,708	22	ȘULETEA	98	763,924
9	FRUNTIȘENI	75	296,702	23	TUTOVA	213	1,657,084
10	GRIVIȚA	113	560,151	24	VETRIȘOAI	52	339,250
11	HĂLĂREȘTI	130	909,828	25	VIIȘOARA	96	632,367
12	IANA	53	219,669	26	VINDEREI	66	372,780
13	IVEȘTI	146	869,046	27	VOINEȘTI	29	199,644
14	MĂLUȘTENI	60	376,812	28	ZORLENI	279	1,258,992

AJUTOARE NERAMBURSABILE

perioada 01.01.2022 - 31 decembrie 2022

1.305.357 Lei
13.866 BENEFICIARI

AJUTOARE DECES

BENEFICIARI 899 MEMBRI
VALOARE 830.411 Lei

AJUTOARE ACORDATE CU OCAZIA SĂRBĂTORILOR RELIGIOASE

BENEFICIARI 2.878 MEMBRI
VALOARE 194.995 Lei

AJUTOARE ACORDATE CONFORM STATUT ART. 15 - MEMBRI ÎN DIFICULTATE

BENEFICIARI 5 MEMBRI
VALOARE 570 Lei

AJUTOARE OFERITE PERSOANELOR CE AU BENEFICIAT DE BILETE DE TRATAMENT ÎN STAȚIUNILE BALNEO-CLIMATERICE

BENEFICIARI 136 MEMBRI
VALOARE 12.368 Lei

AJUTOARE ACORDATE ÎN URMA UNEI ACHETE SOCIALE

BENEFICIARI 7 MEMBRI
VALOARE 820 Lei

AJUTOARE ACORDATE CU OCAZIA NUNȚII DE AUR

BENEFICIARI 126 FAMILII
VALOARE 12.600 Lei

AJUTOARE ACORDATE CU 1 OCTOMBRIE ȘI ZIUA CASEI

BENEFICIARI 206 MEMBRI
VALOARE 51.500 Lei

AJUTOARE ACORDATE MEMBRILOR CARE AU ÎMPLINIT 100 DE ANI ȘI PESTE 100 DE ANI

BENEFICIARI 3 MEMBRI
VALOARE 450 Lei

AJUTOARE OFERITE PROCURARE OCHELARI DE VEDERE

BENEFICIARI 17 MEMBRU
VALOARE 1.880 Lei

AJUTOARE MATERIALE - REVISTE

BENEFICIARI 2.103 MEMBRU
VALOARE 25.927 Lei

AJUTOARE ACTIVITĂȚI CULTURALE ADUNĂRI GENERALE

BENEFICIARI 57 MEMBRI
VALOARE 6.000 Lei

CABINETE STOMATOLOGICE (ÎN NUMĂR DE 2)

BENEFICIARI 263 MEMBRI CE AU ECONOMISIT 67.540 Lei

CABINET KINETOTERAPIE

BENEFICIARI 1.761 MEMBRI CE AU ECONOMISIT 17.205 Lei

CABINET JURIDIC

BENEFICIARI 37 MEMBRI CE AU ECONOMISIT 1.350 Lei

SALON FRIZERIE (BÂRLAD, ZORLENI, PERIENI)

BENEFICIARI 4.947 MEMBRI CE AU ECONOMISIT 79.860 Lei

ATELIER CROITORIE (BÂRLAD)

BENEFICIARI 441 MEMBRI CE AU ECONOMISIT 1.881 Lei

Sperăm ca toate planurile din acest an să ne aducă rezultatele dorite, iar la sfârșit să putem cu toții bifa cât mai multe dintre obiectivele propuse.

Primăvara este anotimpul bilanțului Asociației Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor „Elena Cuza” din Bârlad ce va fi dezbătut la Adunarea Generală Ordinară (anuală) din 22 aprilie 2023, care se va desfășura la Căminul Cultural al comunei Viișoara, județul Vaslui, comună în care funcționează o sucursală a asociației noastre.

„Dacă nu ar fi iarnă, atunci primăvara nu ar fi atât de plăcută. Dacă nu am da de

greu din când în când, atunci nu am aprecia prosperitatea.”

(Anne Bradstreet – poetă britanică)

*E primăvară când viața e-tot și-n toate,
Speranțele peste tot vor străbate;
Nu va mai fi între noi, ură și război,
Ne-ar fi doar de-ajuns, o pajiște cu soare
Și nicidecum, averi și războaie.*

O primăvară frumoasă!

**ASOCIAȚIA CASA DE AJUTOR RECIPROC
A PENSIONARILOR "ELENA CUZA" BÂRLAD**

Str. Nicolae Iorga Nr. 7A - Tel.: 0235-421.340 - Fax: 0235-421.341 - E-mail: carpbartad@carpbartad.ro - Web: carpbartad.ro

Împreună suntem mai puternici!

AJUTOARELE NERAMBURSABILE CU OCAZIA SĂRBĂTORILOR DE FLORII ȘI PAȘTE 2023

**ÎN VALOARE DE 192.100 LEI, SE ACORDĂ LA UN NUMĂR DE
1921 MEMBRI, ASTFEL:**

BÂRLAD - 649 MEMBRI, valoare: 64.900 lei
28 de SUCURSALE - 1272 MEMBRI, valoare: 127.200 lei

Învierea Domnului – Poezie, iubire și participare

Preot Răzvan-Andrei ACOSTIOAEI

Perioada zbuciumată pe care o traversează actualmente omenirea are cu siguranță nevoie de o profundă, responsabilă și veridică reflecție duhovnicească. Urmăm calea lumii sau calea Evangheliei? Și, dacă dorim să mergem pe calea Evangheliei lui Hristos, care sunt modelele sau ce trebuie să urmăm pentru ca „viață din belșug” să avem? Înainte de toate, mai este posibilă o astfel de cale sau ne mulțumim cu o trăire căldicică a unui trecut creștin glorios din care extragem, din când în când, fragmente a unui Hristos Înviat într-o slavă, pe care le prezentăm mai mult ideatic, ca excepții de la regula unui creștinism „de circumstanță”? Cred că dincolo de frumusețea și lumina dumnezeiască a Sfintei Învieri a Domnului, sărbătoarea aceasta ne cheamă să dăm „răspuns bun” acestor frământări! Ne cheamă să „restartăm” duhovnicescul din noi, pierdut între „hainele din piele și carne” să dezintegram ce este păcătos în noi și să ne transfigurăm în fiii ai Luminii capabili de a urma jefra lui Hristos.

De multe ori, este imposibil să folosești cuvinte potrivite pentru a descrie frumusețea și profunzimea Învierii. Ne ajută însă puțină trăire poetică! Nicolae Steinhardt spunea frumos că poeticul este un „ansamblu de raze invizibile perceput cu acuitate”. Învierea este poezie și Poezia: poezia Tainei, poezia veșniciei, poezia Vieții... Probabil una dintre cele mai frumoase numiri date acestei sărbători este aceea de „sărbătoare a sărbătorilor”. Olivier Clement spunea că „sărbătoarea este prinosul frumuseții, existența devenită joc, eliberată de utilitate, de grijă, de apăsare, împărtășirea prieteniei, viața trăită cu așa intensitate încât și moartea să fie uitată!”. Deci cu atât mai mult este sărbătoarea Învierii! Ea devine pentru creștinul asumat spontaneitate duhovnicească, un mare „DA” spus vieții și existenței, lumină și împăcare. Dacă Hristos nu ar fi înviat, moartea ar fi avut întotdeauna ultimul cuvânt, a doua zi după orice sărbătoare ar fi fost din cenușă, moarte și singurătate, totul ar fi fost trist, chinuit și lipsit de sens. Dar dacă Hristos a înviat, fiecare Euharistie este o „Sărbătoarea sărbătorilor” iar noi suntem, de acum înainte, capabili de a „face euharistie din orice lucru” (Olivier Clement), în așa fel încât, în lupta noastră zilnică cu neputințele, să fim într-o stare de sărbătoare.

Învierea Domnului nu a constituit doar un

eveniment istoric, ci un eveniment ontologic și soteriologic, care a deschis neamului omenesc o nouă dimensiune, anume accesul la Împărăția lui Dumnezeu pe care o pierduse prin păcat. Învierea Mântuitorului Hristos este o înviere adusă pentru întreaga fire căzută, nu pentru propria-I Persoană, a Cuvântului lui Dumnezeu, neavând sens pentru Aceasta, El fiind Însuși Izvorul Vieții. Învierea este adusă pentru firea omenească și pentru întreaga lume căzută, prin căderea omului. În Biserica Răsăriteană, Învierea Domnului nu este văzută și trăită doar ca o așteptare, ci ca o experiență, ca o trăire autentică și vie, care se fundamentează pe Crucea Domnului. Hristos Domnul prin moartea Sa pe Cruce a biruit moartea, iar prin Învierea Sa ne ridică pe noi din morți încă de pe acum. În felul acesta omul dobândește puțința de a se afla într-o viață veșnică, aflându-se în comuniune cu Hristos Cel înviat. Astfel, nu este suficientă credința în Învierea Domnului, ci trăirea în Învierea Sa: „Cei mai mulți oameni cred în Învierea lui Hristos, dar foarte puțini sunt cei ce o au și o văd în chip curat; cei ce n-au văzut-o însă nici nu se pot închina lui Iisus Hristos ca unui Sfânt și Domn, căci

„nimeni, zice, nu poate să spună că Iisus este Domn decât numai în Duhul Sfânt” (I Corinteni XII, 3), și altundeva: „Duh este Dumnezeu și cei ce se închină Lui trebuie să l se închine în Duh și Adevăr” (Ioan IV, 24).

Învieria lui Hristos este iubirea lui Dumnezeu pentru om, neîvinsă. O iubire care este reală în istorie nu numai pentru că însoțește, asumă și ajută suferința umană până la sacrificiu și moarte, ci mai ales pentru că o rezolvă. Învieria lui Hristos asigură rezolvarea și biruința ființei umane, căci Omul-Dumnezeu a înviat „răcnind împărătește ca un leu din Iuda”, așa cum exultă una din cântările slujbei Învierii (G. Remete). Prin Învieria Sa, Hristos pune început credinței celei noi: veșnicia omului. Și astfel omul nu rămâne doar un personaj istoric, ci un fiu al veșniciei și al comuniunii întru iubire cu Sfânta Treime. Ea este convingerea că nu moartea are ultimul cuvânt, ci viața și fericirea veșnică a sufletului. Creștinul, întemeiat pe această certitudine, care comunică sufletului energia de a lupta cu greutățile vieții, crede în viața ce se desfășoară sub semnul bucuriei Învierii Domnului. Pentru aceasta, Sfântul Ioan Gură de Aur numește ziua Învierii Domnului „*temeiul păcii, cauza împăcării, îndepărtarea războaielor și nimicirea morții*”. Altfel spus, Învieria este cea mai puternică afirmare a vieții, constituind o categorică și ireductibilă antiteză a nimicirii sau a neantului. Noi, care ne împărtășim de acest har și de această bucurie a Învierii, participăm în mod activ la transfigurarea lumii întregi. Astfel, din biruința Mântuitorului asupra morții, ne luăm puterea și, în dinamismul nostru moral, contribuim efectiv la transformarea permanentă a lumii. Din acest punct de vedere, Ortodoxia este păstrătoarea luminii și a vieții pe care Hristos Domnul le-a adus în lume prin Învieria Sa. Totodată, ea propovăduiește prezența lui Dumnezeu în însăși existența umană.

Învieria Mântuitorului Hristos ne deschide un conținut de existență din alt plan, cu impact major asupra lumii în care trăim. Ea ne dovedește că istoria și cosmosul întreg, în generalitatea lor, sunt destinate să se ridice spre viața veșnică. **Învieria este actul puterii smerite a lui Dumnezeu prin care Acesta răstoarnă logica viciată de păcat, neputință și moarte.** Învieria reprezintă zorii Milei celei nesfârșite a Domnului, care vine să ștergă zorul la care noi, obositor și bolnăvicios ne supunem zi după zi. Tonul acesta cotidian al vieții noastre, stresant și traumatizant, mormanele – mormânt de știri dureroase pe care le înghițim zilnic, se estompează până la disoluție pentru cinstitorii cei cuminți și cucernici ai Învierii Domnului. Hristos ne cheamă neconținut la odihna Învierii, izvorâtă din Mila Lui, care ne vindecă de frică, de moarte și ne amintește discret de valorile care ne definesc ca oameni. Învieria Domnului înseamnă, an după an, aducerea aminte că inimile noastre sunt chemate la viață, că viețile noastre sunt chemate la viață și că moartea a fost biruită în profunzimea ei care părea veșnică. Și că, deși păcatul ne-a înstrăinat

de echilibrul iubirii, Domnul ne desoperă ceea ce uitasem: că suntem nemuritori, că putem fi vindecați de agonia trădării. Trupul lui Hristos cel Înviat, care are în lăuntru Său izvorul luminii, strălucind, Îl luminează duhovnicește pe cel ce crede în El, împărtășindu-se de Trupul Său. Lumina lui Hristos luminează tuturor! Credinciosul care primește această lumină a scăpat de întuneric. El dobândește astfel lumina vieții, așa cum accentuează cântarea bisericească: „*Cât este de sfântă, cu adevărat, și întru totul prăznuită această noapte de mântuire și strălucită, mai înainte vestitoare fiind a zilei celei purtătoare de lumină, a Învierii, în care Lumina cea fără de ani din mormânt cu trupul, tuturor a strălucit*” (Canonul Învierii, Cântarea a șaptea). Totodată, lumina Învierii dă sens sau înțeles sfânt întregului univers, întregii existențe create. De aceea, la slujba ortodoxă din noaptea de Paști, slujbă care este o icoană profetică a învierii universale, se cântă: „*Acum toate s-au umplut de lumină, cerul și pământul și cele de sub pământ!*”. Adică, acum toate s-au umplut de sens și de speranță, toate sunt îndreptate către un cer nou și un pământ nou (cf. Apocalipsa 21, 1), către Ierusalimul ceresc, în care moarte și noapte nu vor mai fi, pentru că Însuși Dumnezeu va lumina cetatea (cf. Apocalipsa 21, 4 și 25).

Într-o epocă a omului coborât la ne-rangul de știre, a nonșalanței inconștientului rupt de orice morală, mai contează Învieria? Suntem dispuși să ne transformăm pentru ea și de dragul ei? Mai înțelegem noi că Învieria este în mod esențial participare? Iisus nu înviază singur, ci se coboară în iadul sufletului nostru, vine în cel mai adânc abis al umanității înstrăinate, trăiește total drama noastră, tocmai pentru ca *pe noi* să ne învieze! **Învieria Lui nu are sens decât dacă este și învieria noastră! Învieria este sau poate fi un fapt prezent, o realitate actuală în existența noastră. Adevăratul creștin este un om înviat, un om care participă efectiv la viața lui Dumnezeu, un om pentru care Dumnezeu nu mai e ceva exterior și abstract, ci însăși substanța vieții sale. Adevăratul creștin nu este cel ce crede numai rațional în înviere, nici cel care o celebrează numai formal, ci este cel care, prin harul Duhului Sfânt, trăiește efectiv și îl simte pe Hristos cel înviat.**

Este omul care simte (și nu doar în momente de exaltare, ci statornic) că Hristos este totul pentru El.

Înșușirea darului lui Dumnezeu, împrăștierea bucuriei Învierii Domnului nostru Iisus Hristos în această lume care pune prioritar în viața noastră păcatul și patima, răsturnând adevăratele valori, cere jertfă și luptă din partea omului. Astfel, cuvintele femeilor mironosițe: „Cine ne va prăvăli nouă piatra de pe ușa mormântului?” (Marcu XVI, 3), devin sugestive, referindu-se în mod clar nu la ușa Mormântului Domnului, ci la ușa inimii noastre, devenită mormânt. Cine ne va prăvăli nouă piatra de pe mormântul inimii, pentru a-L lăsa pe Hristos Domnul să intre în ea? Cine ne va ridica vâlul de piatră al inimii pentru a primi bucuria Învierii Domnului? Răspunsul dat de întreaga teologie patristică este că Hristos Cel înviat rupe catapeteasma gândirii noastre pătimase, intrând într-o bucurie și așezând inimi și suflete în liniștea Sa dumnezeiască. Însă, pentru a ajunge la Înviere trebuie să-L urmăm pe Hristos într-o pătimire a Sale, așa cum nici Învierea nu este despărțită de cruce.

Răbdarea necazurilor de zi cu zi devine, la modul cel mai real, motiv al bucuriei. Hristos Însuși îi ferește pe cei ce suferă și sunt prizonieri pentru numele Lui și îi îndeamnă să se bucure într-o nădejde dobândirii Împărăției Lui Celei veșnice.

Învierea Domnului deschide o unică perspectivă pentru înțelegerea de către om a propriei lui existențe, persoane, situații, sens, cu implicațiile aferente legate de libertate și responsabilitate, discernământ și decizie în viața de zi cu zi, dar cu prelungire în eternitate.

Așadar Învierea lui Hristos devine temeiul nostru statornic de a trăi altfel viața noastră aici, cu bucuria pleneră a anticipării zilei celei neînserate din Împărăția Cerurilor spre care înaintăm alături de Iisus cel înviat, mărturisind și cântând:

***Hristos a înviat din morți
Cu moarte pe moarte călcând
Și celor din morminte
Viață dăruindu-le.***

Legenda Florii Paștelui!

Când Bunul Dumnezeu a făcut întreaga Sa creație, a împodobit toată Grădina Raiului cu flori care mai de care mai frumoase și mai parfumate. Dacă cerul este împodobit tot cu stele, atunci și pământul a fost împodobit cu flori.

Dintre toate florile pe care Dumnezeu le-a pus în Grădina Raiului și care s-au răspândit apoi pe tot pământul, cu siguranță cea mai aleasă este Floarea Paștelui sau Păștița. Pe cât pare de firavă și de neînsemnată, pe atât este de suavă și de frumoasă. Se spune despre ea că pentru o zi este regina florilor, iar acea zi este Sfânta Sărbătoare a Învierii- Paștele.

Și aceasta pentru că a fost printre martorii Învierii Fiului lui Dumnezeu. De aceea are și haina strălucitoare alb-gălbuie, asemenea luminii. Atunci când Domnul Iisus Hristos fusese răstignit și era dus către mormânt, tot drumul era presărat cu niște floricele mohorâte ce plângeau alături de femeile mironosițe.

Atunci una dintre ele a cules un buchețel și l-a pus la intrarea în care era săpat mormântul. Intrarea în mormânt fusese acoperită cu o piatră mare, ce nu putea fi urnită decât de mai mulți oameni la un loc.

Nimeni nu văzuse atunci acele flori mitite, firave și neluate în seama (așa cum nici Hristos nu fusese luat în seama de cei care ar fi trebuit să recunoască în El pe Fiul lui Dumnezeu), prinseseră rădăcini și strajuiau la rândul lor piatra de la ușa mormântului. Alături stăteau ostașii care erau puși să păzească mormântul.

Dar cum în miez de noapte piatra s-a dat la o parte și Fiul lui Dumnezeu, care a biruit moartea, a înviat și o lumina mare s-a ivit la ușa mormântului, floricelele firave ce parcă plângeau, au devenit deodată strălucitoare și vesele, mărturisind și ele Învierea, împreună cu îngerul ce se afla și el chiar lângă mormânt.

De atunci, o dată pe an, printre suratele lor, în noaptea cea sfântă a Paștelui, pline de strălucire, aceste flori „cântă” și ele Hristos a înviat și, după ele întreg neamul florilor, ce ne încântă ochii și sufletul cu frumusețea și cu parfumul lor. Și tot de atunci, aceste flori galbene sau albe ca lumina Învierii, se numesc Florile Paștelui sau Păștițe.

sursa: Facebook

Dorina STOICA

„MINUNEA CREDINȚEI” (Volum în curs de apariție)

Binecuvântatul somn

Teodora s-a rugat mult și s-a luptat ani la rând ca familia ei să țină toate posturile, să meargă la spovedanie și la împărtășit, iar cele învățate la biserică, din Evanghelii și din predici, să fie aplicate în viața de zi cu zi. Anevoioasă trudă, căci - asemenea lui Sisif, când crede că i-a adus pe toți pe calea cea bună, apare spontan o mică sau mare revoltă și cele lumești năvălesc în casa ei, așa cum s-a întâmplat în seara de Înviere din primăvara aceasta.

Copiii veniți de departe au adus de toate din belșug, pentru masa de Paște, iar soțul ei, cu numele de Gheorghe, s-a bucurat de așa belșug și a hotărât ca masa de Paște să înceapă imediat după miezul nopții, după ce vor fi sosit acasă, cu Lumina de la Înviere.

Pe la ora 22.00 seara, copiii au început să facă pregătirile pentru a-l sărbători pe Gheorghe, cu mare nerăbdare să se facă mai repede miezul nopții, ca să înceapă petrecerea cu grătar și cu muzică.

Fară să o vadă nimeni, Teodora s-a strecurat în camera cea mai îndepărtată, a luat Acatistierul și, în genunchi, a început să citească „Acatistul Sfintei Învieri” cu lacrimi. Când l-a terminat, a bătut multe mătănii și i-a spus cu glasul șoptit Mântuitorului ce mult ar vrea să meargă la Sfânta Liturghie din noaptea de Înviere.

– Mi-aș dori să intrăm în biserică și să stăm la slujba care ține până dimineața, i-a șoptit Teodora soțului, în timp ce înconjurau biserica, cu lumânările aprinse.

– Mergem acasă și facem grătar, apoi sărbătorim Sfântul Gheorghe, iar tu ai să mergi cu mine acasă, ca să nu se supere copiii, care ne așteaptă și care au pregătit totul.

S-au îndreptat spre casă împreună cu sutele de oameni care doar pentru Lumină bătuseră drumul până sus, la cimitirul orașului. Teodora nu a scos o vorbă tot drumul, era tare mâhnită.

Când au intrat pe poartă, curtea era cufundată în întuneric. Obosiți, pesemne, de pe drum, copiii dormeau duși.

– Hai să ne întoarcem la biserică și să stăm până dimineața, să luăm Paștele. Avem timp să facem grătar mâine, toată ziua, i-a spus Gheorghe, ca și cum ar fi uitat de planul cu grătarul și cu petrecerea pe care o programase.

Icoana și porumbeii

Era o zi frumoasă de iarnă. Eu eram tare bucuroasă! Tocmai primisem vestea că vom avea al doilea copilăș. Am plecat de acasă împreună cu soțul și fetița, să cumpărăm o icoană pentru a o face cadou. Ajunși în Piața Unirii (cunoscuta piață din Timișoara, plină de porumbei), ne-am oprit să privim porumbeii, iar soțul a intrat să cumpere icoana din magazinul aflat la circa 20 de metri de banca pe care ne-am așezat noi.

După un timp, iese afară cu icoana pe care o cumpărase. Când a ieșit din magazin cu icoana în mână, toți porumbeii care erau în piață s-au ridicat ca la un semnal, au zburat până deasupra soțului, s-au învârtit de trei ori în cerc, în aer, apoi au coborât ușor, în urma lui. Când a ajuns la mine, porumbeii ne-au înconjurat și toți stăteau cu capetele plecate. Am două poze minunate în care suntem eu cu fetița, soțul cu icoana în mână, înconjurați de porumbeii aceia aflați parcă în rugăciune. Era o icoană cu Sfânta Treime!

M-a marcat atât de mult întâmplarea, încât i-am spus soțului că vreau să păstrez acea icoană la mine în casă. Ea ocupă un loc aparte în sufletul nostru. Toți prietenii care au venit la noi și le-am spus povestea icoanei, văzând și pozele, s-au închinat ei.

Dumnezeului nostru, slavă!

Caloianul - un obicei reînviat la Munteni-Buzău

Florentina Loredana DALIAN

*„lene-lene, Caloiene,
la cerului torțile
Și deschide porțile,
Și pornește ploile,
Curgă ca șuvoile...”*

Caloianul, însemnând, se pare, Ioan cel Frumos (din gr. kalos = frumos și lan = Ioan), este o datină străveche despre care, inițial, am aflat din poveștile de copilărie ale mamei mele. Este ritualul jelierii, înmormântării, dezgropării după trei zile și aruncării pe apă a unei păpuși din lut sau din alt material, ritual ce se practica în trecut mai mult în sudul României (Muntenia, Oltenia, Dobrogea - zone cu secetă frecventă), având ca scop invocarea ploii. Perioada din an în care are loc acest obicei este a treia săptămână după Sfintele Paști, în ziua de marți sau joi. Din câte știam, în prezent, acest obicei nu se mai practică.

Am aflat, însă, că în comuna Munteni-Buzău, lalomița, o doamnă inimoasă, pe numele ei Elena Topuzaru (Tanti Lenuța, cum e alintată de cunoscuți) a avut inițiativa reînvierii acestei datini, „ca să vadă și copiii și tinerii cum era odată”. În 2018, am primit și eu invitație, Munteni-Buzău fiind comuna în care am crescut și m-am format (e drept, fără Caloian). Bineînțeles, curioasă și dornică de a participa și eu la joaca oamenilor mari, m-am prezentat acasă la tanti Lenuța în ziua și la ora indicate (26 aprilie 2018, ora 16). În curte, era forfoteală mare: mulțime de copii de vârstă școlară, dar și grădinari, ba chiar și copii aduși

de mame în căruț, priveau, se jucau, sporovăiau, sub atenta supraveghere a adulților prezenți. Pe o masă lungă, erau așezați doi Caloieni (unul din lut, împodobit cu flori, făcut de copiii de la grădiniță, îndrumați de doamna educatoare Lidia State), altul - o păpușă frumoasă, despre care un copil a afirmat la un moment dat că e „un înger mort”. Masa era plină de coșuri gătite ca pentru pomană, pline cu bunuri ce urmau să se împartă. Erau chiar și colivă, flori, lumânări, totul ca la o înmormântare adevărată.

Până s-au făcut toate pregătirile, componentele corului „Muntencuțele” au intonat cântece specifice atât ritualului Caloianului, cât perioadei post-Pascale, în care ne aflam. O parte dintre copii, cei care s-au îndurat să lase joaca, s-au alăturat corului, interpretând „Hristos a înviat din morți”, „Ene-Caloiene”, precum și alte melodii. Celelalte doamne nu-și vedeau capul de treburi, le priveam cu admirație cât de în serios luau joaca aceasta. „Unde-i crucea?” „Coșurile, să nu uitați coșurile!” „Și felinarele!” „Părinte, ești pregătit?” „Părintele” era tot unul dintre copii, Andrei, frumos ca un înger (dar viu!) și care, pătruns de importanța misiiei sale, s-a cam pierdut, salvat fiind de femeile care știau slujba pe de rost și care l-au avertizat că vor „împărți onorariul”.

În fine, la semnal, s-a format cortegiul, cu steag și stegari în frunte, „preot”, „dascăl”, ba chiar și o „dascăliță”. Astfel încolonați, cei mari în spatele celor mici, am pornit pe lunca din apropiere și am mers și am tot mers până am dat de o apă. Ritualul nostru a fost scurtat,

în sensul că l-am dat direct pe apă, sărind peste etapa îngropării și dezgropării după trei zile. Care etapă mă gândesc că ar semnifica, oarecum, Învierea de a treia zi.

Copiii au fost de o deosebită seriozitate și implicare, luându-și fiecare rolul în serios, uitând de zbenuguiala de mai înainte și comportându-se sobru, ca la o adevărată ceremonie funebră. Un bărbat a dat Caloienii apei, copiii au aruncat crucea, florile și chiar... felinarele, deși alea nu făceau parte din program. Maestrele de ceremonii au dat împărțeală de „sufletul” Caloienilor, apoi ne-au invitat la pomana de țărână, unde am mers cu toții, mari și mici, gustând din bucatele pregătite cu dragoste de gospodinele implicate trup și suflet.

Mă bucur că la Muntei-Buzău se întâmplă lucruri frumoase (acesta este doar unul dintre exemple) și urez consătenilor mei mult spor în toate și să ne bucure mereu și pe noi, cei duși de acasă, dar niciodată plecați!

- ...în miere se găsesc enzime vii ?
- ...aceste enzime în contact cu metalul mor și mierea devine din benefică toxică?
- ...într-un stup se gasesc între 10 și 80.000 de albine?
- ...mierea conține o substanță care ajuta creierul uman sa functioneze mai bine ?
- ... mierea de albine este SINGURUL aliment de pe pământ care de unul singur... poate întreține viața umană?
- ...albinele au salvat de la foamete pe cei din Africa ?
- ...o singura linguriță cu miere este suficient pt a întreține viața unui om pentru 24 de ore ?

- ...propolisul facut de albine, este cel mai puternic ANTIBIOTIC natural ?
- ...pt a obține un 1gr de Venin , este nevoie de înțepătura a peste 10.000 de albine ?
- ...mierea NU ARE TERMEN DE VALABILITATE?
- ...mierea de albine a fost prima formă din lume... ca plata ?
- ...pt a obține 1 kg de miere, este necesar nectarul a peste 1.000.000 de flori ?
- ...primele monede din lume au avut desenate pe ele o albină ?
- ...mierea se consuma cu fagure cu tot ?
- ...pt miere exista o linguriță specială facuta din lemn si nu din metal ?
- ...pastura de albine este cel mai sănătos aliment de pe pământ?
- ...polenul poate avea peste 1500 de culori si nuante ?
- ...o albina poate zbura cu o viteză de peste 60 km/h ?
- ...în Marea Britanie,Casa Regală consuma miere românească?
- ...mierea de mană.. este facuta din saliva unor gânganii numite afide?
- ...trupurile marilor împărați ai lumii erau îngropate în sicrie de aur si apoi umplute cu miere ca sa nu intre în putrefacție ?
- ...albinele sunt SINGURELE gânganii care produc alimente pt om ?
- ...denumirea „LUNA de MIERE” vine de la faptul că tinerii căsătoriți după nunta, consumau miere si hidromel pentru fertilitate ?
- ...o matcă (regina) depune intr- o singura zi dublu greutateii ei de ouă?
- ...matca se imperecheaza o singura dată, cu peste 10 masculi ?
- ...matca are o „încăpere” numita spermatecă ?
- ...albinele bat din aripi de pe peste 11 000 de ori/ pe minut ?
- ...singura miere pe care o pot savura si cei alergici la produsele apicole este mierea de mană ?
- ...cea mai bună miere pentru femei este mierea de zmeură?
- ...mierea de salcâm este o miere monopolenă ?
- ...o albină traieste mai putin de 40 de zile, viziteaza cel putin 1000 de flori si produce mai putin decat o lingurita de miere, dar pentru ea este insasi viața ei întreaga. Va multumim, ALBINELOR !

Ioan IDRICEANU

Sărbătorile Pascale - lumina din sufletele noastre

Sfintele sărbători de Paști sunt cele mai importante evenimente ale creștinilor. Acestea au o însemnătate aparte și fac parte din tradiția creștină de veacuri a poporului român, de aceea sunt așteptate cu mare evlavie. Acestea încep odată cu intrarea în postul mare iar pe parcursul acestuia sărbătorim: Buna Vestire, Floriile și, bineînțeles, Învierea Domnului, fără de care credința noastră ar fi zadarnică.

Buna Vestire este prăznuită pe 25 martie, este praznicul în amintirea zilei în care Sfântul Arhanghel Gavriil a vestit Sfintei Fecioare că va naște pe Fiul lui Dumnezeu. Și intrând îngerul la ea, a zis: „Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei”. Iar ea, văzându-l, s-a tulburat de cuvântul lui și cugeta în sine: „Ce fel de închinăciune poate să fie aceasta?” Și îngerul i-a zis: „Nu te teme, Marie, căci ai aflat har la Dumnezeu. Și iată vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus”. Fecioara Maria este cel mai curat rod pe care neamul omenesc l-a adus lui Dumnezeu, de la crearea lumii și până la sfârșit. Ea este numită „Născătoare de Dumnezeu”, căci într-o adevăr ea l-a născut cu trup pe Fiul lui Dumnezeu. Această taină depășește chiar puterea de înțelegere a îngerilor: „Taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștită, prin tine, Născătoare de Dumnezeu, celor de pe pământ s-a arătat”. În cele două praznice ale Postului Mare, Buna Vestire și Răstignirea, vedem două dimensiuni fundamentale ale iubirii lui Dumnezeu față de noi: smerenia Sa desăvârșită, prin pogorârea Sa la noi.

Sărbătoarea Floriilor este acea zi care ne amintește intrarea triumfală a Domnului în Ierusalim, înainte de Patimi. Primele mențiuni despre această sărbătoare provin din sec. IV. Sărbătorii Floriilor îi precede Sâmbăta lui Lazăr, înviat de către Iisus Hristos, la patru zile de la moartea acestuia. După această minune, Mântuitorul va fi așteptat și aclamat de mulțimile care l-au întâmpinat cu ramuri de finic la porțile cetății Ierusalimului. Astăzi, în amintirea acestei întâmpinări, preoții sfințesc ramuri înmugurite de salcie în biserici, după care sunt binecuvântate și împărțite credincioșilor, în amintirea ramurilor de finic și de măslin, cu care mulțimile au întâmpinat pe Domnul la intrarea Sa triumfală în Ierusalim și pe care noi le purtăm în mâini ca semn al biruinței împotriva morții. Sărbătoarea Floriilor se

prăznuiește cu multă solemnitate. În seara acestei duminici încep în biserici frumoasele slujbe ale deniilor din săptămâna Sfințelor Patimi. Această duminică îi pregătește pe credincioși pentru bucuria pe care o aduce biruința lui Hristos asupra morții din duminica următoare, cea a Învierii. Totodată, Floriile deschid săptămâna cea mai importantă pentru pregătirile de Paști, cunoscută sub numele de „Săptămâna Mare”, după cele 40 de zile de post. Din această zi începe Săptămâna Patimilor, în amintirea cărora în biserici se oficiază în fiecare seară Deniile, slujbe prin care credincioșii îl „petrec” pe Hristos pe drumul Crucii, până la moarte și Înviere. Tot în această zi își serbează onomastica cei care au nume de flori.

Paștele este cea mai importantă sărbătoare creștină a anului. Sărbătoarea Paștelui poate fi asociată cu primăvara. Retrezirea naturii simbolizează noua viață pe care creștinii au câștigat-o prin crucificarea și Învierea lui Iisus. La Cina cea de Taină, în noaptea când a fost trădat, înainte de a fi prins și arestat, Domnul Iisus a instituit sărbătoarea Paștelui nou testamental, după porunca ce l-a fost dată de Dumnezeu. De Paști se sărbătorește Învierea lui Iisus Hristos, fiul lui Dumnezeu. Duminica - a treia zi după Scripturi - femeile purtătoare de mir au găsit mormântul gol. Mormântul era gol pentru că Hristos Înviase. Hristos a izbândit cea mai strălucită biruință ce s-a văzut vreodată: biruința asupra morții și asupra răutății omenești.

Hristos a Înviat și a biruit, pentru El și pentru noi. Credem și biruim prin Moartea și Învierea lui Hristos, murim pentru a învia și înviem pentru a trăi în veci cu Hristos. Prin suferință și moarte ne bucurăm de Înviere. Prin Înviere ne bucurăm și triumfăm în triumful lui Hristos. Creștinii serbează Paștile în amintirea mântuirii din robia păcatului și a morții, mântuire realizată prin jertfa Mielului lui Dumnezeu, curat și nevinovat, care a ridicat păcatele lumii. Prin jertfa Sa, Mântuitorul se substituie mielului iudaic, aducând jertfa pentru toți oamenii de pretutindeni și de totdeauna în fața Tatălui. În amintirea marelui eveniment al învierii și mai ales întru cinstirea și preamărirea acestui eveniment realizat de Iisus Hristos prin înviere, Apostolii și toți creștinii au început să serbeze acest eveniment atât în fiecare „primă zi din săptămână”, adică duminica, cât și în zilele de aniversare anuală, adică primăvara.

În general, Paștile erau serbate de creștini în duminica din săptămâna azimilor evreiești, deci nu în ziua de paști a evreilor, ci în prima duminică ce urma. Se întâlnesc chiar reguli în canoanele unora dintre sinoadele locale ulterioare, potrivit cărora, Paștile creștin să nu se serbeze odată cu Paștile evreiesc, ci în caz de coincidență, să se amâne pe duminica următoare. Această regulă are la bază două motive și anume pentru că, în anul răstignirii Mântuitorului, Paștile evreiesc s-a serbat înainte de Învierea Domnului, dar și pentru că mielul pascal al evreilor nu este decât simbolul premergător al Mielului-Hristos, cel prezis de proroci pentru a ridica păcatele lumii. Reținem deci faptul că, după mărturiile din primele trei secole, sărbătoarea Paștilor era una dintre cele mai vechi sărbători creștine, datând din epoca apostolică și că ea era răspândită la toate comunitățile creștine din acest răstimp, bucurându-se de multă prețuire.

Învierea este laudată și de îngeri în ceruri, așa cum spune imnul praznical: „Învierea Ta, Hristoase, îngerii o laudă în ceruri”. Într-adevăr, învierea Domnului cuprinde și covârșește nu numai pământul, ci și cerul, întrucât acesta s-a deschis, relațiile dintre om și Dumnezeu s-au restabilit, și însuși Tatăl nostru cel ceresc se bucură în iubirea Sa față de lume de roadele și posibilitățile pe care învierea le pune la dispoziție omenirii. Imnul praznical reprezintă, cum se vede, o adresare a binecredinciosului creștin către Hristos Mântuitorul, a învierii sale, omul cerând în același timp să fie învrednicit de a participa și el la ea cu mare bucurie în suflet.

Recunoașterea de către credincios a faptului că îngerii laudă învierea în ceruri sugerează ideea că lauda marelui eveniment este un lucru îngeresc, adică cere puritate și sfințenie. Mărturisirea acestui lucru evocă conștiința stării de păcătoșenie a omului, arată smerenia lui, care este încă o dată subliniată în cererea

ca Mântuitorul să-l învrednicească de starea îngerească, adică de puritatea minții și de curăția inimii, pentru ca astfel și numai astfel, să poată preamări după cuviință, asemenea îngerilor, pe Cel ce, pentru noi și pentru a noastră mântuire, cu moartea pe moarte a călcat, dar să poată și mărturisi, ca un adevărat creștin că: Hristos a înviat! Adevărat a înviat!

Învierea Mântuitorului Hristos ne interpelează continuu, pentru că, deși am prins ceva din sensurile sale, încă nu am înțeles-o definitiv. Ea rămâne o taină. Și așa cum taina nu cunoaște descifrare în timp, ci rămâne pururi o taină, de nepătruns, la fel atitudinea cu care dreptmăritorul creștin întâmpină taina nu cunoaște nici diminuare, nici sfârșit. De aceea taina învierii este celebrată permanent în Biserică, în fiecare duminică și în fiecare an, la nesfârșit.

Privind la icoana Învierii Domnului redată prin Coborârea Sa la iad observăm cum Hristos iese din iad, dimpreună cu Adam și Eva și totii dreptii Vechiului Testament, asemenea bobului de grâu care “dacă moare nu rămâne singur, ci aduce rod mult” (Ioan 12, 24). Această minunată pildă a bobului de grâu care se jertfește reprezintă răspunsul Mântuitorului cu privire la jertfa Sa, dar trebuie să fie o permanentă provocare de a părăsi modul nostru egoist al păcatului. Prin Învierea Sa din morți Mântuitorul ne redescoperă sensul existenței noastre. Hristos cel răstignit și înviat devine temeiul învierii și vieții veșnice a fiecăruia dintre noi care intrăm în comuniune cu El ca izvor al vieții, însă nu într-un mod teoretic sau printr-o simplă meditație, ci într-un mod practic și viu prin rugăciune dar mai ales prin Taina Sfintei Împărtășanii, după cum El însuși ne făgăduiește: “Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi” (Ioan 6,54.) Să răstignim patimile noastre prin post și rugăciune și să înviem cu Hristos la o nouă viață.

Credința în biserica ortodoxă are un rol important în viețile noastre. Lipsa educației religioase e problema zilelor noastre și faptul că religia nu mai este obligatorie în școli nu e benefică, deoarece religia a fost dintotdeauna liantul poporului român, biserica a stat la baza unirii celor trei țări, întregirea României. Atunci biserica și-a exprimat clar dorința de unire, aici dând exemplu pe Sfântul Calinic de la Cernica, episcop de Râmnic, care trimite pe 15 aprilie 1857 o circulară către clericii din eparhia sa, cerându-le să ridice rugăciuni pentru unirea fraților și să săvârșească Te Deum în biserici, la fel au procedat și alți episcopi. În timpul alegerilor se vor săvârși Te Deum-uri însoțite uneori de predici, cum sunt cele ale arhimandritului Melchisedec Ștefănescu în Catedrala din Huși, din 16 decembrie 1858, către micii proprietari și târgoveți, sau cea din 18 decembrie, către marii proprietari ce urmau să aleagă deputații din ținutul Fălciu.

Biserica a editat primele cărți în limba română cu diaconul Coresi în frunte. Atunci a fost tipărită prima carte pe teritoriul românesc. Tot atunci a fost realizată

și prima traducere tipărită a unei cărți. Diaconul Coresi a fost unul dintre primii ce a încercat să aducă literatura laică și să o traducă pentru români. În anul 1577 traduce Psaltirea din slavă în limba română, iar după, continuă cu tipărirea acesteia. Prin traducerea cărților el a dat startul impunerii unui grai la baza limbii literare, a contribuit extrem de mult la îndreptarea ortografiei prin folosirea unor reguli. Așadar primele tipografii, primele traduceri, primele școli, primele instituții de învățământ superior, primele locașuri de asistență socială ale Neamului Românesc au avut bazele și au fost dezvoltate în cadrul Bisericii.

Primii învățători au fost chiar preoții. Iată de ce și astăzi se păstrează denumirea de dascăl cu sens dublu: cântăreț bisericesc și învățător. Ei au contribuit la formarea limbii literare românești. Scrierea în limba română a fost dezvoltată în Biserică și a contribuit la relațiile economice cu alte popoare și la păstrarea identității naționale și spirituale, la consolidarea conștiinței de unitate națională românească. Biserica Ortodoxă Română, prin clerul său, a sporit în sufletul ostașilor români curajul și bărbăția, întărind încrederea în biruința deplină și în dreptatea cauzei pentru care luptau. Sute de călugări și călugărițe de pe întreg cuprinsul țării, din propriu îndemn, s-au încadrat în corpul sanitar al armatei. Biserica Ortodoxă Română s-a integrat de la bun început în viața socială și națională a poporului, sprijinind năzuințele lui de unitate, de libertate și de independență națională.

Când vorbim de Biserică, vorbim de o istorie de 2000 de ani a credinței strămoșești în poporul nostru, vorbim de o importanță colosală atribuită bisericii de foarte mulți dintre marii conducători ai românilor din istorie (voievozi, domnitori etc); vorbim de o cultură extraordinară dezvoltată în jurul bisericii, de principii morale corecte și valoroase promovate de Biserică pentru menținerea unei societăți umane normale la cap, vorbim de milioane de români care au murit pentru Biserică și pământul strămoșesc, vorbim de Sfinți și viețile Sfinților care sunt exemple de moralitate pentru noi cei de azi, vorbim de martiri zeci, sute, mii, mulți pe care nu-i știm, care au ales de bună voie să moară decât să renunțe la credința strămoșească sau să moară în lupta pentru apărarea ei, vorbim de mii, zeci de mii de pustnici care s-au rugat și se roagă pentru binele poporului nostru, vorbim de un impact pozitiv foarte mare al Bisericii strămoșești lăsat nouă ca exemplu demn de urmat. Întrădevăr sunt și exemple negative din rândul clerului care nu face cinste bisericii și oamenii îi judecă, chiar îi blamează, dar sunt și ei oameni. C u toții greșim, nădejdea noastră trebuie să fie în Biserică. Ei sunt slujitori supuși greșelii. Important este să ne vedem greșelile noastre nu pe ale altora.

Adevărații creștini credincioși și patrioți în același timp au construit biserici, troițe, au contribuit la reconstrucția multor biserici, le-au împodobit, au donat icoane pentru închinare, ca să rămână pentru generațiile

următoare un exemplu demn de toată recunoștința și o moștenire spirituală lăsată de aceștia să fie pomeniți de biserică mereu cât va dăinui aceasta peste veacuri. Ei nu s-au poticnit când au mai fost unele excepții de la regulă ci au mers înainte, și-au adus aportul lor în sprijinirea bisericii și a credinței noastre strămoșești, iar numele lor a rămas scris de către îngeri în cartea vieții din ceruri.

Să te rupi de Biserica Ortodoxă Română de astăzi, doar pentru că anumiți slujitori fac nu știu ce lucru ne-ortodox , sau pentru că o anumită parte a conducerii pare compromisă sau etc. ar însemna să ignori total contribuția bisericii la binele poporului român de-a lungul istoriei sale milenare, să ignori toți românii și martirii care au luptat, și-au dat viața pentru această credință, să ignori sfinții ortodocși, care ne sunt exemple de moralitate demne de urmat, care ne ajută să înțelegem ce înseamnă un comportament ideal în societate etc. Să te dezici de Biserică înseamnă să te dezici de toată activitatea benefică desfășurată de ea și membrii ei până acum pentru poporul nostru. Aceste aspecte și motive nu trebuie să ne descurajeze pentru a ne rupe și a ne dezice de credința în biserică pentru care strămoșii noștri și-au dat viața.

Mă întreb ce-i poate face pe unii creștini români ortodocși să renunțe la credința strămoșească pentru a face parte din rândul altor confesiuni? Ce are atât de rău credința noastră încât să vrei să te muți la altă confesiune? Ce are atât de bun acea confesiune comparativ cu a noastră? Consider că alegerea lor pleacă de la o lipsă de cunoaștere a importanței credinței strămoșești pentru poporul nostru de-a lungul istoriei, corelat cu efectele propagandei anti-românești asupra imaginii Bisericii de azi și de la niște motive puerile legate de bani, familie, conjuncturi de moment etc. Altfel n-ar avea sens să renunți la credința ortodoxă.

Biserica Ortodoxă a fost dintotdeauna una cu neamul românesc, identificându-se cu toate aspirațiile acestui neam. A sprijinit și binecuvântat, prin cuvânt și faptă, luptele, jertfele, strădaniile poporului nostru pentru apărarea pământului strămoșesc, pentru independență și unitate statală. Mulți dintre ierarhii, preoții și călugării ei s-au jertfit pentru credință, neam și țară. Strălucirii noștri voievozi, Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Iancu de Hunedoara, Constantin Brâncoveanu și toți ceilalți, s-au identificat până la sacrificiul suprem cu credința ortodoxă strămoșească, luptând, biruind și murind pentru ea. De-a lungul istoriei milenare, în cadrul poporului român, Biserica Ortodoxă Română a fost strâns legată de viața, supraviețuirea, perpetuarea și dezvoltarea neamului românesc. Biserica noastră este și trebuie să rămână o instituție foarte puternică, care dovedește forța de a supraviețui în timp cum nici alta nu a reușit în lume. Prin asta va contribui fundamental la supraviețuirea neamului românesc.

Floriile

Biserica Ortodoxă sărbătorește **Floriile** în fiecare an, cu o săptămână înainte de Paști, în zi de duminică. Sărbătoarea mai este numită și **Intrarea Domnului în Ierusalim**. În această zi, numită **Duminica Floriilor**, la biserică se împart creștinilor crenguțe de salcie, sfințite. Creștinii împletesc din aceste crenguțe coronițe pe care le pun la icoanele de acasă.

Învieerea Mântuitorului

Biserica noastră sărbătorește **Învieerea Domnului** sau **Sfintele Paști**, în fiecare an, primăvara, după o perioadă de șapte săptămâni de post și rugăciune, în prima duminică după **Florii**.

În timp de patruzeci de zile după Înviere, creștinii se salută cu următoarele cuvinte:
„- **Hristos a Înviat!** / - **Adevărat a Înviat!**”
Învieerea Domnului nostru Iisus Hristos este cea mai mare și mai importantă minune săvârșită vreodată pe Pământ.

Ouăle de Paști

La noi, ca și în întreaga arie balcanică și cea est-europeană e răspândit obiceiul înroșirii și încondeierii ouălelor de Paști; ciocnirea ouălelor vopsite pare a fi un rit moștenit de la primii creștini, care își dăruiau câte un ou roșu de Paști, se sărutau și spuneau: „**Hristos a Înviat!**” Oul e un simbol al nemuririi și al reînvierii. Ouăle sunt o ofrandă rituală, destinată divinităților htoniene și strămoșilor. La români, cojile de ouă roșii de Paști se dau pe apă, spre a se duce în „**Țara blajinilor**”.

Mielul de Paști

Mielul simbolizează blândețea, simplitatea, inocența, puritatea. E unul dintre simbolurile fundamentale ale lui Hristos. La noi, mielul e păstrat în credințele țaranului român: „De vei vedea întâi primăvara miel alb, tot anul vei avea inima bună; de vei vedea negru, inima îți va fi neagră”. Mielul pascal e întâlnit la români și la alte câteva popoare creștine din Europa.

Floriile

Vasile Alecsandri

Iată zile-ncălzitoare
După aspre vijelii!
Vin Floriile cu soare
Și soarele cu Florii.

Primăvara-ncântătoare
Scoate iarba pe câmpii.
Vin Floriile cu soare
Și soarele cu Florii.

Lumea-i toată-n sărbătoare,
Ceru-i plin de ciocărlii.
Vin Floriile cu soare
Și soarele cu Florii.

Păcat, zău, de cine moare
Și ferice de cei vii!
Vin Floriile cu soare
Și soarele cu Florii.

Copiliță, nu vrei oare,
Nu vrei cu mine să vii,
Când Floriile-s cu soare
Și soarele cu Florii?

Să culegem la răcoare
Vioarele albastrii?
Hai! Florile-s cu soare
Și soarele cu Florii.

Eu ți-oi da de orice floare
Mii de sărutări și mii.
Hai! Floriile-s cu soare
Și soarele cu Florii.

Iar tu, dulce zâmbitoare,
Te-i face că te mâinii...
Hai! Florile-s cu soare
Și soarele cu Florii.

Convorbiri literare, 15 mai 1868

Învieerea

(fragment)

Mihai Eminescu

Cântări și laude nălțăm,
Noi, Ție Unuia,
Primindu-L cu psalme și rai
Plecați-vă neamuri,
Cântând Aleluia!

Christos a înviat din morți,
Cu cetele sfinte,
Cu moartea pre moarte călcând-o,
Lumina ducând-o
Celor din morminte!

Paștele

Vasile Alecsandri

De Paști în satul vesel căsuțele nălbite
Lucesc sub a lor malduri de trestii aurite
Pe care cocostârcii, înfipti într-un picior,
Dau gâtul peste aripi, tocând din ciocul lor.

Un scrânciob mai la vale pe lângă el adună
Flăcăi și fete mândre ce râd cu voce bună;
Și-n sunet de vioare, de cobze și de nai
Se-ntoarce hora lină, călcând pe verde plai.

Bătrâni cu fețe stinse, români cu fețe dalbe,
Românce cu ochi negri și cu ștergare albe
Pe iarba răsărită fac praznic la un loc,
Iar pe-mpregiur copiii se prind la luptă-n joc.

Și scrânciobul se-ntoarce, purtând în legănare
Părechi îmbrățișate cu dulce înfocare,
Ochiri scânteietoare și gingașe zâmbiri
Ce viu răspând în aer electrice luciri.
Convorbiri literare, 15 mai 1868

Obiceiuri

Se obișnuiește ca toți ai casei să se spele, când se scoală în noaptea dinspre **Învier**, dintr-o cană în care se pune un ou roșu și un ban de argint. Banii rămân celui ce se spală pe urmă.

Lumânările care au ars în ziua de paște se păstrează tot anul. Și când fulgeră și trăsnește s-aprinde dinaintea icoanelor.

Cine-i bun la Dumnezeu, în noaptea de **Învier** vede cerul deschizându-se sau vede comori.

Ouă roșii de la Paști se păstrează până la Paștele de la anul viitor. Fiecare din casă are oul lui. Al cui ou nu se va strica până atuncea, va avea noroc.

Nimănui nu-i îngăduit în ziua de Paști să plângă.

Femeile duc ouă roșii în noaptea de **Învier** și la morminte. Aprind și câte o lumânare ca cei morți să se bucure de **Învier**ea Domnului.

Petru Gh. Savin, *Ion Creangă*, an. II, nr. 6, iunie 1909

CAR Pensionari Bârlad și redacția revistei „Viața noastră” urează membrilor și simpatizanților cu prilejul Sărbătorilor pascale sănătate, bucurii și tradiționalul Hristos a Înviat!

23 aprilie

Sfântul Gheorghe

În calendarul creștin, ziua de 23 aprilie este dedicată marelui mucenic și cavaler al creștinismului, Sfântul Gheorghe din Capadocia, martirizat sub împăratul Dioclețian în anul 300 d. Hr. și venerat atât în creștinismul occidental, cât și în cel oriental. În Evul Mediu a fost considerat patronul cavalerilor, al cruciadelor și al luptelor împotriva păgânilor, ocrotitorul orașelor Geneva și Moscova și chiar al unor țări, precum Anglia sau Germania. Cultul acestui sfânt, pe care legenda hagiografică îl prezintă drept ucigașul **balaurului** din orașul Selente din Libia și eliberatorul prințesei Aia, a fost deosebit de pregnant și pe teritoriul țării noastre, unde a căpătat atributele unei divinități autohtone a vegetației de primăvară, iar numele său popular, **Sângiorz**, a fost asociat sărbătorii începutului de an agropastoral. Ziua Sfântului a fost socotită de popor drept adevăratul început al primăverii. Se mai spune că Dumnezeu i-a încredințat „cheile vremii”, cu care el deschide sezonul cald, în timp ce sfântul Dumitru (**Sâmedru**, 26 octombrie) îl închide. Românii mai zic: „Sf. Gheorghe tocmește și Sf. Dumitru plătește”, deoarece exista tradiția încheierii tuturor contractelor, inclusiv a nămirii ciobanilor și văcarilor, în ziua de Sângiorz, iar plata se făcea toamna, la Sâmedru.

Ziua Sfântului Gheorghe era marcată prin numeroase practici de magie agrară și apotropaică moștenite. În preajma zilei de 23 aprilie se aduceau la case și la garduri crengi verzi de mesteacăn, de stejar sau de fag; oamenii se **împrourau**, adică se stropeau cu apă sau se spălau cu roua dimineții pentru a fi sănătoși peste an; copiii și tinerii făceau focuri vii, sărind peste ele, în scop de curățire; fetele recurgeau la diferite acte de magie premaritală, iar flăcăii porneau în căutarea comorilor ascunse în pământ, deoarece se credea că, în această noapte, deasupra comorilor arde o flăcără; mamele se sculau de dimineață, culegeau urzici și îi urzicau pe toți cei din casă „pentru a fi sănătoși și spornici la lucru”.

Bibliografie

Mihai Eminescu, *Poezii, proză literară*, vol. II, ediție de Petru Creția, Cartea Românească, 1978.

Vasile Alecsandri, *Poezii*, Editura Eminescu, 1987.

Christian Ionescu, *Mică Enciclopedie onomastică*, Editura enciclopedică română, București, 1975.

„Ion Creangă”, ediție anastatică, vol. I (1908-1909), Vaslui, 2004.

Ivan Evseev, *Dicționar de simboluri*, Editura VOX, București, 2007.

Pagini realizate de
Serghei COLOȘENCO

Andrei-Nicolaie MIHAI

Visul furat

Cutreier munții, pădurile, văile și hăurile, râpele... Acestea toate ne hrănesc, ne mângâie. Din ele toate strigă dorul după Dumnezeu.

Îmi afund mâinile lacom în pământ. Mă străpung de soare, ploile mă mângâie. Văd de animale. Ele ne hrănesc. Bun ești Doamne!

Umblu zi lumină să adun poamele pădurii, să tai lemnele de foc, să caut ierburi de leac.

Zilnic lucru lutul: iaca lutul sunt și din lutul casă și din lemne masă, scaune și pat. Zâmbetul mă ține, mângâieri de rugă. Totul este taină! Singur în pădure și pe câmp și-n staul: totul rugăciune! Sfântul Duh din toate îmi arată calea: mulțumescu-ți Doamne că sunt viu și bine!

Bucurii din toate: și din iarba verde, dintr-o floricică, din copacii falnici, din cântatul păsărilor și lumina soarelui, mângâierea lunii și mireasma nopții și din fulg de iarnă și din fân cosit – toate-s o minune: Doamne, mare ești!

Dup-o zi de muncă mă îndrept spre casă: Doamne, bun ai fost Tu, Doamne! Mi-ai dat mângâiere: mă așteaptă-n ușă soața vieții mele!

Blandă și surăsă, din lacrimi făcută, cu privirea-i vie, degete-i subțiri, plină de credință, îmi alină fruntea. Frunte lângă frunte, timpul se oprește, ochii larg se uită, dalbele căderi ca un vis cu ape care ne susură în îmbrățișare – Doamne, parcă pier! Unde-ncepe dânsa și eu mă termin?!

„Ce faci, măi, bărbate! Bine ai venit! Dorul tău mi-e frate, mângâiere Domnul!”

„Binecuvântată să fii tu, femeie, bucuria vieții, scump mărgăritar! Doamne, mulțumescu-ți pentru mângâiere!”

Ea nu știe! Dar eu am văzut-o de pe deal! Fumul de la sobă se opri. Și ea se ițea: ba la geam, ba în ușă... Îi simțeam dorul! Ba la geam, ba la ușă, surâdea zglobie! Câteodată inima-i tremura, ca o scurtă teamă: „parcă nu mai vine...” Din icoană Domnul și cu Maica Sfântă repede-i șopteau: „vine, fii pe pace!”

Cum de-ți simt eu ochii tocmai peste deal? Și chiar prin pădure?! Și te-aud în gând?

Eu iubesc pământul și izvoarele, câmpul și pădurea

– dar nu mi-s de-ajuns! Mi se face dorul mare cât un soare și n-aș mai pleca. Dar când sunt cu Domnul iată: te-ntâlnesc! Și de-ai dispărea de pe-acest pământ, eu pe tine tot te-aș avea: în Hristosul nostru, Domnul Dumnezeu!

Peste văi atâta: câmpul și pădurea, repezit izvoare, animale multe, gâze, flori și cerul și din lut o casă. Și în casă ea! Îmi dă sărutare!

Și deodată zgomot, clinchete, surâsuri: au ieșit copiii de prin totul casei: de sub pat, de prin dulap, de sub masă, de sub geam – unul e în șură, altul de prin spate îmi cuprinde ochii: „cine-i oare, cine-i?” Sunt copiii noștri, fete și băieți – senini ca icoana, veseli, plini de Duhul – ce-mplinire mare! Și-avem mulți, mulți, măi, omule!

Dar cu toate astea ea întinde mâinile ca o cruce mare; fac și eu la fel și-ntr-o-mbrățișare ca o cruce mare i-am cuprins pe toți – între noi copiii – unde-ncepe dânsa și eu mă termin? Suntem toți în unul, Doamne-Ți mulțumim!

Ceas de rugăciune – uite, vine seara! Lumânări la geamuri, candela aprinsă, mâini împreunate, un glas împreună. Nimeni nu ne vede, numai Doamne-Doamne. Unul lângă altul, dar în rugăciune parcă e doar unul. Nimeni nu ne crede, dar noi Te vedem: noi stăm împreună, într-o casă mică, lumânări în geamuri, mâini împreunate, câmpul și pădurea, repezit izvoare, animale multe, greieri, florile și cerul: Hristos e cu noi și la El în brațe este tot pământul!

Nu mai este-n lume loc de-așa ceva, dar ca într-o taină, **în Hristos se poate.**

Și când Răutatea și oamenii săi nu ne vor lăsa nici măcar în visuri să trăim așa, Domnul îi va bate, lumea va strica și pe toți ce asta și-au dorit, îi va lua la Dânsul. Iar pe cei ce toate le-au înlocuit cu tehnologie, cu deșertăciune și artificial, El îi va trimite în locul în care și dânsii au încercat a transforma pământul dat de Dumnezeu, pământ în care omul astăzi nu mai poate trăi simplu și **liber**, precum strămoșii noștri, ci oriunde ar fi, pentru simplu fapt că există, astăzi omul trebuie să plătească bir.

La Biserica „Sfântul Spiridon” din Bârlad

Ionel DORIN

La Biserica „Sfântul Spiridon” mi s-a întâmplat la o Sfântă Înviere să mi se aprindă lumânarea în mână. Eu o stingeam, după circa un minut iar se aprindea. Am încercat de 3-4 ori și am stins-o cu degetele, dar ea iar mi s-a aprins. Dacă am văzut așa, am ținut-o până a ars să mă frigă, apoi am adus-o acasă și am pus-o la icoană.

Mare minune! Am înțeles că la Mormântul Sfânt, și numai la Sărbătoarea Învierii, la ortodocși, se aprind lumânările din senin, în mâna credincioșilor, semn că este binecuvântată sărbătorirea Învierii la creștinii ortodocși. Mai știu că au fost contraziceri, mulți afirmând că ar fi un procedeu tehnic. Dar ce minune s-a întâmplat într-un an la Ierusalim. Citiți și cutremurați-vă!

„În Sâmbăta Mare a anului 1579, potrivit cronicilor bisericești ale Cetății Ierusalimului, stăpânitorii turci au interzis patriarhului grec și creștinilor ortodocși să intre în Biserica Învierii pentru rânduita ceremonie a Sfintei Lumini. Scrierile care se referă la eveniment nu menționează anul exact, ci spun că, în acea perioadă, patriarh al Ierusalimului era Sofronie, patriarh al Constantinopolului era Ieremia, al Alexandriei era Silvestru, al Antiohiei era Ioachim, iar sultan al Împărăției Otomane era Murat al III-lea. Mulțimea credincioșilor a așteptat în curtea bisericii toată ziua, chiar și după apusul soarelui. Patriarhul grec, Sofronie al IV-lea, era în primul an al patriarhatului său. Era pentru prima dată când și-a asumat săvârșirea celei mai însemnate ceremonii a anului, însă turcii l-au lipsit de acest drept legal. Patriarhul stătea rugându-se în partea stângă a ușii bisericii, lângă o coloană. Și deodată, în timp ce deja se făcuse noapte, coloana s-a despicat și Sfânta Lumină a izbucnit din interiorul ei. Patriarhul a aprins îndată lumânarea sa și a împărțit Sfânta Lumină credincioșilor. În câteva minute sfânta flacără s-a întins la toți cei care se aflau acolo și curtea bisericii s-a luminat. Uimiți, păzitorii turci au deschis atunci ușile bisericii și patriarhul împreună cu mulțimea ortodocșilor s-a îndreptat sărbătorește spre Sfântul Mormânt.”

Alături, imaginea celor 3 coloane de marmură ce se află la intrarea în Biserica Sfântului Mormânt.

Coloana cea din mijloc care s-a crăpat; despicătura are o înălțime de 1,20 m și seamănă cu o flacără care urcă.

Există manuscrisul din Biblioteca din München ce a fost editat pentru prima dată în 1890 de către Papadopoulos-Kerameus în Sankt Petersburg, cu o traducere simultană în limba rusă. Potrivit consemnărilor cretanului Acachie, ieromonahul Anania povestește următoarele:

„În afara Sfintei Uși, în partea de apus, sunt trei coloane de marmură. Și din coloana din mijloc se spune că a ieșit Sfânta Lumină în vremea de demult. Și este crăpată destul de mult și se vede până astăzi. Această minune a arătat-o Dumnezeu în felul acesta, deoarece se spune că, în vremea aceea, cei care rânduiau pe patriarh nu l-au lăsat să intre înăuntru să facă

sărbătoarea Învierii după obicei. În Sâmbăta Mare, seara, patriarhul cu poporul stăteau măhniți afară în curte, având lumânările în mâinile lor. Patriarhul stătea pe tronul Sfintei Elena, aproape de o coloană. Și atunci, se spune, a ieșit Sfânta Lumină din acea coloană, despre care am spus că este crăpată destul de mult. Și Lumina a mers în susul coloanei lângă care stătea patriarhul. Atunci s-au aprins lumânările pe care le ținea patriarhul, iar apoi a aprins și poporul, după obicei, de la acelea pe care patriarhul le ținea în mâini. Și se spune că atunci când cei ce rânduiau au văzut această minune, au deschis sfânta ușă și au intrat patriarhul și poporul și au săvârșit sărbătoarea după obicei.”

Mai știu din povestirile creștinilor care au luat parte la dumnezeiescul eveniment, că 15 secunde de la aprinderea lumânărilor, flacăra acestora nu te arde. Tot la această biserică mi s-a mai întâmplat ceva: într-o zi, am ajuns mai târziu și nu m-am închinat la Icoana Sfântului Spiridon. Toată slujba m-a urmărit cu privirea. La sfârșitul slujbei m-am închinat și l-am rugat să mă ierte. Am simțit o eliberare, o pace a sufletului meu.

După ce am citit viața sfântului și m-am închinat rugându-l stăruitor să-mi dea credință și sănătate, precum și copiilor mei și la toată lumea, am făcut o poezie; această poezie am dat-o Preasfințitului Episcop Ignatie și preotului paroh, care mi-a dat două prosoape sfințite de la slujbele de prohod ale sfinților.

Ce dai vei primi cu vârf în Rai...

Lăcrămioara-Iolandina IVAN

Într-un sat retras de munte ascuns sub poale cărunte
Trăia o comunitate ce credea c-are de... toate.
Preotul bun slujitor, foarte bun predicator,
Cuvios și cu mult har, avea acel unic dar
De-a-și apropia creștinii, din tălpi de-ale smulge spinii,
Că biserica creștină era veșnic arhiplină.
Uite vine o schimbare. O străină, oarecare
Se mută în acel sat, cătun binecuvântat,
Și duminica, pe grabă, lăsând orice fel de treabă,
Mergera la Biserică fără nici o piedică.
Se știa că-i nelipsită, la slujbă neobosită,
Ascultând, stând neclintită, evanghelia citită.
Și acum, și altădat', femeia a observat
Că oamenii, mici sau mari, evangheliei sunt contrari
Și acasă și-n tot locul, au cu totul și cu totul
Alte concepții de viață, altă haină, altă față.
Una spune preotul, alta face... norodul.
A stat și a socotit, a gândit și-a cumpănit
A zis c-ar fi foarte bună să facă o treabă strună,
Și când slujba s-a gătit femeia a îndrăznit:
-Părinte, vă rog frumos într-un mod politicos
Îmi dați voie să vorbesc, o predică să rostesc ?
-Da, doamnă, nu sunt probleme, vă știu de atâta vreme,
Sunteți văd, evlavioasă, liniștită, serioasă,
Ce-ați cerut nu e plăcut, da-n toate e-un început !
-E o scurtă predică aici la biserică,
Două minute-mi ajung; că doar nu voi sta să plâng.
Sper să fiu convingătoare: duminica viitoare
Tot consiliul parohial îl aștept, dar nu la bal,
La masă, la mine-acasă (eu voi fi bucătăreasă)
Și alți gospodari din sat, de vază, neapărat.
Până la 50 persoane, și bărbați, dar și cucoane,
Căci conacul meu cuprinde exact cât pot eu pretinde.
-Pentru asta, avem vreme, nu vă faceți griji, probleme
Când o predică-ți cerut chiar florii m-au trecut...
-Of, părinte, v-ați grăbit, este grea de însușit
Predica ce vă voi spune. Vom vedea ce va... rămâne !
-Creștinii noștri-s activi și sunt foarte receptivi
Când e vorba de pomană, milostenie și mană.
Vom veni toți bucuroși și mai ales... curioși.
Femeia merge acasă, schimbă haina de mătasă
Cu țoale ce-s zdrențuite, cârpice și peticite,
Fața albă și-o smolește, părul bine-l încălcește,
Pune un batic soios de țîi lași privirea jos,
Mai se unge cu duhoare de parcă e vrăjitoare,
la sacoșă ponosită cu punguțe pregătite,
Pune pixul și caietul să noteze ambientul
Și merge ca să cerșească, ce-a văzut să dovedească.
-În numele Lui Hristos, miluiți, vă rog frumos
Pe această cerșetoare, n-am nimica de mâncare.

N-am nici pâine, n-am nici apă, durerile mă apasă,
Mi-ar fi de folos o haină că mi-e frig și-nghet la iarnă
Și-aș da din inimă slavă, fiindcă tare sunt bolnavă,
Celui ce m-a ajutat ca eu să mă pot trata;
Și un sfat e nimerit la creștinul necăjit.
Dar când porțile crăpau, când ușile deschideau
Și-o vedeau urâtă rău și cu-n miros ca din tău,
Aruncau în ea pe-a bună cu ce le pica în mână:
Cu un lemn, cu un cartof, n-apura să zică of;
A primit coajă de pâine, un os gol de dat la câine,
Castravete scofălcit și un morcov pricăjit,
Un cotor de măr stricat, ce era de... aruncat,
A primit și-o-njurătură, ce le mai venea la gură,
Dar ea totul a notat, a pus și-a-ndosariat
În punguțe ce-a primit. Nimic nu a scris... greșit.
Domnului l-a mulțumit că lucrul l-a isprăvit.
A pus tot la frigider și s-a apucat, mon cher,
Camere să pregătească pe oaspeți să îi uimească.
Două săli încăpătoare, una numai o splendoare,
Cu mese împodobite tot cu borangic gătite,
Cu veselă făurită tot cu aur poleită,
Cristale și porțelan de strigai, aman-aman,
Doamne, câtă bogăție ! Da-n cadouri ce să fie ?
În cutii de catifele a pus bine toate cele
Ce primise de pomană, erau, fix de pus la rană !?
Le-a împachetat frumos, tot cu gândul la Hristos,
Toate jegurile date și în frigider păstrate,
Le-a mai pus funde de aur ca să pară de tezaur
Și cu numele scris bine; nu se făcă de rușine.
De primaru-a dat un os și-l va găsi, bucuroși...
Apoi iute s-a mutat într-un loc alăturat
Unde s-a grăbit firește să gătească țărănește
Ca-n odaia de acasă plină cu zestre aleasă.
Pe bănci a întins codare, lăvicere și covoare,
Iar pe mese-a pus din plin tot ulcioare cu bun vin,
Străchini și castroane pline să se simtă omul bine.
Tot friptură de vițel, de curcan și de purcel,
Poale-n brâu și cu plăcinte, la mâncare înainte,
Fruce rupte din grădină ca masa să fie plină
Tot ce este mai gustos, gătit bine, sănătos.
Duminică dimineață, cu un zâmbet cald pe față
Pregătită cum se știe a plecat la Liturghie.
După ce s-a terminat, "Tatăl Nostru" s-a cântat,
Anafura s-a împărțit și lumea s-a risipit,
Preotul cu cei chemați și la masă invitați
Au plecat îndată mare la casa creștinei care
l-a poftit în aceea sală unde-i lux și cheltuială.
Și cum au văzut splendoarea a-nceput și comentarea
Că de nu înțepi un pic, înseamnă că ești... nimic.
-În Rai să vă faceți casă și să vă gătiți o masă,

Că orice creștin o știe, în Rai s-aveți bogăție.
 –Nu sunt eu o virtuoasă, dar la sfatul dumneavoastră
 Eu ce sunt o păcătoasă, mă voi face credincioasă.
 Vă poftesc să v-așezați locul să vi-l căutați.
 –Locu-i scris la fiecare, dar nimic nu-i de mâncare,
 Nu-i căldură, nu e vin, abur nici măcar, puțin,
 Binecuvântarea oare s-o dau când nu e nici sare ?
 –Binecuvântați, părinte, faceți toate cele sfinte
 Că mâncarea va sosi și vă spun, va prisosi.
 Pân-atunci câte-un cadou vă ofer, totul e nou,
 Deschideți, vă bucurați și pe Domnul, lăudați.
 Când cutiile găsite sunt deschise și privite
 S-au schimbat culorile de pe toate fețele.
 –Nu-i posibil ce-am găsit. Doamnă ne-ați batjocorit
 Cu tupeu râdeți de noi, sunt doar resturi și gunoi !
 –Totul e adevărat, ați primit exact ce-ați dat
 Când acasă v-am cătat și-am cerut de căpătat.
 Dumneavoastr-ați spus, ce dai vei primi cu vârf în Rai.
 Preotul s-a supărat, rău de tot s-a enervat:
 –Doamnă, îmi faci teorie, faci cu noi, pedagogie ?
 –Nu, părinte, v-amintesc, confirmați că nu greșesc,
 Acuma vreo săptămână, pe la poartă o bătrână,
 Calică și nespălată, vrăjitoare mai ciudată
 V-a cerut s-o miluiți ceva bun să-i oferiți.
 la uitați-vă-n cutie ? E intact ce mi-ați dat mie:
 O coajă de cozonac, uscată cu-n pic de mac.
 Mă iertați de am greșit, la slujbă alta-ți grăit.
 La față s-au înnegrit, rușinați s-au înverzit.
 –Doamnă dragă, v-am iertat, am primit ce-am meritat.
 –Eu, părinte, v-am iertat, la slujbă am învățat

Nu așa se împlinește Evanghelia, firește,
 Altceva am înțeles. A tras ușile din mers
 Și în camera străbună ia poftit ca împreună
 Să se-așeze la bucate cu miros divin, gătate.
 Lecția rău a durut, nod în gât s-a abătut
 Și de foamea îi rodea, nimica nu mai mergea.
 –Treceți peste ce-am făcut, șocul de l-ați petrecut
 Am vrut ca să vă trezească din mândria omenească.
 Nu suntem perfecți se știe, avem lipsuri și prostie,
 Nesimțire, nepăsare, răutate, îngâmfare
 Și de v-a trecut de toate ne rugăm de sănătate
 Și să știți că vă primesc, oricând eu vă găzduiesc.
 Preotul, pățit săracul și de față cu tot satul:
 –Pentru o așa surpriză care ne-a băgat în priză
 Vă propun oficial ca-n Consiliul parohial
 Să fiți membru de onoare că aveți un suflet mare !
 –Părinte, îmi pare rău, știu c-o să vă pice greu
 Dar am multă, multă treabă, la Bârlad eu plec degrabă
 Ca să văd, ce tura-vura, de respectă-nvățătura
 Bârlădenii, cei ce-au dat, vreo doi președinți de stat,
 Că-n Biserică-s creștini, iar afară... mărăcini!

Versificare după cuvântul de învățătură al Părintelui CALISTRAT CHIFAN de la Mănăstirea Vlădiceni, Iași

„Bărbatul este cea mai evoluată dintre creaturi. Femeia e cel mai sublim ideal.

Dumnezeu a făcut pentru bărbat un tron, pentru femeie un altar. Tronul exaltă, altarul sfințește.

Bărbatul e creierul, femeia inima. Creierul primește lumină, inima primește iubire. Lumina fecundează, iubirea reînvie.

Bărbatul este puternic prin rațiune, femeia e invincibilă prin lacrimi. Rațiunea convinge, lacrimile înduioșează sufletul.

Bărbatul este capabil de orice eroism, femeia de orice sacrificiu. Eroismul înobilează, sacrificiul aduce sublimul.

Bărbatul are supremația, femeia are intuiția. Supremația semnifică forța, intuiția reprezintă dreptatea.

Bărbatul este un geniu, femeia este un înger. Geniul este incomensurabil, îngerul este inefabil.

Aspirația bărbatului este către glorie, aspirația femeii este îndreptată către virtutea săvârșită.

Gloria face totul măreț, virtutea face totul divin.

Bărbatul este un cod, femeia este o evangheliu. Codul corijează, evangheliu ne face perfecți.

Bărbatul gândește, femeia intuiește. A gândi înseamnă a avea un creier superior. A intui înseamnă a avea pe frunte o aureolă.

Bărbatul este un ocean, femeia un lac. Oceanul are perla care-l împodobește, lacul poezia care-l luminează.

Bărbatul este un vultur care zboară, femeia o privighetoare care cântă. A zbura înseamnă a domina spațiul, a cânta înseamnă a cuceri sufletul.

Bărbatul este un templu, femeia e sanctuarul. În fața templului ne descoperim, în

fața sanctuarului îngenunchem.

Bărbatul este plasat acolo unde se sfârșește pământul, femeia acolo unde începe cerul!”

Victor HUGO

Ionel DORIN

Daruri, bucurii, speranțe doruri

CE-I DRAGOSTEA?

Dragostea-i cuvântul magic,
Când îl spune draga mea,
Cred însă că ar fi tragic
De l-ar spune altuia.

Când o strâng în brațe seara
Parcă nu ar mai pleca
Și cu păru-i ca secara
Pe vecii m-ar fereca.

Și mi-i dor de-o-mbrățișare
Deși ea mi-a dat abia,
Dornic și de-o sărutare
Dar mai dornică e ea.

FRUMOSUL E-N NOI

Frumosul e-n minte și-n inima ce saltă,
În patima mocnită-n jurăminte,
În razele de soare care scaldă
Priveliștea sărmanelor cuvinte.

E-n șoapta gândului ce te-nfioară,
În dezmierdări și sărutări fierbinți.
În glezna goală de fecioară,
Și-n tainicul cuvânt cu care miști.

Frumosul e în toate și-n cele ce sunt,
Tu zămislești ideea de a fi admirată.
Frumosul e-n scâncetul, acela de vânt,
Palpabil și suav, cuvântul de fată.

GENEZĂ

Femeia blândă sau fatală
Făcută e tot cu migală
Că Domnu-a pus ce-i mai frumos
Să fac-un tot armonios.

A pus dulceață și nectar
Și-n plus alint, și haz, și har,
Și dezmierdare, și plăcere,
Dar și venin pe lângă miere.

Și-a pus iubire și descântec
Și un miracol drept în pântec
Ca multă dragoste să poarte
Să ducă viața mai departe.

IDILĂ

Să stăm iar amândoi, dulceață,
Acum ca și întâia oară
Cu-aceeași dragoste de viață
Ce o aveam odinioară.

Să spunem păsul fiecare,
Înduioșați de-o amintire
Mergând pe-a timpului cărare
În basmul nostru de iubire.

Și să ne punem o dorință
Ca doi nebuni sub clar de lună
Și cupa cea de suferință
S-o bem pe toată împreună.

Vreau mai întâi să-ți cer iertare,
Voi fi greșit fără-ndoială
Iar tu la fel, și prin urmare,
Nu-i doar o singură greșeală.

Deși privirea ta mă-ngheață
La fel ca raza selenară,
Îmbrățișează-mă dulceață,
Și-alungă-mi lacrima amară.

N-am strâns averi și nu voi strânge
În viața asta pământescă,
Iar inima adesea-mi plânge
De dragoste să-ți amintească.

UN ZĂMBET

Zâmbești, știindu-te dorită,
Și voluptatea-i al tău dar,
În ochi magia ta-i ispită
Când sânii tăi în mers tresar.

Cuprind a trupului mlădiță
Și sunt parfum de trandafir,
Piciorul saltă sub fustiță
Și de ființa ta mă mir.

Când mă aprinzi cu vorbe blânde
Sunt cel mai fericit bărbat
Și te frământ cu mâini flămânde
Ca pe un tainic aluat.

GRIJA CEA LUMEASCĂ

Acum e momentul să fiu
Numai cu Domnul
Și singur să nu mai știu
De grijile lumești,
De datorii,
De dorințe,
De iubiri,
De împliniri
Și de ura dintre noi.
Acum sunt fără gând,
Sunt gol și liber.
Pot să mă despart,
Să mă-nalț ușurat
De grijile, poverile umane.
Plutesc liber spre Tine, Doamne,
Acum e momentul
Să mă lepăd de tot și de toate.
Sunt chiar ușor și fericit,
Nu mai am greutate.
Grija cea lumească e-o povară
Să o lepădăm,
Doar acum îndemnat
Reușesc să mă înalț,
Să mă rog și să simt
Că am fericirea să fiu
Mai sus decât sunt,
Acum când, încă, mai sunt viu.

CUM SE VEDE ȚARA?

Vulture din înălțime, spune-mi
Cum e țara mea acum?
Cum trăiesc în ea românii,
Cum se luptă azi cu ciuma?

Mai se vede la hotare
Steagul nostru Tricolor?
Soarele la fel răsare,
Liniștit e-al vostru zbor?

Doina azi se mai aude
Și colindele din veci,
Glasul rugăciunii noastre
Îl auzi pe unde treci?

Ori vezi cozi înegurite
Cu coșciugele pe umăr,

Cu odraslele sau rude
Tămâind drumul din urmă.

Sau gropari în alb de înger
Ascunzând cât mai adânc
Pe acei ce ca un fulger
Soarta negrului pământ.

Dar țipenie de oameni, timpul
Stau ascunși purtând și mască
S-a oprit parcă și vântul...
Nu mai iese fum la casă.

Și e rece și durere
Sunt străini ai mei copii
Azi se simte-o cernere
Pentru-acei ce-s încă vii.

PEDEAPSA CERULUI

Adie un primăvăratîc vânt,
Petale se desprind din floarea lor
Că umbra morții cade pe pământ,
Fără a ști de soarta florilor.

Voi care grabnic înapoi veniți
Și solii vitregi ați adus cu voi,
Primejdie de moarte să ne fiți
Și să pierim mai mulți ca la război.

Voi la hotarul țării ați mințit
Că v-ați întors la cine vă e drag
Și nu se știe pe-unde ați trăit
De ne aduceți molima în prag.

Iar doctorii s-aleagă după semn
Pe cei ce vor trăi sau vor muri,
În voi să aveți sprijin și îndemn,
Altminteri, noi cu toții vom pieri.

Câte o mamă-și pierde un copil
Și se-nmulțesc morminte-n cimitir.
Rămân puțini bătrânii în azil
Că li se întrerupe-al vieții fir.

Pedeapsa cerului azi ne-a lovit,
Dar noi credința sfântă s-o păstrăm.
Să plece răul de-unde a venit,
Noi, în genunchi, cu toți să ne rugăm.

SFÂNTUL PAȘTE (E SĂRBĂTOARE)

Doamne, ajută-ne să comemorăm
Spășiți, tăcuți sub ascultare
Drumul bătut să suferim,
Coroana ce-o ducea de spini
Povara grea a crucii în spinare.

Ai îndurat atâtea pentru noi
Bătut, scuipat, batjocorit ai pătimit

Și osândit pe cruce
Ca să ne mântuiești voit
La judecata de apoi
La Tine, Doamne, când ne vom duce.

Doamne, acum fă să-nțeleg
Durerea ce-o simțea
Ca mântuirea să câștig
Și-o viață nouă în rai.

Nu poate mintea înțelege
Că sufletul ar vrea
Doar fapte bune a culege,
Când viața-i tot mai grea.

Se simte sărbătoare-n aer!
Se naște primăvara-n ram
Și luna plină priveghează
E sfânt pământul și un cor
De îngeri cântă și veghează
Peste mulțimea de popor...
Când Fiul Domnului coboară,
La denii El o să apară,
Veniți aici seară de seară!

SFÂNTUL GHEORGHE

Îți pun pe frunte laurul,
Ție, mucenic a Lui Hristos,
Că ai ucis balaurul
Și ne-ai adus pios prinos.

Cetatea Linda ai salvat,
Rămas fără de tată,
Și-ntru Iisus te-ai botezat
Pe calea luminată.

Ca fiu al Capadochiei
Și comandant de gardă
Ca în mărețe epopei
Un foc a prins să ardă.

Credința tu ți-ai arătat
Și-ntru Hristos iubire
Dar capul mi ți l-au tăiat
Să-nvii în nemurire.

Astfel, și pentru neamul meu
Tu ai adus mărire,
Credința ta în Dumnezeu
Spre-a noastră mântuire.

DE-AR FI SĂ PLEC....

De-ar fi să plec din România spre alte zări necunoscute,
Aș lua cu mine, cu drag, ia și florile de măr din curte.
Aș vrea să port la mâna dreaptă, brățară dacică de-argint,
Cerceii din cireșe roșii, ce râd în soare lângă schit.
La mâna stângă, un inel cu bob de spice încrustat,
Să pot avea mereu în minte, lanul de grâu de lângă sat.
Aș lua pentru identitate, o doină rătăcită-n munți
Și aș lăsa Masa Tăcerii, sculptată-n piatră de Brâncuși.
În ochi mi-aș pune în sclipire Luceafărul din poezie.
Aș săruta și mâna mamei, semn de respect la despărțire.
Carpații i-aș lăsa pe loc, la fel și Dunărea și marea,
Știind că-n vreme mă întorc, când în apus le-aud chemarea.

DOINA BONESCU
Versuri, vol. FATA DIN MUNȚI

Lorin CANTEMIR

Cum s-a născut denumirea „MOLDOVA”

În jurul provenienței denumirii de „Moldova” au fost făcute mai multe speculații, unele chiar insultătoare pentru noi. Una dintre variantele cele mai verosimile ține de structura complexă a cuvântului „Moldova”, constituită din două cuvinte. Pentru a explica științific fenomenul nașterii denumirii de „Moldova”, vom face o scurtă analiză a apariției în diferite limbi a cuvintelor complexe. Se pare că oamenilor primitivi le-a fost mult mai simplu de a obține un nou cuvânt prin asocierea organică a unor cuvinte deja existente, la început cel puțin două. Ținem să precizăm că această practică o regăsim utilizată atât în timpurile moderne cât și în cele străvechi. Ca de exemplu: Irlanda, Groenlanda, Finlanda, Islanda, Zeelanda, Olanda. Deci, suficient de multe. Metoda se aplică nu numai la denumirilor țărilor, ci și la toponime sau diverse nume proprii, cum ar fi: Botgros, Barbăroșie, Barbăneagră, Barbărasă, Mânăscurtă, Câmpulung, Asprocastron, Maurocastron sau Albalonga - din Latium.

Deci, toate aceste asocieri au fost făcute natural, firesc, reflectând o realitate existentă și nu ne solicită o inventivitate – creativitate specială, fiind o creație a locuitorilor și a lexicului folosit de ei. În consecință, bazându-ne pe aceste constatări și observații evidente, le vom folosi pentru a explica geneze denumirii „Moldova”. Ca punct de plecare este observația care pare evidentă că „Moldova” rezultă din asocierea a două cuvinte „mol” și „dava”, evidente și îndeobște cunoscute dar, precizăm noi, având origini diferite. Astfel „dava”, de origine traco-dacă, înseamnă localitate întărită, în timp ce pentru cuvântul „mol” există mai multe posibilități de a fi înțeles: astfel o posibilitate se referă la cazul că acest cuvânt ar putea fi preluat din lexicul dialectului aromân, unde „mol” înseamnă „mal”, dar există mai multe argumente că preluarea cuvântului „mol” trebuie căutată într-un alt lexic relativ apropiat. Astfel profesorul Ion Popescu Sirețeanu propune luarea în atenție a cuvântului „molda”, care cu toate că nu se regăsește în dicționarele și glosarele românești, este indicat în „Lexiconul de la Buda” din sec. XIX, cu sensul albie.

Convingerea este că Moldova ca nume provine din asocierea simplă și relativ apropiată în timp a două cuvinte-rădăcini, și anume „mol” și „dava”, din care prima a fost adusă și introdusă în limbajul local,

geto-dacic, de celți subliniem de celți. În lexicul lor există cuvântul „muiat”, sau „udat”, care are două forme: „mou” și „mol”. Această abordare nu trebuie să mire. Astfel M. Vinereanu afirmă: „Se poate afirma cu destulă certitudine că la acea vreme cca 1100 î.e.n. triburile proto-italo-traco-celtice încă nu aveau suficient de multe diferențieri lingvistice, fiind mai mult diferențiate dialectal”, iar Marcus Antonius Gniphos, autor roman de origine galică, care a trăit în e.n., consideră că galii și osco-umbrii au o origine comună.

Credem că acești celți mobili au constatat existența localităților populate de autohtoni, pe care ultimii le numeau „dave”, au preluat cuvântul autohton de origine traco-dacă, asociindu-l cu celticul „mol”. În consecință vom analiza semnificația acestui cuvânt, precum și proveniența lui. Astfel lingvistic (v. M. Vinereanu) cuvântul „mol” provine din radicalul „mo” sau „me” existent în limbile indo-europene. În acest context lingvistul bulgar Gheorghiev îl menționează sub forma „mol-no-s” cu forma traco-dacă „malu-” sau română „mal”, având corespondente existente în limbile albaneză, lituaniană, letonă și celtică, după cum urmează: Albaneză: „mal-” = munte; Letonă: „mala” = țărm, margine; Lituaniană: „mala-” = țărm; Irlandeză: „mol-” = grămadă, adunătură sau „molon” = deal, ridicătură de teren. Să mai subliniem folosirea cuvântului „mol” și astăzi în jocul de rugby, cu sens de grămadă ordonată, sens care s-a păstrat în decursul timpului și pe care îl vom reține în sensul de grămadă-adunătură. La toate cele prezentate mai sus am putea adăuga și „mall”-ul comercial actual, care adăpostește o aglomerare, adunătură de mărfuri-produse. S-a precizat și motivat sensul cuvântului „mol” preluând sensul celtic, întrucât celții sunt aceia care l-au adus și folosit în zona dacică, cel puțin un secol, poate două-trei. Vom trece la o scurtă analiză și prezentare a cuvântului „dava”. Astfel Strabon în lucrarea sa „Geographia” afirma despre daci și geți următoarele: „Socot că ei se chemau în vechime davi de aici și numele de sclavi Geta și Davos”. Este deci de crezut că aceste nume nu au fost inventate, elaborate de greci, ci au fost preluate de ei în realitate, deci din limbajul populației autohtone, dav probabil fiind de origine traco-dacică, folosit în vorbirea curentă similar cuvântului actual „om” = individ aparținând unui grup,

trib, ginți sau chiar a unei populații, „dava” reprezentând deci un individ, o ființă la modul generic, neutru și fiind probabil un cuvânt dintre cele mai vechi, când exprimau sonor o primă formă a realității, percepută la modul cel mai general, doar al existenței. Se poate înțelege astfel geneza cuvântului „dava”. Ne întrebăm dacă nu cumva și mai recenta „dava” nu provine din „davo”, așa cum „mal” provine din „mol”.

Despre existența davelor, muldavelor și a Moldovei. Foarte multe din informațiile istorice și geografice, pe care le avem și încă le folosim, provin din surse grecești, de la călători, întreprinzători, diverși trimiși, învățați și filozofi, care au adus un aport de neprețuit istoriei, cunoașterii și, deci, civilizației. Posesori ai scrisului grecesc evoluat care, alături de semnele feniciene pentru consoane, au adăugat semnele grafice pentru vocale, grecii reprezintă nucleul civilizației moderne, bazată pe elaborarea informației, conservarea și transmiterea ei. Dintre marile nume grecești, care interesează în cazul de față trebuie să ne oprim asupra lui Ptolomeu, care în geografia lui indică 30 de localități dacice, aflate pe teritoriul Daciei. Cu o singură excepție toate davele se află pe *malul unor ape*, după cum urmează: pe Siret și afluenți: *Piroboridava, Tamasidava, Petrodava, Carsidava, Patridava*; pe Someș: *Dacidava*; pe Timiș: *Arcidava*; pe Mureș: *Zaridava*; Din cele de mai sus rezultă că: majoritatea davelor importante se găseau în zona Moldovei. Mai mult, pentru un migrator sau un negustor, care s-ar fi deplasat din Maramureș prin nordul viitoarei Moldove, spre Chilia, trebuia să coboare pe drumul Siretului, cunoscut și utilizat din vechime, întâlnind în cale marile dave moldovenești. Deci, impresia era de grupare, adunătură de dave, adică „mol-dave”.

La aceste observații vom mai adăuga una poate surprinzătoare: chiar și în sec. VII, VIII și XIX d. Hr., localitățile-satele erau mai mici, cu puține locuințe (15-20 de obicei și chiar mai puține) locuințele fiind colibe sau mici case, parțial îngropate cu pereți din răchită împletită și tencuite cu lut și cu acoperiș din paie sau stuf având o dispunere răspândită, dar toate folosind apa. Este practic imposibil să știm cum erau răspândite locuințele, care formau davele. Cum am mai presupus, credem că la început dava era o singură locuință. Dacă această înțelegere s-a păstrat până la sosirea celților în Dacia, mol-dava poate fi înțeles și ca locuințe înșiruite în lungul apei, poziționare care asigură un acces ușor la apă, la pescuit, dar și la a părăsi înot dava.

Această situație explică urmele lăsate de celți la Ciumești-Satu Mare, iar după M. Andronic, în 1990, în fostul județ Satu Mare se cunoșteau 25 de așezări, 13 necropole și 260 de morminte. Iar această înseamnă coabitare timp de cel puțin trei-patru generații, având o minimă comunicare cu autohtonii, și deci existența unui limbaj comun, rezultat dintr-o influență reciprocă a lexicului. Desigur, autohtonii au preluat cuvintele celtice, pentru care nu aveau echivalent, iar celții au

preluat cuvântul „dava” cu sensul de locuință sau localitate și au adăugat ceea ce au văzut particular la acestea, faptul că erau pe malul apelor, deci erau udate de apă, ceea ce explică cum a apărut cuvântul „moldava” cu dublu înțeles de adunătură și de dave udate. Deci apariția acestui cuvânt de asociere organică rezultă dintr-un proces firesc, natural de definire a unei situații ca și în alte cazuri, pe care autohtonii o considerau normală, iar celții, în dorința și necesitatea lor superioară de a defini mai exact un specific, au realizat-o.

La întrebarea cum de Moldova a ajuns denumirea unui stat, ipoteza este următoarea: Celții trebuiau să-și valorifice produsele, să facă schimburi de produse. Trebuiau să ajungă în locațiile specifice schimburilor, comerțului. Astfel au ajuns la Olbia pe Bug, pe care au atacat-o, dar au ajuns și la Tulcea și Isaccea de astăzi, denumite de ei Arubium și Noviodunum. Până a ajunge aici, au trecut printr-o zonă, întindere, care nu avea un nume, o precizare, constatarea că pe drumul lor, de-a lungul Siretului au găsit mai multe „dave”, fără a mai găsi și alte denumiri, cum se întâmpla în celelalte părți în care mai locuiau celți. Rezultă că era ținutul de dave udate, deci de moldave, denumire preluată și de celții din Maramureș, iar de la ei a trecut la localnici. După consolidarea regatului maghiar sub Ștefan cel Sfânt, urmașii acestuia au încercat să-și extindă dominația și la răsărit de Carpați, în care scop s-au organizat incursiuni armate cu ostași maghiari, secui, dar și maramureșeni autohtoni daci, incursiuni care se desfășurau într-un ținut care nu avea o denumire oficială, nefiind cu o organizare statală generală, ci *împărțit în mici cnezate* cu o întindere comparabilă cu a *unui județ mai mic*, care avea un conducător cneaz. În consecință se vorbea despre ținutul cu moldave, ca reprezentând specificul zonei. Deci denumirea de Moldova exista în vorbirea curentă a băștinașilor fiind preluată de la celții mobili-negustori sau căutători de resurse, care așa au denumit *ținutul dintre munți și apa Siretului*, care nu avea nici un fel de denumire în totalitatea lui. În această situație oștile maghiare care au ajuns aici au preluat denumirea de la vorbitorii din acest spațiu, din care o parte proveneau din Maramureș și se întorseseră acasă. Această ipoteză este susținută și justificată și de faptul că prima consemnare atestată a cuvântului „Moldova” se regăsește într-o cronică redactată în timpul regelui maghiar Ludovic I, care ca rege - adică Rex al Ungariei în anii 1342-1382 - se considera suzeran al ținutului de la est de Carpați, denumit „terra nostra Moldovana”. La această atestare de netăgăduit să mai adăugăm că într-o gravură existentă a acestui rege, în care în jurul picioarelor lui sunt gravate stemele ținuturilor, se regăsește foarte vizibil și stema Moldovei, având în centrul ei capul de zimbbru, cu steaua dintre coarne. Facem observația că aceste atestări datează cu cel puțin 30-35 de ani înainte de descălecarea lui Dragoș Vodă și confirmă în

plus absurditatea legendei lui Dragoș-Vodă, care este o creație ungurească, ce urmărea să justifice starea de suzeranitate a Moldovei și existența pe pământurile ei a unor oameni de nimic, care își au numele de la o cățea „Molda”. De altfel, acest lucru s-a continuat ulterior prin a-i considera pe români ca fiind o populație de origine țigănească, deci o populație care trebuia dominată și exploatată, fiind o populație inferioară.

O a doua atestare a cuvântului Moldova o găsim datată în anii 1334-1335, când este atestat orașul sau localitatea Baia sub denumirea de Civitas Moldavie. De asemenea, în ceea ce privește titulatura cu care s-au intitulat domnii Moldovei, primul recunoscut în mod oficial în această calitate este domnitorul Lațcu (1369-1377), care este recunoscut de Scaunul Papal ca „dux Moldavie”, din acest moment al recunoașterii denumirii și, deci, a statului moldovenesc, domnii următori s-au putut intitula „Domn al Țării Moldovei”. Pentru exemplificare vom reda cum se autointitula domnitorul Roman I, nepotul lui Bogdan Vodă și fiul lui Lațcu, deci titulatura era formulată: „Marele și singurul stăpânitor, cu mila lui Dumnezeu domn la Roman-Voievod, care stăpânește țara Moldovei, din munte până la mare”. Ulterior denumirea de „Țara Moldovei” a fost preluată de domnitorii care au urmat. De exemplu, în Tratatul de la Luțk din 13 aprilie 1711, semnat între Țarul Petru cel Mare și domnitorul Dimitrie Cantemir, se folosește explicit denumirea Țara Moldovei și se recunosc granițele acesteia după formularea: „Pământurile principatului Moldovei sunt cele cuprinse între râul Nistru, Camenița, Bender, cu tot ținutul Bugeacului, Dunăre, granițele Țării Muntenestești și ale Transilvaniei

și marginile Poloniei. Denumirea de Țara Moldovei s-a păstrat până la unirea Principatelor Române din 1859, cu precizarea că la „Conferința celor șapte puteri” – Marea Britanie, Franța, Austria, Prusia, Rusia, Turcia, Regatul Sardiniei -, care a avut loc la Paris între 22 mai și 19 august 1858 privind organizarea Principatelor „Române”, apare deja termenul de „române”, care ulterior va deveni „România”.

În final trebuie să constatăm cu amărăciune că dinamica istoriei și a marilor puteri dominante suferă dese schimbări ale raporturilor de forțe acaparatoare și dispuse să înrobească și să exploateze populațiile mai blajine și pașnice. Așa se face că în 1775 nordul Moldovei – *Bucovina* – trece în componența Imperiului Habsburgic, iar în 1812 o altă parte a Moldovei – *Basarabia* trece sub dominația Rusiei Țariste. Chiar după revenirea ei în 1918 la Patria-Mamă, este ocupată prin forța unui ultimatum, în 28 iunie 1940, de așa-zisele trupe eliberatoare sovietice și atașată R.A.S.S. Moldovenești, existentă în stânga Nistrului. După prăbușirea comunismului „victorios” devine Republica Moldova.

În afara oricăror altor considerente, credem că toată argumentația prezentată explicit credibil procesul de apariție-geneză a cuvântului ca provenind dintr-o asociere organică de tip explicativ în procesul istoric de dezvoltare a formațiunilor statale ca o evoluție naturală. Acest proces nu poate fi contrafăcut prin tot felul de legende – în diverse variante –, dar în cazul oricăreia dintre acestea s-a plecat de la existența cuvântului Moldava sau Moldova.

Dimitrie Cantemir - domnitor și cărturar (1673-1723)

Prof. dr. Nicolae IONESCU

„Prințul Cantemir întrunea talentul vechilor greci, îmbinând știința literelor cu cea a armelor.”

(Voltaire)

Anul 2023 este anul omagial dedicat lui Dimitrie Cantemir, personalitate complexă a culturii române și europene, născută pe meleagurile vasluiene, care continuă să trezească interesul istoricilor și cercetătorilor din diverse generații. În acest an, de grație divină, se împlinesc 350 de ani de la naștere și 300 de ani de la moartea sa. Domnitor și mare cărturar, a fost una dintre marile personalități de la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea, de factură enciclopedică, numele său aflându-se pe fațada renumitei biblioteci Sainte-Geneviève din Paris, alături de alți savanți ai lumii.

A fost un deschizător de drumuri în numeroase domenii de creație, un spirit iluminist de talie europeană, istoric, scriitor, geograf, filosof, lingvist, muzicolog și compozitor cu o vastă activitate intelectuală. Domn al Moldovei în două rânduri (martie-aprilie 1693; 1710-1711), membru al Academiei de Științe din Berlin. George Călinescu îl aprecia ca „un erudit de faimă europeană, voievod moldovean, academician berlinez, prinț moscovit, un Lorenzo de Medici al nostru.”¹ Chiar dacă în unele chestiuni concrete nu a găsit cea mai bună soluție, a văzut cu ochii minții viitorul românilor și în speranța dobândirii independenței, a creat o operă monumentală, apreciată de învățații vremii.

Dimitrie Cantemir s-a născut la 26 octombrie 1673, în satul *Silișteni*, pe malul râului Elan, în ținutul Fălciu, comuna Dimitrie Cantemir, din județul Vaslui. După istoricul Sever Zotta s-ar fi născut la Iași², iar medievistul Sorin Gorovei într-un simpozion dedicat mării personalități, care a avut loc la Vaslui, în 2019, considera că numele i-a fost dat de la Sfântul Zilei, Sfântul Dimitrie - izvorătorul de mir și a fost botezat de Dumitrașcu Vodă. Era fiul domnitorului Moldovei, Constantin Cantemir (1685-1693) și al Anei, născută Bantăș, fiind a treia soție a voivodului. Familia era de origine nobilă, tatăl său fiind un mic boier preocupat

de cariera armelor.

Primele studii de limbă greacă, retorică, logică, filosofie și teologie ortodoxă le-a urmat în țară, sub conducerea învățatului grec Ieremia Cacavelas. Este trimis în 1688 la Constantinopol, ca ostatic al tatălui său pe lângă Imperiul Otoman, unde a stat 12 ani și frecventează cursurile Academiei grecești de pe lângă

Patriarhia din Constantinopol, studiind limbile clasice, literatura antică, istoria, astronomia și filosofia. După terminarea studiilor, rămâne, cu mici întreruperi, în capitala Imperiului Otoman, ca reprezentant al fratelui său, Antioh Cantemir, până în 1710, păstrând strânse legături cu cercurile diplomatice de acolo, dar și cu cele culturale, grecești și turcești. A fost căsătorit de două ori, mai întâi cu Casandra, fiica domnului Țării Românești, Șerban Cantacuzino, care i-a dăruit, șase copii. După moartea acesteia, s-a căsătorit cu fiica unui principe rus, care i-a mai dăruit un copil.

La 10 decembrie 1710, Dimitrie Cantemir ajunge domn al Moldovei, ca un om credincios Porții Otomane. Domnia lui Cantemir s-a caracterizat prin încercarea de aplicare a ideilor sale de principe luminat. A încheiat la 13 aprilie 1711, la Luțk (Rusia), un tratat secret cu Petru cel Mare, în speranța eliberării țării de sub dominația otomană, în care se preciza integritatea granițelor și că ele vor fi apărate de oastea Moldovei. Întregul text al tratatului a fost redactat de Dimitrie Cantemir și a fost semnat de Petru cel Mare. El conținea 17 articole, stipulându-se, printre altele, că domnia era recunoscută pe viață, iar scaunul Moldovei va fi transmis pe cale ereditară, în familia Cantemir. Era adeptul politicii autoritare și adversar al mării boierimi, împotriva anarhiei feudale și transformării țăranilor liberi în șerbi, existând chiar un conflict între Dimitrie Cantemir și mării boieri ai Moldovei, conflict care a izbucnit în timpul războiului ruso-turc din anii 1710-1711. Când Dimitrie vodă

anunță că a trecut de partea rușilor, boierul lordache Ruset îi strigă de față cu ceilalți boieri: „Te-ai cam grăbit, măria ta, cu chematul muscalilor”³.

Înfrângerea rușilor de turci la Stănilești, în iulie 1711, a determinat plecarea domnitorului în Rusia și a însemnat sfârșitul unei orientări politice care să asigure o domnie în spiritul veacului. În 1722, participă la campania întreprinsă de Rusia împotriva Persiei. În acest timp, boala de diabet de care suferea se agravează și este nevoit să se întoarcă la reședința sa din Dimitrovka. În seara zilei de 21 august 1723, trece în lumea de dincolo, la vârsta de 50 de ani. Corpul neînsuflețit a fost transportat la Moscova și a fost înmormântat într-o mică biserică, ctitorită de marele cărturar. Osemintele i-au fost aduse în țară, în 1935, la inițiativa lui Nicolae Iorga și au fost depuse în Biserica Sfinții „Trei Ierarhi” din Iași. Pe lespeda raclei sale este scris următorul text: „Aici, întors din lungă și prea greaua pribegie înfruntată pentru libertatea țării sale, odihnește Dimitrie Cantemir, domn al Moldovei”.

Contactul cu societatea rusă și reformele țarului Petru I, deschid în bibliografia cantemireană, seria unor lucrări fundamentale în care se resimt influențele iluminismului timpuriu, cultivate de cercurile Academiei ruse și atașate ideilor filosofului Leibnitz⁴. A fost sfetnicul avizat al țarului în problemele lumii orientale, în special, dar și un cărturar atașat politicii de transformare a societății rusești. Mediul favorabil de la Curtea țarului a înlesnit activitatea științifică și dezvoltarea gândirii lui filosofice și social-politice. Prin erudiția sa, a stârnit curiozitatea și interesul Academiei din Berlin, fiind ales membru al acestui for științific, la propunerea filosofului german Leibnitz, la 11 iulie 1714.

Opera lui Dimitrie Cantemir este extrem de diversă, pe măsura erudiției savantului poliglot, vorbitor a 12 limbi străine, între care araba și persana. Cărturarul este primul din spiritele enciclopedice ale neamului: Ion Heliade Rădulescu, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Nicolae Iorga și Mircea Eliade. Dimitrie Cantemir a redactat cele mai importante lucrări în limba latină, presărată cu multe moldovenisme. A scris în această

limbă pentru Europa și posteritate, întrucât în secolul al - XVIII-lea era o limbă de circulație internațională. Stilul este monoton și scrisul se citește ușor, nefiind latina, din vremea lui Cicero, în pofida românismelor din operele sale. Savantul nu a luat contact direct cu operele anticilor, ci prin intermediari. Lucrările sale au contribuit la cunoașterea în lume a Moldovei natale, pe care a iubit-o atât de mult și oglindesc cele mai importante probleme social-politice, economice și spirituale din acea vreme.

Menționăm câteva din lucrările fundamentale ale operei cantemirene. Astfel, o carte de educație creștină și de reflexie filosofică este „Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu lumea”, fiind *prima lucrare românească originală de gândire religioasă* în care întâlnim disputele medievale despre timp, suflet, natură sau conștiință.⁵ Dimitrie Cantemir sugerează superioritatea omului asupra celorlalte viețuitoare și face din om un stăpân al lumii, susținând importanța vieții spirituale asupra condiției biologice a omului.

În domeniul geografiei, a elaborat lucrări și hărți referitoare la Constantinopol și partea răsăriteană a Caucazului. Este autorul uneia dintre primele lucrări dedicate istoriei turcilor, „Istoria creșterii și descreșterii Imperiului Otoman” (1714-1716). Ea răspundea unei necesități politice, într-un moment în care criza imperiului era evidentă. Cartea a fost o lucrare de căpătâi pentru diplomația europeană, timp de un secol, fiind tradusă în engleză, franceză și germană. A fost redactată în limba latină. În această lucrare, Dimitrie Cantemir relatează istoria Imperiului Otoman și analizează cauzele care ar duce la destrămarea sa. A insistat asupra posibilităților popoarelor asuprite de a-și recuceri libertatea. Cărturarul descrie evoluția politică a statului otoman, furnizând date importante în legătură cu biografiile a 19 sultani, de la Osman, întemeietorul Imperiului Otoman, până la Ahmed al III-lea, contemporan cu savantul român. Sunt prezentate detalii interesante despre viața socială din imperiu. Prima parte a cărții se încheie pe la 1672, când imperiul intră în faza declinului politic și militar. Partea a doua este consacrată decăderii Imperiului, (*scăderii*, după cum consideră autorul), fiind mai concisă decât prima și se limitează la ultimele patru decenii (1672-1712), însă este mai valoroasă, cuprinzând observații personale ca martor ocular la o parte dintre evenimentele istorice descrise. Dimitrie Cantemir prezintă aspecte din viața cotidiană, obiceiurile și tradițiile turcilor, ceremoniile primirii ambasadurilor la Înalta Poartă, sărbătorirea bairamului, ritualul circumciziunii etc. Autorul folosește numeroase proverbe și zicători turcești. Deosebit de interesante sunt informațiile din armată, despre instituțiile statului otoman, dar și detalii inedite ale vieții de la palatul imperial, din școli, din viața ecleziastică, din muzică, literatura populară, despre monedele turcești etc.⁶

„Istoria ieroglifică” scrisă la Constantinopol în

limba română (1705), este considerată prima încercare de roman social-politic, alegoric și autobiografic. Dimitrie Cantemir satirizează lupta pentru domnie dintre partidele boierești din Țările Române. Această luptă alegorică este prezentată printr-o dispută filosofică între două principii, simbolizate de Inorog și Corb, lucrarea cuprinzând cugetări, proverbe și versuri ale poeziei populare. După criticul George Călinescu, „Istoria ieroglică” este un „adevărat *Roman de Renard* românesc”⁷, unde sunt demascate realitățile dezolante ale epocii sale, savantul gășind necesar ca prin scris să prezinte tot ce nu a putut la vremea respectivă să spună. Ne descrie o luptă între diferite tipuri de animale, fiecare reprezentative pentru o anumită clasă socială, folosind forma alegorică pentru a realiza o corespondență între patimile animalelor și caracterele oamenilor din Moldova și Țara Românească. Lucrarea este văzută și ca un pamflet împotriva Imperiului Otoman, fiind reprezentat ca o „imensă organizație bazată pe jefuirea supușilor și pe îmbogățirea demnitarilor”⁸.

„Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor” este ultima operă a lui Dimitrie Cantemir, scrisă în latină, în 1722, și tradusă în română. Este o lucrare de sinteză și prezintă concepția lui Dimitrie Cantemir asupra formării poporului român și a limbii române, tratând, pe baza unei variate documentări, din peste 150 de izvoare române și străine, originile poporului român și evoluția sa până la cel de-al doilea descălecat, al întemeierii țărilor române, Muntenia și Moldova.

O copie a manuscrisului *Hronicului* a fost cumpărată de Inochentie Micu-Klein, episcopul luminat al românilor din Transilvania, care o va populariza și o va face să circule, lucrarea fiind folosită de corifeii Școlii Ardelene (Petru Maior, Samuil Micu și Gheorghe Șincai), în lupta pentru afirmare națională a românilor. Ideea principală a *Hronicului*, este romanitatea poporului român. Autorul îi consideră pe români ca urmași ai romanilor și numai ai romanilor, întrucât dacii ar fi fost exterminați în urma războaielor cu aceștia, susținând ca majoritatea istoricilor umaniști, reprezentanți ai iluminismului românesc, latinitatea pură a românilor. Rezultatele la care a ajuns istoriografia de după Cantemir nu confirmă această teorie, știindu-se, astăzi, că dacii au rămas și au fost romanizați, romanizarea constând în adoptarea limbii și culturii latine de către băștinași. Cartea este un monument de erudiție, însuși titlul lucrării fiind semnificativ, între romani și moldo-vlahi existând o identitate.⁹ Atitudinea critică, viziunea și argumentele susținute de autor sunt străbătute de un

patriotism fierbinte, militant. A cuprins în raza scrisului său fenomenul românesc de pretutindeni și a căutat să integreze istoria românilor în cadrul celei universale. Această lucrare este un testament pe care îl transmite neamului său, susținând ideea unității poporului român, a latinității și continuității în Dacia. Autorul evidențiază noblețea neamului românesc, nu numai prin ascendența romană, dar și prin faptul că romanii erau purtătorii unei strălucite civilizații, menținând lumea cucerită nu numai prin sabie, ci și prin cultura lor.

„Descrierea Moldovei”, scrisă în latină (1716), când trăia în Rusia, la cererea Academiei din Berlin, reprezintă prima prezentare interdisciplinară (geografie, demografie, etnografie, cartografie, psihologie colectivă) a Moldovei și locuitorilor ei. Lucrarea are trei părți: o primă parte este consacrată descrierii geografiei, unde sunt prezentate relieful, bogățiile și organizarea administrativă a țării; partea a doua, se ocupă de viața

politică, descriind pe larg forma de guvernământ, ceremonialul de la curtea domnească, obiceiurile, armata, justiția, finanțele, clasele sociale și politice; ultima parte, este consacrată tradițiilor, religiei, culturii, cuprinzând și un capitol despre limba și literatura moldoveană.

În „Descrierea Moldovei”, principele cărturar, prezintă harta Moldovei, în manuscris, aceasta fiind prima hartă reală a țării, conținând detalii geografice și informații administrative. Lucrarea are drept scop cunoașterea Moldovei de lumea vremii sale, oferind informații geografice, imagini, detalii ale vieții politice și economice ale locuitorilor, fiind o

primă scriere științifică a unui român. A folosit izvoare moldovenești, letopisețele cronicarilor și scrierile autorilor antici, ale lui Ptolemeu, Strabo, Eutropiu și Ammianus Marcellinus.¹⁰ Această lucrare reprezintă prima monografie de geografie românească.

Umanist cu multiple preocupări, Dimitrie Cantemir s-a ocupat și de muzică, fiind abil interpret al instrumentelor turcești, ney și tambur. El a inventat și un sistem de notație pentru muzica turcă. A fost un fin cunoscător al muzicii orientale, realizând un studiu despre muzica din Imperiul Otoman și a unor culegeri de cântece turcești, fiind primul orientalist român. De asemenea, a cules informații despre instrumentele muzicale, obiceiurile și datinile populare românești, despre muzica de ceremonial.

Savantul a fost și primul român autor de lucrări filosofice propriu-zise, scriind studii de logică și metafizică, fiind în cultura românească cel mai de

seamă gânditor și om de știință umanist, iluminist. A fost membru al masoneriei ca și țarul Rusiei, Petru cel Mare. Gândirea lui filosofică, raționalistă, reflectă lupta dintre concepțiile religioase și cele laice. Dimitrie Cantemir, deschide în istoriografia noastră, preocuparea pentru istoria culturii, stabilind locul și rolul poporului român în istoria Europei. Privită în ansamblu, opera lui Dimitrie Cantemir are o înțelegere semnificativă: a adus o contribuție substanțială la abordarea erudită a istoriografiei române, aducând scrisul cronicăresc până în epoca luminilor și a înscris creația spirituală românească în circuitul de valori europene.¹¹ Regretatul scriitor basarabean, Nicolae Dabija, considera că opera sa realizează o sinteză între cultura Orientului și Occidentului.

Dimitrie Cantemir este asumat azi de mai multe țări: România, Republica Moldova, Turcia, Rusia, chiar și de Transnistria. Numele său a fost atribuit multor străzi din localități ale României și Republicii Moldova. În sudul Republicii Moldova există orașul și raionul Cantemir. Numeroase instituții de cultură și educație din ambele țări îi poartă, de asemenea, numele. În România a fost turnat un film, în regia lui Gheorghe Vitanidis, la fel și în Republica Moldova, în 1973. De curând, un parc și un muzeu din Istanbul au primit numele lui Dimitrie Cantemir. Această personalitate complexă a meleagurilor vasluiene a dat numele unei comune din județ, unor școli, fiind și patronul spiritual al unor instituții locale de referință.

Așadar, de peste trei secole, noi, românii despărțiți de granițe artificiale, ne-am întâlnit cu paginile scrise

de prințul Dimitrie Cantemir și ne-am recunoscut, nu ca rude, ci ca fiind de același neam. L-am putea considera „unificatorul de Limbă și Conștiință Românească” și nu e de mirare că în cultura română, numele lui Dimitrie Cantemir este cel mai vehiculat după cel al lui Mihai Eminescu, chiar dacă unora nu le mai face plăcere.

Bibliografie selectivă

- Baban, Ioan, *Univers cultural și literar vasluian, Dicționar*, Editura PIM, Iași, 2008.
- Cantemir, Dimitrie, *Hronicul vechimii moldo-vlahilor*, Editura Albatros, București, 1981.
- Călinescu, George, *Istoria literaturii române. Compendiu*. Editura pentru literatură, București, 1968
- Cernovodeanu, Paul, *Cantemir, Dimitrie, Scurtă povestire despre stăpînire și Brâncoveanu și Cantacuzinilor*, București, Editura Minerva, 1995.
- Ciobanu, Ștefan- *Istoria literaturii române vechi*, Chișinău, Editura Hyperion, 1992.
- Hurezeanu, Damian, *Istoriografie generală și românească*, Editura Fundației România de Măine, București, 2001.
- Panaitescu, Petre, *Dimitrie Cantemir, viața și opera*, în Biblioteca istorică, III, Editura Academiei, București, 1958.
- Țărălungă, Ecaterina - *Dimitrie Cantemir. Contribuții documentare la un portret*, Editura Minerva, Editura Litera Internațional, București, 2004.

Note:

1. G. Călinescu, *Istoria literaturii române. Compendiu*. Editura pentru literatură, București, 1968, p. 28.
2. Sever Zotta, *Despre neamul Cantemireștilor* (Extras din Buletinul „Ioan Neculce”, fascicula IX), Iași, Institutul de Arte Grafice „Viața Românească”, 1931, p.10.
3. Ion Neculce, *Letopisețul Țării Moldovei*, ediția Iorgu Iordan, București, p. 270.
4. Nicolae Ciudin, Aurelia Ciudin, *Personalități istorice*, Editura Helios, Iași, 2000, p. 181.
5. Damian Hurezeanu, *Istoriografie generală și românească*, Editura Fundației România de Măine, București, 2001, p. 74.
6. P.P. Panaitescu. *Dimitrie Cantemir, viața și opera*, în Biblioteca istorică, III, Editura Academiei, București, 1958, p. 81.
7. G.Călinescu. *op.cit*, p. 28.
8. Petre P. Panaitescu, *op.cit* p. 81.
9. Dimitrie Cantemir, *Hronicul vechimii moldo-vlahilor*, Editura Albatros, București, 1981, pp. 8-9.
10. *Ibidem*, p.153.
11. Damian Hurezeanu, *op.cit*, p. 78.

Bârlădeanul Alexandru Ioan Cuza, omul epocii sale

Simona CONSTANTINESCU

Anul acesta, pe 20 martie, se împlinesc 203 de la nașterea lui Alexandru Ioan Cuza, personalitate marcantă a istoriei naționale, prin a cărui dublă alegere ca domn, a fost desăvârșită unirea dintre Moldova și Țara Românească și s-au pus bazele statului român modern.

Evenimentul constituie un motiv de mândrie națională, dar, mai ales, locală deoarece, *domnul Unirii* s-a născut în anul 1820, la Bârlad, fiind descendentul unei vechi familii de înalți dregători, cu funcții importante în administrația centrală și locală din Moldova (cluceri, spătari, comiși, ispravnici). Tatăl său, Ioan Cuza, a fost ispravnic de Fălciu, apoi de Covurlui, iar mama sa Sultana (Soltana), născută Cozadini, provenea dintr-o familie de origine greco-italiană, din Constantinopol.

De-a lungul timpului, trei orașe și-au disputat locul de naștere al lui Cuza-Vodă și anume, Huși, Galați și Bârlad. Două documente oficiale de primă importanță vor face lumină în această problemă. Primul document, diploma de bacalaureat obținută de Cuza la Paris, în 8 decembrie 1835 și aflată în arhiva Cuza rămasă secretă până în anul 1928, are scris în dreptul localității de naștere, născut la Bârlad, Moldova. Cel de-al doilea document care confirmă Bârladul ca loc de naștere al lui Cuza este actul de deces aflat în arhiva primăriei din Heidelberg, Germania. Ca urmare a greșelii făcute de doctorul său curant care declarase încetarea din viață și potrivit căruia cel decedat s-ar fi născut la București, Doamna Elena Cuza a fost nevoită ca, sub jurământ, să rectifice înscrisul. Astfel, pe actul de deces respectiv, se află o adnotare marginală, oficială, arătând că locul de naștere al celui decedat nu este București, ci Bârlad.

În toate portretele oficiale, Al. I. Cuza apare în uniformă militară. După toate probabilitățile, avea un fizic plăcut, era de înălțime medie, zvelt, cu ochi căprui, părul blond, cu pielea albă a feței și, cel puțin la maturitate, purta mustață și barbișon (copiind într-un fel pe Napoleon al III-lea).

Potrivit istoricului Constantin C. Giurescu, Cuza „era un om simpatic și inteligent [...] și nu umbrea pe ceilalți prin mari însușiri de orator - ca Mihail Kogalniceanu, de

talent - ca Alecsandri sau de prestigiu - ca Negri. I se cunostea firea dezinteresată.”

Despre Al. I. Cuza, Nicolae Iorga afirma că *era un om înzestrat cu înalte însușiri, hotărât, gata de jertfă, lipsit de patima banului, ceea ce îl ridica mai presus de cei mai mulți contemporani ai săi era popularitatea sa, iubirea sa pentru cei mulți și săraci.* Într-adevăr, în acțiunile sale ca domn al țării și nu numai, Al. I. Cuza a dat dovadă de pricepere, curaj, spirit de jertfă și, mai ales, de un înalt

patriotism, dar care, la momentul respectiv, nu a fost înțeles tot timpul de contemporani. De asemenea, în toate funcțiile și posturile ocupate, s-a remarcat printr-un respect desăvârșit al legii, printr-o cinste exemplară și, totodată, printr-o adâncă înțelegere față de toți cei care apelau la instituția pe care o reprezenta. Doar după „lovitura de stat” din 2 mai 1864, lucrurile se mai schimbă sub influența camarilei din jurul său.

Spiritul de sacrificiu și dragostea față de țară au fost relevate în timpul evenimentelor din 1848 unde Cuza a fost în primele rânduri. În luna martie a luat cuvântul la adunarea de la Hotelul Petersburg din Iași, cerând îndeplinirea unor reforme

democratice și, după ce s-a aflat că domnul Mihail Sturdza nu vrea să accepte programul de reforme ce i se înfățișase, Cuza, alături de alți revoluționari, a preconizat înarmarea participanților la întrunire care să meargă a doua zi la domnie. Datorită lui Gh. Sion ne-au rămas memorabilele cuvinte cu care a încercat să-și încurajeze tovarășii de luptă în fața represorilor și prin care dă dovadă de spirit de jertfă: *Dar fraților! Să murim! Dar, să ne pregătim ca să murim. Cu moartea noastră trebuie să deschidem un viitor nației noastre vrednic de mărirea trecutului strămoșilor noștri. Români! Astăzi toate națiile învie, trebuie să învie și a noastră.* Arestat împreună cu alți fruntași ai adunării, reușește să scape de sub pază și se refugiază în Transilvania, apoi în Bucovina. Aici, în noiembrie 1848, iscălea, alături de alți refugiați moldoveni, o declarație că nu înțeleg să ceară iertare lui Mihail Sturdza drept preț al îngăduinței de a se reîntoarce acasă. Aleg să-și păstreze astfel demnitatea și demonstrează că nu se

abat de la principiile care i-au însuflețit de la bun început atunci când au declanșat revoluția. Din cauza holerei care izbucnise în Bucovina, peregrinează prin mai multe orașe europene (Viena, Paris), ajunge și la Constantinopol, dar se întoarce în Moldova, după liniștirea evenimentelor, împreună cu noul domn, Grigore Ghica, om cu vederi mult mai liberale decât predecesorul său și, pe deasupra, partizan convins al Unirii. În timpul acestuia, cariera lui Al. I. Cuza va cunoaște o evoluție rapidă. Ghica îl numește pe Cuza președinte al Judecătoriei Covurlui (1849), director al Ministerului de Interne (1851), vornic (1855), pârcălab al orașului și portului Galați (1856). Înaintarea rapidă în funcții se datorează meritelor sale ca judecător și administrator, merite ce au fost evidențiate, de altfel, în mod public, de către domn care a ținut să sublinieze *desăvârșita vrednicie și râvna ce ați arătat în tot cursul însărcinării Dvs.*

După încetarea domniei lui Gr. Ghica este numit caimacam Theodor Balș care nu era favorabil Unirii și care îl demite pe Cuza din postul de pârcălab. Balș moare și locul îi este luat de un alt adversar al Unirii, Nicolae Vogoride. Acesta, pentru a și-l apropia pe Cuza, îl numește din nou pârcălab la Galați și îl reintegrează în cadrul armatei ca sublocotenent. Îl înaintează la gradul locotenent și, după patru zile la cel căpitan, iar după alte cinci zile maior. Era o înaintare în afara regulamentelor, excepțională, Vogoride crezând că și-a asigurat în Cuza un devotat partizan. S-a înșelat, deoarece Cuza, deși a acceptat avansările, nu înțelegea ca, de dragul unor avantaje materiale, să renunțe la convingerile sale unioniste pentru care militase în 1848. Nu dorea a face cu orice preț carieră și nici nu se folosea de slujbe spre a face, ca alții, avere. Datorită faptului că Al. I. Cuza nu își ascunsese nici de data aceasta părerile, rezultatul a fost îndepărtarea sa din Galați, tocmai în timpul alegerilor pentru Divanul ad-hoc (1857), sub pretextul unor *osăbite lucrări la districtul Ismail și Cahul*. Replica promptă și „ascuțită” a lui Cuza nu întârzie să apară. Într-un moment hotărâtor pentru țară, el pune interesele acesteia mai presus de interesul personal și alege să își dea demisia, demisie în care prezintă toate neregulile și falsurile administrației în alcătuirea listelor electorale care urmăreau obținerea, la alegeri, a unui rezultat antiunionist. Demisia „răsunătoare” face mare senzație atât în țară cât și în străinătate și contribuie la hotărârea Puterilor Garante de a anula alegerile falsificate și de a organiza altele și, de asemenea, demisia îi aduce lui Cuza popularitate, făcându-l cunoscut în cercurile diplomatice. La noile alegeri, unioniștii au obținut o victorie zdrobitoare, Cuza fiind ales deputat de Galați, calitate din care a sprijinit propunerea de desființare a privilegiilor, propunere primită cu aclamații unanime și a votat pentru împrăștierea țărănilor.

Față de succesul obținut de unioniști și de faptul că Marile Puteri au admis o parte din revendicările acestora, caimacamul Vogoride își modifică atitudinea pe care o adoptase cu privire la Cuza. Îl avansează la gradul de colonel și îl numește ajutor al hatmanului miliției (1858), iar Căimăcămia de trei ce urmează lui Vogoride, îl avansează pe Cuza la rangul de hatman. Așadar, la

începutul anului 1859, în momentul alegerii sale ca domn, Cuza era comandantul întregii armate moldovene.

În seara zilei de 3 ianuarie 1859, după lungi frământări în timpul cărora unul dintre deputați a amenințat că se împușcă pentru ca moartea lui să apese conștiința celor de acolo deoarece nu reușesc să găsească un domnitor, membrii partidei naționale l-au ales drept candidat al lor pe Al. I. Cuza. Acesta a fost acceptat chiar și de partizanii fostului domn Mihail Sturdza și ai fiului acestuia, Grigore, ambii candidați la domnie și susținuți de conservatori. Consulul francez Victor Place, unul dintre cei mai înfocați susținători ai Unirii, telegrafiind la Paris, aprecia că pentru prima oară s-a săvârșit o alegere fără ca domnul să cheltuiască vreun ban, deși Mihail Sturdza nu s-a dat îndărăt în a cumpăra scump voturile. Se pare că ambii Sturdza aduseseră în lași lăzi încărcate cu galbeni pentru a cumpăra alegerile. Cineva din preajma domnitorului spunea că în ziua de 5 ianuarie alesul n-avea în buzunar decât 8 galbeni. Era cel mai sărac dintre candidați, locuind pe atunci în chirie. De altfel, Cuza nici nu își depusese el candidatura, însă era binecunoscut deputaților deoarece cu unii fusese coleg de școală la Iași, apoi la Paris, participaseră împreună la frământările din 1848, iar apoi împărțise cu ei amărăciunile exilului. Câteva zile mai târziu, pe 24 ianuarie 1859, Al. I. Cuza este ales și domn al Țării Românești. Emoția produsă în rândul populației de dubla alegere a lui Cuza ca domn este descrisă, peste ani, de Nicolae Grigorescu lui Alexandru Vlahuță astfel: *ne vine vestea că s-a ales Cuza domnitor în amândouă capitalele. Am lăsat tot, am pus șaua pe cal și fuga la târg. Atunci am văzut eu ce va să zică bucuria unui popor. Cântece, jocuri, chiote în toate părțile. Își ieșeau oamenii în drum cu oala plină cu vin; care cum se întâlneau luau vorba de Cuza, de unire, se îmbrățișau și încingeau hora în mijlocul drumului. Și era un ger de crăpau pietrele. Da' unde mai stă cineva în casă? Am văzut bătrâni care plângeau de bucurie.* După ce a fost ales domn și în Valahia, Cuza a pornit spre București și, ajungând la hotar, la Focșani, i-a chemat pe cei doi soldați care făceau de strajă, unul moldovean și altul muntean și le-a spus că sunt frați, punându-i să se îmbrățișeze. A poruncit apoi ca fiecare să meargă la cazarma lui și să comunice comandirilor că de azi înainte și pe vecii vecilor, Domnitorul Principatelor Unite a ridicat gărzile de la hotarul dintre români. Iată cum, din acel moment, Cuza Vodă deschidea o epocă nouă.

Istoricul Keith Hitchins este de părere că Al. I. Cuza și-a datorat fără îndoială victoria în alegerile din ianuarie 1859, îndelungatei sale activități în slujba patriotismului, poziției vădit unioniste și ideilor politice și sociale liberale, dar nu radicale.

Izbânda, pe cât de neașteptată, pe atât de lesnicioasă, repurtată prin dubla alegere a lui Cuza, conferă „decolării” din 1859 spre modernitate o conotație optimistă, susține istoricul Florin Constantiniu. Dacă românii au fost în măsură să-și impună voința lor Europei, de ce n-ar fi putut să recupereze rapid întârzierea lor și să se integreze în civilizația occidentală. Pentru atingerea acestui țel, trebuiau înlăturate influențele turcești, fanariote, rusești și introduse structuri și instituții apusene. Trebuiau

reforme. Astfel, domnia lui Cuza stă sub semnul acestei nerăbdătoare dorințe de a ajunge din urmă Occidentul, dar efortul domnului și al sprijinitorilor săi întâmpină rezistența forțelor conservatoare și a inerțiilor colective. Mai mult, stă sub semnul provizoratului, căci domnia lui este percepută ca pasageră. Divanurile ad-hoc au cerut la 1857 unirea Moldovei și Țării Românești într-un singur stat numit România, la conducerea căruia să se afle un prinț străin dintr-o dinastie domnitoare în Europa. Așadar, „țara” a vrut domn străin. Această cerere era determinată de dorința de a pune capăt luptelor pentru domnie între familiile boierești, lupte folosite de marile puteri vecine pentru a interveni în afacerile interne ale Principatelor române. Conferința de la Paris (1858) a hotărât ca acestea să rămână entități politice separate, fiecare cu domnul și adunarea sa, dar să se numească Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești. Prin urmare, din lipsă de alternativă, „țara” l-a acceptat pe cel autohton, dar n-a renunțat la vechea dorință. Se aștepta doar contextul prielnic. „Sub această sabie a lui Damocles” a realizat Cuza toate acele reforme care l-au transformat, ulterior, într-un mare domnitor cu realizări excepționale, dar care a fost obligat să abdice, căci, așa cum a afirmat Mihail Kogălniceanu, *nu greșelile lui l-au răsturnat, ci faptele sale mari*. Însă, această imagine publică, de mare domnitor, i s-a construit treptat, peste ani, în epocă el nu a fost perceput astfel.

Prima parte a domniei se caracterizează prin instabilitate politică, dar efortul lui Cuza a fost canalizat spre realizarea unificării depline, astfel că bătăliile politice s-au situat pe plan secund. Conducerea Principatelor având două guverne, două Adunări, două capitale, era dificilă. Mijloacele de comunicație erau rudimentare, nu existau căi ferate iar drumurile lăsau de dorit. Sistemul de coordonare al legilor și măsurilor prin Comisia Centrală de la Focșani era greoi, iar domnul trebuia „să facă naveta” între București și Iași. În acest sens, în septembrie 1860, Cuza Vodă a efectuat personal o vizită la Constantinopol pentru a primi investitura. Acolo, impresionează prin atitudinea demnă și curajoasă în fața sultanului Abdul Aziz I. Nu a îngenucheat în fața sultanului, nu a sărutat ciucurele de la vârful papucului sultanului, ci demn, în picioare, a primit investitura. În urma demersurilor făcute de Cuza și a Conferinței Puterilor europene de la Constantinopol, în decembrie 1861, Poarta Otomană acordă firmanul de unificare administrativă și legislativă a Principatelor, dar numai pe perioada domniei lui Al. I. Cuza. De menționat faptul că documentul destinat lui Cuza este unul special, potrivit directorului Direcției Arhivelor Naționale Istorice Centrale, profesorul Marcel Dumitru Ciucă. Într-o vreme în care pergamentele costau o avere, chiar și pentru conducătorii lumii, sultanul a trimis o diplomă scrisă de la jumătatea suportului în jos. Modul cum a fost scrisă, partea de sus, care era socotită spațiul de respect în diplomatica otomană, fiind egală cu partea de jos, partea scrisă, ar fi o dovadă a faptului că Sultanul Abdul Aziz I, un sultan luminat, îl socotea pe Cuza drept egalul său. Prestanța lui Cuza Vodă l-a impresionat și pe sultan.

După primirea firmanului de unificare, Al. I. Cuza emite „Proclamația Unirii”, în care regăsim, probabil, cele mai frumoase cuvinte rostite de Cuza ca domn: „Unirea este îndeplinită, naționalitatea română este întemeiată [...] alesul vostru vă dă astăzi o singură Românie”.

Parlamentul se va unifica, iar prima ședință solemnă va avea loc, în mod simbolic, pe 24 ianuarie 1862. Pe acte va începe să scrie „România” în loc de „Principatele Unite”.

Unirea era acum completă, dar, o dată realizată, diviziunile politice au reapărut cu puteri mărite de însemnătatea problemelor de rezolvat: agrară, electorală sau cea a averilor mănăstirești. Principalele două tendințe politice ale domniei lui Cuza au fost liberalismul și conservatorismul.

Liberalismul reprezenta o sinteză a ideilor boierilor reformatori din perioada Regulamentelor Organice, ideologia de la 1848 și a aspirațiilor mai radicale de la sfârșitul anilor 1850 și începutul anilor 1860 ai secolului al XIX-lea. În rândul liberalismului existau două grupări, moderații și radicalii, dar ambele considerau că modelul progresului economic și politic este Europa Occidentală.

Conservatorismul era moștenitorul tradițiilor și privilegiilor de dinainte de 1848. Reprezentanții săi doreau să mențină structurile social-economice existente, să restrângă dreptul de vot și să păstreze funcțiile publice pentru clasele înstărite. Manifestau o oarecare temere față de modelul de progres occidental, considerând că dezvoltarea trebuie să fie compatibilă cu specificul și nevoile societății românești.

Cuza avea multe vederi comune cu liberalii, preferând să lucreze cu cei moderați. Nu avea încredere în cei radicali deoarece aceștia se pronunțaseră pentru restrângerea puterii domnitorului ca formă de democratizare a sistemului politic. Prin urmare, Cuza va acționa mai mult de unul singur, avându-l ca principal colaborator pe Mihail Kogălniceanu. Așa după cum a afirmat N. Iorga, reformele pe care le-a adoptat pentru consolidarea statului n-au fost opera unei grupări politice, ci au fost opera a doi oameni, Cuza și Kogălnicenu.

După adoptarea legii secularizării averilor mănăstirești (decembrie 1863), pentru a înfăptui reformele economice și sociale, a dat o lovitură de stat prin care a dizolvat Adunarea legislativă, a promulgat o nouă constituție care întărea puterea domnului în detrimentul legislativului prin care introducea de fapt regimul său autoritar. A mai promulgat și o nouă lege electorală, coborând censul, sporind astfel, semnificativ, numărul alegătorilor. În august 1864, a venit rândul reformei agrare spre a fi promulgată, reforma care crease cele mai multe dispute și care a însemnat o reîmpărțire a pământului. Țăranii au primit pământ în funcție de puterea lor de muncă exprimată prin posesiunea asupra vitelor și plătind o despăgubire anuală timp de 15 ani.

Toate aceste măsuri i-au atras critici și dușmani lui Cuza. Regimul său de autoritate personală a nemulțumit și poziția lui va fi subminată progresiv. După 1864, aparatul de stat a fost ocupat de oameni favorabili domnului, constituindu-se într-o adevărată camarilă. Deși era o persoană inteligentă, voluntară, abilă,

hotărâtă să meargă până la capăt (potrivit istoricului F. Constantiniu sunt indicii că Al. I. Cuza s-ar afla la originea asasinării primului-ministru Barbu-Catargiu, conservatorul care se opunea emancipării clăcașilor prin împrumut), Al. I. Cuza a lăsat să-i fie umbrite calitățile de o viață personală dezordonată și de un entourage de joasă calitate. Chestiunile legate de sfera privată a domnului Cuza au influențat în mod direct sfera publică. Potrivit lui Dimitrie Bolintineanu, „Curtea” avea favoriți, miniștrii aveau favoriți, prefectii aveau favoriți. O parte din cei numiți în funcții administrative importante, precum rudele Mariei Obrenovici, s-au dedat la acte de corupție, dar, din păcate, acest aspect este o constantă a României, nu doar o caracteristică a ultimilor ani ai domniei lui Cuza Vodă. Treptat și relațiile cu primul său ministru, Mihail Kogălniceanu s-au deteriorat. Se pare că, în urma vizitelor pe care le făcea prin țară, acesta devenise foarte popular. Era primit cu „arcuri de triumf”, flori, lume înșirată pe drumuri, prefecti adunați, se spunea că „geniul României” a venit, că are putere a destitui pe toți funcționarii și peste puțin va fi...(domnitor). Astfel, Cuza își pierde încrederea în principalul său colaborator care își va demisia în ianuarie 1865.

Și în politica externă Cuza Vodă a fost la fel de „activ și de îndrăzneț”, susține istoricul Florin Constantiniu. Acest lucru se datora faptului că noul stat creat era prins între trei imperii (otoman, rus și austriac). Toate trei stăpâneau teritoriile locuite de români și erau interesate să intervină în treburile românești. Pentru că statul român nu dispunea de mijloacele eficiente de rezistență, Cuza a sprijinit mișcările celor care se opuneau din interior acestor imperii: a polonezilor în Imperiul Rus, a ungarilor în Imperiul Habsburgic și pe cea a bulgarilor și sârbilor în Imperiul Otoman.

Rusia, cea mai preocupată de ce se întâmpla în România, sprijinise unirea Principatelor, convinsă că noul stat va gravita în orbita sa. Însă, potrivit istoricului Sorin Cristescu, unirea Principatelor a fost soluția politică dată de diplomația franceză și de liderii generației pașoptiste tocmai pentru a opri expansiunea rusească asupra Imperiului Otoman. Din momentul în care a constatat că, dimpotrivă, Cuza se străduia să împiedice pătrunderea influenței rusești, Imperiul Țarist a hotărât să acționeze pentru a anula actul de la 24 ianuarie 1859 și a separa principatele. În opinia lui F. Constantiniu, percepția rusă era că România lui Cuza ajunsese la un potențial militar superior ponderii sale politice și că, prin sprijinul acordat mișcărilor național-revoluționare, a devenit un factor de instabilitate în Europa de Sud-Est. Prin urmare, ea trebuia să dispară, revenindu-se la situația de dinainte de 1859.

În timp ce uneltirile rusești pregăteau „dezunirea” principatelor, conservatorii și liberalii radicali, elemente de altfel incompatibile, și-au dat mâna în ceea ce s-a numit „monstruoasa coaliție”, pentru a-l răsturna pe Cuza și a-l înlocui cu un principe străin. Conservatorii îi reproșau liberalismul prea mare, fusesse prea revoluționar și nu îl puteau ierta pentru reformele agrare și electorală, în timp ce radicalii îl condamnau pentru moderație, pentru că nu era destul de liberal. Considerau că reformele lui

Cuza nu era atât de tranșante pe cât își doreau și, mai ales, erau nemulțumiți că nu dădeau tonul la guvernare. În noaptea de 10 spre 11 februarie 1866, monstruoasa coaliție” alcătuită din cei mai de seamă oameni politici ai epocii, l-a forțat pe Cuza să abdice și, apoi, să părăsească țara, nu înainte de a rosti alte cuvinte memorabile: „Să dea Dumnezeu să îi meargă țării mai bine fără mine, decât cu mine. Vă iert pe toți, domnilor! Trăiască România !”

După semnarea actului de abdicare, Alexandru I. Cuza a refuzat orice fel de ajutor, atât intern cât și extern, legat de redobândirea tronului. Restul vieții și l-a petrecut în exil, locuind majoritatea timpului la Paris, Viena și Wiesbaden, alături de cea care i-a fost devotată până în ultima clipă, soția sa, Elena Cuza cu care se căsătorise în 1844. Elena Doamna era fiica postelnicului lordache Rosetti-Solescu și își petrecuse copilăria pe moșia părinților de la Solești, ținutul Vasluiului. I-a cunoscut slăbiciunile soțului ei, i le-a îngăduit și i le-a iertat, fiindu-i atât de devotată încât i-a crescut pe cei doi fii avuți de acesta cu Maria Obrenovici ca pe proprii ei copii.

Cuza a încercat de două ori să revină în țară ca persoană privată, dar nu a reușit și apoi a renunțat. El îi scrie principelui Carol că, redevenit simplu cetățean, nu are altă ambiție decât să-și ducă în Moldova viața liniștită și retrasă pe care o avea de la abdicarea sa. Domnitorul Carol I a transmis cererile Consiliului de Miniștri, care a refuzat să acorde permis de intrare în țară.

În 1870 locuitorii județului Mehedinți au surprins întreaga țară alegându-l pe Al. I. Cuza deputat, dar pentru că acesta a rămas până la sfârșitul vieții în străinătate, mehedințenii au transferat mandatul către cel mai devotat sfetnic al său, Mihail Kogălniceanu. De altfel, în două rânduri a fost ales Cuza în Parlamentul țării, după 1866, semn că nu a fost uitat, dar nu a onorat mandatele pentru a nu-i crea greutăți noului domnitor, principele Carol.

La 3/15 mai 1873, la Hotelul Europa din Heidelberg, Germani, Al. I. Cuza, în vârstă de 53 ani, a încetat din viață ca urmare a unei puternice răceli, fiind suferind însă și de alte boli. A fost înmormântat la Biserica Domnească de lângă Palatul de la Ruginoasa, apoi, în 1907, Elena Cuza construiește o criptă din marmură special pentru soțul ei, în interiorul bisericii și osemintele îi sunt mutate acolo. În 1944, din cauza apropierei liniei frontului de lași și din teama de a nu fi profanate, acestea au fost duse la Mănăstirea Curtea de Argeș, iar după al doilea Război Mondial, au fost mutate la Biserica Trei Ierarhi din Iași, unde sunt și în prezent.

Domnia lui Al. I. Cuza (1859-1866) a reprezentat, în esență, un șir lung de reforme introduse în ritm accelerat, într-un răstimp scurt cu scopul racordării țării și a oamenilor la normele și cerințele Europei de atunci. Însă, acel program de reforme fără egal până atunci, a adus și mari nemulțumiri în sânul clasei politice. Drept dovadă stă afirmația lui Mihail Kogălniceanu făcută la înmormântarea lui Cuza precum că *nu greșelile l-au răsturnat, ci faptele lui cele mari*. Dintre aceste „fapte mari”, cel mai mult a deranjat legea rurală. Împroprietărirea țăranilor și emanciparea clăcașilor a fost unul dintre motivele pentru care a fost organizat complotul împotriva sa. Bucuria înlăturării lui Cuza a fost prezentă în lumea elitelor societății, dar nu și în rândul țăranilor. Pentru ei, Cuza era omul care le dăduse pământ, ceea ce era mai de preț pentru ei. „Reforma, cu toate carențele ei, a însemnat o cotitură în viața țărănimii. A fost un adevărat șoc psihologic primirea de la stat a unui pământ — chiar dacă neîndestulător — râvnit cu atâta sete. În memoria colectivă a satelor, Cuza a rămas ca marele binefăcător”, preciza Florin Constantiniu. De altfel, la înmormântarea lui Cuza, au fost prezenți aproximativ 30.000 de țărani, fapt ce reflectă prețuirea și respectul pe care le aveau pentru el. Totodată, legea mai desființa definitiv claca și zeciuiala, dări și obligații în muncă pe care țăranii le aveau de secole față de moșieri. Astfel, Cuza câștigase simpatia țăranilor, însă, cu prețul sacrificării domniei sale.

Cuza Vodă va rămâne în istorie ca persoana ce și-a asumat idealurile revoluției de la 1848. Mai întâi a unificat principalele servicii ale statului. A unificat armata, sistemele monetare, vamale, telegrafice, a creat comunele rurale, plășile și județele în fruntea cărora a numit prefecți, a secularizat averile mănăstirești, a interzis slujbele în limba greacă și, foarte important, a dispus înlocuirea grafiei chirilice cu cea latină care ne-a asigurat drumul spre Occident. A promulgat legea instrucțiunii publice prin care învățământul primar devenea gratuit și

obligatoriu pentru toate clasele sociale, inclusiv pentru copiii țăranilor. În timpul său a fost înființată la Iași prima universitate din țară (1860), cea care îi poartă și numele, în timp ce la București au fost inaugurate Școala Națională de Arte Frumoase, condusă de Theodor Aman, Școala de Medicină Veterinară, Școala Superioară de Științe și Școala Superioară de Litere, care vor da naștere Universității din București (1864).

Multă vreme, Cuza Vodă a fost perceput mai degrabă în spiritul legendei decât al istoriei care urmărește pas cu pas devenirea unei personalități. A rămas în legenda națională ca un personaj caracterizat prin simțul dreptății (*Ocaua lui Cuza*), al demnității (*Cuza la sultan*), prin empatie și apropiere de oamenii de rând cum a fost, de exemplu, Moș Ion Roată căruia i-a spălat rușinea provocată de boier, prin bunătate și generozitate (ii strecoară ofițerului de serviciu un fișic de napoleoni de aur, impresionat de grija pe care acesta o avea față de mama lui). Povestirile și legendele privitoare la Al. I. Cuza amintesc despre ordinea pe care o introdusese domnitorul în țară și despre obiceiul acestuia de a umbla îmbrăcat în straiile omului de rând prin târguri, pentru a împărți dreptatea și pentru a vedea cu ochii lui cum merg lucrurile în țară.

Potrivit istoricului Dumitru Ivănescu, de la Ștefan cel Mare, doar Cuza a intrat în mitologie la asemenea dimensiuni. Astăzi, numeroase instituții de învățământ, străzi, bulevarde și piețe îi poartă numele și îi sunt ridicate statui.

În mod cert, Al. I. Cuza este una dintre cele mai de seamă personalități ale istoriei românești, personalitate definită prin seriozitatea demersului său și prin dorința arzătoare de modernizare, căci „nu există ogor al vieții publice în care el să nu fi aruncat sămânța înnoirii” și poate că vorbele lui Mihail Kogălniceanu mai sunt valabile și astăzi: *Și cât va avea țara aceasta o istorie, cea mai frumoasă pagină va fi a lui Alexandru Ioan I, omul epocii sale*.

Bibliografie:

Barbulescu, Mihai, Deletant, Dennis Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria Romaniei*, Ed. Corint, București, 2002.

Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, ediția a III-a revizuită și adăugită, Ed. Univers Enciclopedic, București, 2002

Giurescu, Constantin C., *Viața și opera lui Cuza Vodă*, Ed. Curtea Veche, București, 2000

Xenopol, A.D., *Domnia lui Cuza Vodă, 1859-1866*. Iași. 1903
<https://www.youtube.com/watch?v=v4TbnpQQLc&t=44s>, *Alexandru Ioan Cuza - între greșelă și faptă*, documentar TVR

https://www.youtube.com/watch?v=oA_eSwi7JOE&t=673s, *Zbuciumatul destin a lui Cuza Vodă*, documentar TVR Iași

<https://adevarul.ro/stiri-locale/botosani/adevarul-despre-abdicarea-lui-alexandru-ioan-cuza-1705027.html>

<https://jurnalul.ro/special-jurnalul/reportaje/unirea-lui-cuza-recunoscuta-de-inalta-poarta-38076.html>

<https://romania.europalibera.org/a/unirea-1859-reformele-lui-cuza/31661505.html>

POVESTEA ÎNTÂLNIRII DINTRE CARAGIALE ȘI CUZA

ing. **Monica-Violeta BOSTAN**

Conservator Muzeul „Ion Luca Caragiale”, Ploiești

Anul școlar 1861-1862 îl găsește pe I.L. Caragiale în clasa lui Bazil Drăgoșescu. În acest an școlar se produce un eveniment care va rămâne în inima viitorului dramaturg, dovadă stând în acest sens reminiscența „Peste 50 de ani”, apărută în „Universul”, în 18 mai 1909, în care este evocată întâlnirea elevului Caragiale cu Domnul Unirii, Alexandru Ioana Cuza. Cuza-Vodă, într-o vizită oficială la Ploiești, intră în clasa lui Bazil, „într-o baracă vastă, unde se țineau după metoda lankasteriană, cursurile din clasa întâia și a doua primară. Domnitorul s-a așezat pe catedră și a ascultat cuvântarea lui Bazil. Adânc emoționat... d-abia stăpânindu-și tremurătura bărbii, institutorul spune:

Măria-Ta, Dumnezeu știe numai ce se petrece acuma în sufletul unui biet dac! ca mine, venit aici din părțile românești de dincolo (era ardelean). Rog pe Dumnezeu să Te ție sănătos și voinic pentru fericirea poporului românesc. Minte, brațele, sângele nostru și al acestor copii sunt de-acuma închinare Neamului Român, Patriei Române, Domnului Român, Măriei Tale!” Toți s-au ridicat în picioare, dimpreună cu domnitorul, pentru că, după norocoasa expresie a lui Caragiale, „nimeni nu mai putea sta jos- prea se ridicaseră sufletele”. După aceea, îndreptându-se către elevi, Bazil a urmat:

„Copii! După secole de-ncruntare, astăzi ne zâmbește și nouă, românilor bunul Dumnezeu. De astăzi încolo ne-am căpătat iar onoarea de popor liber, de popor latin. Jos slova străină! Sus litera străbună! Cu scrisul său frumos ca de tipar – așa cum s-a învățat și Caragiale să scrie- institutorul a scris pe tablă, cu litere străbune, adică latinești, aceste cuvinte: Vivat România! Vivat Națiunea Română! Vivat Alexandru Ioan întâi, Domnul Românilor”. De remarcat faptul că nu a spus domnul Principatelor Unite ci al românilor, incluzându-i astfel aici și pe cei din Ardeal și Bucovina care pe atunci erau sub coroana habsburgică, dar și pe basarabeni care se aflau sub stăpânire țaristă. Finalul vizitei este unul cu puternic impact emoțional.

„Și bravul nostru dascăl n-a mai putut stăpâni emoția sa și s-a pornit pe plâns, a plâns toată lumea, și părinți și copiii, iar Vodă, ținându-se cât putea și ștergându-se la ochi cu batista, a bătut pe umeri pe dascăl și i-a zis

– Să trăiești! Cu români ca tine n-am teamă!

Ne-a mângâiat apoi pe noi, ne-a-ndemnat să ascultăm pe dascălul nostru și a plecat cu suita, cu poporul și noi toți după el. A doua zi, l-am dus iar toată lumea, pe jos, împrejurul și-n urma trăsorii, până la Bărcănești, la câțiva kilometri afară din oraș. Acolo s-a oprit trăsura domnului iar el ridicându-se în picioare a strigat”

– Vă mulțumesc pentru buna primire! Acum duceți-vă acasă, că nu mai puteți merge cu mine până la București și eu am treabă mâine acolo. Trebuie să dăm bice cailor. Să mergem fiecare la datoria noastră și de-acu, toți pe treabă. Rămâneți sănătoși! Să ne vedem sănătoși!

Am strigat „ura” până când într-un nor de praf s-au pierdut departe trăsura domnească și suita. Așa entuziasm n-am mai văzut de atunci”. Cuza a fost puternic impresionat de cuvântarea lui Bazil Drăgoșescu. În timpul domniei sale s-a luat decizia de a se face trecerea de la alfabetul de tranziție (caractere chirilice și latine) la cel exclusiv latin. „Jos slova străină! Sus litera străbună!”. Caragiale a păstrat în memorie pentru totdeauna, imaginea lui Cuza. În operele sale a ridiculizat metehnele românilor, încercând să le corecteze, pentru ca poporul să se poată ridica la înălțimea unor mari personalități precum cea a lui Alexandru Ioan Cuza.

Sursa:

Șerban Cioculescu, „Viața lui I.L. Caragiale”, Editura Eminescu, București. 1977, p. 25-26

Vasile FĂNARU

COSTACHE NEGRI

Născut în luna martie (ziua necunoscută) a anului 1812, la Iași, era de străveche origine românească. Era fiul vistiernicului Petrache Negri mama lui Costache, Smaranda, era fiica spătarului Manolache Donici și nepoată, prin mamă, a stolnicului Ioniță Sandu Sturza, primul domn pământean în Moldova după domniile fanariote.

În 1821, pe timpul Eteriei, familia lui Negri, ca atâtea familii boierești, s-a stabilit temporar la Chișinău, unde Costache și-a continuat la școala mitropoliei orașului, învățătura începută la Iași. În 1823 tatăl său moare, iar familia s-a înapoiat la Iași. Negri a urmat o vreme la pensionul francez al lui Monton. În același an, mama lui se recăsătorește cu Costache Conachi, care o iubea de mult și o cântase în poeziile lui sub numele de Zulnia. Dar numai după trei ani, în 1831, Smaranda moare, lăsându-i poetului și surorii sale Caterina o imensă avere. Caterina avea să se căsătorească cu Neculai Vogoride, devenit mai târziu caimacam al Moldovei.

După moartea mamei sale, Costache Negri a rămas la Iași, după care face împărțirea averii între cei cinci copii (băiatul și patru fete). Lui Costache îi revine moșia Mânjinu, aflată cam la 50 km de Galați, și câte un rând de case cu întinse pământuri la Galați și la Bârlad.

Merge în Italia să studieze medicina, dar abandonează studiile, plăcându-i mult călătoriile (Napoli, Florența, Roma, Veneția). Din Italia, Negri se repede uneori în capitala Franței, Parisul fiind în anii aceia locul de întâlnire a tineretului revoluționar din numeroase țări, printre care și mulți tineri moldoveni și munteni, ca: Vasile Alexandri, Alexandru Ioan Cuza, N. Docan, Ion Ghica, Iancu Filipescu-Vulpache, N. Cantacuzino-Pășcanu. Cunoscându-se la studii cu Vasile Alexandri, cu Ion Ghica și cu alți tineri, s-a cimentat o prietenie pe restul vieții între aceștia, călătorind împreună prin diferite orașe europene. Se reîntoarce în țară, ducându-și viața între Iași și Mânjina, la Iași participând cu mult interes la „cursurile libere” ținute de prietenii săi I. Ghica și M. Kogălniceanu, sau uneori petrecând „serile în convorbiri și critici literare” în casele lui Alecu Balaș Lungu, în saloanele cărora V. Alecsandri își citea primele sale poezii.

Îl găsim apoi pe Negri luând parte, alături de Alecsandri, Kogălniceanu și alții, la unele acțiuni politice.

Astfel, la 31 ianuarie 1844, Adunarea obștească a Moldovei proclamă dezrobirea țăganilor de pe moșiile domnești și mănăstirești, Negri fiind în fruntea acelor care sărbătoreau evenimentele.

După o serie de întâlniri cu tinerii patrioți în Franța și în țară, ia parte alături de V. Alecsandri și alți prieteni la semnarea petiției-proclamație, un adevărat program de revendicări. Participă, de asemenea, la redactarea *Prințișilor noastre pentru reformarea patriei*, program revoluționar moldovean – cel mai îndrăzneț – cea mai radicală rezolvare a problemei țărănești într-un program burghez: desființarea iobăgiei și împrumutarea țăranilor „fără niciun fel de despăgubire din partea lor”.

După mai multe întâlniri cu prietenii săi patrioți în Franța, se înapoiază în țară, bucuros că acum fusese numit domn al Moldovei prietenul său Grigore Ghica. Acesta îl numește pârcaș de Galați, dar renunță repede.

Grigore Ghica îl numește ministru al lucrărilor publice, calitate în care Negri îi propune domnului, la 16 decembrie 1854, un proiect pentru extinderea liniei telefonice pe teritoriul Moldovei. În aprilie 1855, domnitorul îl trimite în fruntea unei delegații la Conferința de la Viena, unde pentru prima dată era adusă în dezbateră a unei întruniri europene și problema unirii Țării Românești și a Moldovei. Rezultatele nu sunt mulțumitoare, lucrările conferinței fiind suspendate fără a se fi luat nicio măsură, chestiunea reorganizării principatelor rămânând, la propunerea Angliei, a fi dezbătută în continuare la Constantinopol în vederea pregătirii congresului pentru luna februarie 1856 la Paris. Negri părăsește din nou țara, într-o altă misiune, de data aceasta la Constantinopol, ca agent observator și informator, cu sarcina de a se ocupa, în același timp, și de problema mănăstirilor închinat. Se înapoiază în Moldova prin martie 1856, într-o perioadă de avânt al mișcării unioniste. Ca și M. Kogălniceanu și V. Alecsandri, el se va afla de aici înainte în fruntea tuturor acțiunilor pentru Unire. Atunci și Grigore Ghica trece hotărât pe poziții unioniste.

În iulie 1856 sunt înlocuiți domnii Moldovei și a Țării Românești, în Moldova este numit Tudoriță Balș, un mare boier reacționar și separatist, în Țara Românească este adus

caimacam în locul domnitorului Barbu Știrbei, fostul domn Alexandru Ghica. Supărat că îl schimbase pe prietenul Ghica, Negri se retrage la proprietatea sa recent cumpărată la Târgu Ocna. Prietenii nu-l lasă, M. Kogălniceanu îi trimite scrisoare în septembrie 1856, care stăruie să-l scoată din izolare, îl emoționează și-l convinge: „Îmi spui, scumpul meu Negri – îi scrie Kogălniceanu că te afli liniștit la Ocna. Dar cum poți să fii liniștit, când țara nu este... În numele tuturor amicilor noștri politici, te invit s-o părăsești cât mai repede. Noi am plănuț să ridicăm un edificiu național, și abia de-am izbutit să-i punem temelile. Suntem obligați, de aceea, să ne continuăm munca; și până la capăt mai avem mult de făcut... În numele nefericitei noastre țări, așadar te poftesc să vii, și încă pe cât mai curând posibil...”

La 15 septembrie 1857, în urma alegerilor care urmează, celor înăbușite de caimacamul Nicolae Vogoride și anulate la intervenția puterilor favorabile Unirii, Costache Negri este ales deputat în Adunarea ad-hoc a Moldovei, alături de alți fruntași unioniști ca M. Kogălniceanu, Alexandru Ioan Cuza (deputat de Galați ca și Negri), Vasile Mălinescu, și alții. Ales vicepreședinte al Adunării, Negri susținea împrăștierea țărănilor și propunerile sale au fost susținute și de Ion Roată, a fost apreciat în mod deosebit de țărani, care, adunați în fața locului unde se țineau ședințele Adunării, l-au întâmpinat la ieșire cu ovații și l-au purtat pe brațe.

Ales deputat, alături de mulți reprezentanți ai partidei naționale, în urma Convenției de la Paris din august 1858, în Adunarea moldoveană care avea să îl aleagă pe domnul țării, Negri se găsi la un moment dat în situația de a fi candidat fără voie la tronul Moldovei. Alecsandri, unul dintre candidații cu cele mai mari șanse, renunțând, îl propune pe Negri. Acesta însă, la rândul său, cu modestia care îl caracterizează, respinge și el, printr-o scrisoare adresată lui Alecsandri, socotind domnia țării prea grea pentru puterile sale și mai potrivită altora.

După alegerea lui Cuza ca domn al Moldovei, Negri devine, alături de Vasile Alecsandri și Mihail Kogălniceanu, unul dintre cei mai apropiați sfetnici ai domnului. Este conducătorul delegației moldovenești (alcătuită din N. Catargiu, Panait Donici, Teodor Callimachi și colonelul I. Mavriki) trimiși la poartă pentru notificarea alegerii lui Cuza ca domn al Moldovei. Delegației moldovene se alătură și delegația cea munteană, condusă de I.I. Filipescu, Nicolae Rosetti și colonelul Ieronim. Cele două delegații urmau să ceară Porții dubla investiție a lui Cuza ca domn al ambelor Principate.

Costache Negri își începe acum demersul oficial pe la ambasadele străine de la Constantinopol, vizitând, rând pe rând, pe reprezentanții celor șapte puteri garante. Aceasta constituie de fapt și adevăratul început al intensei sale activități diplomatice, pe care o va desfășura la Constantinopol, cu foarte mici întreruperi, timp de aproape opt ani.

El își începea astfel acum bătălia diplomatică pentru câștigarea primului obiectiv al misiunii sale: obținerea pentru domnul său, Alexandru Ioan Cuza, a dublei investiții.

Luptând cu obtuzitatea și „trândăveala” înalților funcționari al Porții, respingând cu abilitate manevrele „subtile”, dar perfide ale reprezentanților unor puteri ostile

Unirii, Negri devenit acum „adevăratul ministru de externe al lui Alexandru Ioan Cuza”, va reuși abia după multe luni de zile să vadă realizată prima parte a misiunii sale. Pentru a vedea de cât tact a avut nevoie și de câtă dârzenie a dat dovadă în bătălia pentru recunoașterea alegerii lui Cuza în ambele țări și pentru obținerea, așadar, a dublei investiții, ne vom referi, la un singur exemplu, deosebit de ilustativ, dintr-o scrisoare a lui Negri adresată domnului său, de la Constantinopol, în februarie 1859. Invitat să spună care va fi poziția în țară dacă nu va fi acceptată alegerea lui Cuza și ca domn al Țării Românești, el a răspuns că într-o atare eventualitate, Adunarea munteană l-ar alege din nou. Și dacă nici această nouă alegere nu va fi acceptată, atunci – a răspuns el – „am alerga la alte mijloace, pentru a nu rămâne gios și batjiocurit votul unui neam întreg”. Întrebat iarăși dacă nu recunoaște ca alegerea de la București constituie o încălcare a Convenției de la 19 august, Negri a răspuns cinstit că, într-adevăr formal așa este, că „în zisa Convenție nu stă ca să fie un singur domn pe amândouă țările”, dar că, după părerea lui, „o cerere așa manifestată a unui neam întreg” trebuie luată mai mult în considerare decât o oarecare *convenție* „făcută pentru noi, dar fără noi”. Negri este sfătuit de contele de Lallemand, însărcinatul de afaceri al Franței la Poartă, să nu se grăbească, pentru că „investitura va veni”. „Suntem deci hotărâți de a aștepta și de a urma recomandările domnului conte de Lallemand, numai dacă Alteța-Voastră nu hotărăște într-astfel”, îi scrie el lui Cuza la 6 aprilie 1859.

După recunoașterea oficială a dublei alegeri de către Franța, Anglia, Rusia, Prusia și Sardinia, la 14 iulie 1859, Poarta mai tergiversează sub tot felul de pretexte; Austria amână și ea. După mai multe amânări și tergiversări, Negri amenință cu plecarea din Constantinopol a delegației române.

În sfârșit, la 10 septembrie, Negri îl poate anunța pe domnul său că „protocolul investiției” a fost semnat la 7 septembrie la Conferința de la Paris de toate puterile, inclusiv Turcia și Austria.

După recunoașterea dublei alegeri a lui Cuza de marile puteri europene, Negri se reîntoarce în Moldova, unde este numit fără voia sa pârçalab de Galați pentru a doua oară.

Revenind la Constantinopol, în continuarea misiunii sale, Negri desfășoară în această epocă o intensă activitate diplomatică, pe care i-o apreciază elogios nu numai cei din țară ci și cercurile diplomatice din capitala Imperiului Otoman. Recunoscut și la Poartă și de ambasadorii marilor puteri, Negri este invitat pe rând, cu multă amabilitate de ambasadori, cu care discută problemele curente privind Principatele, precum și alte aspecte ale politicii internaționale. Negri își începe de fapt a doua mare misiune la Constantinopol, lupta pentru rezolvarea dificilei probleme a averilor mănăstirilor închinăte, căreia, cum vom vedea, îi va consacra ani de zile, cea mai mare parte a timpului său petrecut la Constantinopol.

Proiectata vizită a lui Cuza la Constantinopol, la pregătirea căreia Negri a avut un rol important, era așteptată atât de turci cât și de cercurile diplomatice ale marilor puteri aflate în capitala Imperiului Otoman.

Vizita întreprinsă de Cuza la Constantinopol, care a început la 1860, a constituit un răsunător succes pentru Principate și pentru domnul Unirii. Iar Negri – cum

povestește poetul Bolintineanu – „reușește să scoată de la guvern (cel turcesc) o programă de ceremonii cu totul avantajoasă țării și domnitorului”.

Biograful lui Cuza ne informează în continuare că sultanul, plin de atenții față de domnitorul român, îi trimite prin secretarul său personal, Ordinul Medgidie clasa I și o sabie împodobită cu diamante, îl invită să-i facă o vizită particulară, cu recomandarea expresă de a veni însoțit numai de Negri, pe care se pare că sultanul Abdul Medjid îl agrea mult. Numai în prezența celor doi oaspeți români, sultanul, timp de trei ore, fără dragoman, s-a întreținut cu Alexandru Ioan Cuza și cu Negri, vorbindu-le deschis, prietenește și conducându-i prin camerele seraiului imperial, arătându-le toate bogățiile acestuia, darurile rare primite de la diverși suverani, grădina minunată a seraiului cu jocuri de ape multicolore, etc.

Ca o atenție deosebită față de Negri, sultanul l-a decorat cu Ordinul de mare Cavaler, decorații diverse fiind acordate și altor însoțitori ai domnului nostru. Totuși firmanul Unirii nu a fost trimis de Poartă, lăsând în așteptare Principatele, care nu au încetat în a face demersuri la Poartă. După multe tergiversări și așteptări, Cuza și Negri au luat o atitudine fermă, intransigentă, care până la urmă și-a făcut efectul. Poarta, renunțând la unele clauze, atenuând altele, emise în sfârșit firmanul pe data de 4 decembrie 1861 și-l predă lui Costache Negri, care îl trimite în țară prin Teodor Callimachi, secretarul agenției.

Spuneam mai înainte că una dintre cele mai lungi și anevoioase bătălii diplomatice pe care le-a purtat Costache Negri la Constantinopol a fost în așa-zisa chestiune a averilor mănăstirești.

Pusă încă de pe vremea răscoalei lui Tudor Vladimirescu din 1821 și apoi în timpul revoluției pașoptiste, vechea aspirație a țării, pornită prin tratativele purtate de Principate cu comunitățile grecești recomandate de Conferința de la Paris din 1858, problema secularizării, transmutată la Constantinopol, oraș care va deveni terenul de desfășurare a celor mai intense activități în această chestiune a diplomației românești, va reține pentru veșnicie în memoria poporului român numele a trei personalități care prin patriotismul, curajul, clarviziunea și măiestria lor diplomatică au contribuit cel mai mult la rezolvarea ei: Alexandru Ioan Cuza, Mihail Kogălniceanu pe plan intern, și Costache Negri pe cel extern. Turcia, Rusia și alte puteri europene nu erau de acord cu secularizarea averilor mănăstirești, a trebuit o muncă imensă a celor trei patrioți numiți mai sus. În decembrie 1863 se dă legea secularizării mănăstirilor în care se prevede că „toate averile mănăstirești din România sânt și rămân averi ale statului”.

Detronarea lui Cuza îl mâhnește și-l determină să se retragă din viața politică. S-a retras la Târgu Ocna la proprietatea sa, dar nici aici prietenii nu-l lasă, chemându-l din nou în politică, oferindu-i diferite funcții în stat, cum ar fi: ministrul lucrărilor publice și alte demnități importante, pe care le refuză.

În anul 1868, locuitorii Târgului Ocna, care-l considerau „ca un părinte al lor”, hotărâră să îl aleagă primar: Costache Negri refuză, dar primește să fie ajutorul primarului. Nu dorește și refuză să fie deputat de București unde este propus, se mulțumește să fie consilier la primărie și epitrop la spital în localitatea lui mică. Ales totuși deputat și în alte localități fără voia sa, refuză toate acestea.

În urma repetatelor stăruințe prietenești ale lui M. Kogălniceanu, făcute în numele președintelui Consiliului de Miniștri D. Ghica, care-l roagă: „să ajute guvernul în câteva probleme delicate ce sunt de reglementat cu guvernul austro-ungar”, Negri primește să facă parte, împreună cu colonelul I. Pencovici și cu inginerul Panait Donici, pentru delimitarea hotarelor țării în părțile oltenești, dinspre Austro-Ungaria.

În anul 1870, în urma analizei făcute de Curtea de Conturi, care constatase că Negri avea de primit de la stat, din vremea activității diplomatice de la Constantinopol o sumă de 1600 galbeni, fiind invitat la București pentru a-și lua banii, el refuză, comunicând că „țara este împovărată de datorii și nu e timp de a mai îngreua și eu cu daraveri de-ale mele. Renunț”.

Deși destul de strămtorat materialicește în anii aceia, începuse să vândă „scumpele sale medalii”, vechi monede de aur, colecționate de el în diverse călătorii făcute de-a lungul anilor, precum și tablouri semnate de pictori celebri.

Retras definitiv din politică, rămânând să se ocupe de unele probleme privind administrarea băilor de la Slănic. Primea din când în când vizite ale unor prieteni, ca Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Ion Ghica, Al. Papadopol Calimachi Sau a doamnei Elena Cuza, văduva fostului domnitor.

Cu toate că timpul a fost scump, Negri a avut totuși răgazul de a scrie proză și poezii (Doină, Cântec haiducesc, Hora haiducească) sau (Țințarul și boul, Fluturul și toporașul, Floarea caprii și altele).

La 28 septembrie 1876, în vârstă de numai 65 de ani neîmpliniți, se stinge din viață.

În 1884, Camera Deputaților i-a așezat un bust în incinta parlamentului, în anul 1912 ieșenii îi ridică o statuie în mijlocul orașului alături de Cuza. La Galați, în anul 1912 îi este ridicată o statuie de bronz în mărime naturală. I s-a ridicat apoi un bust în centru orașului Târgu Ocna și un altul la intrarea școlii pedagogice din Galați. Numele lui Negri a fost dat unor străzi din Iași, Galați, etc.

Când a murit, la 28 septembrie 1876, Costache Negri nu împlinise încă 65 de ani. Pașoptist și unionist, înflăcărat om de stat, diplomat și scriitor, cu merite pe plan politic în epocă incontestabile, Negri a fost, alături de marii săi prieteni Alexandru Ioan Cuza, Mihail Kogălniceanu și Vasile Alecsandri, una dintre figurile de seamă ale istoriei poporului român, unul dintre făuritorii statului nostru modern, pentru creșterea prestigiului căruia, în țară și în străinătate, a luptat neobosit, nu de puține ori cu grele sacrificii morale și materiale.

Note: - *Costache Negri, scrieri* – Emil Boldan

- *Documente privind Unirea Principatelor* – vol III

- *Correspondență politică (1855-1859)* – volum îngrijit de Corneliu C. Badea

- *Documente de Gh. Ungureanu – Studii și documente* – Editura Minerva, București 1973

- *D. Bolintineanu – Viața lui Cuza Vodă. Memoriu Istoric* – București 1873

- *Missail Gheorghe – Costache Negri, București 1877*

- *Ion Ghica – Amintiri din pribăgia după 1848, București 1877*

- *Papadopol Calimachi – Amintiri despre Costache Negri, „Revista nouă” – octombrie 1889*

105 ANI DE LA UNIREA BASARABIEI CU ROMÂNIA (27 martie 1918)

col. (rtr.) **Constantin CHIPER**

ISTORICUL BASARABIEI

Așezat la confluența intereselor unor mari imperii, călcat timp de un mileniu de năvălitorii barbari dinspre est și nord, apoi 500 de ani de imperiile vecine, poporul român s-a organizat la sfârșitul secolului al XIV-lea în trei principate. Astfel a reușit să reziste tuturor acestor vicisitudini și, în epoca modernă, sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza, să alcătuiască un stat unic și independent (1859-1866). Treptat, cel mai mare pericol pentru integritatea și independența poporului român a venit de la răsărit. Rusia țaristă, cu o consecvență fără egal, utilizând războiul, teroarea, crima și înșelăciunea, a înaintat spre vest și sud.

Moldova și Țara Românească s-au aflat în mare primejdie după 1654, când Rusia s-a unit cu Ucraina. La începutul secolului al XIX-lea primejdia rusească a devenit și mai amenințătoare. Mai întâi Moldova, apoi și Țara Românească au intrat în planurile de cucerire ale imperiului țarist, care respectau testamentul unuia dintre cei mai mari vizionari, oameni de stat ai secolului al XVIII-lea, țarul Petru I, denumit de ruși „Petru cel Mare”. El a vizat pentru sine și pentru generațiile următoare cucerirea Europei, extinderea spre sud și spre vest a imensei sale moșteniri, cucerirea Constantinopolului și a strâmtorilor Bosfor și Dardanele, dar și a țărilor române, care erau o piedică în calea planurilor sale.

Basarabia este o regiune istorică situată între râurile Prut și Nistru, parte a statului feudal românesc Moldova, constituit în anul 1359 sub domnia voievodului maramureșean Bogdan I (1359-1365). Voievodul Bogdan I a respins repetatele încercări ale regelui Ungariei de a-și restaura supremația asupra Principatului Moldova, pe care a stăpânit-o în anii 1352-1359, prin marca de la Baia (primul descălecat sub Dragoș Vodă și urmașii săi, fiul Sas și nepotul Bâlc).

Denumirea de Basarabia vine de la Basarab I, domn al Țării Românești între anii 1310-1352, și a urmașilor săi, care au alungat hoardele tătarilor de la gurile Dunării, consolidând granița de est a statului făurit în 1330. Denumirea inițială, Basarabia, dată sudului Moldovei, s-a extins ulterior, de către ruși, asupra întregului teritoriu dintre râurile Prut și Nistru.

Imperiul țarist, care atinsese linia Nistrului în anul 1792 (pacea de la Iași), a emis pretenții asupra teritoriului Moldovei. Prin Tratatul de pace semnat la București, în anul 1812, după încheierea războiului ruso-turc (1806-1812),

Poarta Otomană, în scopul rezolvării propriilor ei interese, a cedat ușor Basarabia către Rusia, la data de 16/28 mai 1812.

Evenimentele din Principatele Române – Revoluția din 1848-1849 și Unirea Principatelor Române în anul 1859 – au avut un puternic ecou în rândul populației românești din Basarabia, fapt ce a determinat autoritățile politice rusești să impună întreruperea oricăror legături a acestora cu România.

Războiul Crimeei, desfășurat în anii 1853-1856 între Rusia, pe de o parte, și Anglia, Franța, Prusia, Regatul Sardiniei și Turcia, pe de altă parte, s-a încheiat prin înfrângerea Rusiei țariste. Congresul de pace de la Paris, desfășurat în perioada 13 februarie - 18 martie 1856, a hotărât cedarea către Moldova a sudului Basarabiei (județele Cahul, Ismail, Bolgrad) dar, prin Tratatul de la Berlin, din 1 iunie - 1 iulie 1878, Congresul marilor puteri, dedicat adoptării măsurilor de încheiere a războiului ruso-româno-turc, din anii 1877-1878, a stabilit ca cele trei județe să fie reîncorporate la Rusia țaristă. României i-a fost recunoscut statutul de independență și i-au fost atribuite județele dobrogene Tulcea și Constanța.

Un fapt puțin cunoscut și neluat în seamă nici de contemporani, nici mai târziu, dar de o însemnătate mare, este hotărârea lui Mihail Kogălniceanu-ministru de externe al României independente-de a nu semna tratatul de pace de la Berlin, care consfințea ocupația Basarabiei de către Rusia țaristă; « Cedarea Basarabiei nu poartă semnătura mea.” A fost o decizie lovită de nulitate!

După ocuparea Basarabiei, imperiul țarist a depus mari eforturi pentru transformarea ei într-o provincie specific rusească, promovând în acest sens o politică antiromânească de rusificare forțată, de deznaționalizare a populației autohtone. În acest sens autoritățile rusești au încurajat emigrările românilor peste Nistru, în Caucaz, pe Volga și în îndepărtata regiune scăldată de apele fluviului Amur, colonizând Basarabia cu numeroși ruși, ruteni, bulgari și germani.

Statutul de gubernie impus Basarabiei a semnatificat aplicarea legilor statului țarist, introducerea instituțiilor corespunzătoare și obligativitatea folosirii limbii ruse și a alfabetului chirilic în administrație, biserică și școală. În anul 1867, în școlile din Basarabia a fost interzisă limba română și a fost impusă limba rusă. În pofida procesului de deznaționalizare, colonizare, deportare și teroare la care au fost supuși locuitorii români din teritoriul dintre Prut și Nistru, ei și-au păstrat limba și obiceiurile, înscriindu-se în șuvoiul mișcării de eliberare națională a popoarelor

situate la periferia imperiului țarist.

Pentru menținerea limbii, a obiceiurilor și intensificarea mișcării de eliberare națională și apoi unirea cu patria mamă, un rol deosebit de important l-au avut presa din Principatele Române și apoi din România, după anul 1862, precum și aceea din Moldova dintre Prut și Nistru, publicațiile cele mai importante fiind: Steluța Prutului, Românul, Steaua Dunării, Buciumul, Trompeta Carpaților, Curierul de Iași, Lumina, Viața Nouă, Basarabia, Viața Basarabiei, Glasul Basarabiei, Deșteptarea, Moldovanul, Cuvânt Moldovenesc, Făclia și Unirea.

De la sfârșitul secolului al XIX-lea mișcarea națională a populației românești s-a intensificat, sub conducerea unui grup de intelectuali, precum: Emanoil Gavriluță, Alexandru Nour, Pantelimon Halippa, Constantin Stere, Ion Pelivan, Vasile Stroiescu, Daniel Ciugureanu, Ion Buzdugan și alții. La Chișinău s-a format și a activat „Societatea Moldovenească pentru răspândirea culturii naționale”.

După revoluția din 1905-1907, în Basarabia s-au afirmat trei grupări: gruparea radicală a studenților, gruparea intelectualilor și cea a boierilor moldoveni, conduse de Petru Dicescu, care vor forma, mai târziu, Partidul Moldovenesc Democrat din Basarabia. În ciuda opresiunii, populația românească a continuat să militeze pentru emancipare națională și pentru folosirea limbii române în școală, biserică și administrație.

În obținerea autonomiei teritoriale și politice a Basarabiei și apoi unirea cu România, un rol important l-au avut ostașii moldoveni. Marele miting ostășesc desfășurat la Odessa, în ziua de 18 martie 1917, la care au participat circa 100.000 de ostași moldoveni, s-a pronunțat pentru autonomia țării.

Sprijinit financiar și logistic de Germania imperială, Lenin a reușit să declanșeze revoluția bolșevică la Petrograd, o minoritate instalându-se treptat, prin sânge și teroare, în fruntea unui fost imperiu care, s-a prăbușit. La data de 21 noiembrie 1917, Lenin a ordonat să se încheie un armistițiu pe întregul front de răsărit. Generalul Duhonin, comandantul suprem al armatei ruse a refuzat să încheie armistițiul umilitor. O ceată de bolșevici trimisă de guvernul din Petrograd, condusă de prapurcicul Krilenko a atacat și a ucis pe generalisim în gara Moghilev, unde era trenul marelui cartier rus, i-a tăiat corpul în bucăți și l-a aruncat afară din vagon.

Generalul loial rus Șcerbacev care, era convins de necesitatea continuării războiului, a fost la un pas de a fi arestat printr-o acțiune a lui Senen Roșal, numit de Lenin comisar pentru frontul de est. La data de 15 decembrie 1917, Senen Roșal a condus o acțiune bolșevică de preluare a controlului armatei rusești din Moldova, cu sprijinul garnizoanei militare rusești de la Socola/Iași.

Hotărât să ia măsuri serioase împotriva trupelor rusești bolșevizate, generalul francez Matias Henry Berthelot, l-a îndemnat la acțiune pe generalul Constantin Prezan, șeful Marelui Cartier General al Armatei Române. Militarii români au trecut la acțiune, arestând la Socola peste 3000 de militari ruși, fără vărsare de sânge, iar în alte zone ale Moldovei au contribuit la repunerea în comandă a unor generali ruși, care fuseseră arestați de proprii

subordonați bolșevizați.

Guvernul român a înțeles că modul cel mai simplu de a asigura ordinea și liniștea în zona pe care o controla, era retragerea armatei ruse înspre Ucraina, pe căi bine stabilite, pentru a evita jafurile, crimele și alte acțiuni brutale, cu mari repercursiuni asupra populației românești. Marele Cartier General al Armatei Române a fost nevoit să recurgă și la măsuri de ordin militar împotriva armatelor a IV-a și a VI-a ruse la Galați, la Pașcani, Spătărești-Fălticeni, Mihăileni-Dorohoi și Siret.

Din noiembrie 1917 și până la sfârșitul lunii ianuarie 1918, numărul militarilor ruși a scăzut de la 1.200.000 până la aproximativ 50.000. Frontul pe care-l ocupau efectivele rusești a fost acoperit în totalitate de armata română, dar presiunea militară a Puterilor Centrale a făcut ca încheierea unui armistițiu să fie necesară. O eventuală continuare a luptelor, în noile condiții, ar fi putut duce la un dezastru militar, iar francezii, prin vocea lui Georges Clemenceau, avertizaseră că un eventual armistițiu poate conduce la o pace separată care, va pune în pericol obiectivele de război ale României și promisiunile pe care Antanta le făcuse în iulie 1916, când guvernul României a acceptat ca Armata Română să participe la Primul Război Mondial alături de Antantă.

Armistițiul cu Puterile Centrale a fost semnat la 26 noiembrie/9 decembrie 1917, la Focșani. Acesta a fost semnat după ce Ion I. C. Brătianu a demisionat, propunându-i Regelui Ferdinand I să fie înlocuit de generalul Alexandru Averescu, date fiind bunele relații pe care acesta le avea cu feldmareșalul August von Mackensen, din perioada când a fost atașat militar la Berlin, în anii 1895-1897. Generalul Averescu a desemnat pe Constantin Argetoianu, însărcinat cu puteri depline să semneze la Buftea, o pace preliminară, după îndelungi negocieri și presiuni militare, exercitate de Puterile Centrale, la data de 20 februarie/5 martie 1918.

În aceste condiții, Basarabia era o cale pentru o eventuală retragere a armatei și a autorităților militare românești, în condițiile în care Puterile Centrale ar fi împins frontul spre est, dar era și o sursă de hrană, întrucât pe teritoriul ei se aflau depozite alimentare și numeroase depozite de armament și muniții.

Revoluția bolșevică a cuprins și teritoriul dintre Prut și Nistru, accentul revoluționarilor fiind pus aici, ca și în întreaga Rusie, unde trupele țariste au fost bolșevizate rapid, pe principiile: autodeterminare, vot universal, egal, direct și secret, reformă agrară (împărțirea marilor proprietăți). Și în Basarabia, numeroși țărani cereau parcelarea marilor latifundii și împărțirea lor către masele de agricultori. În unele localități țărani au încetat să-și mai îndeplinească obligațiile de muncă și au trecut la acte de violență împotriva proprietarilor.

Un rol important în constituirea autorităților în Basarabia l-au avut militarii care au făcut parte din armata țaristă. Ei s-au organizat într-un Comitet Militar Moldovenesc. Congresul Militar Moldovenesc, cu 800 de delegați plenipotențieri, ca reprezentanți ai celor 300.000 de basarabeni mobilizați în armata rusă s-a desfășurat la Chișinău în perioada 20 octombrie/2 noiembrie 1917. Participanții au reactivat ideea constituirii unui organ

de putere reprezentativ pentru Basarabia – Sfatul Țării – compus din 120 de deputați, 84 (70%) aparținând populației majoritare (44 de locuri pentru militari, 30 pentru țărani și 10 pentru asociații obștești și partide politice moldovenești), iar 36 (30%) etniilor conlocuitoare care s-au pronunțat pentru proclamarea autonomiei Basarabiei.

Biroul Organizatoric ales de Congresul Militar Moldovenesc, compus din 16 membri, cărora li s-au mai adăugat și personalități marcante ale vieții politice din Basarabia, precum Ion Pelivan, Pan Halippa, Daniel Ciugureanu și Ion Inculeț a fost însărcinat cu constituirea Sfatului Țării, ca organ reprezentativ de conducere a Basarabiei. Numărul deputaților a crescut la 150, majoritatea având 105 și 45 minoritățile. Biroul Organizatoric a contribuit și la crearea Republicii Autonome Moldovenești.

La data de 21 noiembrie/4 decembrie 1917, în prezența a 95 de deputați și a unui numeros public au fost deschise lucrările Sfatului Țării. La propunerea lui Pantelimon Erhan, reprezentantul facțiunii țărănești, președinte al celui dintâi Parlament basarabean a fost ales profesorul Ion Inculeț care, în discursul său a amintit de nevoia ca Basarabia să devină o republică democratică, dar pe care, în contextul epocii, o vedea ca fiind parte a unei mari „republici federative democratice rusești”, cu un larg program politic și social, întemeiat pe votul universal și „trecerea pământului la poporul muncitor”.

În virtutea dreptului la autodeterminare, la data de 2/15 decembrie 1917, Sfatul Țării a proclamat Basarabia, Republică Populară (în limba rusă), Democratică Moldovenească (în limba română), ca parte egală în drepturi a „Republicii Federative Democratice Ruse Unice”.

Pentru organizarea tinerei republici s-a propus constituirea unui Consiliu al Directorilor Generali (puterea executivă), în fruntea căruia Ion Inculeț l-a propus pe prof. Pantelimon Erhan. Noul cabinet era compus din șapte reprezentanți ai populației majoritare și trei ai etniilor conlocuitoare.

Una dintre cele mai presante sarcini ale noii puteri executive era păstrarea ordinii și în pofida constituirii unei incipiente armate a republicii, de fapt un regiment moldovenesc incapabil să asigure securitatea tinerei republici, tulburările erau majore, de la țărani care, prin violență, se înstăpâneau pe moșiile marilor proprietari, până la minorități și trupe bolșevizate.

UNIREA

Privirea Executivului Moldovenesc s-a îndreptat spre Iași, iar generalul francez Matias Henry Berthelot a promis instructori militari francezi, bani și armament, dar soluția aceasta cerea timp. Era dificilă, de asemenea și o solicitare de sprijin adresată direct armatei române, tocmai ca urmare a eventualelor suspiciuni care, ar fi putut să apară, legate de anexarea tinerei republici de către România.

În această situație s-a cerut sprijin la Kiev unor unități militare sârbești, cehe (care n-au mai ajuns) și voluntarilor transilvăneni, dar era puțin probabil ca aceștia să facă față

nevoilor de ordine în Basarabia. Comandamentul Militar Român ezita să intervină, deși propunerile Marelui Cartier General (MCG) vizau intervenția în Basarabia a unei divizii experimentate, pentru a nu permite bolșevicilor să creeze complicații.

În cele din urmă, la data de 3/16 ianuarie 1918, Ion I. C. Brătianu a aprobat acțiunea propusă de Marele Cartier General. Două zile mai târziu, situația la Chișinău s-a agravat, forțe încurajate de bolșevici preluând puterea cu ajutorul garnizoanei militare rusești. Acestea au dezarmat un contingent de voluntari transilvăneni sosit în cele din urmă de la Kiev, pentru a apăra noua putere a republicii.

Față de situația creată, M.C.G. al Armatei Române a decis la data de 7/20 ianuarie 1918, ca două divizii de infanterie și două de cavalerie să pătrundă în Basarabia. Astfel, după ce s-a hotărât ca trupele române să nu se amestece în viața internă a Basarabiei și să nu reprezinte tribunale de război, trupele Diviziei a 11-a Infanterie Slatina, comandată de generalul de divizie romașcan Ernest Broșteanu au intrat în Chișinău la data de 13/26 ianuarie 1918, fiind întâmpinate de profesorii Pantelimon Halippa, Ion Inculeț, Ion Pelivan, avocatul Ion Buzdugan, dr. Daniel Ciugureanu și un grup de doctorițe costumate în culorile naționale.

La scurt timp după intrarea trupelor române în Basarabia, șeful Marelui Cartier General al armatei române, generalul Constantin Prezan, adresa o proclamație către populația din Basarabia, în care se preciza: „Vă declar sus și tare că oastea română nu dorește decât ca, prin orânduiala și liniștea ce o aduce, să vă dea puțința să vă statorniciți și să vă desăvârșiți autonomia și slobozia voastră, precum veți hotărî voi singuri”.

Înscrind-se pe aceleași coordonate ale restabilirii raporturilor dintre frații români de pe ambele maluri ale Prutului, este semnificativă declarația din 24 ianuarie/6 februarie 1918, a Sfatului Țării de la Chișinău, în care se preciza: „prin venirea oștilor frățești române pe pământul republicii noastre s-a întocmit o stare prielnică pentru munca harnică și orânduită pe toate ogoarele vieții. Oștile românești au venit să apere drumurile de fier și magazinele de pâine pentru front, dar ființa (prezența) lor pe pământul nostru ajută la așezarea rânduielii în țară și de azi înainte roada muncii fiecărui cetățean al republicii este chezușuită împotriva lăcomiei răufăcătorilor”.

Pentru mai buna coordonare a marilor unități care operau în Basarabia, Marele Cartier General a decis, la data de 25 ianuarie/7 februarie 1918, prin Ordinul nr. 7446, înființarea Corpului 6 Armată, comandat de generalul Ion Istrati, șef de stat –major colonelul Toma Dumitrescu, care au organizat și condus până în aprilie 1918, toate operațiunile militare ale armatei române în Basarabia.

În componerea acestui corp de armată intrau cele patru divizii care operau în Basarabia, dispuse astfel:

-Divizia a 11-a Infanterie Slatina cu cartierul general în Chișinău, ocupa fâșia din centrul Moldovei, între Diviziile 1-a Cavalerie București și a 2-a Cavalerie Iași;

-Divizia a 13-a Infanterie Ploiești, întărită cu Regimentul 5 Călărași Galați a înaintat și s-a concentrat în zona Bolgrad – Kazaclia – Novotroion – Sandaclia;

-Divizia 1-a Cavalerie București în zona Bălți – Strâmba

- Putigești;

- Divizia a 2-a Cavalerie Iași a fost concentrată în regiunea Gura Galbenă – Cărbuna – Bator – Cimișlia.

Acestor mari unități li s-au alăturat Detașamentul „General Rășcanu” cu 8 regimente de Vânători de câmp (Infanterie), Divizia a 9-a Infanterie Constanța, Divizia a 10 Infanterie Tulcea, Divizia a 3-a Infanterie Târgoviște, Divizia a 4-a Infanterie București și Divizia a 5-a Infanterie Buzău, Flota de vase fluviale, care asigurau siguranța în Delta Dunării, două escadrile de aviație, un detașament de jandarmi rurali și grăniceri.

Zona de operații a Corpului de armată era cuprinsă între Prut – Dunăre – Sfântu Gheorghe – Nistru și în nord, până la Soroca (Soroki) – Ripiceni (Pripiceni) inclusiv. Corpul 6 Armată s-a transformat la data de 5 iulie 1918 în Corpul 5 Armată.

Misiunea acestor mari unități era de a asigura ordinea pe căile ferate și normala funcționare a trenurilor, apărarea populației de jafuri și distrugerii, alungarea și respingerea peste Nistru a bandelor bolșevice, formarea și paza depozitelor de alimente, echipament, muniții, armament necesare armatei române, instruirea tinerilor pentru a forma tânăra armată, absolut necesară acestui teritoriu.

Până la data de 3 martie 1918, cu excepția județului Hotin, ocupat de trupele austriece, armata română a reușit să instaureze în întreaga Basarabie ordinea, garantându-se totodată, liniștea și siguranța populației, cu prețul vieții a 3 (trei) ofițeri și 122 de soldați, 12 ofițeri și 309 ostași fiind răniți în confruntările cu trupele ruse care au fost bolșevizate.

Între timp, ultimatumul dat României de Puterile Centrale pentru denunțarea armistițiului de la Focșani din 26 noiembrie/9 decembrie 1917 și încheierea unei păci între Puterile Centrale și Republica Ucraineană prindeau România ca într-un clește. Pe de altă parte, liderii Republicii Moldovenești observau că republica nu le este recunoscută, iar reprezentanții Puterilor Centrale refuzau să-i accepte la un dialog menit să ducă la încheierea unei păci după modelul ucrainean.

După semnarea păcii preliminare de la Buftea la data de 5 martie 1918 și demisia generalului Alexandru Averescu, în fruntea guvernului român a fost numit Alexandru Marghiloman. Acesta s-a întâlnit la Iași, cu reprezentanții Sfatului Țării, Ion Inculeț, Daniel Ciugureanu și Pan Halippa și au discutat despre necesitatea unirii cu România, fiind singurul mod în care noua republică moldovenească ar putea căpăta legitimitate. La Iași, Ion Inculeț s-a întâlnit și cu ambasadorul francez, Saint Aulaire, acesta spunându-i că „dacă n-om face unirea, totuna ne va înghiți cineva și pe urmă noi suntem moldoveni, aceiași români, tot cu România ne-a fi mai bine. Am fost nedumerit, dar acum cred și eu, domnilor, că trebuie să facem unirea cu România”, le-a spus deputaților la înapoierea la Chișinău.

Rezervele lui Inculeț țineau de faptul că Alexandru Marghiloman, noul prim-ministru român conservator, era perceput ca reprezentant al marilor proprietari de pământ și se temea pentru felul în care programul său politic și social (vot universal și o largă reformă agrară) va

fi implementat în Basarabia în eventualitatea unei uniri cu România. Însă pentru tânăra republică de dincolo de Prut, singurul protector capabil să-i asigure stabilitatea și legitimitatea era statul român, printr-un act de unire.

Primul-ministru, Alexandru Marghiloman a ajuns în Basarabia la data de 26 martie/8 aprilie 1918, în preziua Declarației de Unire cu România, iar Constantin Stere, cel care revenise în Basarabia pentru a reaprinde flacăra unirii, l-a asigurat că majoritatea deputaților din Sfatul Țării era favorabilă unirii cu Țara.

Exprimând voința întregului popor român din Basarabia, la 27 martie 1918, Sfatul Țării din Republica Democratică Moldovenească a votat actul Unirii Basarabiei cu România (86 de voturi pentru, 3 voturi contra și 36 de abțineri). Declarația de unire suna astfel: „În numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară Republica Democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului că noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mama sa, România.”

Istoriografia sovietică și rusă de astăzi acuză Unirea Basarabiei cu România, susținând că s-a făcut sub presiunea existenței trupelor militare moldovenești. Este clar

că prezența armatei române la începutul anului 1918, a contribuit la salvarea tinerei republici moldovenești. Plecarea trupelor române ar fi însemnat invadarea imediată a acestui teritoriu de trupele ruse bolșevizate sau ucrainiene naționaliste și ca o consecință dizolvarea Republicii Democratice Moldovenești, abandonarea populației moldovenești, adâncirea insecurității regionale și crearea unui focar de instabilitate la granița estică a Vechiului Regat Român.

Profesorul Ion Incuț a adus elogii armatei române în vara anului 1918, notând în jurnalul său: „Pentru noi, moldovenii, pentru mișcarea noastră națională, intrarea armatei române în Chișinău a fost un eveniment de primă importanță, decisiv. Elementele românești au câștigat mai mult curaj și mai multe speranțe pentru viitor”.

La data de 3 martie 1920 Consiliul Suprem al Conferinței de Pace de la Paris a recunoscut legitimitatea unirii Basarabiei cu România, iar la 20 octombrie 1920 a fost semnat Tratatul de la Paris dintre România, pe de o parte, și Marea Britanie, Franța, Italia și Japonia, de cealaltă parte.

Înaltele Părți Contractante recunoșteau „*suveranitatea României asupra teritoriului Basarabiei cuprins între frontiera actuală a României, Marea Neagră, cursul Nistrului de la gura sa până la punctul unde este tăiat de vechiul hotar dintre Bucovina și Basarabia și acest vechi hotar*”. Tratatul a fost ratificat de Marea Britanie la 14 aprilie 1922, de Franța la 24 aprilie 1924, de România la 19 mai 1922 și de Italia la 22 mai 1927. Japonia nu a ratificat tratatul.

În perioada 1918-1919 relațiile româno-ruse s-au deteriorat și statul sovietic nu a recunoscut unirea și granițele României. Folosindu-se de Internaționala a III-a Comunistă (Comintern), URSS a pregătit o răscoală, în 1924, în sudul Basarabiei, în localitatea Tatar-Bunar, care trebuia să deschidă drumul intrării Armatei Roșii pentru a anexa Basarabia. Acțiunea sovieticilor a eșuat.

Tot în anul 1924 s-a desfășurat, la Viena, în perioada 27 martie - 2 aprilie, Conferința româno-sovietică privind unirea Basarabiei cu România, care a eșuat datorită faptului că delegația Uniunii Sovietice a refuzat recunoașterea unirii Basarabiei cu România.

România și URSS au semnat la Paris, la 27 august 1928, Pactul Briand-Kellog, renunțând formal la război și angajându-se să rezolve orice litigiu pe cale pașnică. La 9 februarie 1929, România, Polonia, Letonia și URSS

au semnat, la Moscova, Protocolul în care se prevedea că Tratatul de la Paris va fi valabil între părțile contractante, independent de intrarea lui în vigoare.

Deși între România, URSS și alte state s-a încheiat o Convenție, la Londra, în zilele de 3-4 iulie 1933, relațiile româno-sovietice din perioada interbelică au fost marcate de cererea insistentă a guvernului sovietic de a i se recunoaște dreptul de stăpânire a Basarabiei.

În cadrul diplomației europene, în anii 1934-1935 un loc important l-a ocupat crearea unui sistem de securitate colectivă, principalul promotor fiind Nicolae Titulescu, ministrul român al afacerilor externe. La 15 iulie 1935 Nicolae Titulescu a fost împuternicit de guvernul României să negocieze un tratat de asistență mutuală cu Uniunea Sovietică.

La 21 iulie 1936, Nicolae Titulescu și Maxim Litvinov, reprezentantul URSS, au încheiat un protocol de asistență mutuală. Schimbarea din guvern a lui Nicolae Titulescu, la 29 august 1936, a determinat guvernul URSS să considere că aceasta reprezintă o schimbare a politicii externe.

RAPTURILE TERITORIALE

Tendențele revizioniste ale URSS și Germaniei au condus la semnarea Pactului Ribbentrop-Molotov, la data de 23 august 1939, și a Protocolului adițional secret, al cărui punct 3 a afectat integritatea teritorială a României. O consecință directă a acestei înțelegeri a fost răstignirea poporului român, căruia URSS i-a răpit Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, prin Notele ultimative din 26 și 27/28 iunie 1940.

Acestei agresiuni i-au urmat Dictatul de la Viena, din 30 august 1940, prin care a fost răpită partea de Nord a Transilvaniei și Acordul de frontieră cu Bulgaria, de la Craiova, din 7 septembrie 1940, prin care s-a cedat Cadrilaterul (județele Durostor și Caliacra).

Acțiunile tragice din vara anului 1940 au costat poporul român pierderea suprafeței de 99.738 km² și 6.821.000 de locuitori, pierderi datorate, însă, și noncombatului armatei dar și deciziilor factorilor politici, în frunte cu regele Carol al II-lea, a cărui opțiune a fost: „*păstrăm statul și cedăm teritorii*”.

După aceste tragice evenimente, autoritățile sovietice și horthyste s-au dedat la acte de terorism inimaginabile împotriva populației românești majoritare. Distrugere și moarte, acestea au fost „binefacerile” aduse de Stalin și Horthy în teritoriile răpite României.

Ocupanții n-au putut anula, însă, credința românilor de reunire cu țara, în triumful dreptății istoriei. Evenimentele din vara anului 1940 au dus la schimbarea politicii externe a României și la apropierea ei de Germania. Alăturându-se Germaniei, România a participat la războiul contra URSS, conform Planului german „Barbarosa”, din decembrie 1940. Armata Română a luptat alături de Armata Germană, atât la eliberarea Basarabiei (22 iunie - 26 iulie 1941), cât și la celelalte operațiuni militare din est. Populația românească i-a primit cu mult entuziasm și bună-voință pe ostașii eliberatori și a aprobat reinstaurarea administrației românești.

Prin lovitura de stat de la 23 august 1944, România s-a alăturat puterilor aliate, producând o schimbare radicală a situației strategice în Europa de sud-est. În ziua de 24 august 1944 trupele sovietice au ocupat Chișinăul, iar câteva zile mai târziu au pus stăpânire din nou pe teritoriile românești oferite de Hitler prin Pactul Molotov-Ribbentrop. Conferința de pace de la Paris, din anii 1946-1947, a hotărât ca frontiera româno-sovietică să fie cea instituită odată cu ultimatumul din 27/28 iunie 1940.

Delegația oficială română la Conferința de pace de la Paris, din anul 1947, condusă de Gheorghe Tătărăscu, n-a ridicat problema teritoriilor dintre Nistru și Prut (Basarabia) și a Bucovinei de Nord, motivând că aceste teritorii au fost reglate prin Convenția de Armistițiu din 12 septembrie 1944, ea atacând doar cererile de despăgubire formulate de puterile occidentale.

Rusia stalinistă a impus în Tratatul de pace cu România din 1947, un alt termen: a botezat termenul de ultimatum cu termenul de acord sovieto-român. Așa și-a adjudecat din nou Uniunea sovietică, teritoriile românești Basarabia și nordul Bucovinei, punând din nou în aplicare pactul cu Hitler din 23 august 1939.

În anul 1948 o delegație română, condusă de Ana Pauker, a semnat, la Moscova, un protocol care a completat Tratatul de pace semnat la Paris în 1947, prin care se preciza că Insula Șerpilor intră în componența URSS. Mai mult, printr-un proces-verbal, încheiat la 23 mai 1948, se afirma că Insula Șerpilor a fost înapoiată URSS, pentru că în trecut ar fi „aparținut” Rusiei.

Românii din Moldova dintre Nistru și Prut au prins vremuri grele după reocuparea de către URSS, 24 august 1944: introducerea obligativității folosirii limbii ruse, înlocuirea alfabetului latin cu cel slav, masive deportări în Asia, falsificarea istoriei, interzicerea relațiilor cu România, efectuarea stagiului militar de către tinerii moldoveni și repartizarea lor în producție cât mai departe de casă pentru a uita obiceiurile și tradițiile românești și a se încadra în marea familie a popoarelor sovietice. Cu toate acestea, populația românească a supraviețuit prin conservarea, mai ales în mediul rural, a datinilor, credinței și obiceiurilor strămoșești.

BASARABIA ÎN CONCERTUL EUROPEAN

Căderea imperiului sovietic, în 1991, i-a determinat pe românii dintre Prut și Nistru să proclame independența deplină a Republicii Moldova, la data de 27 august 1991.

După mai mulți ani de dominație a comuniștilor, la conducerea Republicii Moldova a reușit să acceadă alianța unor forțe progresiste, în frunte cu liberalii și democrații, alianță care s-a înscris pe linia aplicării unor legi care au asigurat dezvoltarea democratică a țării și deschiderea spre Uniunea Europeană.

În anul 2016 forțele progresiste românești din Republica Moldova au suferit o grea înfrângere, la cârma țării revenind, după mulți ani, adepții lui Voronin, în frunte cu Igor Dodon, care a făcut eforturi intense să abată Republica Moldova de la alianța cu Uniunea Europeană,

orientând-o spre Rusia.

Alegerea Maiei Sandu în calitate de președinte al Republicii Moldova, în noiembrie 2020, cu sprijinul impresionat al tinerilor, dă speranțe românilor moldoveni de unire cu România. Patrioții români desfășoară activități de cunoaștere a Istoriei Românilor de către tineri, proclamarea limbii române ca limbă oficială în Republica Moldova. Inimioasa președintă se luptă pentru a obține sprijinul parlamentului și al guvernului. Sprijinită de patrioți români moldoveni militează pentru reînscriserea epublicii. Moldova pe cale europeană și aplicarea unor legi progresiste în Moldova. De asemenea, își propune să dezvolte economia, învățământul, cultura și să îmbunătățească condițiile de viață al populației.

Igor Dodon având sprijinul lui Plahotniuc și Șor, se opun cu înverșunare pregătirii românilor basarabeni pentru reunirea cu Patria Mamă și al revenirii Moldovei în concertul european. În ianuarie 2021, Igor Dodon s-a întâlnit cu ambasadorul Federației Ruse la Chișinău, Oleg Vasnețov, deși nu avea calitatea de șef de stat, discutând trei probleme: acordul dintre Republica Moldova și Federația Rusă cu privire la protecția socială a moldovenilor care trăiesc sau muncesc în Rusia, livrarea în Republica Moldova a vaccinului rusesc, extinderea regimului preferențial pentru exportul de produse agroindustriale moldovenești pe piața rusă.

În prezent opoziția de la Chișinău se opune cu înverșunare actualei conduceri politice, făcând jocul puterii de la Moscova, care amenință cu invadarea teritoriului Republicii Moldova. România face eforturi de ordin material, pentru a preveni tulburările între Prut și Nistru.

Recent, președintele, parlamentul și guvernul României au primit în vizită o delegație guvernamentală a Republicii Moldova, condusă de prim ministrul Dorin Recean, analizând împreună situația politico-militară, economică și socială din republică, determinată de criza creată din războiul ruso-ucrainean, adoptând măsuri de ajutorare puterii politice și militare din țară.

Bibliografie:

Constantin Kirițescu, Istoria Războiului Pentru Întregirea României, vol. 3, Editura Karta Graphic, Biblioteca Județeană „Nicolae Iorga” Ploiești, 2014

Nicolae Iorga, Basarabia noastră, Ploiești, Editura Libertas, 2012

Viorica Moisiuc, Calvarul Românilor în lupta pentru eliberare și întregire națională, vol.1 (1600-1914), Editura Fundației România de mâine, București, 2020

Dumitru Munteanu Râmnic, Pentru Basarabia, Ploiești, Editura Libertas, 2012

Anton Moraru, Basarabia sub jugul colonial al Rusiei țariste (1812-1917), Chișinău, Editura Labirint, 2012

Valeriu Matei, Pactul Ribbentrop-Molotov și agresiunea sovietică împotriva României, Culegere de documente 1939-1991, Editura Libertas, Ploiești, 2012

Colonel Florin Șperlea, Unirea Basarabiei cu România, un act istoric, Observatorul Militar nr. 12, din 27 martie – 3 aprilie 2018

Evoluția urbanistică a zonei centrale a orașului Bârlad în sec. XIX-XX

Marcel PROCA

Orașul Bârlad avea în sec. XIX aspectul unui vechi târg moldovenesc, cu străzi înguste și prăfuite, cu clădiri puțin rezistente, ce nu depășeau două nivele, în centru aflându-se prăvăliile negustorilor.

Conducătorii orașului, au dovedit puține preocupări pentru o evoluție urbanistică unitară, fapt remarcat de altfel și de călătorii ce treceau prin Bârlad. Aceștia Bârladul, le apare ca „un amestec urât de căsuțe și arbori fără linii fixate, fără înălțare, fără perspectivă, fără măcar turnurile de biserici care străpung locuințele și livezile învălmășite”.

Au fost însă și excepții. Printre edilii de seamă ai orașului din sec. XIX îl putem aminti pe Andrei V. Ionescu, care într-o perioadă de 26 de ani a fost de cinci ori primar. De numele lui se leagă o serie de îmbunătățiri edilitare, pavări de străzi, iluminat public, înfrumusețarea Grădinii Publice și sistematizarea zonei centrale de astăzi, din fața Clădirii Primăriei, unde în trecut a existat o piață numită Domneasca și mai târziu Piața Unirii.

În memoriile sale, scrise în 1907 la îndemnul lui Iacob Antonovici, fostul primar Andrei V. Ionescu amintește despre cum a amenajat această zonă în 1875: În Piața Domneasca am construit un bazin pentru apă și rezervor pentru caz de incendii, ca să fie apă

abundentă și să se poată lua cu ușurință. Vis-a-vis de magazinul lui Hagi Lazăr Cambur, astăzi proprietatea domnului Paveliu, comerciant de coloniale, era o piață ce se numea a Otcupului, mlăștinoasă și cu totul murdară, acolo staționau carele cu poloboace de vin, adesea pentru desfacere și tot aici se coteau de însărcinații primăriei. Am oprit a se mai vinde vinurile acolo și am strămutat Otcupul în Piața Ocolului de vite iar în locul rămas fără nici un serviciu, am făcut Scuar, prevăzându-l cu copaci, gazon și flori, de către grădinarul comunei, adus de mine din Paris.

Pavarea zonei era o stringentă necesitate căci, așa cum relatează Andrei V. Ionescu într-un memoriu datat 1861, în centru „gloderia era nemaipomenit de mare, astfel că în dosul Hotelului Grandes s-a înecat un cal și altul vis-a vis de Leizer Kafman pe strada Principală”. Acum în a doua jumătate a sec. XIX ne aflăm parcă la 1837 când călătorul rus Demidof, descrie Bârladul „ca o mare de pământ cleios în care caii înoată până la pânțele” și notează în continuare plin de amuzament că „are de gând să ajungă oraș după locul mare pe care se întind străzile, din care nu lipsesc decât casele și oamenii”.

La început de secol XX cei ce vizitează Bârladul, ne lasă aceeași imagine a unui oraș patriarhal în care nimic

nu tulbură pacea și liniștea zilnică a locuitorilor, sau a diriguitorilor urbei.

Presa vremii abundă de consemnări privind greutățile întâmpinate de pietonul obișnuit pe caldarâmul neîntreținut sau prost făcut și numeroasele băltoace de noroi ce apăreau după cea mai mică aversă de ploaie. Nicolae Iorga trecând prin Bârlad, la 1902, face câteva notații deloc favorabile "Nici un alt oraș din țară n-a păstrat așa de bine ca acesta, icoana satului din care s-a dezvoltat. Orașenești sunt doar pavajul, să-i zicem mai bine cu vechiul cuvânt, mai potrivit, caldarâmul, vestit poate pe vremea sa, dar astăzi unul din cele mai strașnice mijloace de pedeapsă pentru cine-și scâlcie ghetele, pe jos, sau își dărdâie oasele în trăsura, pe dânsul, și Strada Mare. Bârladul are o singură biserică mai mare în mijlocul unei întinse Piețe de târg, fără hotare drepte. E o clădire fără nici un fel de frumusețe, strivită sub turnuri prea grele, reînviată în chipul cel mai vulgar. Un pod de scânduri vechi, putrede, tremurătoare, acoperă râul".

Același aspect dezolant îl regăsim și în descrierea scriitorului I. Simionescu (1926): „Chiar în mijlocul orașului nu se simte dragostea de arbori, nici de pajiște verde. Aproape de liceul cel nou, de vreo 40 de ani clădit, este vechiul liceu de lângă Biserica Domnească, cu clopotnița de scânduri, gata să se prăbușească. În fața lui se află un parc, iar în mijlocul parcului se ridică statuia unuia din frații Codreanu, Nicolae, al căror

nume e legat de instituțiile culturale ale Bârladului. În loc ca statuia să impuie, invocând amintirea unui om de bine, îți deșteaptă mila, rășfrântă bineînțeleș asupra celor care nu pricep, ce rost are o statuie. Parcul este plin de bălării, prin împrejmuirea sărăcăcioasă de sârmă ghimpată a străbătut un măgăruș, care păștea ce mai găsea verde. De jur împrejur, dragă Doamne, s-au plantat arborasi. Neîngrijți, neudați, cu pământul bătut la rădăcină, păreau niște crengi uscate, înfipte în pământ, cum stau înfipte la capetele mormintelor din satele de munte, brădișori descetinați, semnul tinereții celui înmormântat. În acel moment, privind de o parte

clădirea dărăpănată a liceului vechi, care adăpostește acum Poliția sau un Comisariat, alături de Biserica Domnească și ea lăsată în părăsire, iar de cealaltă parte a drumului, Parcul, în jurul statuii unui om căruia Bârladul îi datorește atâtă, mi se pare că mă aflu în cimitirul simțămintelor noastre de pietate, de respect pentru trecut, de dragoste și grijă pentru locul în care ne ducem viața".

Statuia lui N. Roșca Codreanu, sculptor I. Scutaru, a fost inaugurată în centrul Parcului din Piața Domnească, la 6 decembrie 1908, cu ocazia sărbătoririi jubileului de 50 de ani a Liceului "Gh. Roșca Codreanu".

La manifestarea prilejuită de dezvelirea statuii, au participat numeroși bârladeni, personalități ale timpului, foști elevi ai liceului și chiar un grup de studenți ieșeni.

În condițiile în care imobilul unde funcționa Primăria orașului, aflat în cartierul Podeni strada Dimitrie Cantemir nr. 2,3, devenise impropriu, în 1934 au început lucrările la noua clădire, prilej cu care, statuia lui N. Roșca Codreanu, a fost mutată pe amplasamentul actual, în fața instituției ctitorită de acesta.

La 21 octombrie 1934, a avut loc solemnitatea punerii pietrei de temelie a localului Primăriei Bârlad. Parcul Domneasca a fost din nou amenajat și în centrul lui a fost ridicat un bust din bronz reprezentându-l pe filantropul Stroe Belloescu (14 iunie 1936) de către Ateneul Popular CFR, bust astăzi dispărut.

După 1945 au fost realizate modificări și amenajări succesive. Între 1952-1953 Parcul fiind reamenajat a primit denumirea de Parcul Eroilor Sovietici. Aici s-a amplasat o placă funerară în amintirea soldaților sovietici, căzuți în luptă în timpul celui de-al doilea război mondial. Tot în acești ani în fața Primăriei s-a amenajat un Scuar semicircular, iar în 1965 s-a construit o fântână arteziană și două peluze. Pavat cu gresie colorată și încadrat cu spații verzi a pus în evidență Biserica Domnească, ctitorie a domnitorului Vasile Lupu.

Parcul în care decenii de-a rândul generații de bârladeni au petrecut clipe plăcute, a dispărut după construirea Casei de Cultură George Tutoveanu și modificarea traseului arterei principale de circulație în anii 1971-1972.

Bârlădeanul Nicolae Bagdasar, filosof, academician

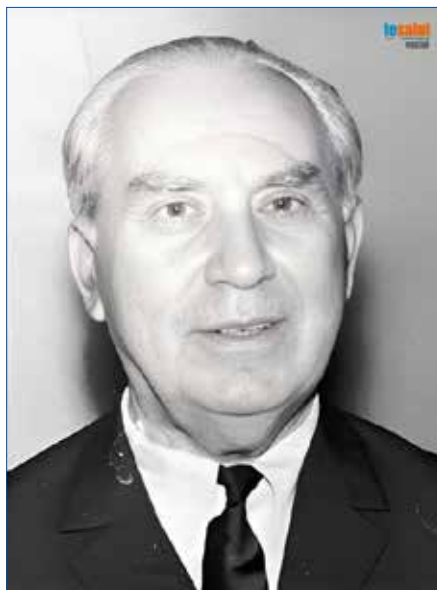
Irina Mariana MARINESCU

Nicolae Bagdasar a fost vărul mamei mele: mamele lor erau surori. S-a născut în satul Idrici, comuna Roșiești, Județul Fălciu (astăzi Vaslui) în familia unor răzeși fruntași. După moartea mamei la nașterea celui de al doisprezecelea copil, familia a cunoscut greutăți mari. Bunicii de pe mamă, deși bine înstăriți, nu au oferit nici un ajutor copiilor rămași orfani. Împreună cu fratele lui, Dumitru (17 Decembrie 1893 – 16 Iulie 1946), viitorul renumit neurochirurg, Nicolae a petrecut mult timp în familia Agarici a mamei mele de la Curteni. Mama lui, la fel ca și bunica mea, era – conform obiceiurilor vremii – analfabetă. Părinții lui Nicolae au insistat ca "băieții familiei" să capete cea mai bună școlarizare posibilă, trimitându-i la școala primara din satul vecin unde învățătorul era renumit pentru dedicația lui ca pedagog (spre nemulțumirea dascălului local care „se ținea mai mult de băut decât de clasele predate la școală”).

Nicolae a notat în amintirile lui drumurile zilnice grele, de câțiva kilometri, pe jos, prin gerurile și nămeții iernilor, printr-o pădure băntuită de fiare sălbatice, fără să lipsească nici o zi de la școală. El a fost un copil neobișnuit prin dragostea lui de învățătura și a colectat treptat o bibliotecă considerabilă, achiziționată cu mijloacele sale reduse.

După terminarea școlii primare, Nicolae a frecventat liceul prestigios "Gheorghe Roșca Codreanu" din Bârlad, fiind ținut în gazdă de un profesor în schimbul meditațiilor date fiului acestuia. Impresionat de "lada cu cărți" pe care le-a adus cu el, gazda lui i-a extins ospitalitatea și i-a oferit întreținerea pe durata sesiunilor școlare, chiar și după ce fiul acestuia terminase școala și plecase din casa părintească. Dragostea pentru învățătura și sacrificiile făcute pentru a căpăta acces la educație și cultură au rămas cu el pentru întreaga lui viață. După absolvirea liceului, Nicolae Bagdasar a urmat cursurile Școlii Militare de Ofițeri și a participat în Primul Război Mondial împreună cu Regimentul 51 de

Infanterie. Supraviețuind războiul, a urmat Facultatea de Litere și Filozofie la Universitatea București (1922), apoi a primit o bursă guvernamentală care i-a permis să obțină un doctorat la Berlin (1926), specializându-se în opera filozofică a lui Kant.

Mulți din generația lui, care au făcut studii avansate în străinătate, ca de exemplu scriitorul Eugène Ionesco, istoricul religiilor Mircea Eliade, filozoful Emil Cioran, medicul George Emil Palade, sculptorul Constantin Brâncuși, nu s-au reîntors niciodată în România. Nicolae, la fel ca și fratele său Dumitru (specializat în neurochirurgie în Statele Unite ale Americii) s-a reîntors având un puternic sentiment de datorie, o multitudine de idei și hotărârea de a contribui la înălțarea culturii în patria sa.

Viața lui Nicolae Bagdasar a fost plină de activități academice și publicistice.

• Profesor de limba germană la Școala Comercială Română din Salonic-Grecia (1926 – 1927), apoi la Școala Comercială "Nicolae Kretzulescu" din București (1927 – 1930).

• Secretar al Societății Române de Filosofie (1928 – 1940)

• Intemeietorul Editurii Filosofice (1930 – 1944)

• Secretar de redacție al "Revistei de Filosofie" (1928 – 1943)

• Asistent universitar la Facultatea de Filozofie București (din 1 februarie 1928), la catedra de Psihologie, Logică și Teoria Cunoașterii de sub conducerea lui C. Rădulescu-Motru

• A publicat "Filosofia contemporană a istoriei", București, Societatea Română de Filosofie, 1930

• A publicat "David Hume, Cercetare asupra intelectului omenesc" (1936)

• Membru corespondent al Academiei de Științe

• Membru corespondent al Academiei de Științe Morale și Politice (1940)

• Coordonator științific al tratatului "Istoria filosofiei

moderne (Vol.I, 1927; Vol.II, 1938; III, 1939; IV, 1940; V, 1941)

- Director al Casei Școalelor, un important centru cultural și cea mai mare casă de publicații

- Profesor titular la catedra de Filozofie Generală (Epistemiologie și Metafizică), și Istoria Filosofiei Moderne și Contemporane (1942 – 1949)

- Membru corespondent al Academiei Române (1943), de unde a fost demis în 1948 de către regimul comunist

- Co-director al revistei "Ethos" (1943 – 1946)

- A publicat "Antologie filosofică. Filosofi străini" (1943)

- A publicat monografia "Teoria cunoștinței", 2 volume, București, Univers Enciclopedic, (1995); (ediții anterioare: 1941; ed. a II-a, 1944)

- A fost destituit din învățământul superior (1949)

- Director de secție al Institutului de Istorie din București (1949 – 1950)

- Consilier științific al Institutului de Istorie al Academiei Republicii Populare Române

- Referent științific al Institutului de Istorie și Filologie al Academiei – Filiala Iași – (1953 – 1956)

- Coordonator științific al Dictionar Enciclopedic Român (1956 – 1958)

- A fost "reabilitat" și a obținut o pensie de merit (1959)

- Membru al Academiei de Științe Sociale și Politice (1870)

- A publicat numeroase lucrări de specialitate, atât în țară cât și în străinătate. A lăsat numeroase manuscrise, unele fiind publicate ca lucrări postume.

În anii de persecuție comunistă petrecuți la Iași, fiind considerat adept și proponent al "filozofiei kantiene decadente", a trăit cu frica obsedantă că era urmărit de autorități. În repetate rânduri a observat un bărbat staționat pentru ore întregi la colțul străzii de unde observa casa lui, fiind convins că era un agent al politiei politice secrete "Securitate". De la mama mea știu însă ca bărbatul acela era infatuat cu soția unchiului Nicolae. Conform afirmațiilor lui proprii, dacă ar fi aflat că cineva a pus ochii pe soția lui, el l-ar fi ucis. Iată cum ideea supravegherii permanente de către Securitatea comunistă a salvat poate viața unui sărman bărbat căzut în capcana unei iubiri nepermise și fără de speranță.

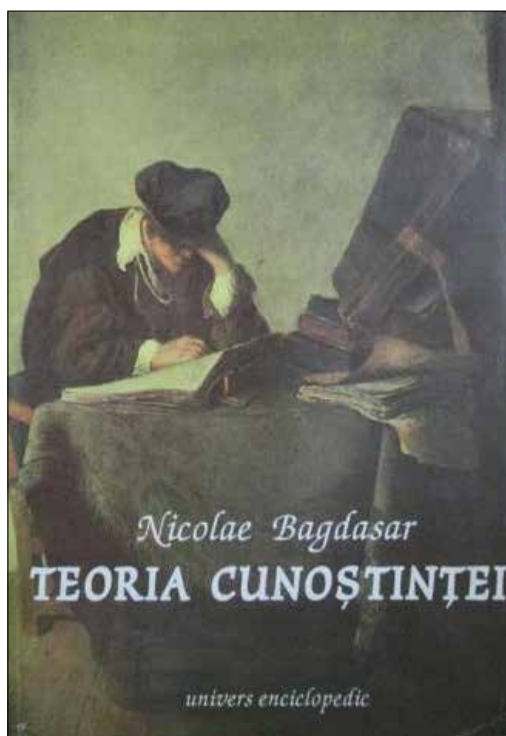
Tatăl meu l-a ajutat pe "nenea Neculai" să-și cumpere o casă mică pe Strada Caragiale, la

câteva minute distanță de casa noastră de pe Strada Topîrceanu. Nenea Neculai asculta cu religiozitate emisiunile radiofonice de la Europa Liberă și Vocea Americii, strict interzise și mizerabil bruiate de guvern, apoi venea la noi și discuta noutățile împreună cu părinții mei. Ne stimula speranța că în curând vor veni americanii ca să ne salveze, întrucât "America democratică nu putea tolera ocuparea și uzurparea mârșavă a țării noastre de către regimul diabolic impus de bolșevicii sovietici." "Americani" în prezentările lui erau ca un tren îndepărtat, vizibil doar ca un punct la orizont, care părea imobil, dar care cu certitudine se apropia vertiginos de noi.

Venea aproape zilnic să ne viziteze, promenându-se împreună cu tatăl meu prin cartierul nostru drag, Copou, împărtășind unul altuia dragostea pasionată pentru arte și literatură. Pe mama o luăda: "Coana Maricică, iarăși ai făcut un borș minunat!". A ascuns în casa noastră manuscrisele lui considerate compromițătoare care, descoperite de cenzura comunistă, îi puteau pune în pericol libertatea și poate chiar viața. A încredințat părinților mei spre păstrare secretă și un revolver, atunci când posesia armelor de foc era cu desăvârșire interzisă. Mai târziu, când teama de autorități l-a copleșit cu totul, a îngropat revolverul în curtea bunicii mele paterne care trăia vis-à-vis de casa noastră.

Ne povestea amănunte despre studiile lui la Berlin, unde își obținuse doctoratul cu mențiunea "Magna cum Laude." Una dintre povestiri era despre gardianul garderobei de la biblioteca Universității Humboldt, care niciodată nu dădea bilete numerotate celor care-și depozitau hainele în timpul vizitei, întrucât el le memorizase numele, fizionomia și domeniul lor de studiu. Alte povestiri erau despre personalitățile profesorilor și colegilor, presărate cu glume de care râdeam cu toții până la lacrimi. Pentru sora mea Gabriela (Biuca) și pentru mine (Biuca era întotdeauna premianta clasei la Liceul Oltea Doamna) avea o prietenie aprobativă și încurajatoare ("Irinel, tu trebuie să-ți faci o carieră științifică, nu profesională").

A fost fericit când a fost "reabilitat", s-a mutat la București și a putut trăi fără frică, mai mult de o decadă, lucrând la revizuirea operei sale pentru o eventuală reeditare. A fost naș la căsătoria mea în 1960 și la botezul fiului meu Ion Nicolae, născut în 1969, care îi poartă numele.

Prof. Alexandrina PASCAL

SEVA DIN ADÂNCURI

Mircea Eliade – un spirit enciclopedic

Motto:

„Blamat sau adorat a reușit să se impună drept un reper de neocolit al culturii române în secolul trecut.”

„Matricea Românească”, 21 ianuarie 2017

Dacă luăm în considerație faptul că orice comunicare transmite mesajul prin titlu este evident că cele ce urmează sunt un omagiu adus scriitorului și omului de cultura recunoscut pe plan mondial, Mircea Eliade, unul din factorii care ne-a propulsat în universalitate. O personalitate totală greu de definit. El este „seva din adâncuri”, esența care a ieșit la lumina, din adâncurile neamului românesc.

Publicația „Matricea Românească” ne-a oferit, așa cum s-a exprimat, lucruri mai puțin cunoscute, despre arhicunoscutul Mircea Eliade, numindu-l „o personalitate complexă, care complexează”. Afirmatia este un îndemn pentru a găsi răspunsuri la întrebări care mult timp au fost un mister.

„Misterul Eliade” îl înțelegem dacă meditam cu înțelepciune asupra vieții sale.

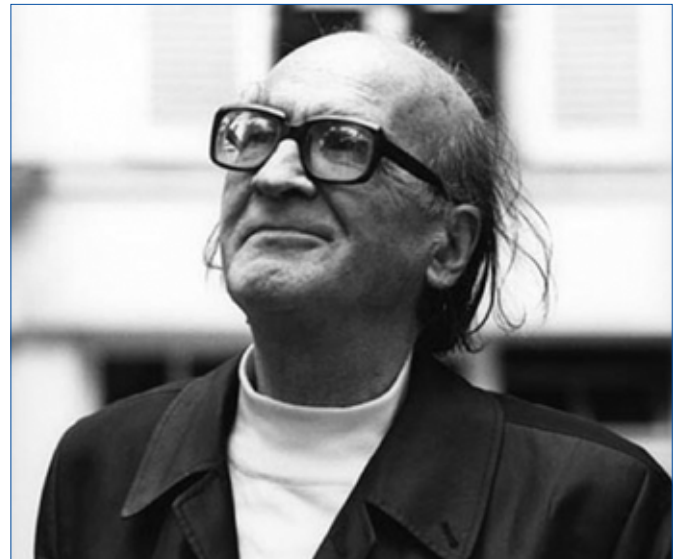
Așa cum se întâmplă și în natură, sămânța unei flori, deosebită de tot ce este în jurul ei, purtată de vânt la voia întâmplării face să răsară, unde nici nu te aștepti, o floare rară, aparte de tot ceea ce o înconjoară. Ea înfrumusețează și stârnește admirație.

La fel și în viață, seva din adâncurile neamului nostru și-a concentrat esența și a scos la lumină o asemenea „floare”, o valoare națională, o mândrie a poporului din care a răsarit.

Știința explică fenomenul prin moștenirea genetică, genele care sar și care fac ca deodată, după generații, undeva, fără prea multe motivații, să pară o valoare umană care se ridică deasupra tuturor.

Motivație sau adevăr? Rămâne la aprecierea fiecăruia, dar se pare că balanța înclină spre adevăr dacă apelăm și la o altă sursă – înțelepciunea populară. În legende, blesteme sau alte forme de manifestare folclorică se spune că „totul merge până la al șaptelea neam”. Noi avem un exemplu concret al acestui „mister”, este acea floare rară despre care am vorbit, MIRCEA ELIADE, scriitor, filozof, profesor la Universitatea din Chicago și titular al catedrei de „Istoria religiilor”. Timpul a dovedit adevărata sa valoare, post mortem, se vorbește despre acest savant ca despre unul dintre „românii care au schimbat lumea”, afirmație făcută într-o emisiune culturală difuzată pe TVR 1 la 28 decembrie 2018.

Există și elemente neconfortabile în viața sa, elementele neconfortabile încep chiar cu data nașterii sale. Născut pe 28 februarie 1907, tatăl său ia ca element de referință cele două calendare (Iulian și Gregorian) și hotărăște să-l înregistreze pe stil vechi, adică pe 13 martie

dar nici această dată nu o respectă și este înregistrat pe 9 martie, dată semnificativă din punct de vedere religios (Sfinții Mucenici martiri). Biografia sa afirmă că viața sa a început sub semnul unui misticism, a unui simbolism încărcat de semnificații pe care l-a continuat și el în lungul vieții.

A fost al doilea copil al familiei Gheorghe și Ileana Eliade din București, între Nicolae Remus și Cornelia.

Erau moldoveni la origine, din Tecuci și au schimbat numele în Eliade odată cu mutarea la București, la origini se numeau Ieremia. Autorul spune că motivul preschimbării ar fi fost admirația tatălui său față de Eliade Rădulescu. Familia avea tradiție militară, fratele tatălui, Costică, făcuse „Școala de război”, avansase ca ofițer de Stat - major și a înaintat până la gradul de general de divizie. În schimb, tatăl său, nu a reușit să treacă de gradul de căpitan și funcția l-a purtat cu garnizoana la Râmnicu Sărat apoi la Cernavodă și în final familia Eliade se stabilește în București.

Există multe „curiozități” în biografia sa. De obicei cei care vor deveni personaje marcante, fac dovada valorii lor încă din copilărie și cu timpul evoluția lor intelectuală îi detașează de semenii săi, până ajung să devină „un fenomen”. Ei bine, la Mircea Eliade, fenomenul a fost un paradox, sunt consemnate anumite situații care ne dă dreptul să-l numim fenomen atipic. De ce? Fiindcă poliglotul, Mircea Eliade, cel care a învățat franceza, italiana, germana și engleza, pentru a putea citi în original, cel care timp de trei decenii a fost director al departamentului „Istoria Religiilor” din Chicago, autorul a

peste 80 de volume cu tematică variată, a răsturnat teoriile prestabilite în viața, referitoare la „copilul care promite” sau la „școlarul silitor”. După propriile mărturisiri făcute în opera cu caracter autobiografic „Romanul adolescentului miop”, se poate vorbi despre paradoxul din viața lui Eliade fiindcă în anul I de liceu a fost corigent la trei obiecte, situație care a depășit-o cu dificultate. Apoi evoluția în timp l-a făcut savantul excentric care a depășit limitele civilizației românești și a devenit un nume răsunător în cultura mondială. A evoluat asemenea unui torent care crește, acumulează și apoi revarsă.

Și în viața personală (în familie și în societate), a manifestat „curiozități” fiindcă în primii ani de școală începe prin a fi interesat de botanică, apoi se îndreaptă spre literatura mondială, filozofie și religie comparată.

Tumultos, neliniștit, dornic de a cunoaște tot ce este necunoscut, așa s-a manifestat Mircea Eliade încă de când a început școala în strada Mântuleasa, apoi Colegiul „Spiru Haret”, urmat de Universitatea din București, unde a fost apreciat de profesorul Nae Ionescu. Acesta se face remarcat prin activitate, intru-un grup de tineri capabili din care făceau parte: Emil Cioran, Constantin Noica, Petre Tutea, Mihail Sebastian și Vasile Voiculescu.

Suntem în perioada interbelică, epoca controversată din punct de vedere politic, tulbure și confuză, mai ales pentru tineret, fapt care a influențat și atitudinea lui Mircea Eliade care a avut o apreciere temporară față de ideologia extremă dreapta, apoi a renunțat.

Urmărindu-i în paralel și viața personală, constatam aceeași atitudine de pendulare între situații atipice.

Sfidează familia care l-a renegat datorită căsătoriei cu Nina Mareș, o funcționară care mai fusese căsătorită și avea un copil, o fetița (Adalgiza). Era în pragul unui scandal public, ea amenința cu sinuciderea dacă nu se căsătoreau. În cele din urmă și-au oficializat legătura, a înfiat-o pe Giza și au conviețuit până în anul 1944 când Nina a decedat, bolnavă de cancer.

Situația l-a împins într-o depresie agravată și de dezamăgire pe plan politic: înfrângerea României și a „Alianței Axei” pe frontul de Est, fiindcă între timp se implicase în viața politică.

În 1933 fusese semnatarul unui manifest împotriva rasismului impus de Germania nazistă, iar în 1937 participă la campania electorală pentru „Garda De Fier”. Sprijinul acordat „Gărzii de Fier” face ca în 14 iulie 1938 să fie arestat din ordinul lui Carol al II-lea și pentru refuzul de a semna o declarație de disociere cu „Garda de Fier” a fost încarcerat la sediul Siguranței până în 12 noiembrie (4 luni).

Urmărindu-i în paralel evoluția vieții pe plan personal, social-politic și creator, ne convingem și mai mult de paradoxul care a existat permanent în viața sa. Pentru „oscilațiile” politice în 1937 a fost înlăturat de la Universitate, s-a judecat cu Ministerul Educației, a câștigat și a fost numit asistentul profesorului Nae Ionescu. Dar viața îi rămâne în continuare o „cascadă” de aventuri. Depresia despre care am vorbit l-a făcut să - și dorească a deveni soldat, apoi călugăr, dar renunță la ambele și se mută la Paris cu fiica sa adoptivă, Giza.

A doua căsătorie a fost cu Christinel Costescu cu care a rămas până la sfârșitul vieții.

Pe cât de labil a fost în viața personală și în activitatea politică, pe atât de statornic a rămas în setea de a ști, de a cunoaște, de a cerceta. Acesta este domeniul în care a obținut satisfacții și recunoașterea meritelor.

În afara studiilor la Universitatea din București și la cea din California a studiat și în India Britanică, apoi și-a început lucrările de savant la Universitatea din Calcutta. A studiat filozofia, sanscrita, engleza și indiana, a practicat yoga, în Himalaya 6 luni și în final a adoptat idei gandiniene.

TEZA DE DOCTORAT a fost susținută în 1933 cu subiectul „YOGA”. A mai fost preocupat și de șamanism și de alte practici pe care le-a cunoscut în India și în Himalaya, interesat deopotrivă de tot misterul vieții.

În perioada celui de al doilea război mondial a fost atașat diplomatic la Lisabona, dar când în România s-a instalat comunismul se decide să rămână peste hotare, o perioadă la Paris apoi se mută în Statele Unite, la Chicago și a predat la Universitate. Catedra îi poartă și azi numele. Este perioada când începe să-și promoveze gândirea religioasă și-și finalizează operele: „SACRU ȘI PROFAN”, „IMAGINI ȘI SIMBOLURI”, „DE LA ZAMOLXIS LA GENGHIS HAN”.

Devine un nume de rezonanță apreciat pe plan mondial și meritele îi sunt răsplătite pe măsură, astfel:

1966 este numit MEMBRU AL ACADEMIEI AMERICANE DE ȘTIINȚE, apoi a primit Premiul „BOREDIN” al Academiei Franceze și onoarea de a fi numit „DOCTOR HONORIS CAUSA” al Universității „George Washington”.

Departate de țară este doar fizic, sufletește trăiește toate evenimentele din România. În 1977, împreună cu alți romani exilați, semnează o telegramă de protest împotriva regimului Ceaușescu. Anii târzii ai vieții s-au făcut simțiți prin semnele firești ale vârstei, printre altele și o artrită avansată. În urma unui accident cerebral, la 22 aprilie 1986, la Chicago, a trecut în eternitate, un om mare, Mircea Eliade, românul care a lăsat o moștenire literatură pe mărimea valorii care a avut-o.

Personalitate unică, cu o operă aproape de neegalat, scrierile sale scot la lumină valoarea autorului, un spirit ENCICLOPEDIC și RENASCENTIST.

A îngemănat folclorul cu filozofia, tradițiile depășesc granițele (europene și asiatice), fantasticul devine realitate iar șamanismul și yoga nu mai sunt mistere.

Personal, eu l-aș asemui într-o oarecare măsură cu Jules Verne, cel care a anticipat realizările științei din zilele noastre.

La fel, poate, se va întâmpla în viitor și vor fi explicate fenomene cum sunt levitația și imaterializarea ființei umane, așa cum descrie Mircea Eliade fenomenul în „secretul Doctorului Honigberger” și ajungi să te întrebi dacă este pură ficțiune sau anticipație științifică.

Opera lui Mircea Eliade are deschidere spre masa de cititori, indiferent de gradul de cultură. Chiar dacă subiectul are profunzime și cititorul avizat va sesiza filozofia, misterul sau altă temă majoră, cealaltă categorie de cititori, chiar și copiii, vor fi vrăjiți de pendulare între real

și ireal, de ieșirea din timp și vor trăi magia unei povești cu strigoi sau cu personaje fabuloase.

Aprecierea unei valori universale cum este opera lui Mircea Eliade nu poate fi exprimată în paginile unui eseu. Și nici nu avem competența de a comenta ideile filozofice sau Istoria Religiiilor, în schimb ne putem bucura de frumusețea și înțelepciunea operelor de factura literară. Pentru masa largă de cititori Mircea Eliade este accesibil și se face înțeles dacă lecturează doar două volume care cuprind tot registrul tematic și pe care vi le recomand:

La Țigănci și Alte Povestiri, Editura pentru Literatură, București, 1960;

Maitreyi – publicat la noi în Editura pentru Literatură, București, 1969.

Aici regăsim esența gândirii unui suflet neliniștit, mereu în căutare prin prelucrarea misterului din cotidian și interceptarea lui în miturile folclorice, totul într-o abordare originală, absolut extraordinar.

Lectura nuvelei „La Țigănci” te scoate din timp, pendulează între real și ireal încât la final îți pui niște întrebări tulburătoare.

Interesant este și felul în care povestirile tratează tainele folclorului, cu subiecte preluate din folclorul românesc sau din cel oriental.

Am putea lua comparativ „Șarpele” și „Nopti la Serampore”, narațiunea ne poartă într-o lume fantastică cu întâmplări fabuloase, cum a fi dislocări temporale și posibile teleportări în timp încât ne întrebăm: oare este posibil?

Greu de dat un răspuns, mai ales dacă aprofundăm replica personajului Swami (Nopti la Serampore) care comentează: „Cred ca cineva înzestrat cu puternice virtuți oculte te poate scoate din prezent, îți poate anula condiția ta reală și te poate proiecta înainte, în Univers.”

Este practica TANTRA – teorie orientalistă asupra caracterului iluzoriu al timpului, filozofie hindusă pe care europeanul n-o pătrunde și nu poate exprima enigmaticul și straniul fenomenului.

Celelalte nuvele din volumul: „Fata căpitanului ” sau „Cititor în piatră” aparțin lumii spirituale și în spațiul geografic românesc, dar încărcătura spirituală are aceeași intensitate. „DOMNIȘOARA CHRISTINA” este un amestec fabulos de elemente fantastice de la basmul povestit de Simina la „LUCEAFARUL” eminescian pentru a exemplifica posibilitatea aceluiași destin în două exemple paralele. Filozofia îmbracă haina basmului popular cu strigoi, reîncarnare a unor entități dispărute, dar care prin magie se pot reîncarna. La fel ca eroul din „Șarpele”.

Interferența real-fantastic ajunge la cote maxime și te întrebi dacă știința medicală ar putea răspunde azi când este atât de evoluată, probleme cu care se confruntă Cucoaneș, eroul povestirii „UN OM MARE”. Acesta suferă de o boala foarte, foarte rară, „macrantropie”, un proces

prin care omul crește continuu și permanent, până ajunge la... dar citiți dumneavoastră povestirea pentru a avea revelația descoperirii. Veți constata că el ca și Brânduș din „Fata căpitanului” pot fi asemuiți cu personajele fantastice din basmele românești și îndrăznesc chiar să le găsim similitudini în „monștri simpatici” din „Povestea lui Harap Alb”.

Evoluția literaturii romane, în perioada interbelică impune o „modernizare” a romanului, atât structural, tematic cât și din punct de vedere al abordării problematicei, fiindcă și aici sesizăm înnoiri.

Receptiv, documentat și inspirat din experiența proprie, Mircea Eliade ne uimește din nou cu romanul eponim „MAITREYI”.

Este o bijuterie literară, roman modern și psihologic, o combinație de jurnal personal completat cu partea narativă, o relatare absolut autentică a experienței personale. Fiindcă Maitreyi a existat cu adevărat, în viața reală era fiica **inginerului** Dasgupta, mentorul său din India, iar Allan – autorul însuși.

Trăirile lor, întâmplările și tragismul inevitabil al finalului reliefează ideea și mesajul romanului. Este incompatibilitatea a două culturi și două religii total diferite. Unică și totală este doar iubirea. Cititorul este vrăjit nu numai de povestea de dragoste a celor doi nefericiți ai

sortii, dar lectura oferă și un prilej de a cunoaște India „la ea acasă”, cu datini, practici religioase, concepții și personalități. Este o poveste cu totul fascinantă, incitantă și tulburătoare.

Materialul de față a oferit o scurtă exemplificare și este departe de a face o caracterizare a acestei valori care reprezintă un tot: literatura eseistă, comentarii filozofice, lucrări de profundă erudiție și jurnale personale.

Lărgind sfera dezbaterilor privitoare la acea moștenire genetică – seva din adâncuri – literatura română ne mai oferă un exemplu în persoana lui Lucian Blaga, poetul filozof, care în teza de doctorat intitulată „Cultura și Cunoaștere” argumentează teoria imposibilității cunoașterii tainelor Universului, susține datoria de a potența misterul și totul se reduce la concluzia: „Cine știe?” Este întrebarea care de multe ori și noi ne - am pus-o.

Chiar dacă motive obiective sau subiective l-au ținut pe Mircea Eliade departe de țară, el a fost cel care a arătat lumii întregi valoarea inteligenței românești și bogăția sufletească a neamului pe care niciodată nu l-a renegat, ba dimpotrivă, și-a demonstrat loialitatea fiindcă și-a scris cărțile în limba română, chiar și atunci când era la mii de kilometri de țară. Spunea că este motivul lui de a se simți aproape de România. Și să nu uităm nici citatul său celebru care este de fapt chintesența unui adevăr de necontestat: „Dacă poporul român dispăre de pe față

pământului și rămâne o carte a lui Eminescu, lumea va ști cine au fost românii”.

Să rămânem cu imaginea lui Mircea Eliade așa cum a fost descris de Sorin Alexandrescu în prefața volumului „LA TIGĂNCI”: „Povestitor simplu, spontan, cu tact, cu distincție ... Modern, incredibil de modest dar cu bun simț cert al valorii ... o înalță înțelepciune contemplând veacul și neamurile”.

Autorul citatului este nepotul lui Mircea Eliade, criticul literar Sorin Alexandrescu, cel care evoca situații de tristă amintire a unor vremuri când era un delict „ să ai rude în străinătate”. Fapt pentru care rudele lui Eliade au trăit un coșmar permanent, frica de a nu li se descoperi gradul de rudenie. Dacă s-ar fi aflat, ar fi fost sancționați cu pedepse grave și nenumărate: dați afară din serviciu și condamnați la muncă forțată sau detenție.

Exagerări și abuzuri sub lozincă falsului patriotism au existat întotdeauna (și încă mai există), de aceea noi avem datoria de a ierarhiza valorile și pe cei care merită și dacă au trecut în neființă, să-i cinstim post mortem.

Unul din studenții lui Mircea Eliade, Mace Lindscott Kickertts, a învățat limba română și a tradus opera care fusese gândită și scrisă românește.

Sperăm că în acele „adâncuri românești”, mai există sevă și cândva va ieși la lumină o alta stea care să justifice că DIN STEJAR – STEJAR RĂSARE!

Lărgind sfera dezbaterilor privitoare la acea moștenire genetică (seva din adâncuri), literatura română ne mai oferă un exemplu, în persoana lui Lucian Blaga, cel care în teza de doctorat „Cultură și cunoaștere”, folosind mijloacele artei literare, argumentează, teoria cunoașterii luciferice, *acea imposibilitate de a dezlega misterele universului*. Și totul în viață se reduce la „Cine știe!”...

MAMĂ, UNIVERSUL MEU

Cine te-a plămădit pe tine , mamă
Cu trup firav de lut și suflet sfânt
A încercat trudind de bună seamă,
Ca Universul să-l cuprindă într-un cuvânt!

Când zorii zilei mângâie fereastra,
Tăcut la căpătâiul meu deja veghezi
Iubirea-ți luminează toată casa,
Iar eu mă pierd în ochii tăi cei verzi.

Glăsu-ți blajin mă poartă în copilărie,
Parcă te-aud spunând din nou povești
Iar eu mă simt din ce în ce mai vie
Și-l mulțumesc Lui Dumnezeu că încă EȘTI!

Ce timp frumos avem noi împreună!
De s-ar putea să fie-așa mereu.
Miroși a flori de tei și vreme bună,
Când, după ploaie, se naște-un curcubeu.

Fără să ceri nimic, tu-mi ești minunăție
Din alte vremi, când cerul a hotărât așa:
Din două aripi, una să mi-o dai mie,
Ca împreună numai, noi să putem zbura!

Irina NECHIFOR

CE ESTE POEZIA?

1. „fastuoasa reprezentăție de-o clipită a unui flash îndreptat spre locul unde, probabil, s-ar afla Dumnezeu” (LEO BUTNARU);
2. „un fel de a luptă împotriva neantului” (VARUJAN VOSGANIAN);
3. „o aproximare a limbii supreme” (ALEXANDRU MUȘINA);
4. „limbajul încărcat cu maximum posibil de energie (semnificații)” (EZRA POUND);
5. „cea care alege și folosește cuvintele din disperare” (NICHITA STĂNESCU);
6. „corpul veșnic în care se salvează ființa finită a poetului” (IOAN T. MORAR);
7. „un cântec de lebedă al unor specii amenințate” (ROMULUS BUCUR);
8. „posesoarea unui bun cel mai de preț: logica imaginației” (SEAN COTTER);
9. „cea care îți oferă un spațiu virtual în care poți să trăiești în mai multe culturi și cu mai multe viteze” (CAIUS DOBRESU);
10. „un flux primitiv, primordial, genuin, copilăresc” (CONSTANTIN ABĂLUȚĂ);
11. „ceva care are, ca pronia, propria lege: ea te-alege” (ROMULUS VULPESCU);
12. „o beție înaltă” (ION CHICHERE);
13. „cum ai scrie pe apă, un dezzechilibru” (ERRI DE LUCA);
14. „un fluviu necenzurat de conștiință” (LARS NOREN);
15. „ceva care încălzește la propriu și la figurat” (GABRIELA MELINESCU)

Selecție de **Georgică MANOLE**

Grigore Vieru

(n. 1935, februarie 14, sat Pererita, raion Briceni,
d. 2009, ianuarie 18, la Spitalul Republican de Urgență – Chișinău)

înv. **Victoria RUDI**

Este unul dintre cei mai mari
Apostoli ai Românilor.

„Da, îmi iubesc mama
(E un păcat?)

Și pruncii.

Și frații.

Și cerul de ametist.

Ca rezumat,

Sunt na-ți-o-na-list” – își
mărturisește poetul apartenența
la țara mamă, la neam, ... la
românism.

Trăiește frustrarea unei copilării
adevărate; rămâne orfan de tată
la numai șase luni și împreună
cu mama trăiesc în sărăcie, scrie
versuri de „frică” și singurătate, își
amintește poetul.

„O, mamă!

În tăcerea inimii mele/ În chip
de spice de aur/ Se apleacă...

Pe setea inimii mele/ În chip de
ploaie albastră/ Coboară...

Pe tremurul inimii mele/ În
chip de măr roșu/ Se clatină...”

O limită existențială a poetului este teroarea
istoriei exercitată în Basarabia în chip dramatic.

„Casa mea” - o poezie pe care poetul o recită
adesea. De ce? Casa „văduvă și tristă” simbolizează
însăși Basarabia, cea de dincolo de Prut, cea de dincolo
de Țara Mamă.

„Și vei tace lung cu mine.

Cu văzduhul tulbur și durut,

Casă văduvă și tristă

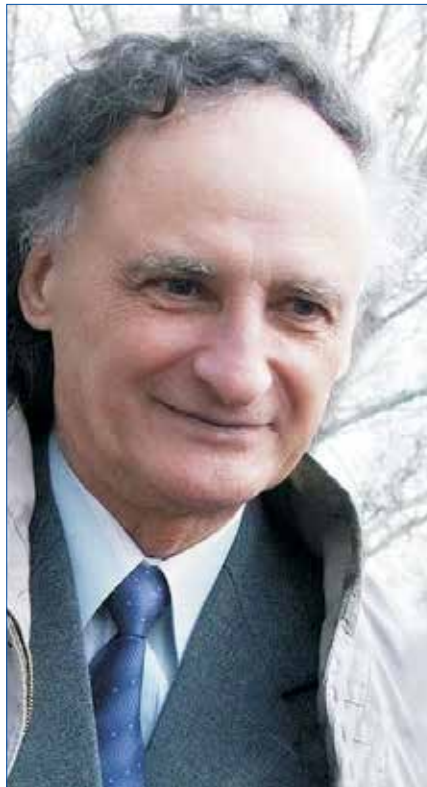
De la margine de Prut.”

Trăiește drama ascunderii adevăratei istorii, fiind
educat în cultul unei istorii false sau în cultul unei istorii
străine.

„Istoria Basarabiei a fost întotdeauna o rană și
o lacrimă... Noi privim lumea printr-o rană și printr-o
lacrimă”, spunea poetul.

Descoperă mult prea târziu clasicii interziși în
primii ani postbelici. Student fiind la Chișinău, îl citește
pe Eminescu prin crăpăturile băncilor studentești.

„Nu am avut o pregătire națională, ci o pregătire

instinctivă. Dragostea mea pentru
cuvântul românesc, pentru
cântecul nostru, pentru tot ce
este național, am moștenit-o prin
instinct. Mie nu mi-a spus nimeni
la școală că sunt român... toți îmi
spuneau că vorbesc o altă limbă,
cea moldovenească, dar, instinctiv,
strigătul sângelui mi-a spus că eu
vorbesc limba română” – despre
care poetul spune:

„Limba este o ființă vie, mereu
în dezvoltare și ea trebuie mereu
să fie sensibilă la toate înnoirile
economice, sociale, culturale ale
vieții.

Vorbindu-ne frumos și corect
limba... omenim astfel pe străbuni,
pe cei care au creat „societatea
cuvintelor civilizate”. Uitând un
cuvânt trebuincios, o expresie din
comoara graiului matern, uiți ceva
din istoria poporului tău.” Tot el
spune:

„Limba nu este a scriitorilor, a savanților, a
învățătorilor de limbă și literatură, ea aparține
poporului, celor care au trudit la ea de-a lungul
veacurilor.”

Grigore Vieru fundamentează o poetică a esențelor
ființării... de aici, predilecția deosebită pentru „valorile
simple ale vieții”.

În fuzionarea eului cu lumea se încearcă stări
existențiale antinomice, instituindu-se o viziune a unei
inițieri participative, așa cum este poezia „Cu viața, cu
dorul”:

„M-am amestecat cu viața

Ca noaptea cu dimineața.

M-am amestecat cu cântul

Ca mormântul cu pământul.

M-am amestecat cu dorul

Ca sângele cu izvorul.

M-am amestecat cu tine

Ca ce-așteaptă, cu ce vine!”

A făcut parte din generația de intelectuali sacrificați în infernul ideologiei comuniste, dar care nu și-a pierdut demnitatea națională românească.

Pe drept a fost numit poetul care ne unește, după cum singur mărturisește: „nu am visat să ajung în Cosmos, ci doar să trec Prutul.”

Itinerarul său biografic ilustrează „O ființă întru Poezie”.

În volumul „SACRUL”, poetul mărturisește:

„Scriu pentru că vreau să-L văd pe Dumnezeu de aproape”. Poetului, asemănător Geniului și Sfântului îi este dor de Cel ce a creat în taină Cerul, Pământul, Universul:

„Cântare Domnului
S-a desfăcut sub cerul cel nemărginit
Un crin frumos, armonitor.
Mi-e dor de Cel ce, tainic, crinul a-nflorit
De El mi-i dor, de El mi-i dor
De Cel ce, tainic, crinul a-nflorit.

În jurul soarelui se-nvârte ne-ncetat
Pământul bun și răbdător,
Mi-e dor de Cel ce l-a-ntocmit, ce l-a creat
De El mi-i dor, de El mi-i dor
Mi-i dor de Cel care pământul a creat.

De aur stele, către noi, din infinit
Surâd senin, odihnitor,
Mi-i dor de Cel ce stea și soare a zidit,
De El mi-i dor, de El mi-i dor
De Cel ce stea și soare a zidit.”

Poetul Grigore Vieru era iubit pentru talentul lui, pentru curaj, dârzenie, omenie, demnitate, credință, verticalitate... și a fost urât pentru aceleași virtuți:

credință, talent, dârzenie, omenie, curaj... cu care ne-a crescut, ne-a încurajat, ne-a apărat, ne-a învățat „casa părintească nu se vinde”, ne-a îndemnat să scriem de dorul limbii române, să credem în Țară și în marile ei valori.

În viziunea poetului „femeia este al cincilea anotimp în care natura se odihnește, amintindu-și toate florile primăverii, toate privighetorile verii, toți strugurii toamnei și toate ninsorile iernii.”

Când: „Când am să mor,/ să mă-ngropi/ în lumina ochilor tăi./ Lumea/ venită la mormântul meu/ va sta îngenunchată/ în fața ta mereu./ Ca nimeni să nu-mi joace pe mormânt,/ să nu fiu ca strămoșii, pus/ sub ierburi și pământ/ îngroapă-mă-n lumina/ ochilor tăi/ femeie de pe urmă,/ femeia mea dintâi.”

În anii Renașterii Basarabene și înainte de moarte, față de poet s-a manifestat o adversitate acerbă o campanie murdară dusă de „Moldova Suverană și Flux”. Sensibil la astfel de atacuri, s-a văzut antrenat în polemici care i-au măcinat sănătatea și așa șubredă.

Adrian Păunescu spune: „În trupul lui firav și în sufletul lui mare, care nu a mai avut putere să lucreze, într-o noapte de ianuarie, la Chișinău, au încăput și numeroasele poveri ale unui destin zbuclimat, de poet, exilat în lăuntru propriului său popor, dar și grija față de noi ceilalți, față de România întregă și față de tulpurele ei viitor”.

Pe 18 ianuarie 2009, trece la cele veșnice Grigore Vieru, marele poet al Limbii Noastre, poetul care ne unește.

„Din Basarabia vă scriu
Dulci frați de dincolo de Prut
Vă scriu cum pot și prea târziu
Mi-e dor de voi și vă sărut!”

**„Femeia este
al cincilea anotimp,
în care natura se odihnește,
amintindu-și toate florile
primăverii, toate privighetorile
verii, toți strugurii toamnei și
toate ninsorile iernii.”**

Grigore Vieru

„SUNT UN OM VIU” Nichita Stănescu - 90 de ani de la naștere

Prof. **Lucia MUNTEANU**

„E un spectacol de neuitat acela/ de-a ști/ de-a descoperi/ harta universului în expansiune,/ în timp ce-ți privești o fotografie din copilărie!”

Când s-a întrebat care era rostul lui pe acest pământ, Nichita și-a răspuns: „A venit pe lumea limbii românești ca să vestească întoarcerea lui Eminescu.” Mai târziu avea să mărturisească în una din poeziile sale, „ce mirare că sunt!”

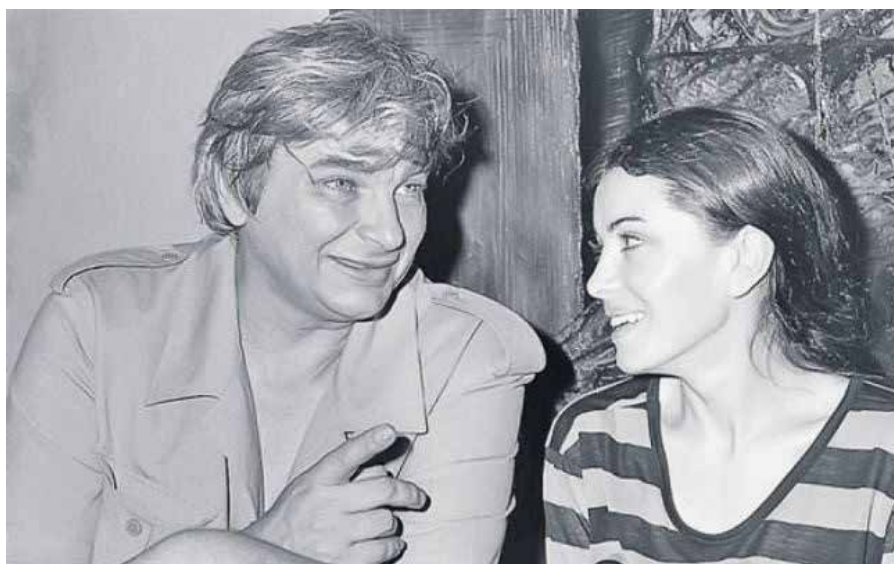
31 martie 1933 este ziua apariției sale în această lume, o zi de primăvară neobișnuit de călduroasă, cu mult soare, fiind întâiul născut al lui Nicolae Hristea și al Tatiane Stănescu.

Nini, așa cum îl răsfățau familia și prietenii, s-a bucurat de o copilărie senină, în care orașul (Ploiești) i se părea învăluit într-o lumină aparte, „o lumină fericită”. Copil zglobiu, spontan, ager la minte și sensibil, avea un chip angelic, care însă nu-l scutea de „plata cuvenită” când făcea diferite pozne, deoarece părinții săi nu glumeau în chestiuni de educație, fiind adeseori salvat de unchiul Gică „scăpătorul de bătaie”, fratele tatălui său.

Fără a fi un copil precoce, după cum el însuși mărturisea „Nu am fost niciodată precoce”, Nichita era un copil curios să găsească răspunsuri pentru tot ce-i provoca intelectul său; făcea asocieri uimitoare, reușind să se facă remarcat mai ales în ce-i făcea plăcere.

Citește cu nesaț tot ce-i cade în mână, romane de aventuri, romane polițiste, reușind să se contopească pe deplin cu eroii întâmplărilor palpitate. Ficțiunea pură îl provoacă, fiind mereu în căutarea unui timp și al spațiului adecvat „epicului fantezist”.

Încă din adolescență este atras de poezie, de dificultățile prozodiei,

trupul său aristocratic fiind dublat de o sensibilitate nebănuită. Topârceanu este cel care îl va atrage ca un magnet prin „Parodii originale”; pe lângă acestea, la loc de cinste în preferințele sale sunt cărțile epico-fantastice ale lui Jules Verne, dar și „Călătoriile lui Guliver”, „Don Quijote”, „Moby Dick”.

Dacă este să vorbim despre profesia lui viitoare, trebuie precizat că părinții îl îndrumaseră către Institutul Politehnic, pentru a-i asigura o meserie „realistă”, dar nu mică le-a fost mirarea când tânărul lor fiu se întoarce triumfător de la examenul de admitere cu vestea că a reușit la ... „Română”.

Urmează, așadar, cursurile Facultății de Filologie a Universității București, între anii 1952-1957, având drept colegi alte nume celebre: Eugen Simion, Ion Băieșu ș.a.

Spirit independent, viitorul mare poet scrie poezii care sunt „gustate” de către toți noii săi colegi, dar și de către profesori și prietenii în ale trudei literare. Descoperă adevărata poezie contemporană citind „Cuvinte potrivite”, volum ce aparține lui Tudor Arghezi, și fiind fascinat de talentul lingvistic al acestui izvoditor de „frumuseți noi”.

Urmează, la început, modelul arghezian, eliberându-se treptat de tirania modelului Arghezi, pe care îl va considera „etalonul de aur” al poeziei românești contemporane.

Îi va citi apoi pe Ion Barbu, George Bacovia, iar Eminescu, pe care îl aprofundează acum, va fi „geniul său tutelar”.

În 1956 îl cunoaște pe Nicolae Labiș pe care îl ascultă recitând tulburătorul poem „Moartea căprioarei”, moment care îi dă sentimentul că autorul acestuia „este de neatins”.

Debutul poetului Nichita Stănescu are loc în 1957, simultan în revistele „Tribuna” și „Gazeta literară”, an în care autorul „Necuvintelor” împlinește 24 de ani.

În concepția poetului, a scrie este un mod de a-ți exprima libertatea: „Nu văd o formă de libertate mai mare decât bucuria de a scrie o operă constructivă.” De aceea, în creația sa observăm că poetul încearcă un nou

limbaj, așa cum făcuse și Arghezi la începutul perioadei sale creatoare.

Faptul că a fost în contact cu mari pictori ai vremii i-a influențat creația, adeseori poezia lui Stănescu relevă o viziune picturală asupra vieții. În poeziile sale domină imagini de mare forță plastică: „A venit toamna, acoperă-mi inima cu ceva/ cu umbra unui copac sau mai bine cu umbra ta./ Mă tem că n-am să te mai văd, uneori,/că or să-mi crească aripi ascuțite până la nori,/ că ai să te ascunzi într-un ochi străin,/ și el o să se-nchidă cu-o frunză de pelin./ Și-atunci mă apropii de pietre și tac,/ iau cuvintele și le-nec în mare./ Și uier luna și o răsar și o prefac/ într-o dragoste mare.” („Emoție de toamnă”)

Pentru poetul Nichita Stănescu, testamentul lui Ienăchiță Văcărescu „Urmașilor mei Văcărești/ Las vouă moștenire/ Creșterea limbii românești/ Și-a patriei cinstire/” este fundamentul creației oricărui poet român. Nichita este convins că nu există poet care să nu-și iubească patria „în mod absolut și fundamental, iar felul lui de iubire este acela exprimat prin cuvinte.”

Poetul Nichita Stănescu și-a exprimat trăirile în creații de excepție incluse în volume cum sunt: „11 Elegii”, „Oul și sfera”, „Necuvintele”, „O viziune asupra sentimentelor”, „Sensul iubirii”, „În dulcele stil clasic”, „Opere imperfecte”, „Antimetafizica”.

Fiecare din volumele sale are marca originalității, a cuvântului nerostit în acest fel până la el, în acest stil, motiv pentru care Poetul a primit importantul premiu „HERDER” în 1975, dar și marele premiu „Cununa de Aur” de la Struga, 1982.

Totuși, într-un interviu acordat de poet după primirea *Premiului Herder*, Nichita mărturisea: „Cel mai mare premiu pe care l-am primit în viața mea și care a fost cel mai mare noroc personal al meu a fost acela de a putea vorbi, la aniversarea a 100 de ani de la „Lucefărul” lui Eminescu, culmea intelectuală și poetică spirituală a limbii române.”

Pentru autorul „Elegiilor”, comunicarea prin cuvânt era fundamentală și în același timp mereu tânără. Poetul surprinde prin „Viziunea sa asupra sentimentelor, dând

viață într-un mod inedit cuvintelor, „eliberându-le din vechile tipare odată cu gestul miraculos al desprinderii propriului Eu din habitudinile consacrate.” (Victor Felea)

El, poetul care a trăit după propriile reguli și a scris după propriile legi, a fost un om liber, un poet suveran. Singurele lucruri de care a fost dependent până în ultima clipă a fost iubirea de țara lui și de limba română, pentru care a ars ca o torță. „A fi cetățean român este o dragoste și o opțiune”, afirma poetul. Își amintește cu emoție și recunoștință de profesorul lui de liceu care l-a învățat să gândească „cu subiect și cu predicat în miraculoasa limbă română”.

Prin întreaga sa operă, poetul Nichita Stănescu nu a făcut decât să urmeze „cele două principii sublime din Testamentul lui Văcărescu: „Creșterea limbii românești/ Și-a patriei cinstire”, considerând că la fel au făcut marii noștri scriitori: Eminescu, Sadoveanu, Rebreanu, Arghezi, Blaga, Bacovia, Labiș.

Spirit enciclopedic, Nichita Stănescu a avut conștiința propriei sale valori, de aceea nu și-a dat răgaz până ce nu a spus în cuvinte atât de simple, dar atât de încăpătoare, tot ce gândea. Pentru el, verbele sunt cele care nu-i dau pace „eu însumi sunt un verb”. „Când starea mea de spirit se odihnește în amplele jilțuri ale substantivelor, atunci mă gândesc tot la verbe, pentru că verbele sunt memoria substantivelor”.

Un împătimit al muncii, Poetul crede că trebuie să găsim plăcere în muncă. El se adresează adolescenților, acestor „visători care vă pregătiți de muncă spre a vă justifica faptul că sunteți”, spunându-le că „a avea talent înseamnă să-ți faci plăcere ceea ce muncești”.

Acum, la împlinirea a 90 de ani de la nașterea marelui Nichita, să ne plecăm fruntea în fața acestui român, în fața acestui „înger” falnic precum un brad, care a dat literaturii române contemporane o operă unică.

Remember:

„Spune-mi, dacă te-aș prinde într-o zi/ Și ți-aș săruta talpa piciorului/ nu-i așa că ai șchiopăta puțin/după aceea,/ de teamă să nu-mi strivești sărutul?...”

21 februarie - Ziua Internațională a Limbii Materne

Limba română este patria mea!

A vorbi despre limba în care gîndești, a gîndi – gîndire nu se poate face decît numai într-o limbă – în cazul nostru a vorbi despre limba română este ca o duminică. Frumusețea lucrurilor concrete nu poate fi decît exprimată în limba română.

Ce patrie minunată este această limbă! Ce nuanță aparte îmi dau seama că ea are! Această observație, această relevație am avut-o abia atunci cînd am învățat o altă limbă.

Nu spun că alte limbi, alte vorbiri nu ar fi minunate și frumoase. Dar atît de proprie, atît de familiară, atît de intimă îmi este limba în care m-am născut, încît nu o pot considera altfel decît iarbă. Noi, de fapt, avem două părți coincidente, odată este patrie de pămînt și de piatră și încă odată este numele patriei de pămînt și de piatră.

Numele patriei este tot patrie. O patrie fără de nume nu este o patrie. Limba română este patria mea. De aceea, pentru mine, muntele munte se zice, de aceea, pentru mine iarba iarbă se spune, de aceea, pentru mine izvorul izvorăște, de aceea, pentru mine viața se trăiește!

Nichita STĂNESCU

Biblioteca școlară și dimensiunea ei de sensibilizare a elevilor

Prof. **Andreia-Elena BRICIU**

„Că nu ieste alta și mai frumoasă, și mai de folos în toată viața omului zăbavă, decât cetitul cărților.”

Miron Costin

Astăzi trăim într-o societate a cunoașterii, societate în care cele mai importante bunuri sunt: educația, creativitatea și competența. Dacă vrem să facem față provocărilor viitorului, va trebui să ne bazăm pe un factor decisiv: învățarea permanentă. Biblioteca este centrul unde se realizează educația permanentă a membrilor unei comunități. Studiul în bibliotecă duce nu numai la receptarea unor informații, ci și la descoperirea spiritului de ordine și disciplină în muncă, în creație. O inscripție aflată la sediul UNESCO de la Paris spune cam așa: *Dacă omenirea și-ar distruge toate fabricile, acestea s-ar putea reface în 200-300 de ani. Dacă omenirea și-ar distruge cărțile, ar fi aruncată în epoca de piatră.*

Biblioteca școlară constituie un bun câștigat, de multe decenii, în viața școlii românești, încât nimeni nu mai concepe absența ei dintr-o instituție de învățământ. Biblioteca școlară are o sarcină educativă de mare răspundere. Pe lângă rolul de sprijinire a elevului, în scopul adâncirii activității la învățătură, biblioteca școlară îi formează elevului deprinderi temeinice de lectură, îl învață cum să folosească informațiile primite, îl deprinde cu tehnica muncii intelectuale. De exemplu, tehnica extragerii datelor din lucrările citite reprezintă o componentă a muncii cu cartea.

În multe școli, fondurile bibliotecii școlare sunt organizate pe clase, în așa fel încât întâlnim chiar și

denumirea de bibliotecă clasei. O astfel de bibliotecă poate lua ființă din inițiativa profesorilor de limba română și prin contribuția materială a familiilor. Se impune ca fondul unei astfel de „minibibliotecă” să fie permanent înprospătat pentru a veni cu adevărat în sprijinul celor care le folosesc. Înființarea bibliotecii clasei, care se îmbogățește prin cărțile aduse de elevi, are un rol deosebit în stimularea curiozității și interesului pentru lectură a elevilor. Cărțile se pot păstra în biblioteca clasei pe durata întregului ciclu gimnazial. Rolul de bibliotecar poate fi îndeplinit, pe rând, de elevii care au obținut rezultate foarte bune la învățătură. Existența unei bibliotecii în clasă îl face conștient pe elev de valoarea cărților și poate să-l determine să citească, să caute, să descopere valori, astfel încât cititul unei cărți să-i devină o necesitate pentru a-și satisface curiozitatea și a-și lărgi orizontul cunoașterii. Chiar dacă nu-i place să citească, prezența bibliotecii din clasă o să-l facă curios la început să vadă ce cărți sunt, sau ce carte are colegul lui în mână, ce citește. Interesul pentru citit nu vine de la sine, ci se formează printr-o muncă a factorilor educaționali (familia și școala), o muncă ce presupune răbdare, perseverență, voință.

Stimularea elevului pentru lectura suplimentară nu este numai datoria profesorului, ea este și o misiune a părinților. Lectura independentă a elevilor se efectuează

în majoritatea cazurilor acasă. Din această cauză părinții au cea mai mare posibilitate să supravegheze lectura elevilor, s-o îndrume și s-o controleze. În limba latină *legere* înseamnă *a citi*, dar înseamnă și *a culege*. Iată de ce este foarte important ca din noianul de cărți care apar, să le alegem copiilor pe cele potrivite. Preocupările pentru stimularea elevilor pentru lectură, pentru controlul și aprecierea lecturii trebuie să constituie un obiectiv permanent în activitatea fiecărui profesor. Elevii solicită cărți legate de anumite subiecte, literatură științifico-fantastică, cărți de aventuri, legende, biografii

ale unor oameni iluști. În astfel de situații, bibliotecarul școlar trebuie să aibă mult tact în recomandarea lucrărilor pentru a ajunge la scopul pe care și-l propune și anume trezirea interesului și dezvoltarea gustului pentru o lectură „bună”. Lectura sistematică și bine îndrumată ajută elevul să-și lărgescă orizontul cunoștințelor, contribuie la dezvoltarea gândirii și a limbajului.

Începând din anul 2022, România are o **Zi Națională a Lecturii** în data de 15 februarie. Școlii și profesorului le revine sarcina de a trezi în sufletele dornice de cunoaștere ale micilor învățăcei, interesul pentru lumea fascinantă a cărții prin intermediul bibliotecii.

Din punct de vedere intelectual, lectura pregătește pentru reflecție, pentru formarea spiritului și creșterea câmpului de cunoștințe. Schimburile de experiență între cititorii de aceeași vârstă, schimburile de opinii asupra unor cărți, asupra unor autori sau a unor tematici sunt în măsură să îmbogățească experiența fiecărui cititor.

Cartea este învățătorul care te conduce la bine, te face să te bucuri, să râzi și să plângi. Cartea este atât de înțelegătoare, încât atunci când n-ai înțeles-o nu se supără, nu jignește, te așteaptă să revii. Acest prieten tăcut îți oferă ori de câte ori ai nevoie același răspuns fidel la fiecare întrebare și-l repetă cu nesfârșită răbdare până ce l-ai înțeles.

Apariția bibliotecii digitale s-a dovedit a fi una din căile de transmitere la distanță a informațiilor. Prin metode oferite de tehnica ultimilor ani, rafturi întregi cu cărți își găsesc locul în doar câteva CD-uri ce pot fi accesate și la distanță. Digitalizarea, modalitate de modernizare a bibliotecilor, nu trebuie să înlocuiască definitiv biblioteca tradițională, să o distrugă. Coabitarea lor devine chiar necesară. Biblioteca digitală se dezvoltă pe structurile bibliotecii

tradiționale de unde preia unele oportunități, cutume și servicii. Biblioteca virtuală are nevoie la fel de mult de câștigurile tradiționale ale lecturii publice.

Televizorul, jocurile video și calculatorul sunt cele care au „furat” interesul copiilor și chiar al adulților pentru a citi o carte. Concurența făcută cărții de către acestea este una de suprafață. Instrumentul de bază cu care lucrează cartea, textul tipărit este cuvântul, noțiunea, conceptul. Acesta este și fundamentul gândirii, al raționamentului. Dezvoltarea reală într-o civilizație a cunoașterii, cum este cea de azi și mâine, nu se poate în mod fundamental baza, decât pe concepte, pe idei și nu doar pe imagini, sentimente sau reprezentări subiective. De aceea, în lumea contemporană menirea bibliotecii de a fi tezaur de cultură și civilizație nu scade, ci dimpotrivă, crește. În ciuda progresului rapid al științei, cartea rămâne nemuritoare în educarea și formarea personalității fiecărui om.

Mihai BATOG-BUJENIȚĂ

CITITORUL, CHEIA DE BOLTĂ A PROGRESULUI SOCIAL

Moto: *O piatră prețioasă nu valorează nimic dacă nu e șlefuită; un om nu valorează nimic până când se educă.*

Proverbe despre carte, China

În general vorbind, istoria civilizației umane, luată fiind în considerație doar actuala civilizație și nu anterioarele, are marcate ca puncte de răscruce unele evenimente, descoperiri sau realizări, care marchează o cotitură în ceea ce numim progresul societății. Astfel se consideră un uriaș pas înainte apariția cuvintelor articulate, respectiv graiurile, care au permis hominilor un altfel de schimb de idei, unul care putea transmite și concepte abstracte. Apoi, dar nu neapărat în această ordine, folosirea focului cu imensele sale repercusiuni asupra condițiilor de viață, apărare, protecție sau vânătoare, însă și a modului de preparare a hranei cu efecte directe în dezvoltarea fizică și, mai ales, intelectuală a ființelor. Tot acest eveniment va face posibilă confecționarea altor unelte, prelucrarea metalelor ori defrișarea pădurilor odată cu trecerea la o agricultură stabilă, din ce în ce mai performantă. După revoluția industrială numărul descoperirilor și al realizărilor crește exponențial așa că de la tranzistor, o minune a vremurilor sale și până la micro-cipuri, ori descifrarea hărților genetice, distanța în timp devine neglijabilă însă evoluția societății tehnologice, implicit a cunoașterii generale, este de-a dreptul spectaculoasă.

Sunt perfect de acord că toate aceste descoperiri/realizări au dus la salturi incredibile din punct de vedere al evoluției sociale, a omului ca ființă integrată planului cosmic, dar nu pot să nu observ, cu o oarecare uimire, rolul nepermis de discret care i se acordă scrisului ca eveniment major în evoluția omenirii. Scrisul împreună cu cititul sunt elementele dinamice ale evoluției sociale, ale progresului tehnic, simultan cu evoluția spirituală a indivizilor, implicit a societăților. Se poate afirma, înfruntând unele rezerve, că și inițierea, ca fenomen de sine stătător, este în bună măsură efectul lecturării vechilor scrieri devenite din ce în ce mai oculte, ceva mai mult decât meditația, exercițiu spiritual cu efectele rezultate ca fiind benefice în primul rând asupra individului și mai puțin asupra colectivităților.

Putem verifica destul de simplu modul în care binomul scris-citit a influențat evoluția marilor grupuri de oameni de la triburi la popoare și până la națiuni. Acolo unde școlile au funcționat, iar oamenii au fost îndemnați prin diferite metode să citească și să scrie, putem vorbi despre societăți avansate în plan civilizațional spre deosebire de cele contemporane timpului aceluia unde acest exercițiu era destinat numai elitelor, lipsit deci de forța fenomenului de masă. Dacă

evreii, grecii, sumerienii sau fenicienii sunt popoare care au lăsat în urma lor civilizații care ne uimesc sau ne încântă și în prezent este pentru că nevoile zilnice (mai ales comerțul) i-au obligat să fie ceea ce acum numim oameni cuțți, buni cunoscători ai legilor de tot felul, ai culturilor înconjurătoare, dar și de oportunitățile deschise de specificul cultural al celor cu care intrau în contact.

Dar dacă despre scris nu putem vorbi fără să aducem în discuție și planul subtil care duce de cele mai multe ori la apariția fenomenului (sunt scrieri care sfidează calea simplă a transcrierii fonemelor!) cititul depinde doar de voința omului, iar aceasta, în societățile care au avut evoluții surprinzătoare în plan cultural, a fost nu numai o nevoie a individului ci și, în bună măsură, o necesitate socială, prin urmare stimulată sau încurajată de sistem. De-a lungul istoriei putem observa că atunci când unele societăți dezvoltate cultural sunt cucerite, uneori chiar absorbite de cuceritori mai puțin civilizați se produce un fenomen foarte interesant. După momentul cuceririi de tip militar cultura celor învinși devine ea însăși victorioasă, iar cuceritorii devin, nolens-volens, cucerțiți. Cel mai bun exemplu al acestui aparent paradox ar putea fi versurile marelui poet Horatius, contemporan și protejat al lui Mecena (Gaius Cilnius Maecenas) acest

adevărat „ministru al culturii” din preajma primului împărat roman, Octavianus Augustus: ***Graecia capta ferum victorem cepit/et artes intulit agresti Latio:*** „Grecia cucerită și-a cucerit sălbaticul cuceritor/ și și-a împământenit măiestria în Latiul cel rustic” (**Horatius, Epistole**)

Interesant este faptul că și în contemporaneitate amintirile noastre, reflectate cel mai bine de industria cinematografică, aduc în prim plan ideea și imaginile unei Cetăți Eterne din perioada de după cucerirea Greciei, deci a Romei imperiale, când orașul Etern avea într-adevăr grandiozitatea și strălucirea unei cetăți moderne, civilizate, adevăratul centru politic, spiritual și cultural al lumii de atunci. Ceea ce este destul de departe de sobrietatea, s-ar putea spune chiar atmosfera anostă a orașului din vremea republicii ca să nu mai vorbim de timpurile regale când Roma era un fel de sat mai mare, iar Atena era orașul de referință al culturii din zona Europeană. Însă, trebuie să observăm și faptul că ridicarea marilor așezări umane, transformarea acestora în adevărate centre, dar și focare, de cultură, se înfăptuiește doar atunci când scrisul, dar mai cu seamă cititul, devin activități care cuprind în bună măsură masele. Fără să exagerăm însă, fiindcă marea majoritate a oamenilor vremii, mai ales cei de la țară, erau analfabeți. Cum însă în orașe activitățile de comerț deveniseră prioritare, iar moneda era principala marfă tranzacționată cunoașterea scrisului și a cititului devenea cumva parte inseparabilă a modului de viață urban.

La creșterea spectaculoasă a fenomenului a contribuit în mare măsură teatrul, iar cel grecesc excelează în domeniu, însoțit și de apariția formelor incipiente de presă, întrucât în marile centre de cultură circulă tot felul de scrieri (acum le-am numi afișe) unele anunțând hotărâri imperiale sau modificările operate de senat pe textul unor legi, însă erau și multe texte satirice la adresa puternicilor zilei, inclusiv a împăratului sau dictatorului (tiranul, etc...). Acest gen de comunicare era cât se poate de compatibil cu spiritul liber și critic al grecilor, mai târziu și al romanilor, dar presupunea citirea directă, fără intermediar așa cum se întâmpla cu decretele, ba mai mult, oarecum clandestină, deoarece delatorii nu lipseau nici atunci, iar consecințele erau dintre cele mai nedorite.

Precum ușor se poate observa, toate aceste lucruri se petreceau în mediul urban, fiind chiar necunoscute în mediul rural. Și aceasta este una din cauzele care în timp a produs o netă distanțare între cultura tradițională și conservatoare a satului (indiferent de imperiu, republică sau zonă geografică) și mediul urban, dinamic, mai mereu revoluționar și dornic de schimbări, supus presiunilor cunoașterii altor zone, aici negustorii cu poveștile lor erau catalizatori, în general pentru asigurarea unor condiții de viață mai bune, dar și câștigarea unor libertăți, precum cea de exprimare, gen de libertate care în rural nu avea nici o importanță. Cu timpul, adâncirea unor asemenea contraste între viața urbană și cea rurală va duce la tensiuni sociale, în cel mai bun caz benigne, vizibile și în zilele noastre.

Mult mai târziu, cam prin secolele XVII-XIX, când în Europa au început să triumfe ideile iluministe, una din acestea privea exact ridicarea nivelului de cultură a maselor însă procesul s-a dovedit a fi mult mai dificil decât și-au închipuit ideologii acestei adevărate revoluții în viața societăților. Cauzele au fost, în principal, două! Prima și cea mai importantă venea exact din partea celor care considerau școlarizarea un efort inutil și costisitor, prin urmare de evitat deoarece în contextul multiplelor activități domestice din rural cititul sau scrisul nu erau necesare, nu aduceau nici un plus de abilități pentru țăran, dar mai exista și teama că acel școlit își va disprețui comilonii, va deveni un leneș îngâmfat, inutil colectivității în care se născuse. Argumentele, unele aparent economice, altele morale, iar cele mai multe ținând de firea omenească în care invidia își are locul ei de nezdruncinat, făceau din societatea rurală un adversar natural al culturii prin școlarizare. Este adevărat că, mai ales după al doilea Război Mondial, statele europene au adoptat măsuri energice, de cele mai multe ori coercitive, pentru a elimina analfabetismul endemic în care se aflau majoritatea entităților statale. Numai că și anterior acestor vremuri, când totuși aceste idei circulau în Europa iluministă, printre oponenții de marcă ai fenomenului erau active chiar structurile de putere, cele care ar fi trebuit să ia măsurile necesare punerii în operă a ideilor reformatoare, dar și indivizii din clasele sus-puse, nu puțini, care aveau convingerea fermă că ridicarea nivelului de cultură al maselor le va scoate pe acestea din obediența datorată inculturii. În cel mai bizar mod cu putință s-a putut observa confluența comportamentelor celor două segmente sociale care păreau de neîmpăcat: oprimații și oprimatorii. Rezultatele au fost și au rămas vizibile până în zilele noastre, iar exemplul narodnicilor care încercau să culturalizeze masele din imperiul țarist au creat mai mult o pagină de istorie amuzantă decât o adevărată lecție.

Tot din această zonă culturală, spațiul slav, avem în patrimoniul spiritual al omenirii o frumoasă legendă intitulată: Inima lui Danco. Metaforic vorbind, legenda îl prezintă pe tânărul Danco asumându-și răspunderea de a scoate poporul său din suferință și teamă condu-cându-l pe un drum extrem de greu care traversa niște codri întunecați și plini de primejdii. Pentru a goni întunericul eroul, deja contestat de cei leneși care credeau că era mai bine dacă nu plecau și se supuneau cuceritorilor, își scoate inima din piept și lumina ei îi ajută pe cei care-l urmau să iasă din codrii cei înspăimântători. Doar că la ieșire, eroul se prăbușește, iar inima sa care mai pălpâie încă este călcată în picioare de cei care-și arogă acum faptele de vitejie. Un destin tipic pentru deschizătorii de drumuri, o legendă tipică prin tragismul ei care s-ar dori moralizator. Moralizator? Pentru cine? Pentru cei care doreau de fapt să trăiască în bezna ignoranței și a supunerii lașe? Din păcate, legenda este atât de puțin cunoscută încât doar în acest sens, al necunoașterii, dă valoarea reală a conceptului de izvor al înțelepciunii...

Cert este că, în general vorbind, tezele iluministe care își propuneau să ducă lumina cunoașterii prin

ridicarea nivelului de culturalizare al maselor și prin dezvoltarea sistemelor de instruire (școlarizare) nu au avut succesul scontat deși eforturi în acest sens s-au făcut. Rezistența la cultură a fost augmentată de-a lungul timpului de tot felul de ziceri populare care se doreau înțelepte și ironice. Chiar marele Creangă ne spune cum tatăl său, analfabet, dar și lipsit de viziune, spunea mai mereu, râzând de dorința mamei, tot analfabetă, dar care își dorea mult ca fiul ei, micul Ionică, să învețe carte și, eventual, să ajungă preot: „Logofete, brânza-n cui, lapte acru-n călămări, chiu și vai prin buzunări!”, puteam să rămân cum era mai bine: „Nic-a lui Ștefan a Petrei”, om de treabă și gospodar în Humulești. Vorba ceea: Decât codaș în oraș, Mai bine-n satul tău frunțaș. Mama însă era în stare să toarcă-n furcă, și să învăț mai departe. Și tot cihăia mama pe tata să mă mai dea undeva la școală, căci auzise ea spunând la biserică, în „Parimei”, că omul învățat înțelept va fi și pe cel neînvățat slugă-l va avea. **Ion Creangă (Amintiri din copilărie)**

Iar dacă stăm să socotim cu dreaptă măsură, Ion Creangă, în aceste puține cuvinte, redă chintesența unor milenii de ignoranță.

Voi mai aduce un argument pentru a întări ideea că actul de cultură prin scris și citit este temelia dezvoltării societății, sursa bunăstării și a progresului. Despre evrei se spune de ceva vreme că sunt stăpânii lumii. Nu am nici o părere în domeniu fiind acesta mult peste puterile mele intelectuale și peste capacitățile de cunoaștere intrinsecă. Cu toate acestea faptul că poporul evreu, de peste trei mii de ani, a eradicat analfabetismul, că are cea mai mare densitate de laureați ai premiului Nobel, că și-a atins, cu sacrificii, dar și-a atins scopurile strategice sau chiar faptul că a reușit să fie catalogat drept conducător al lumii nu poate fi doar o înlănțuire aleatorie de date. Secretul este doar înțelegerea adâncă a conceptului de cultură!

Nici nu putem să nu luăm în seamă un uriaș experiment referitor la rolul alfabetizării în viața unei societăți. Vorbim despre grandiosul program de alfabetizare implementat în China în anul 1954, cel care a implicat nu numai măsuri administrative ci și unele revoluționare în privința adaptării alfabetului la noua strategie culturală. Rezultatele se vor vedea peste doar câteva decenii, miraculos totuși, fiindcă ne referim la

o populație de peste un miliard de oameni, când țara, considerată una din cele mai înapoiate din punct de vedere tehnologic, va cunoaște o dezvoltare uimitoare ajungând pe locul al doilea în lume din acest punct de vedere. Poate că o asemenea prezentare nu suscită prea mult interesul, dar dacă avem curiozitatea de a vedea realizările societății chineze din ultimele decenii ne vom putea da seama ce înseamnă culturalizarea maselor largi.

Interesant pare și faptul, destul de ușor de constatat, că după marile transformări petrecute în estul Europei în pragul noului mileniu, acestea nu au schimbat radical comportamentul maselor referitor la instruire (școlarizare). Deși acum modelele cu care estul se putea compara erau mult mai multe și se aflau deschise pentru cercetare, procesul de instruire prin școlarizare a intrat în degradingoladă, de cele mai multe ori justificat doar prin adoptarea neinspirată a unor modele considerate de succes. Nu se pot trece cu vederea eforturile făcute de state și instituții pentru a stimula participarea la procesul formativ al elevilor. Acordarea de fonduri pentru hrănirea elevilor, eforturi pentru asigurarea transportului, ba chiar și unele investiții pentru modernizarea școlilor sunt tot atâtea motive de laudă, însă ele nu au stăvilit deloc abandonul școlar acesta înregistrând cifre din ce în ce mai alarmante. Și orice reproșuri am avea pentru nivelul organizatoric nu trebuie să trecem cu vederea slaba pregătire profesională a corpului didactic (cele mai elocvente exemple sunt examenele de titularizare pe post!), dar nici oferirea de către societate a unor „modele de succes” nu doar agramate, ci și sfidătoare față de elementul cultură. Ori, se știe foarte bine că un asemenea exemplu (mitocanul cu bani!) poate zdruncina din temelii munca de educație a unei generații întregi. Din păcate, nici mass-media nu excelează! Tot felul de emisiuni „distractive” aduc în fața tinerilor subprodusele unei culturi de gang, iar acestea sunt, așa cum istoria ne demonstrează mult mai atractive decât disertația (și aici încăp unele nuanțe!) unui om de cultură, a unui erudit.

Cert este că pe fondul unor asemenea probleme peisajul analfabetismului și-a lărgit mult aria nu numai în domeniul definit ca atare în mod tradițional (**Necunoaștere a scrisului și a cititului**) ci și prin apariția unei noi formule, cea a analfabetului funcțional. Noțiunea, destul de recent intrată în limbaj, dar și în

preocupările sociologilor se referă la persoanele care au trecut prin sistemele de învățământ gimnazial, liceal (colegii), uneori și prin instituții de învățământ superior (facultăți, academii sau chiar masterate!), care știu să citească, dar nu înțeleg ceea ce au citit. Aceștia, deși pot să reproducă verbal sau în scris textul ori o parte din el, nu îl înțeleg în suficientă măsură pentru a-l putea folosi ca resursă disponibilă pentru reușita unei acțiuni cu o oarecare performanță. Respectivii deși recunosc semnele grafice nu înțeleg conținutul ideatic deloc ori, în cel mai bun caz, parțial. Este ca și cum un om citește într-o limbă pe care nu o cunoaște suficient de bine, iar problemele de sintaxă și morfologia frazei îi sunt total necunoscute.

Fenomenul în sine exista, fără îndoială, cu mult înainte de punerea lui în discuție, numai că, în prezent, el este o adevărată tragedie. Important este că acești oameni au trecut totuși prin institute de învățământ, iar mai apoi, pe baza diplomelor obținute pot ocupa funcții de răspundere posibile a fi implicate nu numai în domeniul construcțiilor sau al serviciilor, ci mai ales în cel al activităților importante pentru societate: medici, juriști, profesori, politicieni care pot lua hotărâri, diplomați, etc... Și, din păcate, nu există posibilitatea ca pe timpul vieții lor acești oameni să devină cititori, singura modalitate de a-și lărgi perspectiva asupra lumii, să aibă un sprijin pentru dezvoltarea personală, să-și hrănească spiritul și imaginația, reușind astfel să-și redefiniească personalitatea prin îmbunătățirea cunoștințelor și a aptitudinilor. Dimpotrivă, se vor scufunda din ce în ce mai mult în tenebrele submediocrității târând după ei alte existențe, poate chiar generații.

Cum de veacuri există o luptă acerbă între dictatura întunecată a ignoranței și lumina izbăvitoare, eliberatoare, a cunoașterii putem spune că, iată, analfabetismul funcțional este vectorul perfect pentru ca ființa noastră să se întoarcă la nevoile ei primare, din păcate cu tot cortegiul de consecințe nefaste induse de incultură. Și toate acestea, culmea, pentru că o activitate atât de plăcută cum este cititul poate fi scoasă din preocupările cotidiene, prin propria noastră voință. Ciudat, dat să nu uităm că acest gen de comportament suicidal are rădăcini care, așa cum am arătat, pot fi numite tradiționale...

Și nu ar trebui să uităm ceea ce a rostit un contemporan al nostru, Iosif Aleksandrovici Brodski poet, eseist și dramaturg rus, laureat al premiului Nobel pentru Literatură: **„Există crime mai mari decât aceea de a arde cărțile. Una dintre ele este să nu le citești.”**

Fiindcă trebuie să ne amintim că dictaturile, tiraniile, chiar și cele înveșmântate în haine colorate democratice, conștiente fiind de puterea cărților atunci când înțelepciunea lor ajunge cunoscută maselor, au dat focului marile biblioteci ale lumii, au împânzit piețele istoriei cu ruguri în care cărțile se prefăceau în fum și cenușă, omorând și înțelepții care citiseră. De la romani la împărații chinezi, de la fanaticii religioși la agenții orbi ai puterilor trecătoare toți și-au unit eforturile pentru a face să dispară cărțile odată cu tot ce conțin acestea.

Oare de ce se tem totuși aceștia? Știu ei oare ceva mai mult despre tainica putere a cărților? Un răspuns pentru care chiar ar merita să cercetăm lumea cărților mai în profunzime. Mai ales că multe dintre ele s-au salvat, ascunse fiind în biblioteci secrete, în mânăstiri ale tuturor credințelor lumii, prin colecții private aflate în camerele unor castele sau prin cine mai știe ce locuri. Nu ar trebui să uităm nici de acele cărți aflate la vedere, dar pe care nu reușim să le descifrăm, scrierile uitate sau ignorate de cultura obtuză a unui occident trufaș, dar nici de tradițiile orale care de multe ori reușesc să transmită învățăturile cărților pierdute.

*****

„Un cititor trăiește o mie de vieți înainte de a muri. Cel care nu citește trăiește o singură viață.” – George R. R. (Martin George Raymond Richard Martin, cunoscut și sub acronimul GRRM, este un autor american de fantasy, horror și science fiction, precum și scenarist și producător. Este faimos pentru *Cântec de gheață și foc*, seria sa *fantasy cu succes internațional pe care HBO a ecranizat-o în serialul *Urzeala tronurilor**).

Trecând la evoluția cititului în viața unui om trebuie să remarcăm acele perioade din viață când lecturile specifice vârstei își pun amprenta asupra dezvoltării intelectuale și emoționale ale ființei. Desigur putem vorbi și despre dezvoltarea fizică în măsura în care lecturile aduc în fața cititorului eroi care datorită capacităților fizice de excepție reușesc să depășească încercările vieții.

Prima vârstă la care cititul (povestitul unor lecturi) amprentează personalitatea viitorului individ social este acea copilărie pe care o numim fragedă în care glasul blând al mamei derulează narațiuni de tip tradițional, numite de regulă, basme. Este desigur o imagine idilică deoarece de vreo trei generații familia aparținând civilizației occidentale nu mai este capabilă de un asemenea act educațional. Nici nu mai vorbim de faptul că în ultimele decenii basmele au fost catalogate ca fiind total incorecte politic, niște monstruoziități pline de crime oribile care pot altera definitiv psihicul copilului. În consecință, încredințăm acest prim act educațional televizorului pe care îl ținem în funcțiune non-stop pentru că pare a avea un efect aproape hipnotic asupra copilului. Ecranul derulează culorile stridente specifice desenelor animate (de regulă japoneze), personaje stranii pe care este greu să le definești însoțite de țipete și zgomote psihedelice. Mult mai târziu, când actualul copil va fi adult și va merge săptămânal la psiholog acesta nu va explica în nici un caz fragilitatea psihică a pacientului prin lipsa în perioada prunciei a vocii catifelate a mamei sau a căldurii ei protectoare, înlocuită de sunete pe care nici adulții nu le prea pot suporta, ci va încerca să-l convingă că totul se datorează unei frustrări de natură sexuală, eventual trans... Mde, știința face și ea ce poate...

Însă cu adevărat cititul va începe să influențeze și să formeze personalitatea copilului la școală, în primele clase atunci când efortul educativ are mai mult un rol formativ decât informativ. Copilul învață acum să devină membru al societății, norme de comportament

și de viață însă planul educațional este completat cu acele cunoștințe necesare vârstei: scris, citit, noțiuni de matematică, științe ale naturii, educație muzicală și altele. Astfel, pe zi ce trece personalitatea copilului, sub influența noilor cunoștințe, se dezvoltă, devine din ce în ce mai complexă, iar copilul, uneori, poate simți o atracție către una din aceste discipline.

Aceasta este și perioada în care se poate descoperi farmecul lecturilor specifice vârstei: nemuritoarele aventuri ale personajelor din reviste colorate în care textele simple oferă explicațiile necesare, ceva mai târziu și acele povești care au încântat generațiile precum cele ale muschetarilor, ale aventurierilor lui Jules Verne, ale unor pirați celebri sau straniile întâmplări prin care trec personajele din Legendele Olimpului. Putem fi siguri că lectura este rareori o pornire sinceră și voluntară din partea unui copil. Este și firesc deoarece el nu are de unde să știe ce conține o carte între coperte și nici cum va trăi (simți) el cele citite. A îndemna copilul pe calea lecturilor este, cred cu convingere, principalul obiectiv al educației atât din partea familiei cât și din partea învățătorului cei care ar trebui să știe cum îl pot motiva pentru lectură. Ar trebui... Cum însă cititori aflați la nivel de pasiune cu această activitate nu sunt deloc pe toate drumurile, de regulă acest moment se ratează, iar copilul va rămâne cu convingerea că lectura este doar un efort motivat de obținerea unor rezultate școlare care să-l pună la adăpost de unele consecințe coercitive.

Următoarea etapă, liceul sau colegiul, își propune ca obiectiv central o cât mai bună cultură generală, una care în timp să confere absolventului un statut social coroborat cu statura sa culturală. Desigur este și momentul când, subtil, se produce și orientarea profesională.

Acum este timpul în care lecturile, pentru cei obișnuiți cu acest exercițiu, devin foarte diversificate, inclusiv acelea aflate în programa școlară, unele, de regulă, atât de stupide încât chiar și cei mai pasionați cititori preferă să le citească rezumatele pe diferite surse (în prezent mama Wikipedia rezolvă totul cu mare ușurință încurajând astfel banditismul cultural!).

Totuși, cum la acest nivel relațiile interpersonale sunt foarte dezvoltate de foarte multe ori se produce o „infecțare” pozitivă cu microbul lecturii mai ales că și relațiile de iubire, în unele cazuri, pot fi stimulate de nivelul cultural al celor implicați. De altfel este și timpul la care lectura unei cărți devine un exercițiu lejer putându-se spune că acest fapt se regăsește pe lista activităților plăcute, recreative.

Oricum, după acest episod, acei dintre tineri care optează pentru învățământul superior genul de lectură devine din ce în ce mai mult de tip profesional, iar mai apoi, pe timpul activităților profesionale el devine strict relaționat cu obligațiile de acest tip. Sigur, un om, indiferent de profesie, dacă a cunoscut savoea lecturilor nu va renunța la momentele de destindere oferite de o carte bună.

Sunt și acei care au ca preocupare de tip profesional exact lectura: lucrătorii din edituri, recenzorii de carte, profesori de limbă și literatură, corectorii din redacții, etc...

Constatăm deci că la nivelul celor cu studii superioare este evidentă legătura cu o activitate intensă de lectură chiar dacă este de tip profesional, însă în acest segment social, extrem de subțire totuși, vom găsi și cititorii pasionați, aceia care-și fac din lectură nu numai un hobby ci și un stil de viață. Iar dacă îi considerăm de admirat pe profesioniștii legați de carte în vederea dezvoltării aptitudinilor profesionale, doar cititorii pasionați sunt oamenii care vor face ca societatea să progreseze deoarece ei vor avea tot timpul idei noi, proiecte revoluționare sau abordări novatoare în diferite domenii. Și cred că aici avem descifrarea unei fraze scrise cu secole în urmă de Miron Costin și el o victimă a ignoranței: **Nu e alta mai frumoasă și de folos în toată viața omului zăbavă decât cititul cărților!**

*****

CONCLUZII

1 Culturile tradiționale sunt definatorii pentru societățile umane de tip popor, neam sau trib și ele nu sunt legate obligatoriu de activitățile scrise sau citite.

2 Nivelul de civilizație unei națiuni este definitiv pentru aceasta și este indispensabil legată de scriere și lectură.

3 Elitele unei societăți se formează numai prin abordarea scrisului și cititului ca activități prioritare.

4 O societate fără elite tinde să degenereze ajungând în cel mai scurt timp sub influența alteia și, pierzându-și identitatea, va fi destul de repede absorbită de civilizația preponderentă.

5 Alfabetizarea maselor largi este condiția principală a libertății și demnității unei națiuni.

6 Prosperitatea economică și culturală a unei națiuni nu poate fi concepută într-un climat de ignoranță chiar dacă aceasta are suport în tradiții.

7 Libertatea individuală este un concept de neînțeles pentru analfabeți.

VALOAREA PRIETENIEI

Av. Ioan CIOBANU

*„Prietenii buni sunt precum stelele.
Nu îi vezi întotdeauna, dar știi că sunt acolo.”*

M-am „măritat” în Bârlad în urmă cu...o, Doamne, mai mult de 50 de ani.

Timp suficient să îmi fac foarte mulți prieteni!

Să îi și pierd pe mulți dintre ei. Dar, vorba românului: „Un prieten e greu să-l găsești și mai ușor este să-l pierzi.”

Să descopăr unii despre care habar nu aveam că mi-ar fi prieteni.

Dar așa este captivantă viața.

Cel mai bine, însă, i-am descoperit pe cei adevărați, în urmă cu ceva timp, când, fiica mea, Oana Neda Ciobanu, avocat în Iași, mi-a propus să lanseze la noi acasă un scriitor pe care îl aprecia foarte mult.

Pentru ca să mă convingă de valoarea acestuia mi-a dăruit cele trei cărți publicate de către acesta, până acum: *Inspiră adânc! Expiră!, Dans! și Înger de serviciu.*

Autorul se numește Ciprian Albu și este un bun prieten al Oanei.

„Ciprian Albu putea să rămână un om obișnuit, pe care să îl întâlnești pe stradă, din vreme în vreme, fără a ști ce gânduri i se învâlmășesc în cap. Ar fi fost bucovineanul fain, care, fie că e vorba de viața de corporatist, fie de familie sau prieteni, face lucrurile corect, cu devotament și dăruire. Dar Dumnezeu a avut alte planuri, așa că i-a pus un stilou în mână, niște aripi pe umeri și i-a spus: scrie! Evadează și ia-ți prietenii cu tine, pentru că e fabulos caleidoscopul pe care îl porți în suflet. Și Ciprian a scris și publicat primele două cărți, *Inspiră adânc! Expiră! și Dans!*.”

Cea de a treia carte, *Înger de serviciu*, s-a născut ca să ajute. Chiar dacă vrei, tot nu poți citi detașat cartea, pentru că are Ciprian talentul de a-ți trezi și demonii și fricile și umbrele. Partea minunată e că are și o baghetă magică, cu care te vindecă. Rândurile din carte nu-s motivaționale, Ciprian nu e un scriitor la modă. Unele sunt copleșitoare. Îl iubești și îl urăști pe autor pagină

după pagină. Te descoperi cam gol și îți e frică de faptul că cineva ți-a atins niște resorturi extrem de intime. Te înfurii, arunci cartea, juri că nu mai citești în veci. Apoi revii, cu plecăciune și dorința de a fi iertat. Și plonjezi în poveste, de mână cu omul care a scris-o și care, dezvăluindu-și el însuși sufletul, îți oferă șansa să faci același exercitiu fabulos: să devii vulnerabil și, astfel, perfect. Ciprian mai are multe de scris și de spus în evadările sale. Acum, în paginile astea, ne învață că-i extraordinar să rămâi autentic. Chapeau bas, Ciprian Albu!” - Oana Neda, avocat

Recitesc de nenumărate ori ce a scris copilul meu despre această carte și parcă nu îmi vine să cred că sunt cuvintele Oanei.

Apoi mă cert îndelung cu mine, „măi omule, Oana a fost olimpică la limba română, este un avocat foarte apreciat, este un om extrem de inteligent – seamănă cu mama ei, îmi fac singur în ciudă”.

Mărturisesc faptul că sunt captivante cele trei cărți pe care le-am citit foarte repede pentru că eram internat în spital.

Dar cuvintele Oanei sunt cele care m-au convins să mă ocup de această lansare.

Aoleo! Lansare! Tensiunea! Mi-a crescut tensiunea! Asistenta chemată îmi spune că este foarte bună. Ceva nu este bine! Cum să fie foarte bună! Îi cer să îmi mai pună o data tensiometrul. Este prea bună ca să fie bună! O sun pe Oana și îi povestesc!

– Calm, tata! Calm, că avem timp să organizăm!

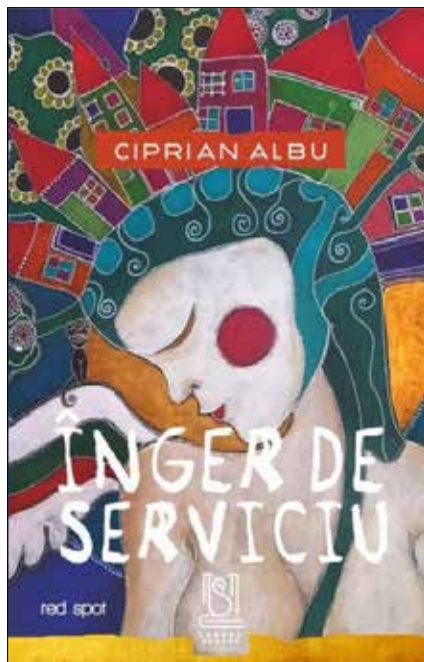
– Cum timp? Care timp? Pe cine chem? Unde o facem? Cine o va prezenta? Dacă nu se poate? Tensiunea!

Unul dintre primii oameni cu care am vorbit a fost Nicolaie Mihai – președintele CARP Elena Cuza din

Bârlad.

– Da, domn director, se rezolvă, cum să nu! Mobilizăm forțele și aranjăm.

Mulți ani, multe experiențe de viață ne leagă unul

de celălalt. Apreciez la Nicolaie Mihai modestia dar și pasiunea cu care se ocupă de promovarea valorilor culturale din Bârlad.

Acum, cu mult mai mult decât în alte dăți, apreciez prietenia de care dă dovadă. Acum este mai importantă decât oricând pentru că este Oana la mijloc.

Nicu a fost un mare domn, căruia îi sunt recunoscător.

Am vorbit cu Vasiliță Chelaru, de fapt domnul comisar șef Vasile Chelaru, care s-a arătat imediat mai mult decât încântat de idee și mi-a confirmat prezența.

Vasiliță...

De fapt, domnul comisar șef Vasile Chelaru are, mai degrabă, un aer princiar! L-am apreciat întotdeauna eleganța și rafinamentul în tot ce reprezintă și îl reprezintă.

Recunosc că mă bucur atunci când îmi dau seama că, deși nu mai profesez, am prieteni care nu mă lasă atunci când am nevoie de ajutor.

Ca într-o realitate onirică mă simt un personaj din cărțile lui Ciprian Albu și îmi dau seama că exact despre mine sau despre oricare dintre noi sunt acestea.

„Inspir adânc! Expir!” și văd la mine, în zbaterea aceasta de a organiza totul perfect, cum trăiesc ca personajele cărților sale care parcă abandonează unui dans ritualic în care partenerii ba se găesc, ba se îndepărtează unii de ceilalți.

Ciudată senzație!

Mă întreb dacă eu trăiesc aceste povești sau ele mă trăiesc pe mine, atât de implicat sunt în toată această aventură care ar putea părea simplă dacă nu aș complica-o eu.

Tensiunea!

Mama ei de tensiune!

Mă întânesc cu doamna Cristina Vizitiu – directoarea Bibliotecii Stroe Belloescu și, înainte de a

stabili data îmi sugerează să vorbesc cu domnul primar, domnul Dumitru Boroș.

Doamna Cristina Vizitiu este omul care, cu adevărat, sfințește ... instituția de cultură.

Activitățile pe care le organizează, alături de o întreagă echipă de doamne și domnișoare, sunt, cu adevărat, onorante pentru urbea noastră.

Mitică – fost elev al soției mele dar și fostul meu stagiar, acum unul dintre avocații cu care mă mândresc îmi răspunde la telefon imediat și își dă acordul pentru organizarea evenimentului.

Mă amuz pe seama mea: lasă că sunt și io oleacă de fiu de negostor, nu-s fiteșcine.

Domnul profesor Gruia Novac, a cărui elevă a fost Oana, mare om de cultură în urbea noastră, este, de asemenea foarte încântat de idee.

Profesorul Gruia Novac este unul dintre cei mai importanți reprezentanți ai educației și erudiției de la noi din oraș.

Acestui om deosebit, îi datorez multe, foarte multe experiențe intelectuale.

Domnul profesor Petruș Andrei, cunoscut poet și publicist, a fost...jos pălăria! Prezentarea cărții a fost la cel mai înalt nivel posibil.

Asocierile ultradocumentate dintre scrierile lui Ciprian Albu și personajele biblice și nu numai, au adus dovada faptului că oamenii de cultură din orașul nostru sunt foarte valoroși.

Nichita Stănescu a spus: „Prietenii mei nu sunt mulți, dar sunt nenumărați”.

Nichita Stănescu are reputația unui poet remarcabil, dar asta nu înseamnă că nu am curajul să aduc o completare la ceea ce a spus: „Prietenii mei nu sunt mulți, dar sunt nenumărați” și sunt familia care nu mă lasă la greu.

Este important să recunosc că a fost o lansare mult peste așteptările mele și, acum, după finalizare, mă bucur că am supraviețuit...

Bine...până la următoarea ocazie!

Încet, peste sala de lectură a Bibliotecii Stroe Belloescu își reintră în drepturi, liniștea.

Îl văd îndreptându-se către mine pe Ciprian Albu. „Vă mărturisesc faptul că mi-a mai fost lansată cartea și în alte localități, îi aud vocea, încă sub impresia emoțiilor. Dar nicăieri nu a fost ca la Bârlad. Nicăieri nu a fost sala plină. Niciun alt primar nu m-a onorat cu prezența. Sunteți, cu adevărat, un om respectat care are prieteni foarte valoroși. Vă sunt recunoscător pentru felul în care ați organizat acest eveniment.”

Mașina în care sunt Oana, Ciprian Albu, soția și fiica acestuia, se pierde, încet, în traficul bârlădean.

Da!

Recunoștință simt în acest moment!

Și îmi dau seama că îmi răsună în minte cuvintele lui Marcel Proust: „Să fim recunoscători oamenilor care ne fac fericiți. Aceștia sunt grădinarii fermecători care ne fac sufletele să înflorească”.

PETRUȘ ANDREI – „75 DE POEME”

(Editura PapirusMedia, 2021, 130p)

Prof. Liviu ȚĂȚAN

Cartea este integrată Colecției „2021 – ANUL GARABET IBRĂILEANU, 150 DE ANI DE LA NAȘTERE”- Poesis. De asemenea, se precizează pe pagina terminală un lucru important: CARTE RECOMANDATĂ DE Societatea Culturală „Clepsidra” Roman & Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România – Filiala „Filip Brunea Fox” Roman. Mulți dintre cititorii acestor însemnări vă veți întreba ce legătură are Râmnicu Sărat cu Petruș Andrei. Vă voi spune doar trei dintre ele: prima - în anul 2016 Petruș Andrei a primit premiul „Fănuș Neagu” pentru volumul „Un dor nestins de nemurire” în cadrul Festivalului „T. Constantinescu” din orașul Râmnicu Sărat; a doua legătură – eseul „Scriitorul Constantin Marafet.

Magia și simbolismul ochiului Chirei”, - privind romanul „Ochiul Chirei”, scris de un râmnician și distribuit la nivel național - eseul gândit de criticul literar Petruș Andrei, a fost recent publicat de Revista „ARHEU” a Centrului „Mihai Eminescu” Bârlad - unde am fost președinte la comisia de profil a primăriei acum 35-45 de ani, și-a treia legătură este că mă cunosc de peste 50 de ani cu scriitorul Petruș Andrei și-l prețuiesc mult. Această carte cu 75 de poeme, scrise de profesorul și omul de cultură Petruș Andrei, membru U.S.R. - reprezentativ pentru zona Bârlad - Vaslui din România, este o oglindire naturală a unei vieți exemplare, dedicate de tânăr progresului obștesc. Faptul că oficialitățile locale din două așezări românești i-au acordat numele lui unei școli și unei biblioteci, constituie doar o mică recunoaștere a contribuțiilor sale la propășirea noastră prin educație și cultură. Viața mi-a oferit șansa să-mi încep

în 1966 cariera de profesor și apoi de director la Bârlad , mai târziu ca metodist, inspector, mentor - până în 1990 - în această parte a Moldovei central - sudice, binecuvântată de Dumnezeu cu locuitori harnici, cinstiți, păstrători ai tradițiilor creștine și naționale, iubitori de copii și preocupați de viitorul țării. Prima inspecție în afara Bârladului am făcut-o la Lălești, în comuna Puiеști - unde la centrul comunei - de fapt, un târg recunoscut în zonă - se rula la conducerea școlii și liceului profesorii Petruș și Livia Andrei - , iar ultima inspecție din perioada vasluiană am efectuat-o tot la Puiеști de Bârlad în '89. Pot spune că rădăcinile mele profesionale au rămas la Bârlad, unde m-am format și am ajuns ce sunt azi. Cu deosebită satisfacție am primit recent la Râmnicu Sărat această carte a lui Petruș Andrei, chiar în prima mea zi

dintr-un nou an de viață, cu o dedicație care mă onorează și este și pentru mine o recunoaștere indirectă a efortului făcut în perioada mea bărlădeană, ce a fost hotărâtoare pentru desemnarea mea ca profesor de biologie al anului 2005 în România. Reproduc integral această dedicație autografată pe cartea Domniei sale și-i mulțumesc încă o dată scriitorului Petruș Andrei, un om nobil care a găsit de cuviiță să-mi reîmprospăteze niște trăiri vechi: „D-lui INSPECTOR PROF. DR. LIVIU ȚĂȚAN, cu aleasă prețuire, cu profund respect și cu cele mai bune urări, 9 mai 2022, Puiеști – Vaslui”. (Există și un Puiеști de Buzău, unde este primar o fostă elevă de-a mea de la Râmnicu Sărat - spre bucuria susținătorilor mei.) Mă întorc

la cartea lui Petruș Andrei – „75 de poeme”, unde mă gândesc că poetul a făcut o paralelă între vârsta sa din acea etapă a scrierii cărții și atribuirea calității de poem fiecăruia dintre anii vieții. Realmente cartea conține peste șaptezeci de poeme aliniate liber biografiei omului de cultură și poetului Petruș Andrei, domnia sa nădăjduind de copil să devină „poate, cândva, un râu” în „brăul de râuri” care mărginesc țara (p. 9). Dar ce m-a impresionat în mod deosebit, a fost travaliul incomparabil de solicitant al autorului de a exprima sub diferite forme de poezie – multe cu formă fixă - varietatea de gânduri și de sentimente încercate la scrierea acestei cărți – pe care am putea s-o catalogăm ca și manual de artă poetică.

Cartea lui Petruș Andrei se deschide cu o secvență dintr-o „Poveste” care ne sintetizează într-un text agreabil, decent și semnificativ

titlurile lucrărilor cărora le-a consacrat viața sa de om al literelor, începând cu „Descântece de inimă rea”, continuând cu aproape 30 de cărți într-o încheiere apoteotică cu „Academicianul Constantin Ciopraga – Profesorul de profesori”. Sperăm ca „povestea” să continue cu alte cărți, care să ne bucure și-n viitor.

Pătrunzând în substanța volumului, ne permitem să facem o remarcă definitorie pentru conceptualizarea standardului da viață al românului modern, dedicat slujirii Patriei acolo unde a fost nevoie de aportul lui profesional, cultural și uman la ridicarea poporului român. Plecat pentru studiile universitare, dintr-o așezare moldavă din preajma muntelui Ceahlăului tocmai la „târgul leșilor” - în vremea aceea urbea românească însuflețită de cel mai mare număr de studenți - tânărul Petruș avea să fie nu doar încântat - ci

pur și simplu acaparat de înalta pregătire academică, de noblețea și de dezinvoltura prestațiilor unor profesori iluștri, precum Constantin Ciopraga, Alexandru Dima, Liviu Leonte, Alexandru Husar ș.a. - cunoscuți de toată studențimea ieșeană. De la această pleiadă de iluștri cărturari a luat Petruș LUMINA cu care, la rândul lui, s-a jertfit ca șlefuitor de caractere și ca făuritor și propagator de artă, cu precădere în zona Bârlad - Vaslui. Recent l-am văzut prezent, împreună cu Doamna Livia, la o manifestare dedicată lui Eminescu la Centrul Cultural „E. Simion” din Dumbrăveni – Suceava. Volumul „75 de poeme” este deschis de poezia „Iunie 1946”, când „Era-n amurg și liniștea ca mierea -/ De sus cernea o tainică lumină/ Când țipăt de copil spârgea tăcerea”. După nașterea copilului, conform obiceiurilor vremii, ursitoarele și-au îndeplinit menirea tradițională, una dintre ele – a treia, desigur a prezis că „Va fi, o viață, ghem de contradicții:/ Păgânul sfânt și pătimaș ascetul./ Va crede în minuni și superstiții.../ Și-n clipa-aceea se născu POETUL”.

Intuitiv, văzând cartea lui Petruș Andrei mi-am imaginat o reiterare a momentelor semnificative din viață, ca o carte clasică de memorialistică și eseistică - dar o carte ca aceasta despre care discutăm este mult mai greu de conceput și realizat, fiind vorba de rigorile poeziei (poeziei, nu versificației): mesaj, metrică, rimă, formă etc. Să nu fiu înțeles greșit de memorialiștii „clasiți” – cu meritele lor incontestabile, dar „75 de poeme” este o carte de poezie. Vedem atributele poeziei chiar de la început, de exemplu în „Destin” (p.9), unde spune poetul că „...Sub brazi, în munte m-am născut/ Cu susur blând, alinător/ Ca Bistricioara la munte.../ Cobor în munte șerpuind,/ Coloși de piatră-ncercuind/ Alunecând, curgând mereu/ Să împlinesc destinul meu.../ Sub prag de stâncă în pripor/ Voi izvorî nepieritor./ Sunt fir abia-n al țării brâu,/ Voi fi, poate, cândva, un râu//”.

Urmând firul memorialistic imaginat, era greu să nu ne fi învrednicit cu un portret al mamei. Poezia „Mama”, în cuvinte puține, bine alese, statornicește un mesaj emoționant, percutant, veridic: „Palmă nevăzută,/ fruntea mea atinge, De-o ființă dragă/ îmi aduce-aminte./ Când pe amintire/ și pe oase ninge,/ Sufletul se-ncinge/ de un gând fierbinte.../ Cei ce ne-au dat viață/ din a lor iubire/ Și-s chemați la Domnul/ pe vecie-nvie/ Ca, de sus, din ceruri/ și din nemurire,/ Înger alb de pază/ nouă să ne fie” (p.10).

Copilăria este o sursă fertilă de inspirație pentru poet; ne-a atras atenția în mod deosebit poemul „Înviere” (p.12), în care adolescentul „Luat cu jocul dragostei și munca,/ Să-ți fiu alesul, nu m-am așteptat/ Și-abia când eu ți-am auzit porunca,/ Din somn adânc atunci m-am deșteptat.../ Și-am înțeles în mintea-mi feciorească/ Destinul meu și crezul pe pământ/ Iar, la porunca cea Dumnezeiască,/ Am înviat, ca Lazăr, prin Cuvânt”.

Poetul își valorifică din plin sensibilitatea, educată la cel mai înalt nivel la prima universitate a țării, vis a vis de necesitatea firească de a prețui oamenii școlii - începând de la învățătoare până la maestrul Constantin Ciopraga. Spune sfios și respectuos, recunoscător și admirativ P. Andrei în sonetul „Am adorat...” că „Am adorat pe maica-nvățătoare/ De cum am întâlnit-o-ntâi în clasă,/ Părea-n altar icoana luminoasă/ Că-n ochi îi străluceau raze de soare// Și -avea un glas blajin de preoteasă/ Cu vocea caldă și mângâietoare/ Cum susură pârâul la izvoare/ Și mâinile subțiri de stirpe - aleasă.../ Ea a venit spre mine ca o zână/ Și, după ce mi-a pus creionu-n mână,/ M-a învățat să scriu cuvântul „Mamă”/ O văd mereu la fel de zâmbitoare/ Cum pe un munte s-ar

aprinde-o floare/ Iar chipul ei în inimă e-o ramă” (p. 13).

Un „Cântec” dispune o sonoritate și o cadență juvenile, asemănătoare unui triolet, exprimând nostalgia după „Zilele/ ce/ se trec și ele,/ Macii-aprinși se sting în lan,/ Unde-s dragostele mele/ Și cu vara de mai an?” (p.14). „Rondelul studenției” este de-o frumusețe aparte și – chiar dacă respectă rigorile unei poezii cu formă fixă, acest rondel ne încântă prin vioiciunea și intensitatea trăirilor generate de versurile lui: redau cvinaria lui, bucurându-ne împreună. „Sunt în Copou din nou prezent/ Iar teiul sfânt ce mult înseamnă/ Deși-s de veacuri, absolut/ Întineresc de-o nouă toamnă.../ Eram, parcă mai ieri, student” (p.15). „Rondelul darului de nuntă” exprimă o generozitate inegalabilă asociată unei iubiri nelimitate, pe care vi le împărtășesc și Dumneavoastră din cele două catrene componente ale poemului lui Petruș ANDREI: „Ți-aș lumina tot Universul/ Când ți-aș aprinde-n păr o stea,/ Alt dar de nuntă n-ar putea/ Ca să-ți aducă ție viersul.../ E altul timpul și altu-i mersul./ Să-l țin în loc tare aș vrea/ Ți-aș lumina tot Universul/ Când ți-aș aprinde-n păr o stea” (p.18).

Un pisc sublim al profesiei sale de credință și de jertfire atinge poetul cu poezia „Să fii dascăl”, în care arată că trebuie să „ai chemare”, să te canonești ca țaranul... „cu răvnă și sudoare”; să duci un „travaliu lung și greu... un miracol/ Săvârșit de Dumnezeu”; să muncești „ca minerul/ Ce prefacă-n stâncă dură/ Întinericu-n lumină/ Și înghețul în căldură”. Dascălul le dă „învățătură” „puilor zglobii de oameni.../...Pildă, creștere și cinste...”; dascălul nu poruncește în „sanctuarul școlii”, ci dă „doar povește”, manifestând „dragoste de carte și dragoste de țară”; copilul să fie învățat „apostolește / cu răbdare, nu cu zorul./ Precum pasărea învățată/ Pe puișorii ei zborul”. Poemul se încheie cu ideea generoasă că „Să fii dascăl este nobil” - un deziderat major - asupra căruia nu insistăm aici.

Poezia „Două ape” (p. 21) o vom analiza sub aspectul tehnicii compunerii sale, pentru a evidenția - dacă mai era nevoie - înalta stăpânire de către poet și îndemânarea acestuia în operaționalizarea conținuturilor. „Două ape” are 3 strofe de câte 6 versuri și o jumătate din 3 versuri, din câte 8 silabe fiecare vers; toate cele 7 jumătăți de strofă din câte 3 versuri fiecare au o aceeași rimă, de exemplu începutul cu „La izvorul tinereții,/ În splendoarea dimineții,/ Tu și eu spre marea vieții”; iar finalul „Și pe-a timpului cărare./ Vom călători spre mare/ Într-un râu de neuitare./ Vom stărnit curiozitatea, da? O bijuterie.

Urmează câteva sonete („Familia”, „Iubire – strălucire și culoare”, „Eu”, „Cărțile...”), dintre care vom alege versuri care ne arată măiestria poetului. Din „Familia” vă redau primul tristih „Copiii sunt ca florile în soare,/ Și, până când se duc să se însoare,/ Rămân în jur și te înseninează (p.23)”, din „Iubire – strălucire și culoare” am ales al doilea catren – „Iubire – har și cuminecătură,/ Dezamăgire și înflăcărare/ Și nebulie – poate cea mai mare/ Și edelvais pe muntele de zgură” (p. 26), din „Eu...” am ales primul tristih – „În oricare poveste e iubire/ E-o picătură de dumnezeire/ Și-i sfânt întotdeauna începutul” (p.29) și - în fine - din „Cărțile” am ales al doilea tristih – „Prin alte mâini, mai gingașe, trecută,/ O carte te alină și te ajută,/ Citește cum citești Sfânta Scriptură” (p.32).

Vine apoi o serie de alte 4 sonete – „În cartea vieții...” (p. 33), „Ce-i poezia?” (p.34), „O altfel de petrecere” (p. 35) și „Ce-alegi să fii” (p.36) - din care vom alege câte o strofă, astfel: din sonetul „În cartea vieții...” primul catren – „În cartea vieții mai sunt albe file/ Și mâine noua pagină-și va scrie/ Cu un

condei muiat în veșnicie/ Cum vor fi scris abilele Sibylle//, din „Ce-i poezia?” am selectat al doilea tristih – „În minte, de cum mi-a venit răspunsul,/ Îți și descoperisem neajunsul/ Că poezia e ... Iluminare//, din sonetul „O altfel de petrecere” eu „aleg” toate strofele lui, care au o puternică semnificație – „Sunt invitat mereu în lumea bună,/ Și-l întâlnesc aici pe EMINESCU,/ Pe Alecsandri și pe Alexandrescu/, Și ore-ntregi petrecem împreună// Mai vin Argezi și Camil Petrescu/ Și Blaga, Barbu și Horia Furtună// Peripatetizând sub clar de lună/ Cu Eliade și cu Păunescu// Văd pe Cioran cu Teodor Codreanu,/ Pe Panait Istrate cu Rebreanu/ Și pe Bacovia stând la o masă// Ne cântă muzica, însă-n surdină,/ Și-nfiorați de o lumină lină/ Petrecem neștiuți la mine-acasă// Din sonetul „Ce-alegi să fii...”, care merită pus la icoană, din motive de spațiu aleg doar al doilea tristih – „Din câte mi-ar fi mie oferte,/ Doar două merită din plin trăite: PRIETENIA-ntâi și – apoi IUBIREA”.

Un foarte frumos, pilduitor și jertfelnic „Rondel al prieteniei” (p.37) ne îngăduie să apreciem gestul suprem de prietenie al românului - încredințarea propriei inimi, ca dovadă a prieteniei. Iată versurile: „Dovezi, în vorbe, îți pot da o mie/ Dar ele toate n-ar avea putere/ Ca fapta ce sfințește o frăție -/ Eu inima ți-aș da-o cu plăcere.../ Tu -mi ceri dovada de prietenie// Dintr-o carte de asemenea nivel, de o înaltă prestață și cu o irepetabilă prestație, nu se putea ca Petruș Andrei - cu inima sa largă și pe deplin recunosătoare românilor apropiați inimii Domniei sale - să nu fi integrat câte un poem lui Mihai Eminescu – “Mâna care scrie”, academicianului Mihai Cimpoi – “Centrul și periferia”, poetului Acad. Vasile Tărățeanu – „Harta limbii române”, Linei și lui Theodor Codreanu – „De-ar fi...”, lui Valeriu Stancu – „Năuca nălucă”, lui Lucian Strochi – „Zăpada eschimoșilor”, lui Petre Isachi – „Ne asaltează...”, lui Teodor Pracsu – „Unui prieten”, lui Grigore Vieru – „Bucurați-vă de viață” și părintelui- poet Cornel Paiu – „Spovedanie” (p. 53).

Poetul reușește să introducă în fiecare dintre aceste poeme elementele particulare care dau contur personalității respective, dar - din motive de spațiu - îngăduiți-mi să citez doar finalul poemului „Mâna care scrie” (p. 39): „Ai adus în inimi/ cer de poezie/ Și ca într-un templu/ cu zidiri boltite/ Versurile tale-n/ veci vor fi sfințite./ De aceea, astăzi/ Îți sărut, slăvite,/ Ca unui părinte/ mâna care scrie”.

Petruș Andrei ne împărtășește bucuros și nouă, cu o mare și sinceră noblețe , în poemul „Prietenie” , despre profunda trăire comună cu cea a cârților - fie scrise de alții, fie create de propriul efort - într-o prietenie permanentă. „Surori mi-s cărțile din jur,/ Confrați îmi sunt toți scriitorii/ Și-s bucuros când autorii/ Se strâng cu toții împrejur” (p. 54). Într-un final, poetul mărturisește că „Scriu mai puțin decât citesc/ Iar timpul liber vi-l dau vouă,/ De-mi dați câte o carte nouă ...”.

Din florilegiul cu tematică religioasă ce începe cu poemul „La Dumnezeu” (p. 56), am ales câteva distihuri pilduitoare din „Plăcerile vieții” (p. 63): „...smerenia îmi place și credința/ și spovedania și pocăința;/ ...nu prea îmi place pierderea de vreme/ și oamenii politici cu probleme;/ ... Și am mereu pe Domnul lângă mine/ Să mă ajute și să mă aline”. Multe poeme ne aduc în primul plan trăirile multiple pe care le încercăm în viață, vis a vis de profesia aleasă, de idealul căutat, de prietenii angajate și de iubirile visate. Din poemul „Destin” (p. 66) am ales strofa a III-a, unde „Mai urc un deal, colind coline/ Și ocolesc , în drum, abisuri/ Și, ca s-ajung până la mine,/ Eu nu renunț nicicând la visuri”.

Între următoarele poeme din cartea lui Petruș Andrei, mi-au atras atenția câteva care prețuiesc în mod deosebit iubirea, prietenia, altruismul, discernământul, nostalgia, visarea, speranța... Din „Destin” (p. 80) am ales „Trei pagini dintr-o carte/ Le-am închinat iubirii/ Și nu mă tem de moarte/ De dragul nemuririi”. Din „Starea de grație” ce cuprinde 9 distihuri, le-am ales pentru Dvs. pe ultimele 3, și anume: „Și din vinuri tămâioase/ Rămân cântece duioase// Și m-aplec pe masa ninsă/ Lângă candela aprinsă// Și adorm ca într-un vis/ Cu capul pe manuscris” (p.86). „Rondelul cititorului” are o mare semnificație astăzi. Îl reproduc în întregime, deoarece este pilduitor pentru oricine: „Un om e suma cârților citite.../ De-ntârzie-n lecturi un bob - zăbavă/ Aude-un cântec tainic în dumbravă/ Și-i par aievea cele-nchipuite// Eforturile sale-s răsplătite/ C-ajunge între oameni de ispravă./ Un om e suma cârților citite,/ De-ntârzie-n lecturi un bob - zăbavă// Vieți care de alții au fost trăite/ Le retrăiește cărmuind o navă/ Ce poposește-n porturi înșorite/ Scăpând astfel de-a vieții lui otravă.../ Un om e suma cârților citite” (p. 87). „Rondelul limbii române” (p. 88) se așază ca un balsam pe sufletul nostru, deoarece “Suavă cum e floarea de gutui/ Izvorul care susură-n fântână,/ Iubesc neabătut limba română/ Că altă limbă mai frumoasă nu-i// Când fluierul murmură în stână// Mai sus pe scară înspre cer mă sui,/ Un cor de ingeri rugăcuni îngână/ Și mă apuc-un dor al nimănui/ Iubesc neabătut limba română”.

Mai urmează „Rondelul bunicului”, „Rondelul Doamnei mele”, „Rondelul supraviețuitorului”, „Rondelul biografiei” (cu finalul „Sunt moldovean, nemțean și bărlădean”) intercalate cu mai multe sonete și alte poeme, pentru care vă las plăcerea să le savurați acasă, în tihnă-direct din cartea lui Petruș Andrei. Pentru această lucrare, am ales un catren din „Rondelul Doamnei...”, cu versurile: „Cea mai dulce-ntre femei/ De crepuscul poleită,/ Doamna mea, Floare de tei/ Să te văd iar înflorită” (p.91). Pe câteva zeci de pagini , sub titlul „Semne de prietenie”, este selectată și prezentată corespondența autorului cu mai multe personalități ale epocii, oferindu-ni- se prilejul să învățăm, să analizăm și să evaluăm profunzimea, sinceritatea, temeinicia și îndreptățirea opiniilor exprimate de reprezentanții unei lumi educate, credibile și performante – în speță, a oamenilor de litere. Am selectat pentru Dvs. doar un fragment dintr-o scrisoare din 18.06.2006 adresată lui P. Andrei de către acad. prof. dr. Constantin Ciopraga: „...Sunteți un clasicizant, remarcabil în materie de artă a comunicării. Mitologia dumneavoastră poetică... e una stabilizată, consacrată chiar, aliaj de retrospecție calmă, de maturism și reflecție, de reverberații ale amintirilor și de armonie cu normele firii...” (p.105).

În final, vă încredințez că această carte a lui Petruș Andrei este o comoară literară, care nu trebuie să lipsească din casa nimănui, dar mai ales să nu lipsească din lectura românilor - deoarece este atât o carte de suflet, cât și o carte de învățătură nu doar pentru „consumatorul de cultură” – cât și pentru începătorii în arta scrisului. Scrisul său decent, cultivat, atractiv, domol, calculat, țintit și stilat face un serviciu imens literelor românești.

Însuși poetul crede despre sine că „exist/ când sedentar/ și când turist/ am mers destul/ și-s cam sătul/ e timpul ca să mă opresc/ și oasele să-mi odihnesc/ ce-am fost și ceea ce-am ajuns/ eu singur pot da/ un răspuns: un biet poet/ anahoret,/ cuminte, tandru/ și discret/ din NAZARET/ în lazaret” (Coperta a IV-a).

Un jurnal de bord ca destin

Un copil maturizat mult prea devreme, cu ochii mereu întrebători

înv. **Victoria RUDI**

A trecut destul timp, dar durerea încă este proaspătă. Emoțiile sunt la fel de multe și intense. Poate așa trebuie să fie, poate că atunci când scrii despre oamenii iubiți pe care i-ai pierdut, ești obligat să accepți pentru totdeauna realitatea și poate că eu nu vreau să accept această realitate, nu vreau să accept că l-am pierdut și că tot ce mi-a rămas sunt niște cuvinte scrijelite pe hârtie.

Pierderea unui copil este durerea cu care trăiești în fiecare zi tot restul vieții, este dorul pe care va trebui să-l porți cu tine în suflet. Nu ai cum să treci peste asta, nu poți trece mai departe, și punct! Cei care au în comun tipul acesta de durere, întâlnirile cu ei, discuțiile avute, nu elimină durerea, dar te pot ajuta uneori să nu te simți singur.

„Am fost un copil liber, năzdrăvan, curios din fire, mintea și sufletul meu de copil au memorat tot farmecul jocurilor din jurul blocului, de pe platoul cu fântâna arteziană din fața Hotelului „Moldova”, al raiului de la țară unde îmi plăcea să merg ori de câte ori puteam; îmi plăceau jocurile alături de copii pe care cu ușurință mi-i făceam prieteni.” (din Jurnalul personal)

Școala Primară și Gimnazială le-a făcut în orașul natal Bârlad la Școala Nr. 8, azi, Școala „Episcop Iacov Antonovici.” În clasa întâi învățarea literelor și a cifrelor pentru el a fost o joacă. Pe măsură ce treceau săptămânile învăța propoziție după propoziție fără mare efort și reușea să citească cu ușurință texte destul de lungi. Mă bucura nespus transformarea excepțională, modul în care funcționa mintea lui..., reținea texte întregi atât de bine, încât le putea reda cu ușurință în diverse împrejurări. Toate acestea mă bucurau, îmi umpleau inima de bucurie, nă făceau să simt mai puțin greutatea prin care treceam.

Citea tot ce prindea în mână și de aici o întâmplare nefericită a făcut să nu ia premiul binemeritat la sfârșitul clasei I, prin scăderea notei la purtare. De ce? În drum spre casă, venind de la școală împreună cu un coleg, Lucian T., s-a oprit în parcul de la Teatrul „Victor Ion Popa”. Au găsit un capăt de țigară și vrând să descifreze ce scrie pe el, au fost surprinși de un anume ziarist, Lefter.

„La un an, 2 eram la început de drum. Când am împlinit 3 și apoi 4 ani am mai evoluat, ... iar la 6 și apoi la 7 ani am început să fiu eu, am început să realizez că sunt foarte isteț și curajos. Era foarte frumos pentru mine și așa aș fi vrut să rămân pentru totdeauna.” (Căpitan Rudi Pavel-Florentin)

Acesta aflând că este copilul lui Rudi Pavel, șeful de sală de la Restaurantul „Moldova”, a acționat în modul cel mai murdar posibil... L-a sesizat pe directorul școlii unde copiii învățau, insinuând că i-a surprins în parc fumând. De ce a recurs la această stupidenie? Acest individ a avut un conflict cu tatăl copilului meu în restaurant, în urma căruia a publicat un articol în care-l denigra. Nu știu în ce mod, dar am aflat că soțul meu l-a pedepsit pentru acuzațiile nefondate din articolul publicat și de aici el s-a răzbunat pe copil care a fost acuzat de ceva ce nu a făcut.

***

Elevul Pavel Florentin a cochetat cu muzica, avea înclinații artistice – prima oară a cântat pe o scenă la grădiniță. A studiat vioara la clasa de muzică cu profesorul Fleșeru, un tip tânăr care nu dădea multă atenție orelor și de care părinții nu erau deloc mulțumiți. Îmi amintesc cât de greu îi era să exerseze singur acasă și ce eforturi mari trebuia să depună. Un prieten, Gălățeanu Sorin, care locuia în bloc pe aceeași scară cu noi,

își amintește: „Paul stătea mai mult în casă., era ocupat mereu, exersa la vioară, citea, făcea lecții, ...noi eram liberi, stăteam la joacă cât voiam, chiar până seara târziu. Toți îl priveam cu admirație pentru voința lui!”

Într-un târziu, a renunțat la vioară și s-a apucat de karturi... era ca un burete, lua tot ce prindea, tot ce vedea, tot ce-i plăcea. În urma unui concurs de karting pe școală și apoi la faza județeană a luat locul I, după care doamna profesor Bela Nicolau, directoarea Casei Pionierilor, l-a remarcat:

- Ești foarte ager la minte și poți face cu ușurință lucruri ce altora le scapă, le sunt imposibile. Bravo ție, copile!

„Ai mei nu erau părinți din aceia care doresc să aibă neapărat un copil premiant, ci să fie conștiincios, să învețe bine; doar mama era mai exigentă, m-a îndrumat spre activități extrașcolare, să fac sport, să citesc, să fiu activ, să am preocupări de mic, să fiu responsabil. „Copiii nu-ți distrag atenția de la lucrurile importante. Ei sunt lucrul cel mai important!” (John Trainer)...” (din Jurnalul

personal)

***

Spuneam că era ca un burete. Lua tot ce prindea și trebuie să amintesc și despre orele de desen pe care le-a frecventat la Clubul Casei Pionierilor, ieșind în evidență cu desene artistice reușite... și eu mă foloseam de desenele lui ca model pentru elevii mei la clasele unde predam. Multe din lucrările au făcut parte din expozițiile amenajate la nivelul școlii – dintre ele a atras atenția măiestria cu care a executat desenul „Castelul Frumoasei Adormite”, așa cum l-a perceput el după imaginile văzute la televizor și în cărțile de colorat. Fiind talentat la desen, a reușit ca în Unitatea Militară unde și-a satisfăcut stagiul militar, în cadrul Institutului de Marină, să fie numit responsabil artistic și literar la Gazeta Unității, la recomandarea prof. doctor Ștefan Oruna, care reușise să-i remarce calitățile artistice și care avea să aibă o influență decisivă asupra carierei sale marinărești.

„Eram între primii 8-10 elevi din clasă – în clasa noastră fiind copii dotați, toți unul și unul, care ne luam la întrecere la învățătură. Regretatul profesor de istorie, Măgdăliniș Ion, avea numai cuvinte de laudă pentru mine, și nu pentru faptul că fusese coleg de catedră cu mama la Școala din Coroiști, dar istoria pentru mine era materia cară mă fascina, memoram cu ușurință datele istorice și relatam episoade din viața domnitorilor citite din cărți de lectură – amintesc „Povestea neamului românesc”, volumele I și II, pe care le-am parcurs în întregime.

La fel și profesorul de Limba română, Mocanu Ștefan, îmi ridica caietul de notițe ca exemplu pentru colegii mei. Spun că eram în prima grupă de copii dotați din acea clasă deoarece am fost primii care am primit cravata de pionier. Când am ajuns acasă cu cravata la gât, radiam de bucurie iar mama m-a întâmpinat exclamând:

- Cât de mândru ești, dragul mamei!

Nu-mi amintesc mai multe, dar știu că mi-am lăsat capul în jos, iar mama m-a sărutat pe păr spunând:

- Aș vrea să blochez acest moment mult timp, doar să mă uit mai târziu la obrăjii tăi îmbujorați, la năsulul tău, la ochii tăi care sclipesc de bucurie!

Le-am adus multe bucurii părinților ca elev. Îmi spunea mama că la întrebarea învățătoarei ce aș vrea să fiu când voi fi mare, i-am răspuns simplu:

„Când voi fi mare, vreau să fiu MARE!”... și mă pot lăuda cu performanțele mele” (din Jurnalul personal).

***

Fiind un copil zglobiu, prezența lui nevinovată și veselă era ca o rază de lumină, în preajma lui toți se bucurau; îi plăcea să povestească, să cânte, reușea să-i farmece pe toți.

„Colegii mă porecleau „Japan”... porecla mi s-a tras că eram puțin mai bondoc, cu ochii negri sclipitori și mișcări foarte rapide în tot ce făceam... Asta pentru ei era un nume de alint. Pe toate caietele mele apărea această semnătură care începuse să-mi placă tot mai mult. Ce-mi amintesc cel mai bine din acea perioadă, este faptul că mai toți colegii mei erau mai înalți decât mine, așa mă vedeam eu. Eram în clasa a treia când am început să-mi fac probleme și ajuns acasă de la școală, am pus-o pe mama să mă măsoare,... așa că tocul de la ușa bucătăriei a fost transformat în indicatorul de creștere în înălțime, trăgând după fiecare măsurătoare, o linie acolo unde ajungea creștetul capului meu. Dorința mea de a mă înălța era atât de mare, încât nu treceau 2-3 săptămâni fără s-o rog pe mama să mă măsoare, iar liniile trasate atunci au rămas acolo până am plecat la Constanța. Până în clasa a 8-a m-am înălțat, ajungându-i din urmă pe băieți și asta pentru că adoram să înot și am făcut-o din plin la Ștrandul Tineretului din Grădina Publică a orașului meu, dar și la mare, unde mergeam în fiecare vară. Când mă aruncam în apa mării țipam de încântare și apoi când ieșeam la suprafață, strigam la mama, care se temea pentru că nu știa să înoate, să vină și ea în apă. Un prieten de familie văzându-mă cât de bine înot și cum mă avânt în apă fără frică, spunea: „Copilul asta nu are măduvă în

Elev în clasa I

Pionier în clasa a II-a

Neculai Ghețău - O viață ca o poveste

Livia ANDREI

Fiecare om are o poveste pe care ar vrea s-o spună și altora, dar nu oricine se încumetă să o aștearnă pe hârtie și, mai ales s-o publice, de aceea mare mi-a fost mirarea când m-am primit de la Bădia Neculai o Poveste de viață”, apărută la Editura „Sfera” în 2022.

Dedicată copiilor, nepoților dar și celor care îl cunosc, cartea este asemenea unui jurnal în care sunt consemnate evenimentele vieții sale, în ordine cronologică, cu umbre și lumini, așa cum sunt în viața fiecăruia.

După „O scurtă prefață”, care este de fapt mai mult un argument, în care autorul își justifică demersul editorial, urmează „Arborele genealogic (al familiei GHEȚĂU, pe scurt).” Se subliniază faptul că această familie își are originea în satul Sârbi, la câțiva kilometri de Bârlad, de acolo de unde se trage și marele eminescolog, prietenul nostru Theodor Codreanu.

Ca orice autor care se respectă, un amplu capitol este dedicat „Copilăriei”, cu întâmplări de tot felul. Unele frumoase, altele mai puțin frumoase, dar toate adevărate și rețrăite la vârsta senectuții cu aceleași emoții.

După școală, urmează „apostolatul”. Știam că a fost și director la Lingurari, un sat din comuna Voinești, dar cel mai mult îl țin în minte că se vorbea despre profesorul de muzică Neculai Ghețău, de la Liceul Pedagogic din Bârlad.

Viața și-a urmat cursul firesc: căsătoria, copiii, cariera. Și referindu-ne la aceasta, puțini oameni se pot lăuda cu o carieră atât de lungă și cu atâtea realizări profesionale. Talentat și pasionat de muzică și astăzi ne mai încântă cu melodiile pe versuri de Mihai Eminescu, George Coșbuc sau Vasile Alecsandri.

Deși viața nu i-a fost chiar atât de ușoară, Neculai Ghețău nu și-a pierdut pofta de a trăi din plin fiecare moment al ei.

Am admirat în această carte acuratețea amintirilor dar mai ales multele fotografii pe care le-a păstrat cu atâta grijă pentru ca să vedem și noi „o viață de om ,

așa cum a fost.”

Prezent la activități culturale diverse, citind cărțile scriitorilor bărlădeni, și nu numai, este întotdeauna un om admirabil din toate punctele de vedere.

Cartea pe care a dăruit-o cititorilor a scris-o din toată inima, din prea multă iubire și chiar dacă nu va rămâne în istoriile literare, aceasta va rămâne în inima și sufletul cititorului, așa cum va rămâne în amintirea noastră OMUL Neculai Ghețău.

Să vă dea Domnul multă sănătate și să ne bucure încă mulți ani de acum înainte, de prezența tonică a dumneavoastră, domnule profesor!

POVESTIRI CU TÂLC ÎN VERSURI

(din cartea în lucru **CARTICICA MEA DE SEARA**)

Dorina STOICA

Bate vântul rece dinspre iarnă spre primăvară, spre vară. Cuvintele au noduri și nu le mai pot trece prin urechile acului. Anotimpurile vin și pleacă. Totul se petrece, trece, toate trec, altele vin. Întind mâinile spre nimic. am două mâini drepte, de ce nu pot opri timpul?

(Dorina Stoica)

Povestea celor doi îngeri

Niște îngeri dolofani
fără vârstă, fără ani,
cu aripi albe și moi
stau în cer doi câte doi.
Iar o astfel de pereche
își vorbește, la ureche:
- Spune-mi înger frumos
ce zbori în sus și-n jos
fără să te odihnești,
oare tu nu obosești?
- Obosit? Eu duc la cer
câte oamenii tot cer:
„Doamne te rog să-mi dai,
Doamne Tu de toate ai,
să se facă voia Ta
dar, să fie Te-aș ruga
exact precum voia mea!
Ajutor vreau de la Tine
să-mi fie mereu bine.”
- Dar tu înger curat
tot mereu ești relaxat
și abia din când în când
mergi la cer de pe pământ
ca să duci câte ceva.
Îndrăznesc a te-ntreba,
care este treaba ta?
- Treaba mea e ca și-a ta
să duc la cer rugăciunea!
- Totuși, nu mă dumiresc!?
- Eu duc: *Doamne, îți mulțumesc*

Femeia bârfitoare

O femeie dintr-un sat, avea o patimă mare
Bârfea-n dreapta și în stânga zilnic, fără încetare.
Preotul din satu-acela auzind ca-i rea de gură
i-a spus „-la fulgii dintr-o pernă, și-i aruncă-n bățatură”.
Din respect pentru părinte, deși n-a-nțeles ce vrea

a tăiat o pernă mare și-a vărsat ce-avea în ea.
Puful sa-ntins prin curte, prin copaci și peste toate.
„- Pune-i înapoi acum!”, „-Dar, părinte, nu se poate!”

Morala:

Tot la fel nici vorba spusă, clevetirea vorba rea,
n-o mai poti lua-napoi, oricât lucru-acesta-i vrea.
Ba mai mult minciuna, vorba-n vânturi aruncată,
Vor fi păcate mari și grele la obșteasca judecată.

Ce prețios e timpul!

Locuia într-o încăpere foarte mică un înțelept.
Îl știa o lume-ntreagă că-i cinstit și este drept.
Cum era bătrân și singur și-a luat un ucenic
să-l învețe-nțelepciunea și să-l facă om harnic.
În perete, o pendulă trecerea timpului anunța.
Pe copil zgomotu-acela tare-l mai înspăimânta
nu putea să înțeleagă cum bătrânul-l suporta.
„Nu te deranjeaza nene acest sunet ascuțit,
nici bine n-am adormit ca iată m-am și trezit?”
Iar bătrânul ascultându-l sta atent, cu capul în jos,
se gândea să nu lase timpul, să-i treacă fără de folos!
„Când aud că s-a dus ora, mă întreb ce am făcut
Daca-am folosit cu rost, timpul care a trecut.”

Pisica și câinele

În curtea mea trăiește o ageră pisică.
Prinsese mai deunăzi un pui de rândunică.
L-a tras cu laba stângă de lângă mama sa,
dar nu că-i era foame și n-avea ce mânca
ci doar din plictiseală, pentru a se distra.
Peste un timp, pisica a fâtat și ea pui,
Grivei, paznicul curții, i-a prins sub botul lui.
Plângea amar pisica, plângea cu voce tare
și se ruga de câine, nu cumva să-i omoare.
Cu-nțelepciune însă, acesta-i spuse-așa:
„Ce nu îți place ție, nu-i face altuia!”

Invidia

Am fost în vizită-n Rai.
Pe unde te uitai, vedeai
numai oameni prietenoși,
glumind între ei voioși.

Mulțumit, eu l-am rugat,
pe un înger preacurat,
dacă-mi este cu puțință
mai am încă o dorință.

Aș vrea să văd cum este
și în iadul de poveste.
Îngerul mi-a spus voios:
-Mergem, e puțin mai jos.

Am ajuns într-o-ncăpere.
unde la prima vedere,
toată lume-avea un trai
exact la fel cu cel din Rai.

-Dar de ce sunt agitați
acești oameni supărați?
nimic nu le lipsește
și nimeni nu-i asuprește.

-Sigur, aici nu-i mai rău,
Asta le tot spun si eu.
Ei cred însă c-ar trăi
mai bine-n Rai dac-ar fi!

Șarpele și licuriciul

Lunecând prin iarba deasă,
unde pe lâng-o casă,
un șarpe veninos
a văzut sclipind pe jos
mititel un licurici,
luminând printre furnici
și-a-nceput a-l urmări
cu gândul de-al înghiți.
Licuriciul, cam mirat
știind că nu-i de mâncat
pe șarpe l-a întreat:
-“Sunt gustos nevoie mare?
Ți-am făcut vreo supărare?
cu limba-ncerci să m-ajungi
ai de gând să mă mănânci?”
- Nu, nici vorbă de mâncare,
Strălucești însă prea tare.
Vreau să dispari în burta mea
Cu tot cu lumina ta
Să nu te mai pot vedea!

MORALA

Un șarpe veninos
ce se târăște pe jos,
chiar de-nghite o lumină
va rămâne tot jivină!

Poveste!

Trăia într-o căscioară,
unde po-o ulicioară
o familie de creștini,
care îmi erau vecini.
Erau ceva mari ca mine
dar se țineau încă bine,
munceau bine și vârtos
c-aveau trupul sănătos.
Vară, primăvară, toamnă,
de grădină se-ngrijeau
iar când venea iarna rece,
în casă se odihneau.
Dar, iată că de la un timp,
omul a-nceput să bea
și la nevasta lui, nimic,
nimica nu-i mai plăcea.
„Numai eu le fac pe toate,
numai eu sunt gospodar,
esti o proastă, esti nebună,
de nimica n-ai habar.
Fără mine ești pierdută,
fără mine ești nimic,
eu am pensia mai mare,
ia smerește-te un pic!
Zi de zi mă duc la crâșmă,
beau fără de-ncetare,
să te-oftici, să-ți fac în ciudă,
să ai numai supărare.”
„Măi bărbate nu mai bea,
ai păr alb și e rușine
te-ai stricat la bătrânețe,
oare ce-ai mereu cu mine?
Fac mâncare, curăț casa,
zilnic eu îți servesc masa,
iar când ai vreo suferință
îți dau ce-i de trebuință.
Copil eu ți-am dăruit,
te-am făcut și fericit,
toată viața te-am iubit.
oare cu ce și-am greșit?”
Și așa, zi după alta
își certa omul nevasta.
Și așa, tot tura-vura,
nici ei nu-i prea tăcea gura.
Femeia a lăsat bilet pe masă
și-a plecat plângând de-acasă.
“Am plecat fie-ți de bine
Că ți-ai bătut joc de mine.”

Bărbatul s-a cam întristat,
trei zile nu s-a îmbătat,
a mers și s-a spovedit,
iartă, Doamne, am greșit!
rău apoi s-a îmbolnăvit,
de băutură s-a lecuit.
În căscioara cea frumoasă
acum sticla stă pe masă
cu paharul lângă ea,
dar bărbatul nu mai bea!

Am încălecat pe-o șarpe
și v-am spus povestea.
Poveștile-s minunate
că-s de oameni inventate
dar ...nu prea-s adevărate!

Care om este bun?

Ion, creștin râvnitor
Prin mănăstiri călător
a-ntrebat pe un bătrân
Ce să fac să știu de-s bun?
Înainte slavei Sale
Ori măcar de sunt pe Cale.
De-aș putea face minuni
Vindecând cu-a mele mâini,
De cărți sfinte scriitor,
Măcar de-aș putea să zbor
Oare-acestea-ar însemna
Că sunt bun înaintea sa?
Bătrânul i-a spus sfătos
la stai mata puțin jos
Să-ți explic eu lamurit
Cum Dumnezeu o fi gândit:
De-ar fi vrut să facem minuni
ne-ar fi dat puteri în mâini
Dac-aveam nevoie de zburat
aripi Domnul ne-ar fi dat.
Atunci cine este drept?
I-a ntrebat ion pe înțelept.
Cel drept va fi cunoscut
după cum viața și-a petrecut,
după cât a dăruit,
cât de mult el a iubit,
cât a putut el ierta
pe cel care-l supăra,
după treiul cumpătat,
După sufletul curat.
(după o povestire cu tâlc)

Ocara și lauda

Un tânăr s-a dus la un om înțelept și iscusit
„Tare-aș vrea în viața asta să fiu mereu liniștit!
Dă-mi un sfat bun, poți să-mi dai și o povață
și așa precum vei spune, o să fac întreaga viață.”
- „Mergi în cimitir și ceartă pe toți morții de sub cruci,
apoi vino și răspunsul ce ți-au dat să îmi aduci.
A certat tânăru-acela morții până-ce-a răgușit,
dar orice le-a spus cu sfadă, nici un răspuns n-a primit.
- „Spune-mi ce ți-au răspuns morții, când la ei tu ai
strigat?”
- „O, cât am țipat la dânșii, nici o vorbă n-au suflat!”
- „Mergi acum, i-a spus bătrânul laude și osanale
spune-le cât poți de multe și cât vei putea de tare.
- „Pân la ceruri i-am săltat, foarte mult i-am proslăvit.
Nici acum nu mi-au răspuns, a spus tânărul uimit!”
- „Iată sfatul, prin urmare:
- Dacă vrei în viața toată să nu ai vreo supărare
Fă-te surd la gâlceavă, la vorba măgulitoare.
N-o să ai tulburare, nici mâhnire cât trăiești,
o să fii plăcut de oameni, ai să te și mântuiești!”

Răsplata îngăduinței

Cu două găleți în mâini, o femeie de la țară
de la o fântână îndepărată zi de zi, iarnă și vară
căra apă de băut, pentru udat, gătit mâncare,
spălat rufe și ca să dea de băut la animale.
Una din cele două găleți o spărtură mic-avea
și pe drumul lung spre casă pic, pic, apa pi-cu-ra.

Se gândea că-i încă bună, până-și ia o alta nouă!
Nu-i venea să o arunce, îi erau dragi amândouă.
Mama, de acum bătrână, putere nu mai avea
știa cât e de departe și munca fetei ce grea.
După câțiva ani de trudă, într-o zi, pe înserat
A venit tânăr-acasă cu-n buchet viu colorant.
S-a mirat bătrâna mama, de așa minunăție!
- Cine oare te iubește și ți-a dat florile, ție?
- Ca să nu arunc găleata, din care apă curgea,
am luat niște semințe și-am semănat marginea.
Dup-un an și-o iarnă lungă, cu troiene și cu ger,
când a venit vara aceasta, cu soarele cald pe cer,
drumul lung către fântână s-a umplut de flori
ce m-așteaptă înflorite să le dau apă, în zori.

Iubirea face ca totul să fie ușor

Pe-o furtuna mare și -un timp ploios,
Mergeam către casă, cu capul în jos.
Drumul era greu, iar dealul abrupt,
Pe-alocuri lunecos și de ape rupt.

Grăbesc pasul, căci zăresc prin ceață,
O fetiță scundă, cu-n copil în brațe.
Copila de-o șchioapă și slăbuță tare,
Făcea un efort mult, cu mult prea mare.

I-am privit mirată “-Cum oare-ai să urci
Copila viteaza acasă povara s-o duci?”
„Nu este povară. fac asta mereu,
cum să fie greu? E frățiorul meu!”

DUREREA

Daniela Tudorița TEODORU

Specialist în kinetoterapie și motricitate specială

Moto:

Durerile mari sunt mute.

Joseph Joubert

Durerea este ceea ce pacientul spune că doare, localizată în funcție de cum descrie că o are. Ea poate fi agravată și de existența altor simptome (tuse, vărsături, dispnee, insomnie, incontinență), dureri pe fondul problemelor psihologice (tristețe, negare, anxietate, apatie), probleme financiare...

Bine ne-am regăsit, dragii mei! De cele mai multe ori, pe fondul unor anumite probleme apărute în viața noastră (decesul unei persoane, probleme de serviciu, divorțuri...) parcă, pe lângă mâhnirea și tristețea instalată în sufletul nostru, încep să apară anumite dureri, cum ar fi: de stomac, de oase, dureri musculare... Nici nu mai știi ce te doare, pe unde te doare, cum te doare. Oare, au ele legătură? În cele mai multe cazuri, da!

Ați auzit, cu siguranță, „mă doare sufletul”, „m-a durut vorba pe care mi-a spus-o”...

Cu cât depășim mai ușor problemele de viață, cu cât ni le asumăm, cu atât mai ușor le putem rezolva.

Deja simțim cu toții venirea primăverii. Am avut și câteva zile de zăpadă, cu ger, cu temperaturi foarte scăzute. Unii s-au cam speriat. Nu prea am înțeles, e totuși iarnă. Îmi amintesc de iernile din copilărie care începeau de prin luna noiembrie și se terminau undeva prin luna martie. Erau troiene de zăpadă, era ger, îți înghețau picioarele, nasul,... și acum, pentru 2-3 zile friguroase... vai, vai, dezastru!

Ușor, ușor vine primăvara, un anotimp frumos, un anotimp așteptat.

E anotimpul în care apar foarte multe procese inflamatorii. Ne referim la spondiloză, dureri de articulații (umeri, coate, genunchi). Este indicat să mergem la medicul de specialitate, să nu luăm tratamente după ureche sau după cum spun unii ce nu au pregătire în domeniul medical. Tratamentele se dau și în funcție de celelalte afecțiuni pe care le are pacientul, inclusiv la cabinetul de fizio-kinetoterapie.

Spondiloza apare ca urmare a înaintării în vârstă. Primul semn că ai spondiloză este durerea cauzată de un disc intervertebral umflat sau hernia de disc. Durerea se resimte în zona gâtului, mai ales dacă se stă

mult în picioare. Pot să apară amețeli, dureri de cap, paretezii.

În urma investigațiilor făcute, medicul vă recomandă cea mai bună metodă de tratare, în funcție de situație. O recomandare poate fi fizioterapia. Prin această procedură se reduc durerile cauzate de spondiloză, se tonificază musculatura vertebrală, și se îmbunătățește mobilitatea coloanei cervicale. Se constată o diminuare semnificativă prin aceste ședințe de fizioterapie. De asemenea, kinetoterapeutul vă va arăta exerciții specifice afecțiunii, cu rol de a îmbunătăți circulația, de a reduce durerea și redobândirea mobilității coloanei.

Exercițiile vor fi adaptate în funcție de vârsta pacientului, de condiția coloanei și celelalte afecțiuni.

Tratamentele au rol de relaxare a musculaturii.

Putem preveni declanșarea lor, a spondilozelor, prin adoptarea unui stil de viață sănătos. Odihna este foarte importantă, de asemeni, menținerea greutății corporale.

Cu riscul de a mă repeta, este foarte important să mergeți pentru investigații la medicul de specialitate iar apoi, pentru ședințele de recuperare, doar în cabinetele de fizio-kinetoterapie.

Vă urez un început de primăvară cu multă sănătate.

Nu uitați să fiți buni!!!

Ce este SARCOPENIA ?

Odată cu înaintarea în vârstă, corpul nostru devine mai fragil și slăbit. Este firesc ca masa musculară să slăbească din cauza îmbătrânirii, dar pierderea severă a acesteia, la un nivel mai ridicat decât cel normal, se numește **sarcopenie**.

Sarcopenia afectează mersul, echilibrul și slăbește abilitatea de a face lucruri normale precum deplasarea, urcatul scării, ridicatul și mutatul obiectelor.

Corpul uman are peste 600 de mușchi, care reprezintă cam 40% din greutatea corporală. Conform Fundației Internaționale pentru Osteoporoză (IOF), masa musculară începe să se deterioreze începând cu vârsta de 40 de ani, iar situația se înrăutățește după 60 ani.

Cauze și factori de risc

Una dintre cele mai comune cauze ale sarcopeniei este **activitatea fizică redusă de-a lungul vieții**. După vârsta de 30 de ani, inactivitatea fizică poate duce la pierderea masei musculare cu **de la 3% la 5%, la fiecare zece ani**. Fiecare mușchi este făcut din zeci de mii de mici fibre musculare. Dacă acestea se împuținează și se micșorează, mușchii devin mai mici sau se atrofiază.

Deși mai puțin frecvent, **și unele persoane active pot fi diagnosticate cu sarcopenie**.

Obiceiurile alimentare nesănătoase reprezintă un factor de risc în **declinul masei musculare** la o vârstă mai înaintată. Mâncatul puțin poate duce la malnutriție. Conform IOF, până la 41% dintre femeile și 38% dintre bărbații cu vârsta peste 50 de ani mănâncă, zilnic, mai puține proteine decât este recomandat să o facă. Fundația recomandă consumul a 1,0-1,2 grame de proteine per kilogram, zilnic.

Combustibilul mușchiului este mâncarea metabolizată de către corp. Consumarea alimentelor care produc mult acid în stomac și neinclusiunea legumelor și fructelor în dietă pot să afecteze negativ masa musculară.

Alte cauze pe care specialiștii le consideră ca fiind **premergătoare sarcopeniei** sunt:

- Reducerea celulelor nervoase care comunică mesajele din partea creierului către mușchi
- Neatingerea consumului zilnic recomandat de calorii și proteine
- Slăbirea abilității corpului de a transforma

- proteinele în energie
- Obezitatea și creșterea nivelului de grăsime din corp
- Scăderea nivelului de hormoni din organism
- Un stil de viață sedentar
- Declinul neurologic
- Boli cronice
- Malnutriție
- Fumatul

Simptome

- Activitățile care necesită efort fizic sunt mai greu de îndeplinit
- Probleme cu menținerea echilibrului
- Senzația de slăbiciune fizică
- Scăderea rezistenței fizice
- Mersul devine greu

Diagnostic

Medicii diagnostichează sarcopenia în funcție de simptomele pe care le prezintă pacientul, în urma unei examinări individuale.

În unele cazuri, poate fi recomandat examenul de Osteodensitometrie (DXA), care măsoară densitatea oaselor și rezistența acestora.

Tratament și prevenție

Specialiștii au crezut timp de multă vreme că nu se poate face nimic în privința deteriorării musculare, dar acum au început să caute tratamente de prevenție sau metode de încetinire a afecțiunii.

În prezent, nu există consens în ceea ce privește definiția oficială a sarcopeniei, de aceea, va mai dura

ceva timp până când Agenția pentru Alimente și Medicamente (FDA) a Statelor Unite va aproba vreun tratament farmaceutic. Recomandările medicale se limitează, deocamdată, la un program constant de mișcare fizică și îmbunătățirea regimului alimentar.

Exercițiul fizic

Antrenamentul de forță sau de anduranță crește masa, forța și tonusul muscular. Pe lângă asta, exercițiile fac oasele, ligamentele și tendoanele mai puternice. În timpul antrenamentului, mușchii se contractă, ceea ce îi face să crească și să devină mai puternici. Dacă nu sunt folosiți, mușchii se micșorează și slăbesc.

Persoanelor cu o vârstă înaintată și cu un corp mai fragil le este recomandat să consulte un medic înainte de a începe un program de exerciții mai intens, pentru a evita cauzarea oricărei alte probleme de sănătate.

Nutriția

Un regim alimentar sănătos și echilibrat poate preveni sau întârzia sarcopenia. Este importantă, în acest sens, consumarea a suficient de multe proteine.

Carnea de păstrăv, ton și de somon, kefir-ul, iaurtul, brânza, linte, quinoa și fasolea sunt o sursă bună de proteine. Se recomandă citirea etichetelor produselor cumpărate din magazin și evitarea celor care au cantități mari de sodiu, grăsimi și colesterol.

* Cercetătorii studiază dacă terapia cu hormoni de creștere și testosteronul pot ajuta la menținerea mese

musculare odată cu înaintarea în vârstă, dar încă este nevoie de multe studii până să fie acesta un tratament recomandat în tratarea sarcopeniei.

Consecințele sarcopeniei

Principala consecință a sarcopeniei este reducerea capacității de a desfășura activități normale, fapt care duce la sedentarism. Este un cerc vicios, pentru că sedentarismul cauzează pierderea și mai drastică a masei musculare.

Alte efecte sunt:

- Creșterea riscului de a cădea (din picioare, din mers)
- Limitarea independenței fizice
- Scăderea calității vieții
- Mortalitate
- Fragilitate

Înaintarea în vârstă este inevitabilă, se întâmplă tuturor, dar sarcopenia poate fi evitată sau ameliorată prin grija mai atentă față de câtă mișcare și ce fel de alimentație primește corpul nostru.

Sursa: <https://www.romedic.ro/sarcopenia>

MERSUL PE JOS

Scade semnificativ riscul de Alzheimer.

Reduce riscul de glaucom.

Imbunatateste circulatia si protejeaza sanatatea inimii.

Scade semnificativ riscul de cancer de colon.

Imbunatateste densitatea osoasa si previne osteoporoza.

Crește speranța de viață cu aproximativ 1,5 ani.

Crește eliberarea de endorfina, indepartand stresul, oboseala, tensiunea.

Intareste sistemul imunitar.

Lucreaza muschii abdominali.

Modeleaza picioarele si elimina stratul adipos in exces.

Arde 4.5kcal/ minut pentru o persoana de 65kg.

Tu cat mergi pe jos pe zi?

ADIO, PENSIONARE !

Gheorghe ENĂCHESCU

Pe la începutul anului, i-am spus soției că, după calculele mele, deși mai am vreo doi ani până la împlinirea vârstei prevăzute de lege, aş putea ieși oricând la pensie fără penalizări, având îndeplinite condițiile de vechime. Așa se face că, într-o zi, venind acasă de la serviciu cu întârzierea de rigoare, la eterna mea întrebare: „Ce faci?“, răspunsul din partea soției a venit prompt:

- Ia, să-ți pui tu dosarul de pensionare, că m-am săturat să vii și să pleci când ai chef!...

Deși am refăcut în gând de mai multe ori scena, nu m-am hotărât asupra mesajului transmis prin aceste cuvinte. O fi fost o dispoziție obligatorie, o atenționare, o recomandare?... Într-un final, m-am gândit că ar fi bine să fiu pregătit pentru orice. Așa că, în perspectiva unei pensionări anticipate, am vrut să văd cum îmi trece o zi de lucru în care nu merg la serviciu. Acest eveniment am hotărât să se întâmple într-o zi de vineri, în felul acesta prelungindu-mi week-end-ul. Consider suficient de edificator să vă redau numai ceea ce s-a întâmplat în primele două ore.

Sculatul din pat și pregătirea pentru o nouă zi au decurs ca de obicei. Apoi am luat revista „Rebus” și m-am instalat în sufragerie. Încă nu reușisem să mă concentrez suficient asupra unui careu de definiții, când a apărut soția:

- Aici ți-ai găsit să stai?... Ia, caută-ți alt loc, că vreau să dau cu aspiratorul!...

Am renunțat la cuvintele încrucișate. M-am dus în bucătărie să savurez un pahar de apă cu lămâie. M-am așezat în fața geamului să urmăresc jocul fulgilor de nea. Probabil ultimii din acest an. M-a trezit din reverie

o voce caldă, cunoscută:

- Și aici mă împiedic de tine?... Vezi că trebuie să curăț niște ceapă și am să deschid geamul... Să nu dai vina pe mine, dacă ai să răcești... Iar ai tăiat din lămâia mea?... Anume ai făcut, ca să mă enervezi... Puteai să cureți tu ceapa... Nimic nu vrei să faci!...

Încurajat de acest galop de cuvinte, m-am furișat în dormitor, am luat telecomanda și am început să schimb canalele la televizor. Nu trece mult și apare. Soția.

- Nu mai rezolvi rebus?... Te-ai săturat?... Ia, dă-mi telecomanda să văd horoscopul...

- Stingherit, întind telecomanda. Nu știu ce să fac. Deodată, îmi vine o idee. Vreau să mă fac și eu util. Încerc, cu o voce umilă:

- Dă-mi să fac și eu ceva...

- Da' ce știi tu să faci?... Ia doi lei din sertar și du-te și cumpără o pâine...

Bucuros nevoie mare, intru în posesia banilor indicați și, ieșind din casă, îmi fac planul de bătaie pentru a rezolva, în mod exemplar, sarcina primită. Inspectez toate chioșcurile de pâine din piață și apoi mă hotărâsc. Iau o pâine rumenă, făcând o economie de douăzeci de bani. Intru în casă mai bucuros decât găina babei când a adus mărghica, ținând într-o mână pâinea și într-o mână două monede de zece bani. Parcă văd cât de bucuroasă va fi soția când va lua la cunoștință de ceea ce am făcut.

Apare soția:

- Unde ai stat atâta?... Ce vrei să fac cu douăzeci de bani?... Țineți-i, tu!... Uite ce pâine ai luat...

Adio, pensionare!

EPIGRAME

Laurențiu GHIȚĂ

Crăciun românesc în pandemie

Ne-a doborât în mod perfid,
Prin întruniri familiale,
Nu valul șase de COVID,
Cât valul patru de sarmale!

Neam de neam!!

Gena românească-a rezistat
Cât au asaltat-o homicizii
Care pe aici s-au perindat:
Goșii, vizigoșii și covizii!

Constatare

La noi în bloc există, mi se pare,
Un centru clandestin de vaccinare,
Căci doamna ce pe scări curat ne face
Adună sute de seringi și ace.

Cip-Cirip!

Cu veselie mare-acum pe chip,
El „Cip-Cirip” ne cântă, în tumult;
Vaccinul i-a băgat în cap un „cip”,...
„Cirip”-ul îl avea de mai demult!

Românul e născut poet,

Românul e născut poet,
A spus-o-Aleksandri concret,
Dar nu vă bucurați prea mult,
Că-i trece pân-ajunge-adult!

România, cea cu WC în fundul curții!

Sunt pături foarte educate,
Ce vor „o țară ca afară”,
Dar încă-atâția, din păcate,
Ce- „afară” vor, tot ca la țară!

Cine seamănă, culege!

Când votu-l dați precum o turmă,
Degeaba lăcrimați fierbinte:
Nu poate mintea de pe urmă
Regla prostia dinainte!

Idilă în parc

Pe o băncuță, lângă lac,
Stau doi îndrăgostiți stingheri;
Ea are fluturi în stomac,
El, patru mici și două beri.

Viața noastră

Relativitate!

Trece timpul, pentru tineri,
Mult prea iute, oameni buni,
Nu de luni și până vineri,
Cât de vineri până luni!

Epitaful unui adept al vieții sănătoase

În groapa asta-i pus să zacă
Un vegetarian model,
Ce-ar fi trăit un secol dacă
Nu da tramvaiul peste el!

Deosebiri politice moldo-valahe

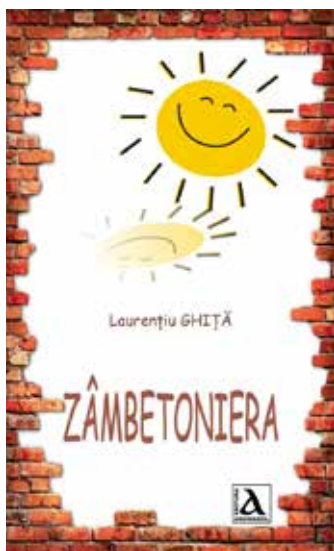
Desparte Prutul, dragii mei,
Pe politicieni, în cliici:
Pe malul stâng sunt *mititei*,
Pe malul celălalt, *mitici*.

Medicamente vândute sub denumirea înșelătoare de „suplimente alimentare”

Imunitatea crește simțitor,
Ne spune un mesaj publicitar,
De folosești acest supozitor,
Pe post de „supliment alimentar”!

Metodă de „relaxare”, la munte

La munte, în *relâche* de vă veți duce,
În caz că vi se face de fumat,
Luați țigări destule, sau trabuce,...
Că altfel trag în aer ozonat!

Unui chirurg

Concediat a fost, de bună seamă,
Acest chirurg ce-adoră poezia,
Căci, operând, a spus o epigramă
Și s-a dus naibii toată-anestezia!

Deosebire de esență

Puteți să mă combateți dacă vreți,
Dar, după câte-am mai citit și eu,
Epigramiști găsești ca mari poeți,
Dar mari poeți, epigramiști, mai greu!

„Diferență”

Pe Ceaușescu-l blestemam
Că nu aveam deloc salam;
Iar azi, Iohannis e-njurat
Că nu-i salamul feliat!

Sic tranzit...

Cum soarta te-aruncă, te suie,
În cursul aceleiași vieți,
Măcar de-mi veți face statuie
... Și-apoi dărâmați-o când vreți!

Birocrație românească

La ANAF, când stai la coadă,
Trebuie s-anticipezi
Că-ți vor cere o dovadă
Cum că n-ai adus dovezi!

Din arhivele Securității

Statistic, se relevă un aspect:
Când anchetăm spioni descoperiți,
Tortura n-are practic vr'un efect
Asupra celor ce-s căsătoriți!

De „Ziua scrisului de mână”

Cum am serbat acum o săptămână
O zi expres, a scrisului de mână,
Propun timizii și boemii firii
S-avem o zi, la fel și a iubirii.

Adio, carnaval!

O să ne luăm curând adio
De la Carnavalul de la Rio:
L-a-ntrecut, cu măștile-i grotești,
Parlamentul de la București!

CATRENE CU TRENE

Gheorghe ENĂCHESCU

ECOURI DE LEGENDĂ

Ce insistent mă-ndeamă pana,
Cînd văd, așa, câte-o zidire,
Să scriu ceva și despre Ana,
Ce-i pusă stîlp la mănăstire.

PREGĂTIRI ESTIVALE

Îi răsfiră vîntul părul –
S-a-mbrăcat lejer sprințara,
Că diseară-i vine vărul,
Iară mâine vine vara.

COINCIDENȚĂ

Nu e vina nimănui...
E-o-ntâmplare șuie:
Ea – pantofi cu tocul cui,
Iară el – cu...cuie.

DILEMĂ

Vinul sau femeia? –
Subiectul investigației.
Îți dă ideea
Data fabricației.

ÎN SPRIJINUL LICHIDĂRII ANALFABETISMULUI

Cînd o zărești dotată cu-așa nuri,
Te-atrage ca o carte de-aventuri
Și, de cumva, analfabet tu ești,
Te-apuci îndat' să-nveți ca să citești.

MELOMANA

Pe ea tare mult o-ncântă
Bărbații (fără-ndoială)
Cu ureche muzicală.
... Ca să joace cum le cântă!

CONSTATARE

Femeile-s de-același neam,
Din unic loc își extrag seva,
Că toate-o moștenesc pe Eva...
... Ce-a mai rămas de la Adam!

DICTATOAREA

- Puișorul meu!...
Te alint-un pic
Și-apoi, cu tupeu:
- Ciocu' mic!

REMEDIU

Prietenul mi-a dat un sfat:
Pe soață ca să n-o ascult,
Să beau ceva de-ncurajat...
...Dar nu pot bea așa de mult!

LA ANIVERSARE

- Ce cadou ți-a luat tata!...
Către mamă zice fata.
- Dacă pe el l-așteptam,
Nici pe tine nu te-aveam!

PASIUNE

Soția lui multe face –
Cel mai mult vrea ca să toace.
Ăsta e destinul său –
Îl toacă la cap mereu.

RISCURI ASUMATE

Cînd beau îmi vin mereu în cap
Lucruri de care mă crucesc:
Nici de-o tigaie ca să scap,
Acas-ajuns, nu reușesc...

Azi, femeia...

Prof. Maximilian OPAIȚ

VISUL ETERN AL FEMEII

Azi, femeia își dorește
Flori, cadouri și inel.
Pe bărbatul ce-l iubește
Și-l dorește... „ghiocel”!

ACORD FAMILIAL

Bărbatul, chiar de-i supărat,
Femeia lui, o duce bine,
C-au convenit că nu-i păcat
Să zici ca el... să faci ca tine!

DUALISM

Omul, totdeauna-nvață,
După cum e scris pe cruce,
Ce înseamnă azi în viață
... a se(-)duce!

SEMNAL

Deși-i plăcută-nfățișarea,
C-arată parc-ar fi vedetă,
Oricât de grea ar fi „lucrarea”,
Din „blondă”, n-ai să faci... brunetă.

FEMEIA (sonet)

S-au scris mereu povești nemuritoare
Și mii de versuri, care-au fost rostite
Femeilor, la mame sau iubite,
Ca daruri pentru zi de sărbătoare.

Atâția ani am colindat sub soare,
S-adun pe rouă, flori neprihănite,
Să le ofer ființelor, vestite
Simboluri din legende viitoare.

Oricât au scris poezii de renume,
Femeia-i un simbol ce n-are nume.
În astă lume plină de păcate,

Descoperim încetul cu încetul,
Nedespărțite, într-o trinitate,
Femeia, Primăvara și Poetul!

CE E FEMEIA

Ce e femeia?... Ea este vadul
Ducând spre vis
Căci este cheia ce-oferă *iadul*
Din *paradis*!

RĂDĂCINI ADÂNCI

Deși a generat și căi nefaste
Poligamia-vis corupător -
Fu inventată chir de CREATOR
Când l-a dotat pe-Adam
cu-atâtea coaste!

CE ȘTIU DESPRE FEMEII (?)

Știu despre ele doar un pic:
Că, de-s frumoase, îmi cam plac;
Cât despre rest nu zic nimic
Dar de aceea sunt burlac!

SOȚIILE IDEALE

„Soțiile-s, desigur dar ceresc”,
- Spunea burlacul cel cu nervii tari -
„Dar numai cele care mulțumesc
Și soțul și mai mulți celibatari!”

ETERNA EVA

Geloase-s toate fetele, chiar castele,
Deci EVA, spre-a afla de nu o-nșeală
ADAM cu-o ipotetică rivală,
Îi număra, în orice seară, coastele!

UN TRIUNGHI... NE-IDEAL

Doamna directoare-i supărată:
Secretaru-i chipeș și cu moț,
Un amant ce nu avea vreo pată,
A-nșelat-o chiarcu al ei soț!

ALINIERE

De-acum am rupt-o cu păcatul:
La fete am renunțat la toate,
Căci am și eu cum are statul,
Buget de austeritate!

UNEI ȘAHISTE

Nu fă din sportu-acesta drame,
Șahista mea cu tenul... *mat*,
Deci nu fugi de-un *schimb de dame*
Și nu te-nfricoșă de... *pat*!

Eugen DEUTSCH

Zicale reinterpretate

- Meseria e brătară de aur... cel care o fură are de câștigat!
- Cine fură azi un ou, ...mâine trebuie să mai fure unul pentru a face o omletă!
- Am rămas tablou ... remarcă pictorul, după ce și-a făcut autoportretul!
- Bate șaua să priceapă iapa... că ai ajuns la destinație!
- Orice naș își are nașul ... dacă a fost botezat!
- De ce se dă de pomană la Moși ? ... pentru că ei au pensia mică!
- Hai la masă, dacă ți-ai adus de-acasă! ...așa se invită în vremuri de criză!
- Omul sfințește locul ... dacă cheamă un preot!
- Paza bună trece primejdia rea ... dacă e de încredere și bine plătită.
- Nu tot ce zboară se mănâncă... ar putea fi o farfurie zburătoare!
- A fi cu ochii în patru ... poate fi numai un miop cu ochelari!
- Frate, frate dar brânza-i pe bani ... Sunt și frați care nu fac mare brânză!
- De bani se plâng toți, de minte nici unul ... deși trebuie ceva minte pentru a face bani!
- Din muncă cinstită, nimeni nu se îmbogățește ... o demonstrează cei cu funcții mari!
- Oportunitatea îți bate la ușă numai o singură dată ... și atunci nu te găsește acasă!
- A ierta e ușor, a uita e greu ... întărește afirmația : - Te iert dar nu te uit!
- Gelozia e sufletul iubirii ... e un suflet dar cam zbuciumat!
- Dragostea necazurile și banii, nu pot fi secrete ...Chiar dacă numai banii se trec în declarația de avere!
- Cine s-a fript cu ciorbă ... a mâncat cu polonicul din oala fierbinte!
- S-a dus bou și a venit vacă ... făcuse operație de schimbare de sex!
- Prostul nu e prost destul dacă nu e și fudul ... Deși nu întotdeauna fudulia e prostie!
- Pofta vine mâncând ... dar depinde mult și de bucătar!
- A ales până a cules ... alții au ales și le-a părut rău!
- Urma alege ... pentru că la urmă se numără voturile!
- Și tăcerea e un răspuns ... după care înțelegi ce vrei!
- A da bir cu fugiții ... cam ciudat; - turcii nu fugeau după ce luau birul, așteptau și altceva!

Costică DUMITRIU

CĂI DIFERITE PENTRU SOȚI

Drumuri către scumpe-amante
Trec doar prin restaurante,
Iar acelea cu soții...
Prin bodegi și berării.

PERICOLUL IZOLĂRII

Dragostea se face scrum
Când n-o ții pe locu-ntâi:
Singur, dacă-ți vezi *de drum*,
Riști, *pe drumuri* să rămâi!

REȚETĂ DE SUCCES

Avansezi, și nu-s povești
Dacă ai acestea-n gând:
Printre *rânduri* de citești,
Poți ajunge-n primul *rând*!

GPS-UL ROMÂNESC

Cu o hartă la-ndemână
Pleci în țară – delegat –
Riști să mergi o săptămână
De renunți la întrebare.

TOTUL SE PLĂTEȘTE (minifabulă)

O barză-și duce pui-n cioc
Spre-un cuib, ce-i dă o siguranță,
Dar când ajunge, are-un șoc:
I se „întinde”... o chitanță!

MADRIGAL

Femeia este versul
Ce dă vieții mersul
Și, fără nici o scuză,
E cea mai bună muză!

Elena MÂNDRU

BRÂNCUȘIANĂ

Mult mai tânăr când era,
El, în casă când intra,
Nevasta îl săruta
De credea că ușa lui
E Poarta Sărutului...
Însă anii au trecut
Și-au renunțat la sărut,
Ba nu-și mai vorbesc de mult.
Acum, când iau cina serii,
Zici că-s la Masa Tăcerii;
Tăcerea e nesfârșită,
E-o Coloană Infinită.

Bine-ar fi viața să fi :
Coloană de omenie,
O poartă de veselie
Și-o masă de bucurie.

Gheorghe NICULESCU

Viața noastră

Să râdem cu... Gheorghe Niculescu

BĂUTURI

Pe Dunăre de-o curge vin,
Am să beau și eu puțin
Și apoi voi zice: muică,
Dar de ce nu curge Țuică ?

ERAM

Prost și fără rost eram
Dar iubeam tot ce prindeam ;
Acuma, bătrân, cu rost,
Tare-aș vrea să mai fiu prost.

FĂRĂ PIERDERI

Foaie verde de praz verde,
Nu pierd bani, Doamne ferește!
Căci soția mi-i găsește
Înainte de ai pierde.

CURIOZITATE

- Mamă, barza cu cioc mare
M-a adus pe lume oare,
Sau vecinul Emeric ?
Mă-sa zice :- Ciocul mic !

LĂMURIRE

- Tată, mi-a spus nea Mardare
Că m-a adus barza mare.
-Nu-i adevărat, Mitică,
Tu ieșiși din păsărică.

SCHIMBARE

Când s-au luat, prima dată
Și-au făcut casă de piatră,
Dar după mai mulți ani buni,
Zici că-i casă de nebuni.

PROCREERE

Cât am fost cu nevasta,
Copii n-am avut cu ea;
Noroc cu niște vecine
C-au avut milă de mine.

CĂSĂTORIE

Deși eram om întreg,
Cred că am fost puțin bleg
Când m-a pus dracul, măi frate,
Să-mi mai iau o jumătate.

MÂNCĂRI

Cică un amorezat,
Când a fost la o drăguță,
A mâncat fripturi, cârnat
Și la urmă, o bătută.

ĂĂĂĂĂĂ

Premierul, cicăă
O să facăăăă
Și-o să dreagăăăă
Câte-o nefăcutăă.

ÎNTÂMPLERE-ÎNTÂMPLĂTOARE

Pe-o vreme caniculară,
Întâlnii o Mărioară ;
Mărioară de la munte,
Ce avea un neg pe frunte,
Părul alb, verigă-n nare,
Cam bronzată de la soare,
Cu un cal între picioare,
Pe care mergea călare.

M-a salutat cu respect,
Cu un glas foarte suspect,
Și m-a-întrebat dacă vreau
Cu ea la umbră să stau.

După ce-a descălecat,
A călcat într-un păcat
Și-apoi m-a îmbrățișat
După care m-a-întrebat
Dacă eu sunt însurat.

Când a aflat că-s burlac,
M-a înșfăcat, ca un drac,
Trăgându-mă sub copac,
Cu ea dragoste să fac.

Norocul fu cu o ploaie
Ce ne-a udat la țurloaie,
Timp în care am aflat
Că și „ea” era bărbat.

Tot ce v-am spus, am visat.

Așa a fost

De la cinci până la șapte,
Stăteai la coadă la lapte;
Pe la opt, începeai treaba,
Unde nu stăteai degeaba;
N-aveai liber sâmbăta
C-atunci weekend nu era;
Mergeai la servicii pe jos
C-așa era sănătos;
Ieftină era benzina
Însă îți lipsea mașina;
Erau străzi doar pietruite
Dar nimeni nu făcea fițe,
Fiindcă nu visa să vadă
Parcări și autostradă;
Pe camion de lucrai,
La manivelă-l porneai;
Când voiai muzică, iaca,
La patefon puneai placa;
Pe cartelă se dădea
Și hrana dar și haina,
Dar grevă nu se făcea;
Pe la cozi, mereu stăteai,
Dar nimica nu ziceai;
Vești, din ziare aflai
Căci televizor n-aveai
Însă fericit erai
În al tău pre frumos trai;
Telefon voiai să dai?
Drept la poștă te duceai
Unde preaviz dădeai
Și a doua zi, vorbeai...
Vai vai vai și iară vai!

DESPRE LINIȘTE, FERICIRE

Vasile GROZAV

- Înțeleptul știe că atunci, când afară e zgomot, înăuntru trebuie să domnească liniștea.
- În egală măsură, comparația ne poate face fericiți, nefericiți sau indiferenți.
- Fericirea care se clădește pe nefericire nu se numește fericire, ci satisfacție.
- Adevărata fericire se caută în suflet, nu în afara lui.
- Cine cunoaște manifestările fericirii, nu este neapărat fericit.
- Cine știe că fericirea izvorește din el însuși, nu sapă fântâni aiurea.
- Un moment de nefericire creează în jurul său spații de nefericire.
- Dacă fericirea ne face să uităm de noi, nefericirea ne amintește cine suntem.
- Cei mai fericiți soți sunt cei care nu s-au cunoscut încă.
- Fericirea este expresia celor care sunt cu adevărat, dar și a celor care au.
- Motivele fericirii nu sunt nicicând atât de viguroase precum cele ale nefericirii.
- Cel care se-ntâlnește cu fericirea și n-o savurează, n-a cunoscut-o încă.
- Cu cât ne privim mai adanc darurile vieții, cu atât suntem mai nefericiți.
- Din lacrima fericirii s-a născut Făt-Frumos, iar din lacrima durerii a încolțit speranța.
- Ca să trăiești cu adevărat fericirea, nu este necesar să-i analizezi cauzele.
- Când vinul trupului se limpezește cu sfințenia dragostei, efectul lui este fericirea.
- Fericirea unora sporește direct proporțional cu nefericirea altora.
- Sufletul tulbure are nevoie de liniștea trupului.

CREIONĂRI CU EA ȘI EL

- * Chiar dacă nu știi limbi străine, soția te poate traduce.
- * O sufragetă, primea sufragiile în sufragerie.
- * Este important să te înțelegi bine cu nevasta, chiar dacă nu este a ta.
- * Ea a rămas gravidă, iar el a rămas necăsătorit.
- * El trăgea la măsea, iar a trăgea la mă-sa.
- * Vecina face politică de stânga, cu vecinul din dreapta.
- * Dacă n-ar avea vecină frumoasă, ar avea liniște în casă.
- * Ea nu era în stare de nimic, iar el era în stare de ebrietate.
- * Au plecat la mame: el la Mamaia, iar ea, la mama- mare
- * Când el a întreat-o ce-i cu părul din ciorbă, ea i-a răspuns în doi peri.
- * Deși soțul îi dădea de furcă, ea nu se apuca de tors.
- * Du-te-n colo, ia zis cea care-l avea pe vin-o-încoace.
- * Ea și-a luat câmpii, iar el și-a luat de-o grijă.
- * Ea și-a luat inima-n dinți, iar el și-a luat proteză dentară.
- * Când lui i s-a făcut pielea de găină, ei i s-a făcut de cocos.

Din viață

Ajuns pe piscul unui hău,
Râdea amar bunicul tău
Care era urmașul meu
Mai înainte de-a fi eu,
Născut și pus în copârșeu
Și blestemat de-un mare zeu
Să nu mănânc, să nu beu,
Dar să fiu sătul mereu;
Să mă lupt cu Alizeu
Și să fiu învins cu greu,
Deși bat mai tare eu;
Să lupt să termin liceul,
Vizitând mereu veceul
În care-mi fumez tupeul.

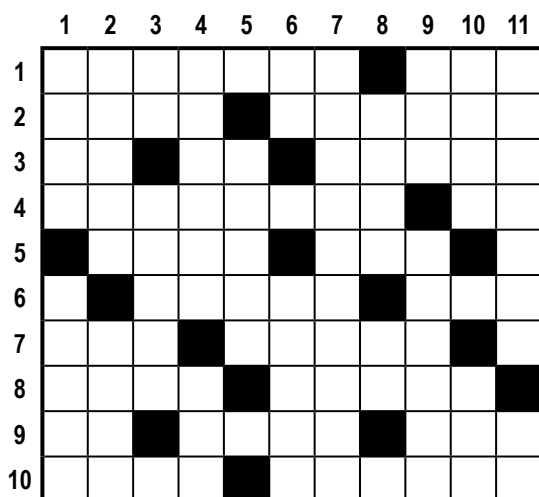
Gheorghe NICULESCU

REBUS... FEMININ

FECIOARE

ORIZONTAL: **1)** O fecioară din punct de vedere metaforic – Cuprins (reg.). **2)** Personaj masculin din romanul „Fecioare la licitație”, de M. Toneghin și A. Bilciurescu – Fecioara „Ca spicul cel de grâu” (M. Eminescu). **3)** Mihaela Iamandi – Ioana Radu – Poet, dramaturg și eseist englez de origine americană din a cărui lirică am selectat versurile: „Zăbovitu-i-am noi mari în cămări-și-a ei fecioare/ Ne-mpletesc cununi de alge, roșii, brune, până când/ Ne trezesc iar voci de oameni și ne înecăm pe rând” (Thomas Stearns; 1888-1965). **4)** Poetul Nepereche al literaturii române, autorul versurilor: „Luna lunecă și se coboară/ Și s-apropie de dânsul preschimbătă în fecioară” (Mihai) – Lucia Rădulescu. **5)** Cămașă de copil (reg.) – A locui. **6)** Fecioara care adoarme pe sânul unui june frumos (M. Eminescu) – Scriitor român, a tradus din limba franceză piesa lui Voltaire „Fecioara din Orlèans” (Sergiu). **7)** Vârfurile Cleopatrei din Munții Făgăraș – Alt personaj masculin din romanul „Fecioare la licitație”, de M. Toneghin și A. Bilciurescu. **8)** Numărul fecioarelor din lirica lui Vasile Alecsandri „albe, nalte și frumoase” –

lubirea curată descrisă de Hortensia Papadat-Bengescu în romanul „Fecioare despletite”. **9)** Alexandra Antonescu – Regele din teatrul lui W. Shakespeare, tatăl a trei fete – Țesătură fină. **10)** „Fecioara cu ochii sprintări-/ Cu săni ca de piatră” din poezia „Țiganca”, de Artur Enășescu – Fecioare.

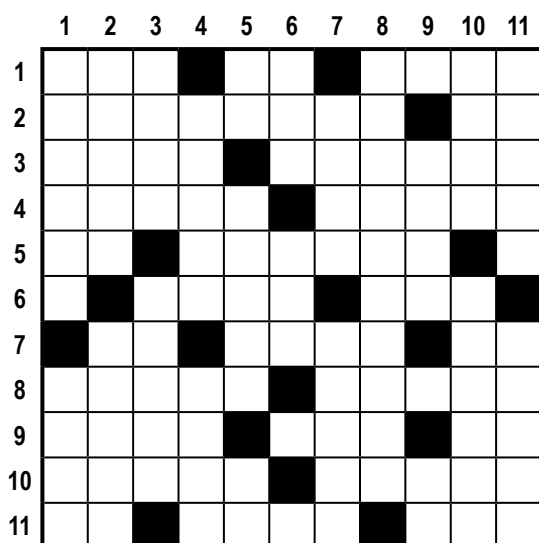
VERTICAL: **1)** Au fost cândva fecioare (înv.) – Animalul înaripat ce apare în piesa „Fecioara din Orlèans”, de Voltaire. **2)** E o fecioară hrănită cu sânge cald (pl.; M. Eminescu) – Împăratul „cu barba-n noduri” din poemul „Călin (File din poveste)”, de Mihai Eminescu, tatăl fecioarei cu chip alb, cu păr de aur, foarte frumoasă. **3)** Adriana Dobre – Naționalitatea Deborei, a cărei lance este dată de Denis Ioanei d’Arc, Fecioara din Orlèans (Voltaire). **4)** Fecioară – Refren popular oltenesc. **5)** Adevărați. **6)** Nina Barbu – Opus fecioarei. **7)** „Bardul de la Mircești”, poetul din a cărui lirică am spicuit versurile: „Dacă vrei dragoste-aprinsă,/ Adă-mi gura neatinsă/ Și o inimă fecioară/ Ca apa de la izvoară” (Vasile). **8)** Vas mic din argilă – Carmen Ionescu. **9)** A căsători (fig.) – Fecioarele ajunse la vârsta maturității. **10)** „Pentr-o inimă fecioară mândru... ți-ai ales” (M. Eminescu) – Metal prețios. **11)** „Fecioara...”, poezie de Salamon Ernő – Mika-..., fetița din „Fecioarele despletite”, de Hortensia Papadat-Bengescu.

Dicționar: UIB, IUTA.

DEZLEGĂRILE:

FECIOARE: DIAFANA, UIB, ANDI, BLONDA, MI, IR, ELIOT, EMINESCU, LR, IUTA, STA, A, C, DALBA, DAN, ACE, IANCU, A, TREI, IDILA, AA, LEAR, TUL, RITA, TINERE. **DOAMNE:** BAL, LI, DISC, ODOBESCU, PA, VETA, CURTIZ, ALINA, IRINA, RA, UNSET, N, Y, ASTA, NUD, GG, ENOM, OA, MANET, BALAN, ARES, SOT, MU, IBSEN, STANA, AO, CRAI, CAL. **SURORI:** CADMOS, IRIS, EMA, GAITELE, HANC, NOI, OR, OL, ORESTE, G, VITREGI, RAH, AINO, FRATI, E, CE, S, ATH, LE, AFIN, OAO, EMINESCU, NA, NICUTA, GION, ALA, ELECTRA. **VĂDUVE:** RACHEL, TOMA, OLGA, EFRAIN, GI, MANEA, CF, ECE, MATTOLI, REGIE, EA, EO, S, GOGA, RV, N, PEN, SLEAU, AUR, ZOE, DAR, MITRODORA, U, LEHAR, NUNTI, AT, FIU, PANN.

DOAMNE

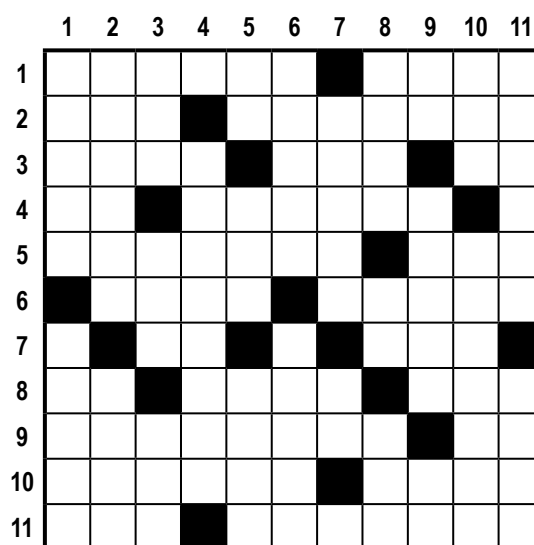
ORIZONTAL: **1)** Petrecerea dată de doamna de Lanty descrisă de H. de Balzac în romanul „Sarrasine” – Malaezul din cartea lui Francis de Croisset „Doamna din Malacca” – Placă de patefon. **2)** Istoric și scriitor român, autorul nuvelei „Doamna Chiajna” (1834-1895) – La revedere, Paula! **3)** Doamna lui Dumitrache Titirică-Inimă-Rea din comedia „O noapte furtunoasă”, de I.L. Caragiale – A semnat regia filmului american „Fiicele doamnei Masters” (Michael). **4)** Fata care ia durerea cu mâna – Jupâneasa de la Boureni, soția medelnicerului Lupu Boldiș din „Frații Jderi”, de Mihail Sadoveanu. **5)** Raluca Alexiu – Prozatoare din Norvegia, laureată a Premiului Nobel în 1928, autoarea romanului „Doamna Maria Oulie” (Sigrid; 1882-1949). **6)** Aceasta (pop.) – „...în fața căminului”, pânză de Pierre Bonnard reprezentând o femeie cu spatele spre privitori. **7)** Georgeta Grigorescu – Războinic troian ucis de Odiseu (mit.) – 2,3 doamne! **8)** „Portretul doamnei Michel Levy” poartă semnătura acestui pictor francez (Edouard) – Personaj masculin din piesa lui Nicolae Iorga „Doamna lui Ieremia”. **9)** Zeul războiului, la greci (mit.) – Domnul doamnei – Începe muzica! **10)** Dramaturg norvegian, a inaugurat în literatura universală teatrul de idei, autorul pieselor „Doamna Inger din Østråt” și „Femeia mării” (Henrik; 1828-1906) – Doamna lui Ștefan cel Tânăr al Moldovei, fiica lui Neagoe Basarab și a Despinei (m.1531). **11)** Aneta Oprea – Alături de ei „Și doamnele grăbit au prins/ Să se gătească dinadins” în poezia „Nunta Zamfirei”, de George Coșbuc – Alături de damă, pe tabla de șah (sg.).

VERTICAL: **1)** Doamna descrisă de Gustave Flaubert (Emma) – Mama zeului Hermes (mit.). **2)** Roman de G. Ibrăileanu în care apare Doamna M. – „Divina doamnă a ecranului”, a jucat în filmele „Dama cu camelii”, „Femeia cu două fețe”, „Anna Karenina” ș.a. (Greta). **3)** Poet și prozator francez, a scris romanul de succes „Doamna Crizantema” (Pierre) – Slujnica de la pensiunea Weber, unde era cazată și madam Vintilă din comedia „Jocul de-a vacanța”, de Mihail Sebastian. **4)** Maria este poeta care

a scris „Doamna cu cățelul” – Nereușită. **5)** Ligia Enache – Pus înaintea unei scrisori – Nicoleta Romanescu. **6)** Primele iscoade! – Erou din romanul istoric „Cosițele doamnei”, de Petru Rezuș. **7)** Comună în Franța – A se extenua muncind. **8)** „Vizita bătrânei doamne” este piesa de teatru a acestui dramaturg elvețian de limbă germană (Friedrich). **9)** Personaj masculin din romanul polițist „Doamna din mașină”, de Pierre Japrisot – Cu el fuseseră prinse panglicile verzi de pernă, în relatarea doamnei d’Ionis din romanul „Doamnele verzi”, de George Sand. **10)** Ghimpe – Eroina careului de față. **11)** A tradus în românește romanul americanului Henry James „Portretul unei doamne” (Ileana) – În fiecare an.

Dicționar: ENOM, MAIA, ISC, CUIS.

SURORI

ORIZONTAL: **1)** Unul din fiii lui Agenor care împreună cu Fenix și Cilix au plecat pe urmele surorii lor, Europa, răpită de Zeus din „Eneida” lui Virgiliu – Femeia care-l invită pe Jack la casa de vacanță a familiei din filmul american „Sora surorii tale”, 2011, r. Lynn Shelton. **2)** Sora lui Traian, studentă la litere, în Iași, din „Oameni din lună”, de Mihail Sadoveanu – Comedie de Al. Kirițescu în care apare Margareta Duduleanu, sora fraților Georges și Ianache. **3)** Gâtej (reg.) – Poezie de Octavian Goga din volumul „Poezii” (1904), care a luat-o pe sora sa ca model în „Dăscălița” – Inima unei surori! **4)** Vas de lut – Sora acestuia, Ifigenia, în momentul când urma să fie jertfită, a fost înlocuită de zeița Artemis cu o căprioară (mit.). **5)** Sora care are doar unul dintre părinți comun cu frații sau surorile din familie (masc.; pl.) – „Regia Autonomă a Huilei” (siglă). **6)** Eroina laponă din epopeea „Kalevala”, sora lui Joukahainen – Alături de surori dintr-o familie. **7)** Întrebare – Pseudonim al lui Victor Eftimiu, cel care a scris romanul „Fetele Didinei”. **8)** Lidia Eremia – Rudă prin alianță – „Orbiting Astronomical Observatory” (siglă). **9)** Din poezia „Freamăt de codru” a acestui liric român am ales versurile: „Cucu-ntreabă: -Unde-i sora/ Viselor noastre de vară?” (Mihai) – O doină fără număr! **10)** Prozator român, publică în 1971 volumul „Lume, lume,

soro lume" (Tănase) – „Surorile din...”, film al japonezului Isuzu Yamada realizat în 1936. **11)** Acela de colo – Fiica lui Agamemnon și a Clitemnestrei, sora lui Oreste și a Ifigeniei, pe care Homer a numit-o Laodice (mit.).

VERTICAL: **1)** Prozator și dramaturg rus, autorul piesei „Trei surori” (Anton Pavlovici) – Sora Eleonorei Smadoveanu și mama Elvirei Varvoreanu din filmul „Bijuterii de familie”, transpus pe ecran după nuvela omonimă a lui Petru Dumitriu de regizorul Marius Teodorescu, în 1957. **2)** Sora lui Henri, „camardinerul alsacian” din „Lisaveta”, de Mihail Sadoveanu – Sora acestuia este Daria Mazu, fiica primarului, din filmul „Noiembrie, ultimul bal”, 1988, în regia lui Dan Pița. **3)** Prozator român, autorul romanului „Surorile Veniamin” (Sergiu) – Fratele mai mic al Mariei din ciclul „Cireșarilor” de Constantin Chiriță – Diminutiv feminin. **4)** „Băiatul frumușel cu mustăcioară” din „Cântecul Mioarei”, de Mihail Sadoveanu, cel care a sedus-o pe Anica, sora lui Petru Matei, fiind mutilat de acesta (Grigoriță). **5)** Otilia Greceanu – Prefix cu semnificația „curent electric” – Surorile, între ele. **6)** Ruinele anticului Usinaz din Tunisia – Plantă textilă tropicală cu fibre foarte rezistente, din care se fac sfori, saci etc. **7)** Poetul care în „Surorile” a scris că: „Acolo, noaptea, se zărește/ Lumină până dinspre zori,/ Și toată casa aiurește,/ Acolo cântă trei surori!” (Șt.O.) – Niculina Costea. **8)** Apărut pe neașteptate (pop.) – Sora de jos! – Cod aeroport *Urgench* (Uzbekistan). **9)** A doua notă muzicală – Una din fiicele lui Zeus și ale Mnemosinei, surori născute în Tracia, fiind ocrotitoare și inspiratoare ale artelor și ale științelor – Ioana Tudoran. **10)** „International Labour Organization” (siglă) – Poetul Gellu Naum a publicat acest volum de versuri în 1968; el este autorul poeziilor „Sora mare” și „Sora soarelui”. **11)** Prozatoare, autoarea volumului de nuvele „Surorile” și al romanului „Fetele lui Barotă” (Cella) – Sora vitregă a lui Petru Rareș din drama „Apus de soare” a lui Barbu Ștefănescu Delavrancea.

Dicționar: HANC, AINO, ATH, REO, UGC.

ORIZONTAL: **1)** Frumoasa văduvă Calderon care se căsătorește cu un văduv de peste 70 de ani din romanul „Facla în ureche”, de Elias Canetti – Liric român, autorul poeziei „Ruga văduvei” (Alexandru). **2)** Văduva Ring din romanul lui Elias Canetti, amintit mai sus, „o femeie foarte frumoasă cu profil de romană” – Văduva care „lăsase tot avutul ei doctorului Walter” din romanul „Drumul ascuns”, de Hortensia Papadat-Bengescu. **3)** Apare Gina! – Eroul unui roman de Mihail Sadoveanu care rămâne văduv prin moartea soției sale, Vasilica (Neculai) – Corina Frunză. **4)** Trece pe dreapta! – Regizorul filmului italian „Văduvul vesel” (Mario). **5)** Îndrumarea jocului actorilor – Dânsa – Elena Oprea. **6)** Din poezia „Fără țară” a acestui poet transilvan am selectat versurile: „Eu sunt oftatul care plânge/Acolo-n satul meu din deal./Sunt țipătul muiat în sânge/Al văduvelor din Ardeal” (Octavian) – Rodica Văduva. **7)** Peninsulă (abr.) – Drum bătătorit de care și de oameni (reg.). **8)** „O văduvă de...”, film cu Claude Rich și Michèle Mercier – Fosta soție a lui George din proza „Câteva scrisori”, de D. Teleor – Cadou. **9)** Văduva uscată ca o smochină, a îngropat trei bărbați din romanul „Nicoară Potcoavă”, de Mihail Sadoveanu. **10)** Compozitor austriac de origine maghiară, autorul operetei „Văduva veselă”, a cărei premieră a avut loc la Theater an der Wien, la 28 decembrie 1905 (Franz) – „...domniței Ruxandra”, de Mihail Sadoveanu, în care domnița rămâne văduvă după ce soțul ei, Timotei Hmelnițki, zis și Timuș, este ucis de către Bogdănuș Soroceanu (pl.; nom.). **11)** Ana Tulbure – „...văduvei”, tragedie a americanului Samuel Woodworth (nom.) – „Anton...”, piesă de Lucian Blaga în care citim: „O văduvă-n vârstă, zbârcită,/cu doi dinți în gură/umbăntunecată și tot înnorată!”

VERTICAL: **1)** Cântăreață, dansatoare și actriță americană de film, distribuită în pelicula „Văduva neagră”, de regizorul N. Johnson, în 1954 (Ginger) – Orășel în India. **2)** Tânăra văduvă mândră, încăpățânată din „Facla la ureche”, de Elias Canetti – Larve de albine. **3)** Constanța Gheorghiu – Vedetă a ecranului german, a jucat în filmul „Văduva logodnicului” (Martha). **4)** Piesă de harnașament – Romanul de Liviu Rebreanu în care apare Teodosia, văduva lui Maxim Oprea – Șină de cale ferată. **5)** Izvor în Algeria – Faptul zilei. **6)** Sora Anetei Duduleanu care-i spune lui Mircea Aldea „Văduviul”, în comedia „Gaițele”, de Al. Kirițescu – Cu dezgust față de alimente (inv.). **7)** „...dîn Zlataust”, roman de Ionel Teodoreanu în care Delia „văzu spinarea lui Ralu aplecată; cum era îmbrăcată în negru, parcă era văduva sau orfana celui de sub piatră” (pl.; nom.) – Împreună cu L. Stein au scris libretul operetei în 3 acte „Văduva veselă”, de Fr. Lehár, după H. Meilhac (Victor). **8)** Ospățare – Veche măsură de lungime pentru postav. **9)** Olga Aldea – Văduvă, în popor. **10)** Poeta Veronica, rămasă văduvă în anul 1879 prin decesul soțului ei, Ștefan, fost profesor universitar ieșean – Unu și una! – Tatiana Negrescu. **11)** Fiul lui Zeus și al Antiopei, a lăsat-o văduvă pe Niobe (mit.) – Erbacee perenă, cu flori liliachii, albe sau roșietice, numită și „Floarea văduvelor”.

Dicționar: ECE, AMLA, AMEG, ASOD, RUP.

VĂDUVE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1							■				
2					■						
3			■						■		
4				■							
5						■			■		
6		■					■			■	
7	■				■						■
8				■				■			
9										■	
10						■					
11			■				■				

ZODIILE ÎN CATRENE

Gheorghe ENĂCHESCU

21.03 – 20.04

Crezând că ești bun de mulș,
S-ajungă primii se-ntrec,
Însă le-a cam stat din puls,
Când au dat că ești BERBEC.

22.09 – 22.10

Ea la intrigi e divină
Hrânindu-se cu speranța,
Că așa ușor se-nclină,
Doar de partea ei BALANȚA.

21.04 – 21.05

Nu țin cont niciun moment,
Că tăcerea e de aur;
Se remarcă-n Parlament
Cu vocile lor de TAUR.

23.10 – 21.11

Cine oare-și bagă coada
(Vai! Mă trece un frison!)
Ca să-mi tulbure ograda?...
... Cred că e un SCORPION.

22.05 – 21.06

- Fratele ți-i supărat:
Cu el niciun bob nu semeni.
- Asta e adevărat,
Fiindcă noi nu suntem GEMENI.

22.11 – 20.12

Din vechime e Amor,
Un aducător de dor,
Blând dătător de fior,
De inimi SĂGETĂTOR.

22.06 – 22.07

I-a dat bani cu împrumut?
Vai de el, săracul!
Mare necaz și-a făcut:
El dă înapoi ca RACUL.

21.12 – 19.01

Fiindcă te văd cam lunatic,
O poveste vreau să-ți torn,
Cu un animal fantastic,
Pe numele lui CAPRICORN.

23.07 – 22.08

N-avem bani în buzunar
Și o ducem tare greu,
Că din ce în ce mai rar
Împușcăm și noi un LEU.

20.01 – 18.02

De prin Europa vine,
Unde-și are-al său izvor,
Un fluviu unind destine,
Ce-i în mare VĂRSĂTOR.

23.08 – 21.09

A anunțat în News alert
Un fapt pe care-l dă drept cert:
S-a măritat a treia oară
Și divorțează tot FECIOARĂ.

19.02 – 20.03

E un du-te-vino, frate,
Pe centură-n București
De organe-abilitate
Care vor să prindă PEȘTI.

**ASOCIAȚIA CASA DE AJUTOR RECIPROC
A PENSIONARILOR "ELENA CUZA" BÂRLAD**

Împreună suntem mai puternici!

**EPISCOPIA HUȘILOR
PROTOPOPIATUL BÂRLAD**

*Primăvara,
o veșnică sărbătoare
în lumina Învierii
lui Hristos*

Participanți:

- 🎤 Ansamblul coral „**Music Ped**”
dirijor prof. Mihaela Oprea
- 🎤 Gupul folcloric „**Flori de Dor**”
coordonator prof. Mihaela Oprea
- 🎤 Grupul de copii
„**Bucuria copiilor Floreni**”
coordonator preot Dan Mereuță
- 🎤 Grupul folcloric „**Româncuța**”
din Pădureni Hușilor
coordonator Violeta Buciumaș
- 🎤 Prezentator **Doina Săcăreanu**

Recitatori:

- 🎤 În. **Lăcrămioara Iolandina Ivan**
🎤 Prof. **Petruș Andrei**
- 🎤 Interpret de muzică populară
Mariana Carnariu
- 🎤 Invitat
Mioara Velicu

**Teatru „V.I. Popa”,
5 aprilie 2023, ora 17.30**

Christos a înviat !

